

Tapani Rytöhonka

**"VAIN YKSI ON JOUKOSTA POISSA,
SVEN DUFVAA SIELLÄ EI NÄY"**

Kuokkavierastapahtumat suomalaisessa mielenosoitusperinteessä

Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimuksen laitos
Valtio-oppi
Pro gradu -tutkielma
1.9.2004

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimuksen laitos

RYTÖHONKA, EINOTAPANI: "Vain yksi on joukosta poissa, Sven Dufvaa siellä ei näy" Kuokkavierastapahtumat suomalaisessa mielenosoitusperinteessä

Pro gradu -tutkielma, 125 s., 6 liites.

Valtio-oppi

1.9.2004

Tutkielma käsittelee itsenäisyyspäivinä 1996-2002 Presidentinlinnan edessä järjestettyjä, Kuokkavierastapahtumiksi nimettyjä mielenosoituksia. Kuokkavierastapahtumien keskeiset teemat ovat työttömyyden ja asunnottomuuden kasvun ja sosiaaliturvan leikkausten ja niistä vastuulliseksi nimetyn uusliberalistisen talouspolitiikan vastustus.

Kuokkavierastapahtumat ovat ei-hierarkisesti johdettuja mielenosoituksia, joissa pyritään yhdistämään useita eri poliittisia toimijoita saman tematiikan ja protestin nimissä siten, etteivät nämä toimijat menetä ominaislaatuaan. Kuokkavierastapahtumiin ainakin joinakin vuosina osallistuneista toimijoista mainittakoon yksityishenkilöiden lisäksi anarkosyndikalistinen Solidaarisuus, Valkohaalarit, SKP:n ja Vasemmistonuorten piirijärjestöt ja Itsehallinnolliset toverit. Tämä pyrkimys heterogeenisyyteen on suomalaisessa mielenosoitusperinteessä poikkeuksellista. Tutkimusongelma onkin, miksi Kuokkavierastapahtumat poikkeavat suomalaisesta rationaalisesta ja valtiosuuntautuneesta mielenosoitusperinteestä.

Tutkimusongelmaan vastaamiseksi Kuokkavierastapahtumia on tutkittu sijoittamalla ne Ulrich Beckin refleksiivisen modernisaation ja riskiyhteiskunnan teoriaan. Näin on havainnollistettu niissä ilmenevää, modernin teollisen yhteiskunnan ja kansallisvaltion murroksessa niiden usein konservatiivisesta politiikkakäsityksestä poikkeavaa poliittisen tulkintaa. Tätä tulkintaa on edelleen pyritty selittämään Kari Palosen poliittisen toiminnan teorian avulla. Näin on päädytty kahden eri poliittisen käsitteen tulkinnan jakoon: toinen tulkitsee poliittisen tapahtuvan jo olemassaolevissa poliittisissa instituutioissa, toinen myös niiden ulkopuolella. Ei-valtiolliseen politiikkaan pyrkivät Kuokkavierastapahtumat edustavat jälkimmäistä tulkintaa.

Kuokkavierastapahtumat on nähty osana uutta globaalia kansalaisaktivismia. Tämän kansalaisaktivismin luonnetta on pyritty selvittämään Giorgio Agambenin ja Michael Hardtin ja Antonio Negrin tottelemattomuuden teorian avulla, ja sen sukulaisuutta anarkismin eri teorioihin on myös osoitettu. Tottelemattomuus on valittu Kuokkavierastapahtumien yhteiseksi toimintaperiaatteeksi vuodesta 2001 lähtien. Sitä on toteutettu ennen kaikkea kadunvaltauksin: mielenosoittajat ovat pyrkineet häiritsemään itsenäisyyspäivän vastaanoton kutsuvieraita kuljettavien taksien kulkua. On kuitenkin huomattava, että tapahtuman ei-hierarkisesta luonteesta johtuen tottelemattomuuden ei voida katsoa luonnehtivan kaikkien osallistuvien mielenosoittajien ja mielenosoittajaryhmien toimintaa.

Paikallisesti Kuokkavierastapahtumia on leimannut kansallisvaltion viitekehyksen tendenssi kieltää ne poliittisena toimintana. Metodina tutkimuksessa on käytetty haastattelujen ja osallistumattoman havainnoinnin lisäksi etenkin Helsingin Sanomien, eduskunnan, Suomen Attacin ja Vaikuttavan tietotoimistojen aihetta koskevien aineistojen analyysiä. Näistä Helsingin Sanomien ja eduskunnan aineistojen voidaan esittää propagoivan poliittisen institutionalisoitunutta, konservatiivista tulkintaa. Tämä on vaikeuttanut Kuokkavierastapahtumien protestin pääsyä parlamentaariseen keskusteluun ja ollut omiaan antamaan suurelle yleisölle kuvaa niistä poliittisesti huonosti tai ei lainkaan motivoituneena huliganismina. Keskeinen tutkimustulos on se, ettei tällainen tulkinta ole validi.

Sisällysluettelo

Tiivistelmäsiivu
Sisällysluettelo

1. Johdanto

1.1. Mielenosoitus	1
1.2. Tutkimusongelma ja teoreettinen viitekehys	4
Viitteet johdantoon	7

I OSA: KUOKKAVIERASTAPAHTUMAT 1996-2002

2.. Kuokkavierastapahtumat ja suomalainen mielenosoitusperinne

2.1. Liike ja toiminta	9
2.2. Historia, valtio ja älymystö	10
2.3. Rauhanomaisuus ja yksityisomaisuuden suoja	12
2.4. Yhteenveto luvusta 2	16
Viitteet lukuun 2	18

3. Kuokkavierastapahtumat 1996-2002

3.1. Kuokkavierastapahtumien synty ja suhde kansalaisjärjestöihin	19
3.2. Tottelemattomuus	22
3.3. Kadunvaltaus	26
3.4. Kuokkavierastapahtumat 1997-2000	28
3.5. Kuokkavierastapahtuman 2001 toimintamalli	29
3.6. Kuokkavierastapahtuma 2001	32
3.7. Kuokkavierastapahtuma 2002	34
3.8. Yhteenveto luvusta 3	36
Viitteet lukuun 3	39

II OSA: KUOKKAVIERASTAPAHTUMISTA KÄYTY KESKUSTELU

4. Kuokkavierastapahtumista käyty keskustelu

4.1.1. Tutkimusaineistot	42
4.1.2. Kari Palosen poliittisen toiminnan teoria	43
4.1.3. Tieteenalan jähmeästä tittelistä tapahtumisen ilmaisuun	45
4.1.4. Politikointi ja politisointi	47
4.1.5. Aika ja kontingenssi	48

4.2.1. Helsingin Sanomien tutkimusaineisto	49
4.2.2. Poliittisen käsite Helsingin Sanomien tutkimusaineistossa	53
4.3.1. Suomen Attacin tutkimusaineisto	56
4.3.2. Poliittisen käsite Suomen Attacin tutkimusaineistossa	60
4.4.1. Vaikuttavan tietotoimiston tutkimusaineisto	61
4.4.2. Poliittisen käsite Vaikuttavan tietotoimiston tutkimusaineistossa	68
4.5.1. Eduskunnan tutkimusaineisto	70
4.5.2. Poliittisen käsite eduskunnan tutkimusaineistossa	76
4.6. Yhteenveto luvusta 4	79
Viitteet lukuun 4	82

III OSA: KUOKKAVIERASTAPAHTUMAT REFLEKSIIVISEN MODERNISAATION TEORIAN JA ANARKISMIN TEORIOIDEN VALOSSA

5. Ulrich Beckin refleksiivisen modernisaation teoria

5.1. Refleksiivisen modernisaation teoria suhteessa identiteettiin ja poliittisen toiminnan teoriaan	86
5.2. Modernin menestys ja riskiyhteiskunta	87
5.3. Yksilöllistyminen ja alapoliittikka	89
5.4. Asiantuntijuus ja välittäjäinstituutit	90
5.5. Refleksiivinen modernisaatio	91
5.6. Tutkimusongelma refleksiivisen modernisaation teorian valossa	93
Viitteet lukuun 5	97

6. Anarkismin teorioita

6.1. Anarkismin käsite Kuokkavierastapahtumissa	98
6.2. Valtio ja yhteiskunta anarkismin näkökulmasta	99
6.3. Espanjalaisen anarkismin aika	102
6.4. Anarkismin politiikka ja etiikka	104
6.5. Kuokkavierastapahtumat anarkismin teorian valossa	106
Viitteet lukuun 6	109

7. Globaalit kuokkavieraat

7.1. Kansallisvaltion viitekehys murtuu	110
7.2. Tottelemattomuus uuden kansalaisaktiivisuuden identiteettinä	112
7.3. Paikallinen Kuokkavierastapahtumissa	114
Viitteet lukuun 7	115

Lähteet	116
---------	-----

LIITTEET

LIITE 1: Kuokkavierasjulistus 2001

LIITE 2: Oinonen, Lauri ym.: Taksiliikenteen harjoittajien ja kansalaisten turvallisuuden takaaminen yleisillä paikoilla. Kirjallinen kysymys 1054/2002

LIITE 3: Harju, Jukka: Poliisilla täysi työ varjella Linnaa mielenosoittajilta. Uutinen Helsingin Sanomissa 8.12.2002, 336/2002 (37339)

1. Johdanto

1. 1. Mielenosoitus

Itsenäisyyspäivänä 2003 Hakaniemen torille kokoontuu muutama sata mielenosoittajaa. Heidän tarkoituksensa on marssia presidentinlinnalle ja mm. häiritä itsenäisyyspäivän vastaanoton kutsuvieraita kuljettavien taksien kulkua. Ryhmiä ja yksittäisiä mielenosoittajia tulee paikalle pikku hiljaa. Järjestäytyminen kulkueeksi on hidasta, sillä organisaattoreita tai johtajia ei ole. Ohiajavasta autosta huudetaan "vitun pellet." Lopulta mielenosoittajat lähtevät liikkeelle huutaen "itsehallinto, solidaarisuus, jatkuva taistelu, vallankumous."

On kylmä.

Eduskunnassa on vireillä lakialoite, joka kieltäisi naamioituneena esiintymisen mielenosoituksissa. (Salo ym. 2002). Aloite on tehty edellisvuoden Kuokkavierastapahtuman johdosta. Poliisin vaikeudet saada kiinni takseja vahingoittaneita, naamioituneita kuokkavieraita uutisoitiin näkyvästi. Lakialoitteen tekijä on ammatiltaan vanhempi konstaapeli.

Olen odottanut naamioitumisen entisestään lisääntyneen tänä vuonna protestiksi lakialoitteelle. Kuitenkin vain muutamalla kuokkavieraalla on kommandopipo tai poliittisin tunnuksin koristeltu huivi. Nenään saakka vedettyjä kaulaliinoja on useita, mutta kenelläpä ei olisi, tällä ilmalla. Niitä on vaikea tulkita naamioitumiseksi.

Punkkarit erottuvat omaksi, muita äänekkäämmäksi ryhmäkseen irokeeseineen ja keskiolutkasseineen. Yhden takissa lukee "rauhaa saatana". Heitä on muutama kymmenen, ehkä vähemmänkin.

Muut mielenosoittajat ovat pukeutuneet neutraalisti. Käsivarsinauhoja ja rintamerkkejä näkyy siellä täällä.

Kulkue lähtee liikkeelle. Samoin sen katselijat. Tässä vaiheessa katsojia ei ole vielä kovin paljon.

Mielenosoittajat liehuttavat useita anarkistien punamustia ja mustia lippuja, mutta paria Vasemmistonuorten hupparia lukuunottamatta en huomaa muita poliittisia tunnuksia.

Kuokkavierastapahtumiin valtamediassa toisinaan liitetyn Attacin tiedottaja Mikael Böök on käyttänyt militantin puheenvuoron Kuokkavierastapahtumia vastaan. (Böök 2003 [WWW-dokumentti]). Vasemmistonuorten puheenjohtaja Paavo Arhinmäki taas on ilmoittanut ettei hän osallistu tämän vuoden Kuokkavierasjuhlaan. Aiemmin hän on ollut sekä mielenosoituksessa että kutsuvieraana presidentinlinnassa. Mikäli mielenosoittajia on vähemmän kuin edellisvuonna, kuten näyttää, se johtunee siis myös siitä, ettei kansalaisaktivistien suhtautuminen Kuokkavierastapahtumiin ole yksiselitteistä. Aiempien vuosien mediakuvakaan ei ole ollut omiaan innostamaan perinteiseen

kansalaisjärjestöaktiivien harjoittajia tai työväenliikkeen aktiiveja mukaan.

Mielenosoittajat eivät ole kovin äänekkäitä saati aggressiivisia. Iskulause silloin tällöin, muutama torven törähdys. Pitkälläsilalla joukko uhkaa hajota. Viimeisiä kehoitetaan kulkemaan nopeammin.

Sitten kulkue lähestyy Senaatintoria ja tulee ensimmäisten mellakka-aitojen luo.

Niiden takana on paljon, todella paljon poliiseja. Heitä on enemmän kuin mielenosoittajia. Kylki kyljessä seisovia, mellakkakypäriin sonnustautuneita, tuimailmeisiä poliiseja. Pittoreskein yksityiskohta ovat puolenkymmentä erään sisäpihan muurilla kädet lanteilla seisovaa poliisia. He pitävät tiukasti silmällä alapuolessaan käveleviä mielenosoittajia.

Asetelma on surrealistinen ellei peräti absurdi. Muuan mielenosoittaja yrittää houkutellessa poliiseja humoristiseen sananvaihtoon. Heidän pokerinsa kuitenkin pitää.

Valtion viesti on selvä. Taksien kulun estämisessä, presidentti-instituution esittämän juhlakutsun halveksimisessa on rikottu jotain, jota valtio ei salli rikottavan. Näin annettuna viesti on kuitenkin myös pelottava. Poliisi on täysin ylivoimainen. Se ei ole paikalla varmistaakseen mielenosoittajien mahdollisuuden käyttää mielenosoitusoikeuttaan. Jos sille nyt annetaan käsky käyttää väkivaltaa mielenosoittajia vastaan, sen hyökkäys tullaan muistamaan täysin liioiteltuna ja epäoikeudenmukaisena.

Muurilla seisovat poliisit ohitettuaan kulkue on fyysisestikin täysin poliisin armoilla. Tämä vaikuttaa sen mielialoihin. Tunnelma kiristyy.

Katsojia on koko ajan enemmän. Ravintoloista ja yksityisasunnoista tullaan kadulle. Joku puhuu kännykkäänsä: "täällä on ihan kuin sisällissota, poliiseja on joka paikassa." Mielenosoittajille ei juuri huudella. Poliisin läsnäolo hallitsee tilannetta.

Senaatintorille tullessa katsojia on enemmän kuin mielenosoittajia. Näyttää siltä kuin poliiseja olisi enemmän kuin molempia yhteensä. Iskulauseita huudetaan harvakseltaan. Joku laukaisee savuräjähteen. Saan sen vaikutelman, ettei mielenosoitusta ole tänä vuonna suunniteltu tätä hetkeä pidemmälle. Mielenosoittajat tuntuvat varautuneen joko taksien tulon tai siihen, että poliisi tekee jonkin siirron. He seisoskelevat paikoillaan, juttelevat keskenään ja kävelevät ympäriinsä. Punkkarit soittavat levyjä.

Sitten mielenosoittajat huomaavat presidentinlinnan edustalla liehuvat puolenkymmentä Suomen lippua. Niitä eivät heiluta skinheadit, vaan kourallinen kovin porvarillisen näköisiä kansalaisia. Joukossa on lapsiakin. Seuraavien päivien lehdet puhuvat Suomen Sisu -nimisen nationalistisen järjestön eleestä. (Kts. esim. Claramont 2003).

Syntyy pieni tappelu. Suomen lipun heiluttaja lyö yhtä punkkaria kasvoihin ja päinvastoin. Nenistä alkaa vuotaa verta. Toinen punkkari saa käsiinsä yhden Suomen lipun ja sytyttää sen palamaan. Jotkin mielenosoittajat hurraavat ja nauravat. Joku pahoittelee sitä että tässä oli nyt se kuva mikä tämän

vuoden Kuokkavierasjuhlasta julkaistaan mediassa (1).

Poliisit eivät tule tilanteeseen. Sen sijaan katsojat innostuvat siitä. Salamavalot räpsyvät. Kuvia otetaan kuin mistä tahansa turistinähtävyydestä.

Väkivaltaisesta purkauksesta ei seuraa toista. Kaksi punkkaria kävelee edestakaisin pitkin poliisirivistöä. Toinen työntää kasvonsa kiinni poliisien kypäriin. Poliisit eivät provosoidu, mutta valokuvaajat innostuvat. Mm. seuraavan päivän Helsingin Sanomat julkaisee lähikuvan keskustelijoista. (Jääskeläinen 2003).

Mielenosoittajat kiertävät Kauppatorin puolelle. Sielläkin on hyvin paljon poliiseja. Ratsupoliiseja, poliisiautoja. Ratsupoliisit pysyvät mellakka-aidan takana, eikä heitä ole montaa.

Tähän mennessä kuokkavieraat eivät liene edes nähneet yhtään taksia. Tapahtumat ovat poliisin hallinnassa.

Mielenosoittajat ja katsojat sekoittuvat. Arviota aktiivisten osallistujien määrästä on nyt mahdotonta tehdä.

Parikymmentä mielenosoittajaa alkaa työntää mellakka-aitaa. Yksi poliisi lyö erästä mielenosoittajaa pampulla ilmeisen tarpeettomasti, hermonsä menettäen. Kuokkavieraila ei ole mitään mahdollisuuksia päästä sankan poliisirivistön läpi. Jotkin katsojatkin paheksuvat lyöntiä, vaikka suurin osa heistä tuntuukin tulleen paikalle väkivaltaaiheen toivossa. Punkkarit heittävät poliisia kohti muutaman olutpullon. Aitojen sisäpuolelle siirretään lisää poliiseja.

Pieni kuokkavieraiden ydinjoukko työntää samaa mellakka-aitaa silloin tällöin ja huutaa iskulauseita. Tilanne on kuitenkin jo lauennut seisoskeluksi ja keskusteluksi. Jotkin mielenosoittajat juoksentelevat Kauppatorin ja Senaatintorin välillä, mutta eivät ilmeisesti saa näkyviinsä takseja. Yksityiset juopuneet kansalaiset pitävät lukuisin kirosanoin ryyditettyjä palopuheita siitä, kuinka paljon he häpeävät kuokkavieraita. Jotkin mielenosoittajat alkavat keskustella heidän kanssaan. He näyttävät saavan hillittyä joitakin potentiaalisesti väkivaltaisia tilanteita. Joulupukiksi pukeutunut mielenosoittaja sanoo eräälle tapahtuman kovaääniselle arvostelijalle, ettei hän saa tänä vuonna yhtään lahjoja. Se naurattaa katsojiakin. Toinen, mielenosoittajien enemmistöä selvästi vanhempi kuokkavieras julistaa suureen ääneen poliiseille, toimittajille ja kaikille torilla oleville Suomen valtion aiheuttamia kärsimyksiä. Hänellekin naureskellaan.

Kävelen rautatieasemalle. Vastaani tulee useita kutsuvieraita kuljettavia takseja. En näe enää yhtään kuokkavierasta. He ovat siellä missä poliisitkin.

Seuraavana aamuna Helsingin Sanomat otsikoi aiheesta kertovan juttunsa "Nujakointi Linnan liepeillä oli hieman edellisvuotta vaisumpaa". (Harju 2003). Jutun yhteydessä on viiden palstan värikuva mellakka-aitaa potkaisevasta mielenosoittajasta.

1. 2. Tutkimusongelma ja teoreettinen viitekehys

Kuokkavierastapahtumat ovat itsenäisyyspäivinä 1996-2003 presidentinlinnan edessä pidettyjä mielenosoituksia (2). Niihin on joinakin vuosina liittynyt myös muita oheistapahtumia, kuten elävää musiikkia ja puheita. Vuonna 2003 mielenosoittajat valtasivat tyhjillään olleen, valtion omistaman puutalon. Kuokkavierastapahtumat ovat herättäneet suuressa yleisössä, valtamediassa, modernin poliittisissa instituutioissa ja kansalaisaktivistien itsensä joukossa voimakkaampia tunteita kuin suomalaiset mielenosoitukset yleensä. Niiden osanottajamäärä on tämän tutkimuksen tutkimana ajanjaksona kasvanut kymmenistä satoihin.

Poliittisen aktiivisuuden mieltäminen mahdolliseksi myös poliittisten instituutioiden ulkopuolella on tämän tutkimuksen käsittelemän ajan keskeinen tendenssi. Sitä on ilmentänyt mm. globalisaation problematiikkaan reagoivien uusien kansalaisliikkeiden nousu ja mielenosoituskulttuurin muutos. (Beck 1995, 34.) Kumpikaan näistä ilmiöistä ei rajoitu Suomeen. Uudelle globaalille mielenosoituskulttuurille on ominaista kansalaisaktivistien verkostoituminen yli kansallisvaltion rajojen ja poliittisen hallinto-organisaation. Myös aktivistien politiikkakäsitys määrittyy tällöin toisin kuin kansallisvaltioiden usein konservatiivisissa instituutioissa. (Keck & Sikkink 1998, 199-201.) Useat Kuokkavierastapahtumiin osallistuneet mielenosoittajat ja tapahtumien järjestäjät kokevat Kuokkavierastapahtumat osaksi tätä uutta mielenosoituskulttuuria. Globalisaatioprosessin epäkohdat koetaan läheisiksi siksi, että poliittinen ajattelu on lähtökohtaisesti globaalia, ei kansallista. (Ravela 2003, Laakso 2004.)

Kuokkavierastapahtumissa globaaliin kansalaisaktivismiin assimiloitumisesta kertoo mm. kansallisvaltion symboliikan tyhjeneminen ja uusi merkityssisältö. Itsenäisyyspäivän vastaanoton kollektiivinen mieltäminen talvi- ja jatkosodista irralliseksi, ei-kansalliseksi tapahtumaksi on Suomessa uusi ilmiö. Se on joutunut avoimeen konfliktiin perinteisen ajattelun kanssa. Valtion edellä kuvatulla tavalla liioitellussa reaktiossa varsin pienen mielenosoittajajoukon toimintaan voidaan nähdä hämmennystä, kyvyttömyyttä tulkita uutta tilannetta. Poliittisen teon ja ei-poliittisen rikoksen rajaa vedetään Kuokkavierastapahtumissa uudelleen. Myös kysymyksiä auktoriteettien oikeutuksesta ja sivullisen roolista asetetaan niissä uudella tavalla. Valtion voidaan arvioida tässä yhteydessä käyttäytyvän varsin konservatiivisesti, eikä se ole avoin uusille poliittisen lukemisen tavoille.

En ole itse osallistunut Kuokkavierastapahtumiin tai niiden järjestelyihin. Olen Attacin jäsen. Käytin tämän tutkimuksen aineistoon kuuluvassa Suomen Attacin verkkosivuilla käydyssä keskustelussa niihin kriittisesti suhtautuvan puheenvuoron. Kiinnostuin kuitenkin niistä huomattessani, ettei niihin osallistujien rauhanomainen enemmistö sulje joukkonsa ulkopuolelle niitä mielenosoittajia, jotka selvästi rikkoivat paitsi suomalaisen mielenosoitusperinteen myös juristerian sääntöjä.

"Ei oo tullu esiin et suurin ongelma mielenosoituksen suhteen ois se et vääntääkö joku peilin vai ei." (Ravela 2003).

Epäilin tässä yritystä yhdistää asioita, joita oma sukupolveni ei pystynyt yhdistämään.

Kuulun Sex Pistolsin sukupolveen. "Me" tappelimme "diinien" kanssa ja valtasimme Lepakkoluolan. "Meidän" poliittisen ajattelumme toisensa poissulkevat vaihtoehdot olivat "punkit" ja "hämyt/hipit/liimat". Keskisormen nosto ja reipas pieru koko naurettavan epäonnistuneelle yhteiskunnalle tai loputon jaarittelu kasvissyönnin, luonnonkansojen, jonkin sortin buddhalaisuuden ja söpöjen eläinten kosmisista yhteyksistä. Nämä ajattelutavat sekoittuivat vasta 1980-luvulla.

Puoluejärjestelmä veti jo minun nuoruudessani puoleensa vain ilmeisimpiä opportunisteja. Hämyt veivät lopulta yhteiskunnallisen keskustelunsa poliittisiin instituutioihin aina ministeriöitä myöten. Punkit taas eivät nähneet koko asiassa paljoa keskustelemista. Se oli menetyks. Niin rohkea analyttisyys ja vimma olisi tullut hyödyntää myös yhteiskunnallisesti.

Samantapaisen jaon voidaan nähdä toistuneen muissakin yhteyksissä. Sosialismissa autoritaarinen ja anarkistinen suuntaus eriytyivät toisistaan. Anarkismin sisällä Proudhonin ja Kropotkinin yhteiskunta-analyttinen anarkismi eroavat olennaisesti Bakuninin toiminnallisuutta korostavasta anarkismista. Jälkimmäisen perilliseksi tavataan lukea mm. individualistisesta anarkismista edelleen täsmentynyt illegalismi ja tässä tutkimuksessa käsitelty espanjalainen anarkismi.

Näin ollen koin Kuokkavierastapahtumat samoin kuin suuri osa suomalaisista: joksikin suomalaisessa mielenosoituskontekstissa kokonaan uudeksi ilmiöksi.

Perehtyessäni asiaan tämä kuva yllättäen vahvistui.

Se, että aktiivisten mielenosoittajien määrä on tapahtumien kasvusta huolimatta pysynyt suhteellisen pienenä, vain korosti vaikutelmaa. Takseja naarmutetaan joka viikonloppu. Alkoholia käytetään kaikilla poliittisen toiminnan tasoilla runsaasti. Mihin tahansa kesätapahtumaan on rikostilastoja valossa vaarallisempaa osallistua kuin tähän pieneen mielenosoitukseen. Silti se saa valtion kustantamaan paikalle näkemäni määrän poliiseja, katsojat räpsyttämään salamavallojaan, iltapäivälehdet myymään irtonumeroita toinen toistaan harhaisemmilla otsikoilla.

Kuokkavierastapahtumat ovat osuneet johonkin jaettuun hermoon. Ne ilmaisevat suomalaisessa yhteiskunnassa tapahtunutta olennaista muutosta sitten poliisiin, joka vain pamputti taas. Tutkimusongelmakseni muodostui näin kysymys siitä, miksi Kuokkavierastapahtumat poikkeavat suomalaisesta mielenosoitusperinteestä. Pyrin tutkimaan, millaiset prosessit ja ajatusketjut ovat johtaneet näin kiistanalaiseen mielenosoitusmuotoon ja kuinka ne korreloivat muuttuvan suomalaisen yhteiskunnan ja globaalin tapahtumisen kanssa. Mitä kuokkavieraat tekevät toisin kuin suomalaisissa mielenosoituksissa on totuttu tekemään, ja miksi?

Pääasiallisina teoreettisina viitekehyksinäni sovellan Ulrich Beckin artikkelissaan *Politiikan uudelleen keksiminen: kohti refleksiivisen modernisaation teoriaa* ja teoksessaan *The reinvention of politics*.

Rethinking modernity in the global social order (Alk. *Die Erfindung des Politischen*) esittämää refleksiivisen modernisaation teoriaa ja anarkismin teoriaa. Beckin refleksiivisen modernisaation teorian olen valinnut suhteuttaakseni Kuokkavierastapahtumia länsimaisessa modernissa yhteiskunnassa paraikaa tapahtuviin muutoksiin. Koska tiedeyhteisössä ei olla lainkaan yksimielisiä anarkismin teoriasta, olen tulkinnut sitä Daniel Guérinin, George Woodcockin, Andrew Heywoodin, Veli-Jukka Närhen ja Pentti Airaksen teosten pohjalta. Anarkismin teoria on tutkimuksessani välttämätön kahdesta syystä.

Kuokkavierastapahtumissa anarkistiset iskulauseet ja muut tunnukset ovat Suomen oloissa poikkeuksellisen näkyvästi esillä. Kuokkavierastapahtumien kriitikot ovat myös käyttäneet tapahtumista anarkismin nimeä siinä pejoratiivisessa merkityksessä, jossa sanaa on arkikielessä totuttu kuulemaan. Anarkismin käsitettä on näin syytä selvittää.

Käytän esimerkkinä espanjalaista anarkismia siksi, että se on historian merkittävin anarkistinen yhteiskuntakokeilu. Tarkoitukseni on tutkia, onko Kuokkavierastapahtumien yhteydessä esiin noussut "anarkismin pelko" perusteltu. Onko Kuokkavierastapahtumissa tendenssejä, jotka antaisivat olettaa niistä seuraavan Espanjan 1900-luvun ensimmäisten vuosikymmenien tapahtumiin verrannollisia yhteiskunnallisia mullistuksia?

Lisäksi sovellan Kari Palosen johdannossaan *Introduction: From policy and polity to politicking and politicization*, opintomonisteessaan *Politikointi-politisointi-politiikka. Tulkinta politiikan ajatusmuodon pelikielikaiktiloista* ja artikkelissaan *Four times of politics: Policy, polity, politicking and politicization* esittämää poliittisen toiminnan teoriaa ja Vilho Harlen ja Sami Moision teoksessaan *Kansallisen identiteettipoliittikan historia ja geopolitiikka* esittämiä ajatuksia suomalaisesta identiteettiprojektista. Poliittisen toiminnan teorian avulla jäsenenä Kuokkavierastapahtumista valtamediassa, verkossa ja eduskunnassa käytyä keskustelua. Mainittakoon, että koska Palonen kieltää opintomonisteessaan sen siteeraamisen, olen hankkinut häneltä siihen luvan. Suomalaisen identiteettiprojektin teorian avulla tutkin Kuokkavierastapahtumien ajan ja paikan valinnan synnyttämien reaktioiden taustaa.

Tottelemattomuuden teorian määrittelyssä olen käyttänyt Giorgio Agambenin teosta *Keinot vailla päämäärää. Reunamerkintöjä politiikasta* ja Michael Hardtin ja Antonio Negrin teosta *Empire*. Suomalaisen mielenosoitusperinteen määrittelyssä olen käyttänyt Kaj Ilmosen artikkelia *Uudet ja vanhat yhteiskunnalliset liikkeet* ja Martti Siisiäisen artikkelia *Uusien ja vanhojen liikkeiden keinovalikoimat* teoksessa *Uudet ja vanhat liikkeet*.

Vaikka Kuokkavierastapahtumat eivät ole liike vaan toistuva mielenosoitustapahtuma, miellän tutkimukseni osaksi uusien kansalaisliikkeiden tutkimusta. Tarkoitukseni ei ole tehdä Kuokkavierastapahtumien historiallista tutkimusta. Painotan tutkimuksessani vuosien 2001 ja 2002 Kuokkavierastapahtumia. Valkohaalarit toivat Kuokkavierastapahtumiin tottelemattomuuden toimintamallin vuonna 2000. Vuonna 2001 se omaksuttiin tapahtumien yleiseksi toimintamalliksi. Tämän seurauksena nämä Kuokkavierastapahtumat ovat saaneet osakseen huomattavasti enemmän

kansallista huomiota kuin niitä edeltäneet tapahtumat. Protestin sisällön ei kuitenkaan voida katsoa olennaisesti muuttuneen.

Tutkimukseni nimen olen lainannut Vexi Salmen ja Irwin Goodmanin kappaleesta *Juhlavalssi*:

"Vain yksi on joukosta poissa / Sven Dufvaa siellä ei näy / on sankarit muut karkeloissa / ja juhlat heiltä ne käy." (Esim. Warner music /F Records 8573-82348-2).

Jo vuonna 1968 julkaistuna suosittuna kappaleena se muistuttaa Kuokkavierastapahtumien tulkinnan itsenäisyyspäivän vastaanotosta olleen ainakin osin läsnä jo vuosikymmeniä.

Aiempaa tutkimusta Kuokkavierastapahtumista ei ole.

VIITTEET

1) Tietojeni mukaan näin ei kuitenkaan käynyt. Lippu paloi muutamassa sekunnissa, ja sen polttanut mielenosoittaja katosi helposti väkijoukkoon, joten lehti- tai TV-kuvaajan olisi pitänyt olla paikalla juuri oikealla hetkellä saadakseen tilanteesta kuvan. Teko sinänsä mainittiin ainakin Helsingin Sanomien ja Aamulehden jutuissa. (Harju 2003, Claramont 2003.)

2) Tapahtumien itselleen antamat nimet ovat vaihdelleet Kuokkavierastapahtumista Kuokkavierasjuhlaan ja Kuokkavierasseikkailuun. Selkeyden vuoksi tässä tutkimuksessa käytetään niistä yhteistä nimeä Kuokkavierastapahtumat.

I OSA: KUOKKAVIERASTAPAHTUMAT 1996-2002

2. Kuokkavierastapahtumat ja suomalainen mielenosoitusperinne

2. 1. Liike ja toiminta

Suomalaisessa mielenosoitusperinteessä mieltään ovat osoittaneet erilaiset liikkeet: etujärjestöt, puolueet, ammattiliitot ja -osastot ja muut yleensä yhdistysmuotoiset kansalaisliikkeet.

Kuokkavierastapahtumat eivät kuitenkaan ole liike, vaan tapahtumakokonaisuus, jonka keskeinen osa on mielenosoitus. Esimerkkeinä muusta tapahtumiin liittyneestä toiminnasta mainittakoon Kauppatorin "kansalaistori" bändeineen ja puhujineen vuonna 2000 ja Kalevankatu 48:ssa sijaitsevan, valtion omistaman puutalon valtaus vuonna 2003.

Kuokkavierastapahtumat järjestetään avoimissa kokouksissa. Mielenosoitusten protestin keskeiset teemat julkistetaan ns. Kuokkavierasjulistuksissa (1). Kuokkavierastapahtumiin kutsutaan osallistumaan kaikkia, jotka haluavat osoittaa mieltään näiden teemojen puitteissa. Mielenosoittamisen muoto jätetään mielenosoittajien tai -ryhmien itsensä päätettäväksi. Osallistujilta ei edellytetä minkään yhteisön jäsenyyttä tai etukäteen ilmoittautumista eikä toisten osallistujien toimintamalliin tai iskulauseisiin juuri puututa (2). Tapahtumien etenemisestä ja rakenteesta sovitaan kokousten ohella erilaisissa usein epävirallisissa verkostoissa. Oman sähköpostilistan käyttö on organisoinnissa ja tiedottamisessa keskeisellä sijalla. Koska osallistujat ja osallistujaryhmät järjestävät kukin tahollaan oman osuutensa tapahtumista, ei yhtä organisoijaa, vastuunkantajaa ole.

"Kuokkikset järjestetään "talkoina"" (Anonyymi: Re: Kuokkavierasseikkailu 2001 [WWW-dokumentti 21.11.2001 klo 8.55]).

"[E]i yksikään "kansalaisjärjestö" ota vastuuta, koska tapahtumaa eivät "kansalaisjärjestöt" järjestä. ylipäänsä "kansalaisaktivismiin" ymmärtäminen "kansalaisjärjestöiksi" on vanhahtavaa eikä vastaa nykyään todellisuutta." (Anonyymi: Re: Kuokkavierasseikkailu 2001 [WWW-dokumentti 21.11.2001 klo 11.27]).

Tästä huolimatta Kuokkavierastapahtumat voidaan asettaa uusien kansalaisliikkeiden tutkimuksen puitteisiin. Jos kollektiivinen toiminta ajatellaan Kaj Ilmosen tapaan hetkelliseksi tai lyhyt- tai pitkäkestoiseksi reaktioksi tapahtuneeseen — lakko, urheilumenestyksen juhliminen — ja yhteiskunnallinen liike pikemminkin analyttiseksi kuin sosiaalisessa todellisuudessa jo olevaan viittaavaksi käsitteeksi, ovat Kuokkavierastapahtumat lähempänä liikettä. (Ilmonen 1998, 15-16).

Niillä on yhteinen tavoite, johon pyrkiessään ne saavat aikaan yhteiskunnallisia konflikteja.

Niillä on yhteinen käsitys siitä kuinka tuohon tavoitteeseen päästään. Avoimesta rakenteestaan ja jatkuvan muutoksen tilassa olevasta toimintamallistaan huolimatta ne synnyttävät myös riittävästi sisäistä solidaarisuutta turvatakseen ajallisen jatkuvuutensa ja mobilisaatiokykynsä. Vuosina 1996-2002 aktiivisten osallistujien määrä on kasvanut muutamasta kymmenestä useisiin satoihin. (Arhinmäki 2003, Ravela 2003, Pöyry 2003b, Lohikoski 2001 [WWW-dokumentti]).

Kuokkavierastapahtumat erottautuvat ympäristöstään kahdella tasolla. Ne mieltävät itsenäisyyspäivän vastaanoton merkityssisällön toisin kuin on tavattu tehdä ja kyseenalaistavat näin kansallisvaltion symboliikan. Niiden suhde mielenosoitusperinteeseen ja poliittisen instituutioita painottavaan määritelmään on myös uusi. Yhteiskunnan reaktio Kuokkavierastapahtumiin on syytä panna merkille. Mediassa, eduskunnassa ja verkkokeskusteluissa Kuokkavierastapahtumat erotetaan selvästi muista mielenosoituksista omaksi kokonaisuudekseen. Kuokkavierastapahtumien protestin sisältö on lähellä useita uusia kansalaisliikkeitä myös siksi, että suuri osa tapahtumiin osallistujista kuuluu näihin liikkeisiin. (Arhinmäki 2003).

2. 2. Historia, valtio ja älymystö

Martti Siisiäinen esittää artikkelissaan *Uusien ja vanhojen liikkeiden keinovalikoimat* suomalaisen kulttuurin painaneen selvän leimansa mielenosoittamisen ja protestoinnin keinovalikoimaan ainakin 1960-luvulle saakka. Hän erottaa proaktiiviset, tulevaisuudesta käsin toimivat liikkeet reaktiivisista, jotka vastustavat kehityssuuntia puolustamalla menneisyyden arvoja. Hän tutkii proaktiivisia liikkeitä ja osoittaa kahdeksan niiden mielenosoittamisen keinovalikoimaan vaikuttanutta tekijää: Luokkajaon ja kansalaissodan, Suomen kansainvälisen aseman tuottaman varovaisuuden eli Neuvostoliiton/Venäjänsä naapurisuuden, liikkeiden vahvan kytkennän valtioon, niiden yhdistysmuotoisuuden ja rekisteröitymisen, hallinnollisen hierarkisuuden ja sivistyneistön johtavan roolin, vakavuuden ja asiallisuuden, rauhanomaisuuden ja yksityisomaisuuden kunnioittamisen. (Siisiäinen 1998, 221-227.)

Kuokkavierastapahtumien suhdetta luokkajakoon ja sivistyneistön kansalaissodan jälkeisistä tapahtumista potemaan huonoon omaantuntoon on vaikea arvioida. Tämä asetelma ei ole mediassa, verkkokeskusteluissa tai Kuokkavieraiden itse tuottamassa materiaalissa esillä joitakin verkkokeskustelussa esitettyjä, näinkin tulkittavissa olevia heittoja lukuunottamatta (3). Vaikka Kuokkavierastapahtumat järjestetään itsenäisyyspäivänä, ne varovat avaamasta talvi- ja jatkosodan haavoja.

"En ainakaan ole huomannut että olisi yhtään yritetty millään lailla puuttua siihen puoleen joka Suomessa on tänä itsenäisyyspäivänä erikoisuus, että muistetaan sodassa kaatuneita ja muita, siis se puoli on jätetty näissä mielenosoituksissa kokonaan kaiken kritiikin ulkopuolelle." (Hakanen 2003).

Tämän pyrkimyksen voi nähdä olevan yhteydessä Venäjän naapuruuden tuottamaan varovaisuuteen. Luultavammin se kuitenkin kertoo mielenosoittajien pyrkimyksestä saada joukkoonsa osallistujia näiden puoluepoliittisista kannoista riippumatta. Kuokkavierastapahtumat koetaan uudeksi poliittiseksi toiminnaksi, jota ei haluta tällä tavoin kytkeä suomalaiseen mielenosoitusperinteeseen. Pyritään vaikeuttamaan mielenosoitusten samaistamista 1960-1970-lukujen taitteen vasemmistolaisen liikehdinnän Neuvostoliittosympatioihin (4), mutta ei myöskään koeta ajankohdalla olevan enää ensisijaista yhteyttä kansalais-, talvi- ja jatkosotiin. Olennaista on, että suuren osan mielenosoittajista voidaan arvioida syntyneen 1970-1980-luvulla.

Kylmän sodan ajan oikeisto/vasemmisto-akselille sijoittuvan kansallisvaltion symboliikan sijaan itsenäisyyspäivän juhlat merkitsevät mielenosoittajille taloudellisen ja poliittisen eliitin toimijoiden erittäin julkista kokoontumista samaan tilaan (5). Tämä on Suomessa suhteellisen harvinaista. Tapahtumien ajoituksella on näin merkitystä sekä näkyvyyden että protestin sisällön kannalta. Merkittävä osa tapahtumiin kohdistetusta kritiikistä kuitenkin yhdistää ajankohdan talvi- ja jatkosotiin, ja kokee siksi Kuokkavierastapahtumien häpäisevän sodissa kaatuneita ja sotaveteraaneja. (Kts. esim. Vapaa porvari: Jumalauta! [WWW-dokumentti].)

Tiukka kytkentä valtioon on Siisiäisen mukaan ollut suomalaisille protestiliikkeille erityisen tyypillistä. Niiden vaatimusten keskeinen kohde on ollut valtio tai kunta aina kansallisen nousun ajoista lähtien. Vielä Vanhan valtauksessakin opiskelijat laativat vetoomuksensa presidentille, toisin kuin ajan länsimainen, antiautoritaarinen liikehdintä yleensä. (Laine 1970, 12-15, Tarvainen 1993, 10-12).

Kuokkavierastapahtumat poikkeavat tästä perinteestä. Kuokkavierasjulistusten keskeinen teema on vallan siirtyminen harjoitetun uusliberalistisen talouspolitiikan seurauksena edustuksellisen demokratian valvontakoneistojen ulottumattomiin, liikemaailmaan ja suuryrityksille. Koska ne protestoivat taloudellisen ja poliittisen vallan epäselväksi ja julkilausumattomaksi koettua vyyhteytymistä vastaan, niiden vaatimuksia ei ole suunnattu pelkästään valtiolle. Kuokkavierasjulistus *Kuokkavieraat 2002* näkee tulopoliittisen kokonaisratkaisun työn ja pääoman valtiollisen välityksen ja kansallisen yhtenäisyyden tuottamisen muotona. Vastustajan koetaan tukeutuvan mielellään kansallisiin myytteihin. (Anonyymi: Kuokkavieraat 2002 [WWW-dokumentti]). Näin ajatteleva mielenosoitus ei tavoittele yksiselitteistä kansalaisen ja valtion dialogia, vaan katsoo taloudellisten toimijoiden hyödyntävän valtion mahdollisuutta oikeuttaa ratkaisujaan kansallisella mytologialla. Näin Kuokkavierastapahtumat pyrkivät valtion lisäksi kontaktiin taloudellisen, ei- ja ylikansallisen tahon kanssa.

Kuokkavierastapahtumat eivät myöskään ole valtion sisäistä liturgiaa mielenosoitusperinteen rituaalistuneiden vappumarssien mielessä. Kuokkavierastapahtumat eivät toteuta säännönmukaista, rituaalistunutta poliittista aktiota. Kuokkavierastapahtumien muodot vaihtelevat ja valtion auktoriteetin

oikeutus usein kyseenalaistetaan (Anonyymi: Kuokkavieraat 2002 [WWW-dokumentti], Anonyymi: Vastarintaa joulukuun kuudentena [WWW-dokumentti].)

Kuokkavierastapahtumat eivät ole yhdistysmuotoista eivätkä rekisteröitynyttä toimintaa, eikä niiden hallinto ole hierarkkinen.

Sivistyneistön roolista Kuokkavierastapahtumissa ei olla yksimielisiä. Kaikkien Kuokkavierastapahtumien järjestelyissä mukana ollut kansalaisaktivisti Reko Ravela kiistää sivistyneistön tai älymystön käsitteen sinänsä. Sitä ei myöskään juuri esiinny tämän tutkimuksen muissa aineistoissa.

"Mun mielestä käsite sivistyneistö/älymystö on vanhentunu. Ihan sen takia et mikä nyt on sivistyneistö, et ei se oo vaan se et... joka paikassa vaaditaan nykyään vähän koulutusta." (Ravela 2003).

Vuoden 2001 tapahtuman johdosta esitettyyn kirjalliseen kysymykseen tuolloin kehitysyhteistyöministerin ominaisuudessa vastannut Satu Hassi taas tulkitsee tapahtumien olevan "nuoren älymystön" ohjailmia. (Hassi 2003). Myös Kuokkavierasjulistusten kieltä voidaan pitää akateemisena (Liite 1). Mikäli sivistyneistön käsitettä tässä yhteydessä käytetään, ei voidakaan varmasti esittää Kuokkavierastapahtumien poikkeavan sen suhteen mielenosoitusperinteestä.

Asiallisuus ja vakavuus eivät luonnehdi 1990-luvun ja 2000-luvun alkuvuosien uutta mielenosoituskulttuuria siinä määrin kuin ne ovat luonnehtineet Siisiäisen tutkimia suomalaisia liikkeitä. Esimerkiksi kadunvaltaus ja karnevalistiset aktiot ovat tässä kulttuurissa yleisiä toimintatapoja. Näin Kuokkavierastapahtumien moni-ilmeisyyttä ja heterogeenisyyttä ei ole syytä nähdä vain suomalaisen mielenosoitusperinteen kontekstissa, vaan se on myös samaistumista uuden kansalaisaktiivismin toimintatapoihin muualla maailmassa.

2. 3. Rauhanomaisuus ja yksityisomaisuuden suoja

Kysymys rauhanomaisuudesta ja väkivallasta on Kuokkavierastapahtumien yhteydessä keskeinen. Mielenosoitusoikeutta Suomessa säätelee Kokoontumislaki 1999/530 (6). Sen mukaan

"Yleinen kokous ja yleisötilaisuus on järjestettävä rauhanomaisesti sekä osanottajien tai sivullisten turvallisuutta vaarantamatta ja heidän oikeuksiaan loukkaamatta. Tällaista tilaisuutta järjestettäessä on huolehdittava siitä, ettei kokoontumisesta aiheudu huomattavaa haittaa ympäristölle." (Kokoontumislaki 1999).

Kokoontumislaki ei edellytä mielenosoitukselta lupaa, vaan kirjallisen tai suullisen ennakkoilmoituksen poliisille viimeistään kuusi tuntia ennen mielenosoituksen alkamista (7).

Juridisestikin mielenosoituksiin on näin Suomessa perinteisesti sovellettu lain mielenosoitusoikeutta arvostavaa henkeä. Laki kuitenkin edellyttää mielenosoitukselta rauhanomaisuutta. Etenkin vuoden 2001 jälkeisten Kuokkavierastapahtumien vapaasti varioidusta tottelemattomuuden strategiasta aiheutuva ennalta-arvaamattomuus on jättänyt ne alttiiksi tulkinnoille, joiden mukaan ne eivät noudattaisi lain henkeä. Poikkeamana siitä on esitetty etenkin mielenosoittajien yritykset estää kadunvaltauksin kutsuvieraita kuljettavien taksien pääsy presidentinlinnaan.

Tapahtumien temaattisina runkoina toimivat Kuokkavierasjulistukset korostavat mielenosoittajien sitoutumista väkivallattomuuteen. Ravelan mukaan tämä tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, etteivät mielenosoittajat pyri fyysisesti vahingoittamaan ihmisiä. (Ravela 2003). Voidaan kuitenkin arvioida väkivallan mahdollisuuden olleen Kuokkavierastapahtumissa läsnä toisin kuin suomalaisessa mielenosoitusperinteessä yleensä. Kuokkavierasjulistuksissa käytetyn, suomalaisessa kontekstissa uudentyypin poliittisen kielen ja väkivallattoman kansalaistottelemattomuuden tematiikan voidaan esittää tuoneen kysymyksen väkivallasta tapahtumien yhteyteen tavalla, joka sinänsä on ollut omiaan luomaan tapahtumista uhkaavaa ja pelottavaa kuvaa.

"Me haluamme toimia väkivallattomasti, mutta mikäli poliisi tuhoaa mahdollisuudet järjestäytyneeseen toimintaan ja käyttää yhtä väkivaltaisia otteita kuin Göteborgissa tai Genovassa, ei kukaan varmasti voi enää taata kaikkien mielenosoittajien väkivallattomuutta." (Anonyymi: Vastarintaa joulukuun kuudentena 2001 [WWW-dokumentti]).

Väkivallattomuuden varauksellisuuden korostaminen on suomalaisessa mielenosoitusperinteessä uutta. Puhutaan vastareaktiosta mahdolliseen, eikä esimerkiksi uhata johonkin jo syyllistyneitä. Näin valtion auktoriteetin kyseenalaistaminen korostuu. Julistuksissa omaksutaan muualla toimivan uuden kansalaisaktiivisuuden kieltä ja tuodaan sitä sellaisenaan omiin olosuhteisiin. Niiden kieli onkin todennäköisesti osaltaan kärjistänyt keskustelua tapahtumien väkivallasta tai väkivallattomuudesta etenkin verkossa.

Mielenosoittajien ja muiden paikallaolijoiden kertomusten, valta- ja muun median raportoinnin ja vuosien 2001 ja 2002 Kuokkavierastapahtumien yhteydessä tehtyjen rikosilmoitusten perusteella väkivallattomuuden tavoitteessa on kuitenkin pysytty. Vuoden 2001 Kuokkavierastapahtumaan osallistui joidenkin mielenosoittajien arvion mukaan yli 500 ja poliisin arvion mukaan noin 300 mielenosoittajaa. (Lohikoski 2001 [WWW-dokumentti], Pöyry 2003b). Tapahtumaan liittyviä rikosilmoituksia tehtiin yhdeksän kappaletta. Ne käsittivät 17 erillistä rikosta: 7 vahingontekoa, 4 virkamiehen väkivaltaista vastustamista, 2 kokoontumisrikkomusta ja yhden niskoittelun poliisia vastaan, liikenneturvallisuuden vaarantamisen, liikennerikkomuksen ja vangin laittoman vapauttamisen. Yhtään kansalaisen fyysiseen vahingoittamiseen tai pahoinpitelyyn liittyvää rikosilmoitusta ei tehty. (Pöyry 2003a.) Sellaisia ei liene myöskään raportoitu mediassa.

Vuoden 2002 Kuokkavierastapahtumaan osallistui arviolta joidenkin mielenosoittajien arvion mukaan 500-1000 ja poliisin arvion mukaan noin 500 mielenosoittajaa. (Arhinmäki 2003, Pöyry 2003b). Tapahtumaan liittyviä rikosilmoituksia tehtiin neljä kappaletta. Ne käsittivät viisi erillistä rikosta: 4 vahingontekoa ja yhden liikennerikkomuksen. Yhtään kansalaisen fyysiseen vahingoittamiseen tai pahoinpitelyyn liittyvää rikosilmoitusta ei tehty. (Pöyry 2003a.) Sellaisia ei myöskään liene raportoitu mediassa.

Näin vuosien 2001-2002 Kuokkavierastapahtumien johdosta tehtiin 13 rikosilmoitusta 22 erillisestä rikoksesta. (Pöyry 2003a). Näistä kuuteen voidaan tulkita liittyneen mielenosoittajien harjoittamaa väkivaltaa. Suhteessa mielenosoittajien lukumäärään ja Kuokkavierastapahtumien aiheuttamaan kohuun määrää voidaan pitää pienenä.

Tämän tutkimuksen aineistoista Helsingin Sanomien aineistossa on kuitenkin esitetty keskeisinä Kuokkavierastapahtumien ne piirteet, jotka ovat tulkittavissa myös väkivallaksi. Näistä tärkeimpinä esitetään taksiautojen vahingoittaminen ja kadunvaltauksen toimintamalli sinänsä. Jotkin takseissa matkustavat kutsuvieraat ovat kokeneet mielenosoittajien kielenkäytön ja käytöksen uhkaavaksi ja pelottavaksi. (Harju 2002b, Oinonen 2002c). Myös eduskunnan Kuokkavierastapahtumia käsittelevät kirjalliset kysymykset ovat liittäneet väkivallan konkreettisen uhan Kuokkavierastapahtumien yhteyteen. (Mäki-Hakola 2001, Oinonen ym. 2002). Tapahtumista on käytetty jopa "mellakka"-sanaa. (Mäki-Hakola 2001, Oinonen 2003). Vuonna 2002 tehty lakialoite naamioituneena esiintymisen kieltämiseksi mielenosoituksissa sai sekin alkunsa väkivallan koetusta mahdollisuudesta Kuokkavierastapahtumissa. (Salo ym. 2002).

Koska väkivallattomuuden käsitteestä ei olla yksimielisiä, on mielenosoitustapahtumia luettu toisistaan poikkeavin tavoin. Mikäli käsitteen katsotaan kieltävän myös väkivallan mahdollisuuden, uhan, ei Kuokkavierastapahtumia voida pitää väkivallattomina. Tällöin kuitenkin nousee esiin myös kysymys tapahtumia valvovan poliisin roolista ja toimista. Jotkin mielenosoittajat ovat korostaneet poliisin väkivaltaisista yksittäisistä tekoja. (Kts. esim. Hakanen 2003, Juselius 2000 [WWW-dokumentti], Anonyymi: Lipposen diktatuuri vainoaa toisinajattelijoita [WWW-dokumentti], Anonyymi: no mitä [WWW-dokumentti]). Kokonaisaineiston pohjalta syntynyt yleiskäsitys on kuitenkin se, ettei myöskään poliisi ole toiminut Kuokkavierastapahtumissa ohjelmallisen provokatorisesti tai väkivaltaisesti. (Kts. esim. Ravela 2003, Arhinmäki 2003, Anonyymi: Re: Kuokkavierasseikkailu 2001 [WWW-dokumentti 25.11.2001, klo 02:33].) Tähän kysymykseen ei tässä tutkimuksessa voida kuitenkaan paneutua.

Sisällissodan jälkeistä poliittista väkivaltaa Suomessa on tutkittu vain vähän, koska sitä ei juuri ole esiintynyt (8). Martti Siisiäinen korostaa suomalaisen protestoinnin rauhanomaisuutta, vakavuutta, asiallisuutta ja protestoijien yksityisomaisuuden suojalle osoittamaa kunnioitusta. (Siisiäinen 1998, 225-227). Suhtautumista väkivaltaan ei hänkään katso tarpeelliseksi erityisesti tutkia. Niinpä vähäisenkin poikkeaminen totutuista menettelytavoista on suomalaisten mielenosoitusten perinteisesti tyynessä

kontekstissa ymmärrettävästi omiaan herättämään pelkoa väkivallan rantautumisesta myös täkäläiseen protestointiin.

Selkeäköjä poikkeuksia tästä suomalaisen mielenosoitusperinteen yleiskuvasta on kaksi, Lapuan liikkeen mielenosoitus Vaasassa vuonna 1930 ja poliisin ja vaihtoehdonuorten välinen konflikti Tampereella tammikuussa 1998 järjestettyjen Mustavihreiden päivien yhteydessä. Kummassakaan ei ole kyse mittavasta väkivaltaisesta mellakoinnista siinä mielessä kuin termi käsitetään Suomen ulkopuolella, esimerkiksi vuoden 2001 Göteborgin ja Genovan mielenosoituksissa (9). Lisäksi on huomattava, että vaikka molemmissa tapauksissa väkivaltilanteen osapuolet olivat läsnä myös mielenosoitustapahtumissa, väkivaltaa käytettiin vasta niiden jälkeen.

Vaasan tapahtumat käynnistyivät Lapuan liikkeen jäsenten ruhjoessa kommunistisen Työn ääni-lehden kirjapainon käyttökelvottomaksi yöllä 28. 3. 1930. Teon johdosta järjestettyyn oikeudenkäyntiin saapui syytettyjä tukemaan parisataa autoa ja 2000 miestä. Heidän järjestämänsä mielenosoitus sujui rauhallisesti myös siitä syystä, että kommunistit olivat peruuttaneet suunnittelemansa vastamielenosoituksen. Mielenosoituksen jälkeen lapualaiset kuitenkin pahoinpitelivät oikeussalin eteisessä ja sen edessä noin kymmenkunta kommunistiksi lukemaansa. He myös kyyditsivät asianomistajan asiamiehen Vaasasta Lapualle, missä poliisi onnistui vapauttamaan hänet, oman ilmoituksensa mukaan "ennen kuin lynkkaus ehti tapahtua". (Siltala 1985, 68-78).

Mustavihreiden päivien yhteydessä poliisi ja aiemmin päivällä mieltään osoittaneet nuoret nujakoivat mielenosoituspäivän iltana Tampereen Keskustorilla. Tämän seurauksena poliisi syytti nuoria poliisiautojen rikkomisesta, poliisin vastustamisesta ja kapinasta. Nuoret puolestaan katsoivat poliisin käyttäytyneen provosoivasti ja mielivaltaisesti. Kuten Kuokkavierastapahtumissa, myös tuolloin näkemuserot säilyivät suurina tapahtuneesta jälkikäteenkin keskusteltaessa. Oikeusministeri Kari Häkämies pohdiskeli julkisuudessa mahdollisuutta rajoittaa kansalaisten perustuslaissa turvattuja mielenosoitusoikeuksia. (Himma 1998.)

Mustavihreiden päivien jälkiselvittelyä voidaan verrata Kuokkavierastapahtumista käytyyn keskusteluun. Helsingin kaupunki on myöntänyt Kuokkavierastapahtumille mielenosoituksen statuksen tekemällä asiaankuuluvia järjestelyjä esim. poliisitoimissaan. Sekä eduskunnan että Helsingin Sanomien aineistot kuitenkin profiloivat tapahtumia jälkikäteen ei-poliittisina järjestyshäiriöinä, rikoksina. Verkossa, flajereina, lehdistöiedotteina, banderolleina, iskulauseina ja mielipide-, verkko- ja pienlehdissä ilmestyneinä, mielenosoittajien itsensä kirjoittamina artikkeleina esitettyjen Kuokkavierasjulistusten teemojen ei voida arvioida tulleen keskustelunaiheeksi parlamentissa ainakaan Kuokkavierastapahtumien seurauksena (10). Ne eivät myöskään ole yleensä ylittäneet valtamedian julkaisukynnystä. Kun suuri osa mielenosoittajista kuitenkin pitää toimintansa poliittisuutta itsestään selvänä, on tilanne mutkikas. Esimerkiksi jotkin poliisin toimet koetaan toisinaan mielenosoittajien joukossa myös poliittisina, toisinajattelun tai kansalaisaktivismin vainona. Tämä kuilu vaikuttaa syvältä.

"Meitä, jotka haluamme väkivallattomasti yhteiskunnastamme tasa-arvoisempaa ja yritämme pitää myös sellaisten ihmisten puolia, joilla ei siihen omia voimia juuri sillä hetkellä tai pysyvämmiin ole, pidetään vaarallisina yhteiskunnan vihollisina. Kun taas ne, jotka sellaisen Suomen ovat päätöksillään luoneet, juovat ja syövät kystä kyllä poliisiarmeijan suojeluksessa." (Juselius 2000 [WWW-dokumentti].)

Yleisesti ottaen Kuokkavierastapahtumien voidaan arvioida olevan pääsääntöisesti väkivallattomia silloin kun väkivalta ymmärretään toisen ihmisen fyysiseksi vahingoittamiseksi. Näin Kuokkavierastapahtumat noudattavat tässä suhteessa suomalaista rauhanomaista mielenosoitusperinnettä. Kuokkavierastapahtumista käydyin keskustelun ja Helsingin Sanomien ja eduskunnan aineistojen tapahtumista antaman kuvan ei voida arvioida aina korreloivan validisti itse mielenosoitustapahtumien kanssa.

Yksityisomaisuuden suoja ei ole ollut Kuokkavierastapahtumissa yhtä pitävä kuin suomalaisissa mielenosoituksissa yleensä. Tehtyjen rikosilmoitusten perusteella voidaan vahingontekojenkin määrää kuitenkin pitää pienenä. Itse vaurioita merkittävämpi on niinä ilmenevä muutos mielenosoittajien asenteessa.

2. 4. Yhteenveto luvusta 2

Kuokkavierastapahtumien voidaan sanoa poikkeavan suomalaisesta mielenosoitusperinteestä viidessä Siisiäisen jaon kohdassa.

Kuokkavierastapahtumia ei ole järjestänyt yhdistysmuotoinen, rekisteröitynyt liike tai liikkeiden yhdistelmä.

Kuokkavierastapahtumia ei hallinnoida hierarkkisesti. Ne ovat muotoaan varioiva prosessi. Kuokkavierastapahtumat ovat rakentuneet kunakin vuonna sen mukaan, miten niihin osallistuneet mielenosoittajat ja mielenosoittajaryhmät ovat halunneet ilmentää Kuokkavierasjulistuksessa julkistettuja teemoja. Poikkeuksena tästä avoimuudesta on ollut äärioikeistolaisuuden sulkeminen tapahtumien ulkopuolelle. On kuitenkin huomattava, että tämä poliittinen ryhmä on pyrkinyt mukaan vain yhtenä vuonna. Senkään suhteen ei näin ole kyse pysyvästi julkilausutusta periaatteesta. (Ravela 2003, Hakanen 2003).

Kuokkavierastapahtumia ei voida pitää yksinomaan valtiosuuntautuneina. Niiden keskeinen protesti suuntautuu vallan siirtymiseen edustuksellisen demokratian valvonta- ja päätöksentekomekanismien ulottumattomiin. Se on näin tarkoitettu myös taloudellisten ei- ja ylikansallisten toimijoiden kuultavaksi. Tapahtumien aika ja paikka on valittu tätä silmälläpitäen.

Yksityisomaisuuden kunnioittaminen ei ole niissä yhtä selvää kuin mielenosoitusperinteessä on ollut tapana. Aiheutettujen omaisuusvahinkojen määrää voidaan pitää pienenä. Niitä olennaisempi on

niiden ilmaisema asenne.

Tapahtumat eivät ole olleet luonteeltaan vakavia ja asiallisia Siisiäisen tarkoittamassa mielessä. Mielenosoitusten tietty kevytmielisyys, niiden keinovalikoiman esittävä ja julkisuushakuinen värikkyyys ja moni-ilmeisyys ovat kuitenkin osa uutta mielenosoituskulttuuria. Näin ei ole mielekästä korostaa niitä yksinomaan Kuokkavierastapahtumien yhteydessä.

Kuokkavierastapahtumien suhtautumista kahteen Siisiäisen jaon kohtaan ei tässä kyetä tarkasti erittelemään.

Tätä tutkimusta varten kerätty aineisto ei juuri käsittele luokkajaon ja kansalaissodan merkitystä Kuokkavierastapahtumille eikä Suomen Venäjän naapuruuden niihin mahdollisesti tuomaa varovaisuutta. Joissakin verkkokeskusteluissa mielenosoittajia kritisoidaan sotaveteraanien häpäisemisestä (kts. esim. Anonyymi: Re: Väliaikatietoja Kuokkavierasseikkailusta. [WWW-dokumentti 24.12. 2001, klo20:39]) ja heidät samaistetaan 1970-luvun vasemmistoradikaaleihin (kts. esim. Anonyymi: Re: Väliaikatietoja Kuokkavierasseikkailusta. [WWW-dokumentti 6.12. 2001, klo 19:19]). Tällaiset mielenilmaukset eivät kuitenkaan ole johtaneet perusteelliseen keskusteluun. Myöskään mielenosoittajat itse eivät käsittele näitä aspekteja omissa teksteissään.

Kuokkavierastapahtumien voidaan varauksin sanoa noudattavan suomalaista mielenosoitusperinnettä yhdessä Siisiäisen jaon kohdassa.

Kuokkavierastapahtumat ovat siinä mielessä rauhanomaisia mielenosoituksia, ettei niiden yhteydessä ole vuosina 1996-2002 raportoitu yhtään tapausta, jossa mielenosoittaja olisi fyysisesti vahingoittanut toista kansalaista. Myöskään poliisin toimintaa ei yleisesti koeta liioitellun väkivaltaiseksi, vaikka se onkin joissakin tapauksissa saanut mielenosoittajia pohtimaan väkivallattomuuden periaatteesta luopumista (11). Tämä on huomattava etenkin suhteessa tapahtumien tasaisesti kasvaneeseen osallistujamäärään ja niistä valtamediassa usein annettuun kuvaan.

Etupäässä muut kuin mielenosoittajat ovat kuitenkin joskus kokeneet tapahtumien ilmapiirin uhkaavaksi ja pelottavaksi. He ovat myös kommentoineet sitä tältä osin sekä eduskunnassa, lehdistön toimitetussa materiaalissa että yleisönosastoissa. Tämä kokemus on kuitenkin ristiriidassa sekä useiden mielenosoittajien kertomusten ja kokemusten että tapahtumien johdosta tehtyjen rikosilmoitusten kanssa. Siksi sen perusteella ei voida sanoa tapahtumien tässä kohtaa olennaisesti poikkeavan perinteestä.

Näin Kuokkavierastapahtumat poikkeavat merkittävästi suomalaisesta mielenosoitusperinteestä sellaisena kuin Siisiäinen sen esittää. Kysymys siitä, miksi näin on, on tutkimusongelmana siksi perusteltu.

VIITTEET

- 1) Kuten Kuokkavierastapahtumien, myös Kuokkavierasjulistusten nimet ovat vaihdelleet julistuksista kutsuun. Selkeyden vuoksi tässä tutkimuksessa käytetään niistä yhteistä nimeä Kuokkavierasjulistukset.
- 2) Kommentit muiden toimintaan ovat yleensä epävirallisia ja yksilöllisiä, eivät hierarkisen auktoriteetin turvin annettuja: "Eilen eräät mustiinpukeutuneet anarkistit käskivät minua painumaan vittuun kun en tullut auttaamaan heitä pysäyttämään taksia." (Anonyymi: Re: HYVA!!!! [WWW-dokumentti 7. 12. 2001, klo 15. 14].) Poikkeuksena sallivasta yleislinjasta on äärioikeistolaisuuden sulkeminen tapahtumien ulkopuolelle: "Sinne on pyrkinyt mukaan äärioikeistolaisia ryhmiä omine lippuineen esimerkiksi yhtenä vuonna, niin kuitenkin vaikka Kuokkavierasjuhla on niin järjestäytymätön kuin on niin löytyi sen verran järjestysmiesten tapaan käyttäytyviä että tämmösten mukaantulo estettiin." (Hakanen 2003).
- 3) Esimerkki tästä: "Ei uusliberalistinen porvaristo ole sulkenut pois kansallisuusideologiaa kuin valikoivasti. [-] Rasismi on nykyajan porvariston ase hajoittaa työväestöä." Anonyymi: Re: Mitenkä uusliberalismi ja kansallisvaltion juhliminen. [WWW-dokumentti 27.11. 2002, klo 15:17].)
- 4) Tätä samaistusta esiintyy silti varsinkin verkkokeskusteluissa runsaasti. Esim.: "Menkää perkele sinne Venäjälle mitä niin suuresti ihannoitte!" Anonyymi: Re: Väliaikatietoja Kuokkavierasseikkailusta. [WWW-dokumentti 24. 12. 2001, klo 20.39].)
- 5) Jotkut mielenosoittajat tuntevat kuitenkin tarvetta pohtia myös tapahtumien suhetta kansallisvaltion symboliikkaan. "[M]ua hämää vieläkin se, että ei itsenäisyyspäivänä kannata järjestää mitään sekoilua, kun se ei useimpiin ihmisiin uppoa. olen itsekin ollut mukana aktivistien touhuissa, mutta toisaalta isoisien muisto on pyhä." (Anonyymi: Re: Vaaleanpunainen seikkailu itsepäisyyspäivänä. [WWW-dokumentti 8.12. 2001, klo 17:11].)
- 6) Kokoontumislaki 1999/530 on astunut voimaan 1. 11. 2002. Se korvaa aikaisemman Lain yleisistä kokouksista 6/1907. Se säätelee siis tämän tutkimuksen kohteista vain Kuokkavierastapahtumaa 2002. Lakiin ei kuitenkaan ole vanhempaa korvattaessa tehty tämän tutkimuksen kannalta olennaisia muutoksia.
- 7) Olli Tammilehdon *Kansalaistoiminnan oppaan* mukaan "Lyhyempikin varoitusaika riittää, mikäli poliisi sen hyväksyy." Käytäntö ei siis ole tältä osin ehdoton. (Tammilehto 1989).
- 8) Tästä tutkimuksesta mainittakoon Jari Ehrnroothin, Kimmo Rentolan ja Heikki Ylikankaan työt.
- 9) Vuonna 2001 Göteborgin EU-huippukokouksen ja Genovan G8-kokouksen yhteyteen järjestettyjä mielenosoituksia luonnehtivat sekä median tulkinnoissa että useissa silminnäkijöiden kertomuksissa ennen kaikkea toisaalta katukivillä poliiseja heitelleet ja irtaimistoa ja kiinteistöjä tuntuvasti vahingoittaneet mielenosoittajat, toisaalta poliisin tuliaseiden käyttö. Jälkimmäisen seurauksena Genovassa kuoli mielenosoittaja Carlo Giuliani.
- 10) Tässä suhteessa jotkin Kuokkavierastapahtumiin osallistuneet katsovat Suomen eroavan varsin selvästi esimerkiksi Ruotsin ja Ranskan käytännöistä. "Suomessa on usein käynyt niin, että ne kysymykset, joita Kuokkavierasjuhlan kaltaiset mielenilmaukset tai muut esittää, niin ei välttämättä tuu ollenkaan parlamenttitasolla esille, joka on hyvin erikoista, mä väittäisin että tämä on Suomen erikoispiirre." (Hakanen 2003).
- 11) Esimerkki tästä: "Poliisin toiminta on lisännyt monen radikaalisuutta, eikä väkivallattomuudesta enää puhuta tietyissä piireissä niin yleistävään sävyyn. Kaivaako poliisi nyt tosissaan verta nenästään, että pääsisi esimerkiksi Prahan, Nizzan sekä Seattlen poliisien tapaan ampumaan mielenosoittajien niskaan kyynelkaasua sekä ampumaan kumiluoteja? Me emme tällaista kulttuuria Suomeen kaipaa. Olemme tähän asti pysytelleet väkivallattomuuden linjoilla ja yritämme pysyä jatkossakin ellei poliisin toiminta sitten pakota meitä maanalaiseen vastarintaan kuten nyt siltä alkaa pahasti näyttää. Jo nyt tiedämme, että mielenosoituksiin pitää varustautua kunnolla poliisiväkivallan takia." (Anonyymi: Lipposen diktatuuri vainoaa toisinajattelijoita. [WWW-dokumentti 7. 1. 2001, klo 00:18].)

3. Kuokkavierastapahtumat 1996 - 2002

3.1. Kuokkavierastapahtumien synty ja suhde kansalaisjärjestöihin

Kuokkavierastapahtuma järjestettiin ensimmäisen kerran itsenäisyyspäivänä 6. 12. 1996. Se nimettiin tuolloin Kuokkavierasjuhlaiksi. Tapahtuman järjesti Solidaarisuus. Se oli samannimisen lehden ympärille perustettu pieni syndikalistinen ja suoraa toimintaa kannattava järjestö, jossa oli sen perustajajäsenen ja kansalaisaktivistin Reko Ravelan mukaan enimmillään viitisenkymmentä jäsentä. (Ravela 2003). Lähinnä Suomen Anarkistiliiton jäsenistä koostuva Solidaarisuus oli perustettu syksyllä 1996. Lehden numero 0 valmistui levitettäväksi tuolloin järjestetyssä työttömien mielenosoituksessa. Kuokkavierastapahtumien kytkentä työttömyyden problematiikkaan on näin ollut alusta alkaen keskeinen.

Ranskassa työttömät olivat vallanneet työvoimatoimistoja protestina työttömyydelleen syksyllä 1996 ja Solidaarisuus yritti "kerran kuussa" täällä innostaa työttömiä vastaaviin mielenilmauksiin. Työvoimatoimistoihin levitettiinkin banderolleja muutaman ihmisen voimin, mutta aktioihin osallistui ennen Kuokkavierastapahtumia vain kourallinen mielenosoittajia. (Ravela 2003.) Vaikka ulkomainen esimerkki onkin näin vaikuttanut Kuokkavierastapahtumien syntyyn, ne ovat reaktio nimenomaan suomalaisen työllisyystilanteeseen. Keskeistä niiden synnyssä on Solidaarisuuden halu ilmaista se, että se koki työttömien etujen puolustajiksi perinteisesti julistautuneiden ay-liikkeen ja puoluepoliittisen vasemmiston enemmistön käytännön teoissaan suhtautuvan työttömyyteen ja työttömiin laiskasti ja vähätellen. (Ravela 2003, Anonyymi: Vastarintaa joulukuun kuudentena [WWW-dokumentti]). Tätä kritiikkiä voidaan arvioida ilmentävän myös SKP:n osallistumisen joidenkin Kuokkavierastapahtumien järjestelyihin. (Hakanen 2003).

Ensimmäiseen Kuokkavierastapahtumaan johtanut käytännön prosessi lähti liikkeelle työttömien mielenosoituksesta syksyllä 1993. Siinä Solidaarisuuden jäsenet kokivat työttömien yhdistysten ja ay-liikkeen johtajien omien etujensa takia tukahduttavan työttömien oikeutettuja pettymyksen ja vihan ilmauksia. Ravela muistelee SAK:n tuolloin luvanneen vihaisille mielenosoittajille, jotka "yrittivät rynnätä eduskuntatalolle" suurta mielenosoitusta seuraavaksi kevääksi. SAK ei kuitenkaan tällaista mielenosoitusta organisoinut, Ravelan tulkinnan mukaan ilmeisesti järjestyshäiriöiden pelossa. SAK:n rahoituksen puuttuessa mielenosoitus jäi tuolloin järjestämättä. SAK:n korostama lobbaaminen taas ei vaikutuskeinona vakuuttanut Solidaarisuutta. Se pettyi myös Helsingin seudun työttömät ry:n itsenäisyyspäivänä 1994 Esplanadinkadulla järjestämään suomalaisen mielenosoitusperinteen mukaiseen mielenosoitukseen. (Ravela 2003.)

"Me oltiin tyytymättömiä siihen että se jäi hyvin miedoks eikä [siinä] haluttukaan tuoda meidän mielestä todellisia ristiriitoja esiin. Enempi anelemisävyinen mielenosoitus taas kerran [naurua], jossa tärkeempää oli se ettei tapahdu mitään kuin se että saatais ääntä kuuluviin." (Ravela 2003.)

Tuolloin alettiin Solidaarisuuden ja Anarkistiliiton piirissä keskustella siitä, miksi osoittaa mieltä Esplanadinkadulla eikä presidentinlinnan luona, missä varsinaisten vaikuttajien koettiin kuitenkin itsenäisyyspäivänä olevan. Vapaaehtoinen pysyttelemine Esplanadinkadulla koettiin epäoikeudenmukaisten, ylhäältä saneltujen pelisääntöjen myötäilemiseksi. Sitä pidettiin suostumisena siihen, että varsinainen ongelma ja siitä kärsivät fyysiset henkilöt pyritään pitämään poissa julkisuudesta. Katsottiin myös, ettei dramaattisesti kasvanutta työttömyyttä vastaan protestoivan mielenosoituksen ole syytä kieltää siihen osallistuvien kiihkeitäkään mielenilmauksia, kunhan niissä ei pyritä vahingoittamaan muita ihmisiä. (Ravela 2003.)

"Me tehtiin se valinta silloin että me ei ruveta järjestysmiehinä toimimaan siinä, me ei aleta rauhotella niitä ihmisiä. [-] Koska meidän kokemus näistä työttömien mielenosoituksista oli se että niissä järjestysmiehet vahtaa että "älkää nyt taas tehkö mitään radikaalia." Hirveen epäluonteavaa ryhtyä itse siihen [järjestysmiehen] rooliin." (Ravela 2003.)

Vuoden 1996 Kuokkavierastapahtuma järjestettiin presidentinlinnan edustalla ja siihen osallistui noin sata mielenosoittajaa. (Ravela 2003). Kuten myöhemminkin, tapahtuma järjestettiin kaikille kiinnostuneille avoimissa kokouksissa ja vain sen keskeinen tematiikka päädyttiin ilmoittamaan etukäteen Kuokkavierasjulistuksena. Tarkoitus oli antaa kaikille Kuokkavierasjulistuksen teemoihin yhtyville mahdollisuus ilmaista mielipiteensä osallistumalla Kuokkavierastapahtumaan, puolue- ym. sidoksista riippumatta. Mielipiteen ilmaisun muoto jätettiin kunkin mielenosoittajan tai mielenosoittajaryhmän itsensä päätettäväksi. Järjestävät kokoukset ja vuodesta 2000 myös sähköpostilista ovat yhä avoimia kaikille, eikä järjestäytymistä tai ilmoittautumista vaadita, vaikka järjestöjen osallistumista onkin tämän tutkimuksen käsittelemänä ajanjaksona pyritty rohkaisemaan. (1). Kuokkavierastapahtumia järjestävät henkilöt ovatkin vaihdelleet vuosien varrella. He haluavat yleensä pysytellä nimettöminä. Tähän ilmoitetaan syyksi toisaalta työpaikan menettämisen tai sen saamisen vaikeutumisen pelko, toisaalta se, että kuokkavieraat kokevat julkisen esiintymisen omalla nimellään tässä yhteydessä vääränä henkilökeskeisyytenä. (Kts. esim. Silfverberg 2003).

Solidaarisuus oli Kuokkavierasjuhlien osallistujamäärään tyytyväinen ja järjesti seuraavana vuonna vastaavan mielenosoituksen. Siihen osallistui järjestäjienkin yllätykseksi jo noin viisinkertainen määrä mielenosoittajia, vaikka tapahtumasta tiedotettiin vielä tuolloin lähinnä julistein ja lehtisin verkon hyödyntämisen sijasta.

Helsingin seudun työttömät ry. oli mukana tapahtuman järjestelyissä — välirikosta ei siis ollut kyse — samoin Turun Metallit 49, joka onkin ainoana ay-liikkeen järjestönä osallistunut kaikkiin

Kuokkavierastapahtumiin vuodesta 1997 lähtien. Yleisesti ottaen järjestöt ovat kuitenkin olleet varovaisia osallistumisessaan, tai asettaneet sille reunaehdoja, joihin järjestävissä kokouksissa ollaan usein päätetty olla suostumatta. (Ravela 2003.) Esimerkiksi SKP:n Helsingin piirijärjestö on järjestönä osallistunut Kuokkavierastapahtuman järjestelyihin silloin, kun niiden julistus on ylipäättään esitetty järjestöjen nimissä (2) ja kun se on katsonut voivansa allekirjoittaa julistuksen koko tekstin. Muina vuosina SKP:n jäseniä on osallistunut tapahtumiin yksityishenkilöinä. (Hakanen 2003.)

Vasemmistonuoret taas on kytketty Kuokkavierastapahtumiin mediassa ennen kaikkea siksi, että Vasemmistonuorten puheenjohtaja Paavo Arhinmäki on osallistunut sekä mielenosoitukseen että ollut osallistumistaan seuraavana vuonna kutsuvieraana presidentinlinnassa. Vasemmistonuorten piirijärjestö on kuitenkin osallistunut tapahtumien järjestelyihin vain vuosina 2000 ja 2001. Myöhemmin Vasemmistonuoret ovat järjestönä vetäytyneet niistä vierastamansa tottelemattomuuden teorian takia.

"Ideakin oli ihan selkeesti laittaa rähinäksi." (Arhinmäki 2003).

Kuten SKP:n, myös Vasemmistonuorten jäseniä on sittemmin osallistunut tapahtumiin yksityishenkilöinä.

Kuokkavierastapahtumia on perusteltua tarkastella liikkeenä perinteisestä ay-aiheisesta mielenosoituksesta kohti tottelemattomuutta. (Kts. esim. Peltokoski 2004). Vuoden 2000 jälkeiset Kuokkavierastapahtumat onkin etenkin verkkokeskusteluissa usein liitetty tottelemattomuusaktioita toteuttaviin Valkohaalareihin. Valkohaalarit ovat kuitenkin osallistuneet tapahtumaan vain vuonna 2000. Suomen Valkohaalarit perustettiin tuona vuonna. Valkohaalarijärjestö lakkautettiin järjestönä globaalistikin jo seuraavana vuonna. Yksityishenkilöinä sen jäsenet ovat kuitenkin osallistuneet myös Kuokkavierastapahtumien järjestelyyn myöhemminkin.

Valkohaalarien vaikutus Kuokkavierastapahtumaan on sikäli merkittävä, että sen aktiossa toteutettiin ensimmäisen kerran suunnitellusti tottelemattomuuden teoriaa. Giorgio Agambenin ja Michael Hardtin ja Antonio Negrin hahmottaman tottelemattomuuden teorian varaan päätettiin seuraavana vuonna "ylivoimaisella enemmistöllä" rakentaa koko Kuokkavierastapahtuma (3). Etenkin Kuokkavierasjulistukset viittaavat usein eksplisiittisesti Hardtin ja Negrin *Empireen*. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kaikki mielenosoittajat tunsivat kyseisten teoreetikkojen työtä. (Ravela 2003.)

"Varmistikaan suuri osa [mielenosoituksiin osallistujista] ei ole opiskellut ko. teoreetikkoja. [--] Tää tottelemattomien teoreettinen analyysi on tässä mielessä vain yhden taustaryhmän tuottamaa läppää ja "luentaa" tapahtumasta. Toisaalta ko. "läppä" ei ole saanut muistaakseni juuri sisällöllistä kritiikkiä, lähinnä vain kielellistä (aina paikoin liian vaikeasti avautuvaa). Tässäkin pätee sama kuin toimintatyylin kanssa: ne joita läppä ei ole kiinnostanut, ovat jättäytyneet seuraavina vuosina pois." (Peltokoski 2004).

On huomattava, että juuri Tottelemattomat ovat olleet erityisen aktiivisia Kuokkavierasjulistusten laadinnassa. Tottelemattomuuden valinnalla koko Kuokkavierastapahtumien toimintaperiaatteeksi voidaan sanoa olleen ratkaiseva vaikutus siihen, että valtamedia ja siis myös suuri yleisö kiinnitti huomattavasti enemmän huomiota vuoden 2001 Kuokkavierastapahtumaan kuin yhteenkään sitä edeltäneeseen. Valtamedian ei kuitenkaan voida katsoa raportoineen niinkään Kuokkavierastapahtuman protestin sisältöä kuin sen toimintamallin uhkaaviksi ja pelottaviksi tulkitsemiaan piirteitä. (Harju 2001, Pekonen 2001). Näin tottelemattomuuden omaksuminen on myös saanut monet potentiaaliset mielenosoittajatkin kaihtamaan Kuokkavierastapahtumia. Tapauksien on ollut vaikea houkutella mukaan vanhempaa mielenosoittaja- ja kansalaisaktivistisukupolvea.

Tätä ongelmaa on Kuokkavierastapahtumien piirissä tulkittu ainakin kahdella tavalla. SKP:n puheenjohtajan Yrjö Hakasen mukaan perinteisen työväenliikkeen aktiivit eivät ole halunneet osallistua Kuokkavierastapahtumiin niistä mediassa annetun väkivaltaisen kuvan takia, ja tämä on saattanut olla omiaan erottamaan kuokkavieraita entisestään perinteisestä tavasta tehdä politiikkaa ja sen vaikutusmahdollisuuksista. (Hakanen 2003). Ravela taas näkee kuokkavieraiden enemmistön ylipäättään edustavan sukupolvea, jolla ei ole todellista kontaktia puolueisiin ja puoluepolitiikkaan. Näin ollen se ei hakeudukaan vaikuttamaan näitä kanavia pitkin. Koska valtaosa mielenosoittajista on varsin nuoria, kyse ei ole henkilökohtaisesta kehityskulusta vaan muutoksista poliittisessa elämässä itsessään.

"On vanhentunu ajatus että mennään ulkoa linnaan sisään, just tää juttu et Arhinmäki on menny sinne. Arhinmäki oli semmonen hahmo joka ei oo ollu kunnolla mukana tässä edes. [--] Nää perinteiset Vasemmistonuoret/Vasemmistoliitto/SKP on hyvin heikko linkki. [--] Ei ole näköpiirissä että toi liike koskaan integroituis niinkuin aikaisemmat liikkeet integroitu." (Ravela 2003).

3. 2. Tottelemattomuus

Vuosien 2000-2002 Kuokkavierastapahtumia luonnehtivat tottelemattomuus (disobedience) ja kadunvaltaus. Vuonna 2000 tottelemattomuutta toteutti etenkin Valkohaalareiden ryhmä pyrkimällä symbolisesti presidentinlinnaan (4). Tottelemattomuuden käsite perustuu etenkin Giorgio Agambenin ja Michel Hardtin ja Antonio Negrin ajatteluun. Siinä voidaan nähdä myös Foucaultin vallan analyysin, biopoliittisen ajattelun ja Meksikon Chiapasin alueen Ejército Zapatista de Liberación Nacionalin (EZLN) eli ns. zapatistien uusliberalistisen talouspolitiikan kritiikin ja väkivallattomuuden pyrkimyksen vaikutusta. (Marcos 1998, 113-116.)

Agamben muistuttaa antiikin kreikkalaisten tavasta ajatella elämän kokonaisuutta. Heille termi *zoe* ilmaisi kaikille eläville yhteistä elämän tosiasiaa, *bios* taas yksilölle tai ryhmälle ominaista elämisen tapaa tai muotoa. Kreikkalainen yhteisö oli rakentunut *poliksen* ja *oikoksen* varaan. *Polis* on se, jonne

kokoonnuttiin yhteisten asioiden hoitamiseksi, *oikos* yksityisen ja kodin piiri. *Zoe* kuuluu *oikokseen*. Uutta aikaa voidaan näiden termien puitteissa kuvata *zoen* tunkeutumisiksi myös *polikseen*. Moderneissa kielissä *zoen* ja *bioksen* vastakohtaisuus on asteittain kadonnut, ja yksi ainoa elämä-termi viittaa kaikkien elämänmuotojen yhteiseen edellytykseen. Yhteisten asioiden hoitaminen, politiikka, identifioi näin ihmisen kokonaisuuden ja tekee hänestä ensisijaisesti poliittisen vallankäytön kohteen.

Havainnollistaakseen tätä Agamben käyttää termejä elämä-muoto ja paljas elämä. (Agamben 2001,11.)

Elämä-muoto tarkoittaa elämää, jota ei voida erottaa muodostaan. Elämä-muodolle elämisen tapa "käy elämästä" ja päinvastoin. Erilaisilla elämisen muodoilla on tendenssi tiivistyä elämä-muodoksi. Paljas elämä kuitenkin estää niitä tästä. Paljaalla elämällä lepäävät elämisen muodot on uudelleenkodifioitu juridis-sosiaalisiksi identiteeteiksi: ammateiksi, asemiksi, iäksi, terveydentilaksi, kansalaisuudeksi/pakolaisuudeksi jne. Suvereenin vallankäyttö seuraa tätä kodifiointia ja kohdistuu ihmiseen hänelle näin asetetun identiteetin kautta. Poikkeustila, se että on jotain joka ei tähän identiteettiin kuulu tai joka on siinä virheellistä, on näin pysyvä, vallankäytön mahdollistava tila. Paljas elämä on siis suvereniteetin kantaja ja sen vallan ydin. (Agamben 2001, 13-14.)

Tämä kehitys on Agambenin mukaan keskeinen siksi, että elämä-muoto määrittelee elämän, jossa elämisen yksittäiset prosessit, teot ja tavat eivät ole koskaan yksinkertaisesti faktoja, vaan mahdollisuuksia ja voimaa. Ihmiselämän käyttäytymistä ei määrää mikään välttämättömyys, sillä välttämättömyydet säilyttävät luonteensa mahdollisuuksina. Siksi ihmisen elämässä on aina kyse onnellisuudesta. Ihminen on "korjaamattomasti ja tuskallisesti osoitettu onneen." Kitka suvereenin vallankäytön kanssa seuraa siitä, että ihmiselämän tämä luonne konstituoii elämä-muodon poliittisena elämänä. Tämä poliittinen elämä on mahdollista vain vapautumalla juridis-sosiaalisesta jakautumisesta, lähtemällä pois jokaisesta suvereniteetista. Kysymys ei-valtiollisen politiikan mahdollisuudesta on näin nähtävä kysymyksenä siitä, tapahtuuko jotain elämä-muotona, "voiman elämänä". (Agamben 2001, 11-15.)

Elämisen muodoille niistä erottamattoman kontekstin, elämä-muodon, konstituoii ajattelu. Termi ei Agambenille tarkoita yksilöllistä kyvyn käyttöä, vaan kokemusta, jonka kohteena on ihmiselämän potentiaalinen luonne. Kokemus on aina yhteisöllinen, sillä ajateltaessa ollaan oman vastaanottavuuden vaikuttamana ja koetaan ajattelun mahdollisuus ja voima. Oliolla, jotka olisivat täysin tyhjentyneet identiteetteihinsä, ei tätä kokemusta voisi olla, sillä kommunikointi on mahdollista vain sen kautta, mikä itse kussakin säilyy potentiaalisena. Näin ollen eläminen, jossa on tässä mielessä ajattelua, "käy elämisestä itsestään", ja elämisen muoto voi siinä muuttua elämä-muodoksi, josta ei voida erottaa jotakin paljaaksi elämäksi. (Agamben 2001, 15-16.)

Hardtin ja Negrin voidaan sanoa keskittyvän Agambenin tulkintaan ei-valtiollisen politiikan mahdollisuudesta. He esittävät tottelemattomuuden perusteettomaksi kokemastaan vallankäytöstä vapautumaan pyrkivän kansalaisen poliittisesti tehokkaana reaktiona tilanteessa, jossa valtaa ei voida

ymmärtää supistamalla se käskynantajan ja tottelijan suhteeksi näiden juridis-sosiaalisten identiteettien mukaan. Ajatuksen taustalla on myös marxilainen analyysi, ja Agambenista poiketen Hardt ja Negri pyrkivätkin paljolti rakentamaan käsitteellistä työkalupakkia. *Empireä* voidaan luonnehtia toimintaohjeeksi kansalaisaktivisteille.

Hardt ja Negri pyrkivät sekä osoittamaan suvereenin vallankäytön perustuvan paljaan elämän erottamiseen elämä-muodosta että haastamaan tämän prosessin. He lähtevät ajatuksesta, että on olemassa uusi maailmanjärjestys, jonka he nimeävät imperiumiksi. Imperiumi ei ole tietty aikaan ja paikkaan sijoittuva vallankäyttäjien ryhmä. Se on juridinen ja globaali suvereniteetin muoto, jossa taloudellinen tuotanto ja poliittinen konstituutio ovat yksi ja sama asia. Se on prosessi, jossa poliittinen valta siirtyy kansallisvaltioilta taloudellisille, poliittisille ja sotilaallisille globaaleille instituutioille. Imperiumissa uusliberalistinen talouspolitiikka voimistaa suuryritysten poliittista valtaa. Suuryritykset eivät ole vapaiden markkinoiden lainalaisuuksien seurausta, vaan käyttävät hyväkseen näitä lainalaisuuksia. Imperiumi ei näin ole myöskään markkinat, vaan järjestelmä, joka niitä hyödyntää. Kansallisvaltioiden osa on tuottaa poliisi- ja sotilasvoimat imperiumin käyttöön, sillä imperiumi hallitsee julistamalla sota- ja poikkeustiloja, ei sovittelemalla intressejä toisiinsa. Agambenilaisittain poikkeustilasta tulee näin pysyvä tila. Kansalaiset tottuvat sen eriarvoisuuteen mm. turvapaikan ja pakolaisuuden hallinnollisten käytäntöjen ja niiden antamien ja epäämien oikeuksien kautta. (Hardt & Negri 2001, 8-21, Agamben 2001, 35-41.)

Imperiumi on kuitenkin moninaisuuden (multitude) seuraus. Hardtin ja Negrin moninaisuuden käsite mukailee Agambenin elämä-muotoa ja myös Mihail Bakuninin erilaisuuden käsitettä. (Airas 1986, 69, Bakunin [WWW-dokumentti]). Moninaisuus on ihmisten ominaisuuksien, taipumusten ja ideoiden kirjo. Se on näin myös biopoliittisen tuotannon ja uusintamisen välitön toimija. (Hardt & Negri 2001, 65). Moninaisuus ei ole jäännöksettä sovitettavissa olemassaoleviin, spesifeihin juridis-sosiaalisiin rooleihin.

Moninaisuus on syytä erottaa kansalaisuuden ja marxilaisen työväenluokan käsitteistä. Kansalaisuus on ihmisen epiteettinä riittämätön, koska se sisällyttää ja sulkee piiristään satunnaisesti, kulloisenkin juristerian mukaan. Marxilainen työväenluokan käsite taas olettaa tietyn yhteisyyden ja jopa tavan jolla se ilmentyy yhteiskunnassa oikeudenmukaisimmin. Kumpikaan näistä ei päde yhä enenevässä määrin muuta kuin materiaa tuottavan työn ja kansallisvaltioiden hiipumisen maailmassa.

Moninaisuus on luonut imperiumin siten kuin Bakuninin erilaisuus valtion: siksi ettei sitä ole siitä estetty. (Hardt & Negri 2001, 8-13, Airas 1986, 22-24.) Mutta koska imperiumi on moninaisuuden tuotos, se edellyttää tämän ontologisen vastavoimansa. Näin vastavoimalla on tilaisuus voimistua ja tuhota imperiumi. Moninaisuus voi selvitä voittajana ollessaan aidosti sitä mitä se on, väkivalloin pystytetyistä rajoista, määritelmistä ja rooleista vapaata ihmisyyttä. Prosessi, joka loi imperiumin, voi tuhota sen tunnistamalla itsensä. Imperiumin kontekstissa moninaisuuden kapina tarkoittaa

tottelemattomuutta, kieltäytymistä imperiumin metodeista. (Hardt & Negri 2001, 63-66.) Kuten Marxin kapitalismissa, vaikuttavat imperiumissakin näin sen omat haudankaivajat.

Tottelemattomuutta voi ilmentää esimerkiksi nomadismi, kansalaisuuden asettamien roolien ja rajojen kiistäminen liikkumalla vapaasti hallintoalueelta toiselle. Tätä Valkohaalarit ovat toteuttaneet pyrkiessään mielenosoituksissa tunkeutumaan poliittisen vallan heiltä kieltämälle alueelle. Kuokkavierastapahtumassa 2000 alue oli presidentinlinna, Genovassa ja Göteborgissa EU:n ja G8:n toimijoiden kokoustila. Joidenkin Kuokkavierastapahtumien mielenosoittajien puheet presidentinlinnan valtaamisesta liittyvät myös tähän kontekstiin. (Kts. esim. Silfverberg 2003, Lahdenmäki 2003).

Tottelemattomuuden rationaalinen perusta on olosuhteiden tiedostaminen, marxilaisittain yleinen äly (general intellect). (Hardt & Negri 2001, 361-367.) Keskeistä on, että imperiumi pyrkii sanelemaan toimijoiden juridis-sosiaaliset identiteetit. Kaikki toiminta, joka ilmentää moninaisuutta, monien vaihtoehtojen ja näkökulmien kirjoa, on näin omiaan nakertamaan imperiumia. Tottelemattomuudelle rakentuvan mielenosoituksen tai muun aktion voidaan näin ajatella onnistuneen sitä paremmin, mitä useampia toimintamuotoja siihen osallistuneet mielenosoittajat ovat käyttäneet. On huomattava, että tämä merkitsee edustavuuden käsitteen uudistamista. Tottelemattomasti toimivat eivät katso edustavansa muita kuin itseään. Tämä on aiheuttanut Kuokkavierastapahtumissakin hämmennystä edustukselliseen demokratiaan tottuneiden kansalaisaktivistien piirissä (5).

Koska tottelematon toimintamalli on fyysinen, liittyy siihen kysymys väkivallasta, sen käytöstä ja siitä pidättäytymisestä. Määriteltäessä väkivallaton kansalaistottelemattomuus Ravelan tavoin toiminnaksi, jossa "ei pyritä vahingoittamaan ihmisiä," mielenosoittajien harjoittaman väkivallan mahdollisuus jätetään avoimeksi. Kuokkavierastapahtumat ovatkin viitanneet tässä yhteydessä EZLN:in pyrkimykseen ottaa tilanteita ja tiloja haltuunsa väkivaltaa välttäen, mutta ei sen käytöstä ehdottomasti kieltäytyen (6). (Laakso 2000a [WWW-dokumentti]). Voidaan myös nähdä yhteys Mohandas Gandhin ajatteluun:

"Uskon, että tilanteessa, jossa olisi valittava pelkuruuden ja väkivallan välillä, neuvoisin valitsemaan väkivallan. [-] Toivon Intian mieluummin turvautuvan aseisiin kuin olevan pelkurimaisesti todistamassa avuttomana omaa nöyryytystään." (Gandhi 2003, 86).

Kuten edellisessä luvussa osoitettiin, Kuokkavierastapahtumia voidaan kuitenkin luonnehtia väkivallattomiksi mielenosoituksiksi. Niiden tottelemattomuuden tulkintaa ei näin voida pitää väkivaltaisena poikkeuksena Hardtin ja Negrin esittämästä rationaalisesta tottelemattomuudesta.

Tämän tutkimuksen käsittelemänä ajanjaksona Suomessa vaikutti myös kansalaisaktivistien ryhmä, joka käytti itsestään nimeä Tottelemattomat ja Tottelemattomien moninaisuus. Ryhmä syntyi Valkohaalarien lopettaessa toimintansa. Tottelemattomuuden teorian ei kuitenkaan voida esittää tulleen esille vain tämän ryhmän toiminnassa ja ajattelussa.

3. 3. Kadunvaltaus

Tottelemattomuutta on Kuokkavierastapahtumissa 2001-2002 toteutettu etenkin kadunvaltauksin. Kadunvaltaus on uusi kansalaisaktiivisuuden toimintamalli, jota ei tule samaistaa kaupunki- tai sissisodan strategioihin tai kansannousujen ja vallankumousten usein hyödyntämiin barrikaadeihin ja tientukkimiin. Kadunvaltauksista on olemassa lukuisia eri variaatioita. Kuokkavierastapahtumat edustavat näiden päämäärähakuisinta ja -tietoisinta siipeä.

Naomi Klein esittää teoksessaan *No Logo. Tähtäimessä brändivaltiaat* kadunvaltauksen idean juontavan juurensa 1960-luvun kansalaisaktiivisuuden ja radikalismien aaltoon. Hän painottaa etenkin USA:ssa 1960- ja 1970-lukujen taitteessa toimineen Youth International Partyn, eli ns. jippii/yippii - liikkeen merkitystä. Jippien poliittisen toiminnan tietoinen absurdus ja heidän popkulttuurista omimansa ironia ja iva asettivat sekä perinteisen puoluepolitiikan että institutionalisoituneen kansalaisaktiivisuuden muodot koomiseen valoon. Tästä ne eivät ole sittemmin toipuneet. Perinteisten poliittisen toimimisen tapojen radikaali kyseenalaistaminen on tehnyt välttämättömäksi löytää niistä erillisiä kansalaisaktiivisuuden muotoja. Keskeistä näille uusille muodoille on niiden kyky puhutella kansalaisia heidän arkikokemuksensa ja henkilökohtaisen elämänpiirinsä kautta. (Klein 2001, 287-288.)

"Meidän kulttuurimme, taiteemme, musiikkimme, sanomalehtemme, kirjamme, julisteemme, vaatteemme, kotimme, tapamme kävellä ja puhua, tapa jolla tukkamme kasvaa, tapa jolla poltamme dulla ja nussimme ja syömme ja nukumme — ne ovat kaikki samaa viestiä, ja se viesti on VAPAUS!" (Laine 1970, 46).

Tämän jippiliikettä lähellä olleen tai siihen kuuluneen — rajanveto on tässä yhteydessä mahdotonta — White Panther Partyn julkilausuman yhteys Kuokkavierastapahtumienkin edustamaan uuteen kansalaisaktiivisuuteen on ilmeinen. Poliitiikka ei ole muusta todellisuudesta omaksi kokonaisuudekseen erottuva elämän tai toiminnan alue. Valta, josta pyritään vapaaksi, ilmenee nimenomaan henkilökohtaisella tasolla, pukeutumisessa, käyttäytymisessä, harrastuksissa ja tottumuksissa. Siksi kansalaisaktiivisuuden on luonnollista ottaa lähtökohdaksi kansalaisen oma keho ja sen sijoittuminen tilaan. Siten se kohtaa konkreettisesti kysymyksiä siitä, kuka säätelee tilaa, mitä tila ilmentää, kenen ehdoilla tila toimii.

Yhteiskuntaa käsitteellistetään näin biopolitiikan keinoin. Biopolitiikan käsite korostaa tässä yhteydessä sitä, ettei vallan kohde ole yksilön tietty toiminto tai rooli, vaan hänen elämänsä kokonaisuutena. Hengen sijasta keskeiseksi yhteiskunnalliseksi toimijaksi ymmärretään keho. Biopoliittinen valta on näin valtaa sekä tiedon että fyysisen todellisuuden tasolla. Se voidaan siksi myös haastaa vain kokonaisuutena. (Von Beyme 1996, 116-121.) Jippiliikkeen voidaan katsoa olleen

ensimmäisiä tämän tiedostaneita modernin länsimaisen kansalaisaktivismiin muotoja. Biopolitiikan näkökulma on sittemmin ollut olennainen osa mm. Valkohaalarien ajattelua (7).

Kadunvaltauksin toimiva Reclaim The Streets -liike onnistui mielekkäästi yhdistämään tietoisuuden politiikan kaavamaisuudesta arkikokemukseen kehon merkityksestä poliittisen kommunikaation ja vaikuttamisen välineenä. Reclaim The Streets -liike on järjestänyt kadunvaltauksia vuodesta 1995. Termi sinänsä on ollut organisoitumattomassa käytössä jo hieman kauemmin. Liikkeen juuret ovat Englannin ravekulttuurissa.

Epäviralliset ravetilaisuudet kiellettiin Englannissa lailla vuonna 1994 mainosmaailman hyödyntäessä samaan aikaan voimallisesti ravekulttuurin visuaalisuutta. Kielto perusteltiin tilaisuuksiin liittyneellä huumausaineiden käytöllä. Ravetilaisuuksien ja epävirallisten raveklubien kulttuurille oli kuitenkin olennaista nimenomaan "salaisten", vain viidakkorummun kautta itsestään tiedottavien ravebailujen järjestäminen. Näin lainmuutos sai raveista kiinnostuneet närkästymään sekä esivallalle että ravekulttuuria ryöstöviljelevälle mainosmaailmalle. Ravekulttuuri loi yhteyksiä muihin poliisin kanssa hankaluuksiin joutuneisiin alakulttuureihin, kuten talonvaltaajiin, New Age -ihmisiin ja ekoradikaaleihin. Protestin yhteiseksi teemaksi löytyi tila, oikeus saada ja säilyttää tilaa kodeille, puille, tanssimiselle, oleilulle. Toimintamuodoksi omaksuttiin kadun haltuunotto, liikenteen pysäyttäminen ja esimerkiksi ravebailujen järjestäminen autoilta tähän käyttöön vallatussa tilassa (8). (Klein 2001, 283-284.)

Reclaim The Streetsin kadunvaltauksen toimintamallissa on jippiihenkisesti keskeistä ilon ja hulluttelun poliittisuus oloissa, joissa niihin ei rohkaista. Autot pysäytetään esimerkiksi lavastetun liikenneonnettomuuden tai rakennustelineiden avulla. Yllättäen paikalle saapuvat äänentoistolaitteet. Karnevaalikulkueet jonglööreineen ja vaikkapa toisen kansainvälisen liikkeen Critical Massin polkupyöräilijöineen liittyvät mukaan. Mainosten, ammatinharjoittamisen ja ylhäältä annetun tapakulttuurin sijaan tila muuttuu ennustamattomien sattumusten ja tanssin tilaksi, jossa poliittisen ja taloudellisen vallan sanelemat lainalaisuudet eivät enää päde. Suurimmillaan tapahtumat ovat olleet massiivisia. 16. 5. 1998 järjestettiin kahdessakymmenessä maassa kolmekymmentä kadunvaltausta. Utrechtissa kokoontui yli 800 henkeä, Turussa kaksituhatta, Berliinissä tuhat, Berkeleyssä Kaliforniassa 700 ja Sydneyssä Australiassa kolmesta neljään tuhatta. Reclaim The Streets pyrkii jalostamaan tapahtumia entistä poliittisemmiksi mm. pidentämällä niiden kestoja muutamasta tunnista päiviin. Tämän pyrkimyksen onnistumista ei vielä voida arvioida. (Klein 284-290.)

Kuokkavierastapahtumien kadunvaltauksukset ovat eronneet tästä RTS:n perusmuodosta siinä, että niillä on yleensä ollut yksi, myös etukäteen ilmoitettu päämäärä. Tarkoitus on estää itsenäisyyspäivän vastaanotolle kutsuttuja vieraita kuljettavien taksien pääsy linnkaan. Vuoden 2001 Vihreän kulkueen Esplanadilla pitämät kadunvaltausjuhlat tosin noudattivat RTS:n mallia. Nekin kuitenkin toimivat myös ilmoitetussa tarkoituksessa kahden muun, poliisin toimien johdosta hajonneen

kulkueen keskittyessä yksinomaan siihen. Vuonna 2002 mielenosoituksen voidaan pääsääntöisesti arvioida pyrkineen pysäyttämään takseja. RTS:n iloisen kadunvaltauksen malli jäi tuolloin joidenkin yksittäisten mielenosoittajien ja heidän kannettavien äänentoistolaitteidensa eleeksi.

3. 4. Kuokkavierastapahtumat 1997 - 2000

Vuosina 1997-1999 Kuokkavierastapahtumat kasvoivat useiden satojen osallistujien mielenosoituksiksi. Bussikytejä toisista kaupungeista saapuville mielenosoittajille alettiin järjestää. Mm. Turun Metallin 49 ja SKP:n piirijärjestö ottivat osaa järjestelyihin. Valtamedia ei kuitenkaan kiinnittänyt tapahtumiin juurikaan huomiota.

Vuoden 2000 Kuokkavierastapahtumassa Valkohaalarit toteuttivat symbolisen kansalaisaktion, jossa he pyrkivät presidentinlinnaan, kansalaisilta kiellettyyn tilaan. He suojasivat itsensä erilaisin pehmustein ja työntyivät päin poliisiketjua ja mellakka-aitoja. Myös tapahtuman näkyvin julistus annettiin Helsingin, Turun, Jyväskylän ja Tornion Valkohaalarien nimissä. Julistuksen esittämät vaatimukset toistuvat kaikissa Kuokkavierastapahtumissa, myös vuotta 2000 edeltäneissä.

"Mitä me vaadimme:

- Loppu uusliberalismille
- Taattu toimeentulo kaikille ilman ehtoja
- Kaikille oikeus asuntoon ja julkisiin hyvinvointipalveluihin
- EU:n uusliberalistinen perusoikeuskirja hylättävä
- Kansalaisyhteiskunta laatimaan Euroopan perustuslakia" (Laakso 2000a [WWW-dokumentti].)

Julistus ilmoittaa Valkohaalarien marssivan Rautatientorilta presidentinlinnalle ja tekevän siellä "väkivallatonta, aktiivista ja suojattua kansalaistottelemattomuutta." Tarkoituksena on yksiselitteisesti "pilata eliitin juhlat." Poliisin mahdolliselta väkivallalta Valkohaalarit aikovat suojautua mm. kypärien ja kumimuurien avulla. (Laakso 2000a [WWW-dokumentti]).

Itse mielenosoitusta edelsi ns. Kansalaistori. Kauppatorilla esitettiin elävän musiikin ja eri järjestöjen puheenvuorojen lisäksi kirkon keräämiä tekstejä suomalaisesta köyhyydestä. Esittäytyneistä järjestöistä mainittakoon Vegaaniliitto, Ruokaa ei aseita ja Maan ystävät. (Anonyymi: Järjestöt tekivät kansalaistorin. [WWW-dokumentti].) Kansalaistorin tapaista toimintaa ei ole järjestetty myöhempien Kuokkavierastapahtumien yhteyteen. Jotkin tapahtumien osallistajat toivovat sen palaavan. Heidän mukaansa se tasapainottaisi median tapahtumista antamaa erheellisen väkivaltaista kuvaa ja houkuttelisi mukaan niitä, jotka sitä tuon kuvan takia kaihtavat. (Hakanen 2003.)

Kauppatorilta mielenosoittajat lähtivät yhtenä kulkueena presidentinlinnalle. Siellä Valkohaalarit toteuttivat aktionsa. Linnalta mielenosoittajat siirtyivät omaan tilaisuuteensa

Senaatintorille ja osallistuivat Tuomiokirkon edessä ylioppilaiden juhliin. (Anonyymi: Järjestöt tekivät kansalaistorin. [WWW-dokumentti].)

Valkohaalarien aktio sai valtamedian ja suuren yleisön kiinnittämään vuoden 2000 Kuokkavierastapahtumaan selvästi enemmän huomiota kuin vuosien 1996-1999 tapahtumiin. (Kts. esim. Lahdenmäki 2000a, Lahdenmäki 2000b.) Saman vuoden Prahan mielenosoituksilla oli vaikutusta vuoden 2000 tapahtuman järjestelyihin, sillä suuri osa järjestäjistä oli osallistunut noihin mielenosoituksiin. (Ravela 2003). Poliisi pidätti, kuulusteli ja kuvasi ainakin yhden Kuokkavierastapahtuma-aiheisia lennäkkejä jakaneen mielenosoittajan jo päivällä (9) ja oli kuulusteluissa erityisen kiinnostunut tapahtuman "johtokeskuksesta" ja Prahan poliisin menettelystä. (Laakso 2000b [WWW-dokumentti].)

Vuoden 2000 Kuokkavierastapahtuman mielenosoittajien lukumääräksi ovat osallistujat tai sivustakatsojat arvioineet alle viidestäsadasta tuhanteen henkilöä. (Arhinmäki 2003, Anonyymi: Järjestöt tekivät kansalaistorin. [WWW-dokumentti]). Poliisi arvioi mielenosoittajien määräksi joitakin satoja henkilöitä. (Höök 2004).

3. 5. Kuokkavierastapahtuman 2001 toimintamalli

Vuonna 2001 Kuokkavierastapahtumien toimintamalliksi valittiin tottelemattomuus. (Ravela 2003). Sen kautta Kuokkavierastapahtumien voidaan arvioida irtautuneen vielä aiempaa tietoisemmin suomalaisesta mielenosoitusperinteestä. Vuoden 2001 Kuokkavierasjulistus *Kuokkavierasseikkailun taustat, tavoitteet, toimintatavat ja vaatimukset* painottaa kaikille taatun toimeentulon, asunnon ja uusliberalistisen talouspolitiikan vastaisia teemoja. Teksti korostaa Suomen alueiden eriarvoistumista, sosiaaliturvan saamisen vaikeutumista, työuupumusta ja stressiä. Sosiaaliturvan tason sanotaan pudonneen EU:n alimpien sarjaan samalla kun työajoista on tullut EU:n toiseksi pisimpiä.

Julistus esittää jälleen myös haasteen suomalaiselle ammattiyhdistysliikkeelle. Se mainitsee Yhdysvaltojen keskusammattiliiton AFL-CIO:n ja Italian metallityöläisten liitto FIOM:n liittoutuneen mielenosoittajien kanssa Seattlessa ja Genovassa. Myös Etelä-Korean, Meksikon ja Bangladeshin "työläisten järjestöjen" kerrotaan olleen "kanssamme samoissa tapahtumissa ja taisteluissa puhumassa samoista asioista." Suomalaisen ay-liikkeen nähdään kuitenkin eristäytyneen työpaikkojen sisälle ja peräytyneen "loputtoman tuntuisesti" uusliberalismin edessä. Sitä kutsutaan "tuomaan edunvalvonnan kaduille, liittämään työpaikoilla käytävät taistelut yhteisiin vaatimuksiin perusoikeuksien takaamisesta." (Anonyymi: Vastarintaa joulukuun kuudentena. [WWW-dokumentti]).

Julistus ilmoittaa tottelemattomuuden luonnehtivan tänä vuonna koko Kuokkavierastapahtumaa.

"Tänä vuonna aikeemme on vallata Presidentinlinnaa ympäröivät kadut. Haluamme tehdä näkyviksi ja kuuluviksi kaikki ne jotka uusliberalismi haluaa tehdä äänettömiksi ja näkymättömiksi. Haluamme pysäyttää kasvavan eriarvoisuuden ja epäoikeudenmukaisuuden pysäyttämällä ne jotka jatkuvasti edistävät uusliberalismia päätöksillään. Sulkemalla tien eriarvoisuuden juhlinnalla haluamme avata tien keskustelulle ja toiminnalle oikeudenmukaisemman yhteiskunnan puolesta." (Anonyymi: Vastarintaa joulukuun kuudentena. [WWW-dokumentti]).

Teksti ei esitä kaikkien linnan kutsuvieraiden olevan uusliberalismin kannattajia tai vastuussa harjoitetusta talouspolitiikasta. Se kuitenkin katsoo, että "osallistamalla juhliin he kaikki ovat osana suurta eriarvoisuuden näytelmää." Keskeinen julistuksen kysymys kutsuvieraille on, onko Suomen nykyinen tila sen arvoinen, että he ovat valmiita "kulkemaan mielenosoittajien kehojen yli" päästäkseen juhlimaan sitä. "Haluatteko ehkä poliisin raivaavan mielenosoittajia pampulla teidän puolestanne?" Julistus toivoo kutsuvieraiden, jotka "haluavat tukea tasa-arvoa ja demokratiaa jättäytyvän pois juhlista ja ilmaisevan tämän julkisesti." (Anonyymi: Vastarintaa joulukuun kuudentena. [WWW-dokumentti]).

Julistus ilmoittaa mielenosoittajien toimintatavan tulevan olemaan väkivallaton. Paikalle tulevien poliisien tiedetään olevan "aseistettuja ja suojattuja." Poliisin toivotaan ymmärtävän, ettei heidän ja mielenosoittajien välisen konfliktin kärjistäminen ole poliisinkaan edun mukaista. Göteborgin ja Genovan mielenosoituksissa toimineen poliisin "raa'an väkivallan" kokemusten jälkeen poliisiin ei kuitenkaan luoteta. Sille esitetään kolme pyyntöä:

- 1) Väkivallattomaan toimintaan ei reagoida väkivaltaisilla tai muutoin laittomilla keinoin
- 2) Mielenosoittajien kimppuun ei hyökätä aiheetta, eikä majoitus- tai kokoontumistiloja terrorisoida
- 3) Mielenosoittajien kanssa tekemisissä olevat poliisit eivät pidä tuliaseita" (Anonyymi: Vastarintaa joulukuun kuudentena. [WWW-dokumentti]).

Julistus päättyy provokatoriseen julkilausumaan väkivallattomuuden varauksellisuudesta.

Vaikuttava tietotoimisto perustettiin välittämään tietoa kansalaisaktioista ja niiden perusteista suurelle yleisölle ja muiden tiedotusvälineiden toimittajille. (Laakso 2004). Sen verkkosivuille tullessaan julistus herätti sekä kriittisiä vertailuja aiempiin Kuokkavierastapahtumiin että ylipäätään runsasta kritiikkiä omaksuttua toimintamallia kohtaan. Eräs kirjoittaja muistuttaa, että jo vuonna 2000 oli syntynyt konflikti ylioppilaiden soihdunkulkueen kanssa. Hän korostaa sitä, että rakentavaa henkeä on syytä löytyä myös mielenosoittajilta. (Anonyymi: Re: Vastarintaa joulukuun kuudentena. [WWW-dokumentti 28.11. 2001, klo 15:57].)Toimintamallia kuitenkin myös kannatettiin.

Tarja Halosen äänestäjäksi ilmoittautuva kirjoittaja kysyy

"mitä helvettiä te siellä häiritsette demokrattisesti valitun presidenttimme järjestämiä juhlia!" (Anonyymi: Re: Ääni kentältä. [WWW-dokumentti 6. 12. 2001, klo 20. 29]).

Eräs olennainen keskustelu käydään nimimerkin "Vapaa porvari" ja Kuokkavierastapahtumiin myönteisesti suhtautuvien kirjoittajien välillä.

"JOS SINIRISTILIPPU TAHRITAA PUNIKKIEN TOIMESTA EI KUKAAN VOI TAATA MYÖSKÄÄN SIVUSTAKATSOJIEŦ VÄKIVALLATTOMUUTTA! SAATTE VAIKKA KUSTA VASEMMISTOLAISEN LESBOPRESSAN PÄÄLLE, MUTTA ISÄNMAAN LIPUN JÄTÄTTE RAUHAAN! TÄMÄ LUPAAN TEILLE! MINÄ OLEN ARMEIJAN KÄYNYT MIES! JUMALAUTA! VAPAA PORVARI" (Vapaa porvari 2001a [WWW-dokumentti].)

"Siniristirätti tulee ja kenraaleille korpilakia. Isäänmaallisuus on yhteiskunnan todellinen syöpä." (Anonyymi: Re: Jumalauta! [WWW-dokumentti 29. 11. 2001, klo 12. 47].)

"Saattaapa olla, että tulee väkisinkin konfliktia itsenäisyyspäivänä, ja saattaapa myös olla, että otan kovanyrkkiŦ upseeri- ja poliisiŦstäväni mukaan — tietenkin siviilipuvuissa!" (Vapaa Porvari 2001b [WWW-dokumentti].)

"Ei Suomen itsenäisyys ole mikään "vapaan porvarin" ristiretki "pitkätukkia vastaan". Demokraattisessa maassa poliisi on puolueeton järjestyksen pitäjä, ja jos armeijaan joudutaan turvautumaan omaa kansaansa vastaan niin silloin ovat asiat jo todella pahasti. Pidähän pienempää ääntä tai tulet huomaamaan että suomen rikoslaissa on pykälä myös kaltaisasi varten. Tärkein tavoitteemme on pitää Suomenkansa yhtenäisenä, ymmärrät varmaan mitä voi tapahtua jos kansan kahtiajako jatkuu." (Anonyymi: Re: Rintamalinjat joulukuun kuudentena. [WWW-dokumentti 30. 11. 2001, klo 03. 09].)

Vilho Harle ja Sami Moisio esittävät teoksessaan *Missä on Suomi? Kansallisen identiteettipolitiikan historia ja geopolitiikka* Suomen kansallisen identiteettiprojektin perustuvan toisen käsitteeseen, tässä tapauksessa Venäjään. Kyseessä on aktiivisesti tehty valinta, jonka alkuperää on vaikea jäljittää prosessin jo institutionalisoiduttua. Olennaista on kuitenkin se, että käsitys itseŦ on muodostettu torjumalla, häŦistämällä, pelkäämällä ja vihaamalla toista. Tämä on ilmoitettu hankittavaksi, tahdonvaraiseksi ominaisuudeksi. J. W. Snellmanin kirjoittama ja A. I. Arwidssonin suuhun pantu "ruotsalaisia emme ole, venäläisiksi emme tahdo tulla, olkaamme siis suomalaisia" on yksiselitteinen toteamus. Ellei Suomi tahdo olla Suomi, se voi valita Ruotsin tai muuttua Venäjäksi. On kehoitettava itseään olemaan suomalainen. On kehoitettava niitä, joiden haluaa olevan suomalaisia, olemaan sitä. Ja on torjuttava ne, joilla ei ole mahdollisuutta olla suomalaisia. He voivat tulla suomalaisiksi vain menettämällä oman identiteettinsä. (Harle & Moisio 2000, 65, 96).

Tottelemattomuus tai siihen rinnasteinen valtion auktoriteetin avoin kyseenalaistaminen eivät kuulu suomalaiseen mielenosoitusperinteeseen. Suomen johtava päivälehti ei ole referoinut tottelemattomuuden teoriaa Kuokkavierastapahtumia uutisoidessaan (10). Suuri yleisö ei sitä myöskään entuudestaan tunne.

Identiteettiprojektin huipennus on itsenäinen Suomen valtio. Kyseenalaistaessaan

tottelemattomuudellaan julkisesti valtion auktoriteetin itsenäisyyspäivänä Kuokkavierastapahtumat joutuivat näin suomalaisen identiteettiprojektin toiseksi. Ne tulivat tulkituiksi identiteettiprojektin diskurssissa, jota ne eivät kuitenkaan kokonaisuutena koe toteuttavansa.

Identiteettiprojektin puitteissa Kuokkavierastapahtumat luetaan tilanteeksi, jonka ainoat tekijät ovat suomalaisuus ja ei-suomalaisuus. Banderollien ja iskulauseiden "ei rajoja/kansallisvaltioita"-ajatus on voinut vahvistaa tätä tulkintaa. Sen mukaan toisaalla on itsenäisyyttä juhliva, yksi ja yhtenäinen kansa ja sen juhlamenoja suojeleva poliisi, toisaalla viides kolonna: "kommarhipit" (Anonyymi: Re: Vastarintaa joulukuun kuudentena. [WWW-dokumentti 7.12. 2001, klo 17:25].), "punikit" (Anonyymi: Re: Väliaikatietoja Kuokkavierasseikkailusta. [WWW-dokumentti 06.12. 2001, klo 19:19]), "pummit" (Anonyymi: Re: Kuokkavieraat ympäri keskustaa. [WWW-dokumentti 6.12. 2001, klo 22.26]), "linssiluteet" (Anonyymi: Linssiluteet, maailmanparantajat ja huligaanit? [WWW-dokumentti 12.12. 2001, klo 21:22]) ja "vitun köyhät kateelliset paskat" (Anonyymi: Re: Väliaikatietoja Kuokkavierasseikkailusta. [WWW-dokumentti 24.12.2001, klo 20:39]).

Kuokkavierastapahtumien heterogeenisyydestä kertoo se, että myös jotkin mielenosoittajat tai Kuokkavierastapahtumaan muutoin myönteisesti suhtautuvat verkkokirjoittajat pyrkivät toimimaan Harlen & Moision osoittaman identiteettiprojektin puitteissa. "Tärkein tavoitteemme on pitää Suomen kansa yhtenäisenä" -tunne tulee esiin myös muiden kuin yllä siteeratun kirjoittajan teksteissä. (Kts. esim. Loukola 2002 [WWW-dokumentti], Saxell 2002 [WWW-dokumentti]). Tapahtumiin on myös haluttu osallistua kansallisvaltiokeskeisen yhteiskuntakäsityksen pohjalta.

Oman tutkimuksensa aihe olisi, kuinka usein ensimmäisiä poliittisen aktiivisuuden askeleitaan ottavat nuoret mielenosoittajat ovat kokeneet heihin kohdistetun aggressiivisen kritiikin.

"Nuorille ihmisille jotka kokee et ne on tavallaan ulkona yhteiskunnasta, [se] et sä voit kokea vaikuttavas ympäristöös jotenkin, niin sehän on tärkeä kokemus." (Ravela 2003).

3. 6. Kuokkavierastapahtuma 2001

Vuoden 2001 Kuokkavierastapahtuman järjestäytymisvaihetta luonnehtivat poliisin edellisvuoteen nähden tiukentuneet otteet. Kansalaistoria tai vastaavaa ei tänä vuonna järjestetty. Mielenosoittajat kokoontuivat Rautatientorilla tarkoituksenaan lähteä kohti linnaa Vihreänä, Pinkkinä ja Lilana kulkueena. Kullakin kulkueella olisi mukanaan yksi äänentoistoauto. Turusta Helsinkiin matkalla olleen mielenosoittajien bussin jo päivällä ratsannut poliisi kuitenkin esti kolmesta mielenosoitusta varten varatusta, äänentoistolaittein varustetusta autosta kahden käytön. Joidenkin lähteiden mukaan poliisi yritti myös pitää joko osan tai kaikki mielenosoittajat Rautatientorilla (Lammasvaara 2001 [WWW-dokumentti], Kuokkavieras 2001 [WWW-dokumentti]). Tässä se ei kuitenkaan onnistunut. Poliisin omaksuman taktiikan takana voidaan arvella olleen sekä Kuokkavierasjulistuksen että vuoden 2000

Valkohaalarien aktion sille tuottaman yllätyksen.

Vihreä kulkue eteni suunnitellusti Esplanadille ja alkoi pitää siellä kadunvaltausjuhlia. Torilta päästyään Pinkki ja Lila kulkue yhdistyivät. Meritullintorilla aiheutui vaarallinen tilanne noin kymmenen ratsupoliisin pyrkiessä joko ohjaamaan mielenosoittajien kulkua tai pitämään heidät paikoillaan (11). Tämän seurauksena mielenosoittajat hajaantuivat ja osa heistä pyrki tukkimaan ajoreitit presidentinlinnan pohjoispuolella. Muut mielenosoittajat onnistuivat vaikeuttamaan linnan eteläpuolen liikennettä. Kutsuvieraat kuitenkin pääsivät miltei koko tapahtuman ajan linnaan Aleksanterinkadun kautta. (Kuokkavieras 2001 [WWW-dokumentti], Lammasvaara 2001 [WWW-dokumentti]).

Takseistaan mielenosoittajien joukkoon nousseet ja kävelen linnaan pyrkivät kutsuvieraat päästettiin kulkemaan vapaasti.

"Mielenosoittajat eivät yrittäneet ahdistella yksittäisiä vieraita — ja jos joku aikoi, häntä estettiin [--]". (Lammasvaara 2001 [WWW-dokumentti]).

"Yhtäkään linnanjuhlien kutsuvierasta kohtaan ei hyökätty fyysisesti." (Anonyymi: Kokemuksia Kuokkavierasseikkailusta).

"Se kuvastui pelkona myös siten, että tuskin kukaan olisi uskaltanut juhlavaatteissa mennä Presidentinlinnaa jalan, ei ainakaan Aleksanterinkatua pitkin. (Ed. Kekkonen: Minä rohkenin!)" (Oinonen 2002c).

Tämän tutkimuksen aineistojen perusteella epätosi kuva siitä, että jalkautuneita kutsuvieraita olisi fyysisesti ahdisteltu, lienee syntynyt valtamedian implikointien pohjalta. Mielenosoittajat lienevät myös käyttäneet näissä tilanteissa suomalaisessa mielenosoitusperinteessä poikkeuksellisen solvaavaa kieltä. (Kts. esim. Harju 2001). Taksiautoilijoiden on mainittu käyttäneen pippurisumutetta (Anonyymi: Re: Kuokkavieraat ympäri keskustaa. [WWW-dokumentti 6. 12. 2001, klo 20.49], Harju 2001) ja yrittäneen ajaa mielenosoittajien päälle. (Ravela 2003, Anonyymi: Re: Kuokkavieraat ympäri keskustaa. [WWW-dokumentti 6. 12. 2001, klo 20.53]).

Vuoden 2001 Kuokkavierastapahtuman voidaan sanoa olleen muutoskohta tapahtumien historiassa. Se myös toi tapahtumat kansalliseen julkisuuteen. On arvioitu vuoden 2001 Kuokkavierastapahtuman olleen "suurimman suomalaisen kansalaistottelemattomuusaktion" sitten vuoden 1979 Kojjärven tapahtumien. (Anonyymi 2002: Kokemuksia Kuokkavierasseikkailusta).

Tämän tutkimuksen aineiston perusteella tottelemattomuuden toimintamallin ei voida osoittaa muuttaneen olennaisesti Kuokkavierastapahtumien suhdetta väkivaltaan. Tapaus, jossa eräs mielenosoittaja turhaan joko yritti vetää poliisia vyöstä (Ravela 2001) tai anastaa tältä asean (Harju 2001), tuotiin voimakkaasti esille sekä valtamediassa että verkkokeskusteluissa. Ohjelmallista pyrkimystä aseiden riistoon tai vastaavaan ei mielenosoittajilla kuitenkaan ollut. Tottelemattomuus ei

myöskään merkinnyt esimerkiksi kivien tai muiden esineiden ohjelmallista heittämistä takseja, poliisia, sivullisia tai vaikkapa näyteikkunoita kohti. "Mellakka"-sanankäyttö tässä yhteydessä ei näin ole paikallaan. (Mäki-Hakola 2001, Oinonen 2003).

Kuokkavierastapahtumien suhteellisen yhtenäistymisen tottelemattomuuden toimintamallin puitteisiin on myös esitetty ehkäisemään väkivallan mahdollisuutta.

"1996 lähtien joka vuosi on ollut jotain yhteenottoa [poliisin kanssa]. Ja kun vuonna 2000 ruvettiin järjestään tottelemattomuutta, niin silloin ei oo ollu tappelumeininkiä poliisin kanssa. Sitä edeltävinä vuosina siellä oli aina jotain ihmisiä jotka oli huutamassa poliisille jotain niinku hävyttömyyksiä ja rupeemas niiden kans tappelemaan ja sellasta. Yleensä semmosia mun mielestä aika epäpoliittisen tuntusia ihmisiä, keski-ikäisiä, vihasia. Ihmisiä jotka tulee vaan sinne spontaanisti ja on vihasia. Mä lähdän siitä että tottelemattomuus on tietyllä tavalla ehkässykin sitä väkivaltasuutta siinä." (Ravela 2003).

Poliisi ei vahvista tätä arviota, vaan kertoo joka vuosi olleen yksittäisiä voimankäyttötilanteita poliisia vastaan. (Höök 2004).

Myös vuoden 2001 Kuokkavierastapahtuman mielenosoittajien lukumääräksi ovat osallistujat tai sivustakatsoneet arvioineet alle viidestäsadasta tuhanteen henkilöä. (Arhinmäki 2003, Lohikoski 2001 [WWW-dokumentti], Anonyymi: Hesarin tiedoissa virheitä 2001 [WWW-dokumentti]). Poliisin arvio on noin 300 henkilöä. (Pöyry 2003b).

3. 7. Kuokkavierastapahtuma 2002

Vuoden 2002 Kuokkavierasjulistus *Kuokkavieraat 2002* toistaa jälleen Kuokkavierastapahtumien kaikille taatun toimeentulon ja asunnon vaatimukset ja kansallisvaltion symboliikan ja uusliberalistisen talouspolitiikan vastaisen protestin. Teksti paheksuu sitä, että mielenosoittajia

"[-] on syytetty häiriköinnistä, rähinöinnistä, jopa mellakoinnista, silloinkin kun toimintamuotomme ovat olleet väkivallattomia." (Anonyymi: Kuokkavieraat 2002. [WWW-dokumentti]).

Toimintamallia ei kuitenkaan aiota muuttaa. Syyksi esitetään, ettei ay-liikkeen, poliittisten ja kansalaisjärjestöjen passiivisuus "vallan ja pääoman edessä" ole myöskään muuttunut. Tottelemattomuus koetaan näin edelleen relevantiksi tavaksi ilmaista Kuokkavierastapahtumien protestia.

Taatun toimeentulon vaatimus palautetaan palkallisen ja palkattoman työn keinotekoiseen ja epäoikeudenmukaiseen jakoon yhteiskunnassa, jossa aineettomien asioiden tuottaminen nousee yhä

tärkeämmäksi. Myös tuottamisen käsitettä tulkitaan uudelleen.

"Hyvä ystävä, hyvä äiti tai hyvä keskustelija tuottavat enemmän kuin hyvä osastopäällikkö tai markkinointijohtaja." (Anonyymi: Kuokkavieraat 2002. [WWW-dokumentti]).

Taattu toimeentulo jakaa hyvinvointia kaikille sen tuottajille näiden työmarkkinoille sijoittumisesta riippumatta. Sen lisäksi sillä on ihmisarvoa ja elämänlaatua tukeva tehtävä sen heikentäessä viranomaisten mahdollisuuksia "nöyryyttää sosiaalietuuksien saajia." Kansallisvaltion rajojen ylläpito eriarvoisuuksien tukemisen mekanismina ja noiden rajojen tuottaminen erilaisin kansallisin myytein tuomitaan. Kansallisista myyteistä mainitaan erityisesti tulopoliittinen kokonaisratkaisu. Tämän järjestelmän väkivaltainen uusintaminen vartiointiliikkeiden, pommikoneiden ja poliisin voimin havainnollistetaan viittaamalla Katajanokan turvapaikanhakijoiden säilöönottokeskukseen ja ajankohtaiseen USA:n hyökkäykseen Irakiin. (Anonyymi: Kuokkavieraat 2002. [WWW-dokumentti]).

Teksti ilmoittaa myös, ettei Kuokkavierastapahtuma saamastaan kritiikistä huolimatta tänäkään vuonna sanoudu ehdoitta irti väkivallasta.

"Vain oikeudenmukainen maailma voi olla turvallinen. Pahinta tekopyhyttä harjoittavat ne, jotka harrastavat korulauseita rauhasta ja väkivallattomuudesta, mutta ovat valmiita siunaamaan pommeilla tai kaasulla tehdyt joukkomurhat, kunhan niiden toteuttajina ovat suurvallat." (Anonyymi: Kuokkavieraat 2002. [WWW-dokumentti]).

Itse mielenosoitustapahtuma ei vuonna 2002 ollut siten mielenosoittajien hallinnassa kuin vuonna 2001. Myöhemmin jotkin mielenosoittajat ovat todenneet vuoden 2002 tapahtuman hajonneen "ympäriinsä juoksenteluksi." (Silfverberg 2003). Tänäkin vuonna poliisi pysäytti ja ratsasi erään mielenosoittajia Helsinkiin kuljettaneen bussin. Poliisin lehdistötiedote kertoi poliisin löytäneen ratsiassa "muun muassa rautaketjuja ja nunzakapuloita". Myöhemmin poliisi myönsi löytäneensä ja takavarikoineensa bussista yhden nunzan ja yhden olkalaukun olkaremmiin (12).

Keskeinen muutos edellisvuosien tapahtumiin oli Kuokkavierastapahtuman kasvanut medianäkyvyys. Helsingin Sanomat ennakoi mielenosoitusta uutisellaan "Mielenosoitus tulossa jälleen Linnan kulmille". Kolmen palstan uutinen lainaa Kuokkavierasjulistuksesta yhden lauseen, jossa kerrotaan mielenosoitusten syntyneen vihasta uusliberalistista politiikkaa kohtaan ja tarpeesta puolustaa ihmisten tasavertaisuutta. Teksti painottaa mielenosoittajien äänekkyyttä, mellakkapoliisien varusteita ja taksinkuljettajien raivoa. Uutinen päättyy huomautukseen, ettei apulaisoikeuskansleri Jaakko Jonkalle tehty kantelu johtanut toimenpiteisiin. Hän ei nähnyt ylilyöntejä poliisin varustautumisessa vuoden 2001 mielenosoitukseen ja toiminnassa siinä. (Harju 2002a.) (Kts. luku 4.2.).

Attacin verkkosivuilla kirjailija Leena Krohn arvosteli mielenosoitusten ajoitusta tekstissään "Kuokkavieraat! Tehkää parempi tilanneanalyysi!". Hän varoittaa siitä, että vaikka järjestäjät pyrkivätkin

väkivallattomuuteen, näin radikaalisti suomalaisesta mielenosoitusperinteestä poikkeava tapahtuma voi tahattomasti rohkaista väkivaltaa. (Krohn 2002 [WWW-dokumentti]). Puheenvuorosta syntyi sivuilla keskustelu, josta käy ilmi kansalaisaktiivismin kentän kirjava suhtautuminen Kuokkavierastapahtumiin. (Kts. luku 4.3.).

Mielenosoitustapahtuma jakaantui taksien pysäyttämiseksi ja mellakka-aitojen rituaalinomaiseksi työntämiseksi. Mielenosoitus ei näytä edenneen kokonaisvaltaisen strategian puitteissa, vaan sekä mielenosoittajat että poliisi loivat uusia tilanteita eri puolilla presidentinlinnaa ympäröivää aluetta. Poliisi ei kuitenkaan kyennyt tänäkään vuonna turvaamaan taksien esteetöntä kulkua linnalle, vaan mielenosoittajat onnistuivat pysäyttämään takseja.

Median muuttuneen roolin voidaan arvioida vaikuttaneen vuoden 2002 Kuokkavierastapahtumaan. Medianäkyvyys lienee tuonut paikalle aiempaa enemmän sivustakatsojia. Tämän voidaan esittää muuttaneen tilanteen luonnetta. Poliisi ei liene juuri onnistunut ennakoimaan mielenosoituksen kulkua, mikä johti toisaalta liioiteltuun varustautumiseen ja toisaalta silti myös kyvyttömyyteen suoriutua annetuista tehtävistä.

Vaikuttavan tietotoimiston sivuilla julkaistiin 17. 12. 2001 Tottelemattomien verkko-osoitteella varustettu uutinen "Kuokkavieraat, joita ei ollut". Se kommentoi syntynyttä mediakohua ja -kuvaa tietoisena yrityksenä piilottaa mielenosoituksessa julkituotu poliittinen konflikti. Teksti esittää Kuokkavierastapahtuman tulleen tulkituksi pelkäksi mielivallaksi, jotta perusteltaisiin poliisin valtuuksien lisäämistä ja kansalaisten oikeuksien supistamista. Sen mukaan protesteissa on aina kyse poliittisista tapahtumista. Näin mielenosoittajat osallistuvat Kuokkavierastapahtumiin vain poliittisin perustein. Kuokkavierastapahtuma tapahtui "uusliberalistisen politiikan tuhoa kansallismielisyyden kaapuun peittelevän vallan" ja poliittisesti motivoituneiden mielenosoittajien välillä.

"Kukaan ei tullut paikalle vain satunnaiselle iltakävelyllä, hengaamaan autotielle tai potkimaan peltiä." (Anonyymi: Kuokkavieraat, joita ei ollut. [WWW-dokumentti]).

Tämän tutkimuksen aineistojen perusteella tekstiä voidaan pitää propagandistisena.

Vuoden 2002 Kuokkavierastapahtuman mielenosoittajien lukumääräksi ovat osallistujat, sivustakatsojat ja lehdistö arvioineet neljästä sadasta tuhanteen henkilöä. (Arhinmäki 2003, Harju 2002b). Poliisin arvio on noin 500 henkilöä. (Pöyry 2003b).

3. 8. Yhteenveto luvusta 3

Ensimmäisen kerran itsenäisyyspäivänä 1996 järjestetty Kuokkavierastapahtuma oli yksi monista syndikalistisen Solidaarisuus-järjestön kansalaisaktioista. Solidaarisuus ei juuri onnistunut agitoimaan kansalaisia muihin aktioihinsa. Kuokkavierastapahtumista kuitenkin tuli toistuva kansalaisaktio. Ainakin

vuoteen 2002 saakka Kuokkavierastapahtumiin osallistujien määrän voidaan arvioida kasvaneen. (Ravela 2003, Arhinmäki 2003, Pöyry 2003a, Pöyry 2003b).

Kaikkien Kuokkavierastapahtumien keskeinen protesti on kohdistunut ennätysmäisen suureksi kasvaneeseen työttömyyteen. Työttömyyden on esitetty johtuvan uusliberalistisesta talouspolitiikasta. Tätä politiikkaa ovat myös sosiaaliturvan leikkaukset. Suomalaisen enemmistön tulkitaan vastustavan työttömyyttä ja sosiaaliturvan leikkauksia. Poliittisen vallan esitetään siksi siirtyneen yhä enenevässä määrin edustuksellisen demokratian valvontakoneistojen ulkopuolelle talouselämään.

Pettymys työttömien edustajiksi itsensä perinteisesti mieltävään vasemmistoon ja ay-liikkeeseen on Kuokkavierastapahtumissa korostunut. Etenkin ay-liikkeen edustajien koettiin pyrkivän perusteetta tukahduttamaan työttömien mielenosoituksissa joidenkin mielenosoittajien tunnepurkauksia ja heidän kansalaisaktioitaan. Solidaarisuuden jäsenet eivät siksi halunneet toimia lainkaan järjestysmiehinä itse järjestämässään mielenosoituksessa. Tästä on seurannut suomalaisesta mielenosoitusperinteestä poikkeava tilanne, jossa mielenosoittajien rauhanomainen enemmistö suvaitsee omaisuusvahinkoja aiheuttanutta vähemmistöä.

Tämän suvaitsevaisuuden voidaan esittää olevan ristiriidassa mielenosoitusoikeutta säätelevän Kokoontumislaki 1999/530:n kanssa. Laki edellyttää mielenosoituksen järjestäjän huolehtivan siitä, ettei mielenosoituksesta "aiheudu huomattavaa haittaa ympäristölle." (Kokoontumislaki 1999).

Voidaan kuitenkin myös tulkita Kuokkavierasjulistuksissa korostetun pyrkimyksen väkivallattomuuteen täyttävän tämän lainkohdan vaatimukset. Kuokkavierastapahtumia ei organisoida hierarkisesti. Näin Kuokkavierasjulistusten teemojen ilmentäminen on kunkin mielenosoittajan henkilökohtaisella vastuulla. Koska väkivallan määrä voidaan Kuokkavierastapahtumissa arvioida vähäiseksi, voidaan mielenosoittajien enemmistön arvioida noudattaneen Kokoontumislain vaatimuksia. Kuokkavierastapahtumien kontekstissa on myös vaikea osoittaa yhden mielenosoittajien ryhmän vastuuta toisen käytöksestä.

Kuokkavierastapahtumat ovat kyseenalaistaneet valtion ja poliisin auktoriteetin tavalla, joka on suomalaisessa mielenosoitusperinteessä uusi. Tätä ilmentää Kuokkavierasjulistusten varauksellinen väkivallattomuus. Modernin poliittisten instituutioiden auktoriteetin kyseenalaistaminen on kuitenkin erotettava väkivallan hyväksymisestä. Kuokkavierastapahtumien protesti kohdistuu osin kansallisvaltioon sinänsä. Tapahtumat eivät kritisoi pelkästään sen jotakin toimintoa tai osa-aluetta. Näin valtion auktoriteettia mielenosoitustilanteessa konkretisoivan poliisin auktoriteetin kyseenalaistaminen on loogista.

Kuokkavierastapahtumissa mielenosoittajat ovat työntyneet poliisiketjuja vasten ja pyrkineet siirtämään tai kaatamaan poliisien pystyttämiä mellakka-aitoja. Nämä teot voidaan tulkita väkivallaksi. Kysymykseen väkivallan käsitteen merkityssisällöstä ei kuitenkaan voida paneutua tämän tutkimuksen puitteissa.

Kuokkavierastapahtumien käytännön järjestelyistä ovat useimmiten vastanneet yksityishenkilöt. Järjestelyihin osallistuneista järjestöistä mainittakoon mm. Helsingin seudun työttömät ry., Turun Metalli 49, SKP:n ja Vasemmistonuorten Helsingin piirijärjestöt, Sosialistiliitto, Jyväskylän Opiskelevat Anarkistit ja Itsehallinnolliset toverit. Muitakin järjestöjä on kutsuttu mukaan. Kuokkavierastapahtumista ei kuitenkaan olla haluttu järjestöjen pr-tilaisuutta. Järjestöjen informaatio- ja agitointikanavia ei näin olla merkittävästi käytetty. Useiden uusien kansalaisliikkeiden tapaan Kuokkavierastapahtumatkaan eivät näin ole halunneet toimia järjestö- ja puoluerakenteiden kautta.

Valkohaalarit toteuttivat Kuokkavierastapahtumassa vuonna 2000 tottelemattoman kansalaisaktion. Sen seurauksena tottelemattomuus valittiin vuodesta 2001 lähtien mielenosoitusten yleiseksi toimintamalliksi.

Tottelemattomuus perustuu etenkin Giorgio Agambenin ja Michael Hardtin ja Antonio Negrin ajatteluun. Agamben esittää suvereenin vallankäytön kohdistuvan ihmiseen hänelle asetetun juridis-sosiaalisen identiteetin kautta. Ihminen ei kuitenkaan täysin tyhjene identiteettiinsä. Kysymys ei-valtiollisen politiikan mahdollisuudesta on nähtävä suhteessa tähän suvereenin väärään argumentaatioon. Hardt ja Negri pyrkivät esittämään konkreettisia ei-valtiollisen politiikan toimintamalleja. Teoksessaan *Empire* he nimeävät uuden maailmanjärjestyksen suvereenin imperiumiksi. Imperiumi on juridinen ja globaali suvereniteetin muoto, jossa taloudellinen tuotanto ja poliittinen konstituutio ovat sama asia. Näin poliittinen valta siirtyy imperiumissa kansallisvaltioilta taloudellisille, poliittisille ja sotilaallisille globaaleille instituutioille. Imperiumia voidaan vastustaa kieltäytymällä sen asettamista juridis-sosiaalisista identiteeteistä. Tätä nimitetään tottelemattomuudeksi.

Kuokkavierastapahtumissa tottelemattomuutta on toteutettu etenkin kadunvaltauksin. Niiden tarkoitus on ollut häiritä ja estää itsenäisyyspäivän vastaanotolle kutsuttujen vieraiden pääsy linnaan. Tässä mielenosoittajat ovat osin onnistuneet. Kuokkavierastapahtumien järjestäjien taholta on esitetty tottelemattomuuden valinnan tapahtumien yleiseksi toimintamalliksi hillinneen mielenosoittajien aggressiivisuutta. Poliisi ei vahvista tätä käsitystä.

Tottelemattomuuden voidaan arvioida tehneen Kuokkavierastapahtumista kansallisen uutistapahtuman. Tämän tutkimuksen aineistojen perusteella valtamedia ei kuitenkaan ole juuri kertonut mielenosoittajien protestin sisällöstä. Se on kuvaillut mielenosoitusten uhkaavaksi ja pelottavaksi kokemaansa tunnelmaa ja korostanut kohtuuttomasti niissä aiheutettuja omaisuusvahinkoja. Kuokkavierastapahtumien tendenssi kyseenalaistaa valtion auktoriteetti on tämän tutkimuksen valtamedian tuottamassa aineistossa näin esitetty väkivallan hyväksymisenä. Tämä tulkinta on ristiriidassa mielenosoitustapahtumien kanssa.

Mediajulkisuuden voidaan arvioida lisänneen merkittävästi sivustakatsojien määrää Kuokkavierastapahtumissa. Katsojien tirkistely ja jännityksen etsintä lienee ollut omiaan hämärtämään mielenosoituksen poliittista luonnetta. Näin Kuokkavierastapahtumien protestin välittyminen on

entisestään vaikeutunut. Pelottavan julkisuuskuva on myös esitetty vähentävän kiinnostusta osallistua Kuokkavierastapahtumiin.

Kuokkavierastapahtuma järjestettiin myös vuonna 2003. Koska pidemmän tähtäimen suunnitelmia tapahtumien suhteen ei tehdä, ei voida arvioida, tuleeko niiden perinne edelleen jatkumaan.

VIITTEET

- 1) Vuoden 2003 Kuokkavierastapahtuman yhteydessä julkistettu huomautus siitä, ettei tapahtuma ole "tila ideologisten järjestöjen näyttäytymistä varten, vaan paikka niille vastarinnan muodoille, joita metropolissa elävä ja tuottava nuorisoproletariaatti toteuttaa päivittäin", saattaa viestiä siitä, ettei järjestöjen osallistumista mahdollisiin tuleviin Kuokkavierastapahtumiin enää rohkaista siten kuin tähän saakka on tehty. (Termonen 2003 [WWW-dokumentti].)
- 2) Näin on toimittu vain ensimmäisten vuosien Kuokkavierastapahtumissa. Niitä myöhemmät julistukset ovat olleet anonyymejä, tai niitä ovat antaneet osallistujat omissa nimissään. Esimerkkinä jälkimmäisestä vuoden 2000 tapahtuman yhteydessä julkaistu Helsingin, Jyväskylän, Turun ja Tornion Valkohaalarien teksti Jos tuulta kylvää niin myrskyä niittää... (WWW-dokumentti, flajjeri ja lehdistötiedote.)
- 3) Tästä linjanvedosta ei kuitenkaan seuraa, että mielenosoittajien enemmistön voitaisiin tulkita kokevan toimintansa nimenomaan tottelemattomuuden käsitteen pohjalta. Esim. Suomen Attacin verkkokeskustelussa Kuokkavierastapahtumista 2002 Tapio Laakso kiinnitti tähän huomiota: "Käsittääkseni enemmistö kuokkavieraista ei kutsu itseään tottelemattomiksi." (Laakso 2002 [WWW-dokumentti]). Tottelemattomuutta voidaan pitää mielenosoituksen osallistuvien ryhmien ja yksityishenkilöiden halutessaan soveltamana toimintaehdotuksena, jonka nämä voivat myös jättää huomiotta.
- 4) Mm. Paavo Arhinmäki korostaa Valkohaalarien aktion symbolisuutta: "Se oli musta aika symbolinen juttu koska siitä ois voinu kävellä sen poliisiketjun ohi, hypätä aidan yli ja kävellä sinne linnaan." (Arhinmäki 2003).
- 5) Esimerkkinä tästä hämmennyksestä Tomi Toivion Kuokkavierastapahtumien kritiikki: "Ilmeisesti vastauksena on kehitellä "moninaisuuden" ja "prekariaatin" kaltaisia kuvitteellisia ryhmiä jotka ovat mukamas radikaalien päämäärien takana." (Toivio 2003 [WWW-dokumentti]) ja Tapio Laakson vastaus hänelle: "Kukaan ei voi edustaa kaikkia niitä mielipiteitä, ajatuksia ja toimintatapoja, jotka liikkeessä ovat läsnä." (Laakso 2003 [WWW-dokumentti]).
- 6) Raportissaan "Non-violence in Mexico" Arturo Ortega Vela katsoo Meksikon väkivallattoman kansalaistottelemattomuuden liikkeen alkaneen vuoden 1968 opiskelijaliikhehdinnässä. Vuonna 1994 EZLN ja sitä kannattavat kansalaisaktivistit saivat hallituksen suostumaan yleiseen armahdukseen ja neuvotteluihin Meksikon historiaan nähden vähäisen väkivaltaisen konfrontaation jälkeen. Tämä on Velan mukaan merkittävä voitto väkivallattomuuden aatteelle. Hän kuitenkin korostaa, ettei voitto johtanut Chiapasin alueen intiaaniväestön ongelmien ratkaisuun, sillä Meksikon hallitus ei noudattanut EZLN:n kanssa 1996 allekirjoittamaansa rauhansopimusta. Ennen pitkää myös osa kansalaisaktivisteista luopui väkivallattomuuden periaatteesta. Järjestönä EZLN on kuitenkin jatkanut väkivallattomien kansalaisaktioiden järjestämistä. (Vela 2002 [WWW-dokumentti].)
- 7) Valkohaalarien tulkinnasta biopolitiikasta kts. <www.ecn.org>
- 8) Reclaim-sanan käyttö tässä yhteydessä tulee ajatuksesta, että oikeus käyttää tilaa on alunperin kuulunut yksityisille ihmisille. "Haluamme vallata takaisin sen, minkä oli alun alkaenkin pitänyt kuulua meille. Ei "meille" siinä merkityksessä, että se tarkoittaisi "meidän perheellemme" tai "meidän kerhollemme", vaan koko kansalle. Kaikille ihmisille. Meille eikä valtiovallalle tai yrityksille..."

(Toronton RTS, Klein 2001, 293).

9) Pidätys tapahtui pidätetyn mukaan "Koska olin kuulemma epäilyttävän näköinen." (Laakso 2000b [WWW-dokumentti].) Mainittakoon, että vuonna 2004 apulaisoikeuskansleri Jaakko Jonkka moitti Helsingin poliisilaitosta siitä, että poliisi otti mielenosoittajan vastaavin perustein kiinni ennen erästä mielenosoitusta ja päästi vapaaksi vasta kun mielenosoitus oli loppunut. Jonkan mukaan poliisilla ei ollut oikeutta edes poistaa mielenosoittajaa paikalta saati ottaa tätä säilöön. (Anonyymi: Poliisi kajosi mielenosoittajan oikeuksiin.)

10) Tapahtumien järjestäjät ilmoittavat saattaneensa mm. Kuokkavierasjulistukset toimittajien tietoon vuosittain, mutta niitä on yleensä ignoroitu. "Mun mielestä se on niin et ei kukaan viitsi lukee edes niitä julistuksia. Niitä ei ole missään lehdessä ikinä edes kunnolla referoitu. Mä olen monelle toimittajalle antanu sen julistuksen joka vuosi, en tiedä minkä takia se ei ole mennyt perille. Mä en usko että se on niin vaikeatajuista tekstiä missään nimessä." (Ravela 2003.)

11) Useiden verkkoaineistojen lisäksi sekä Paavo Arhinmäki, Yrjö Hakanen että Reko Ravela kiinnittivät tätä tutkimusta varten tehdyissä haastatteluisa erityistä huomiota tähän vaaratilanteeseen. He katsovat vaaraa aiheutuneen poliisin taitamattoman toiminnan seurauksena. (Arhinmäki 2003, Hakanen 2003, Ravela 2003). Poliisi ei vahvista heidän arviotaan. (Höök 2004).

12) Nunzakupulat ovat tässä tapauksessa noin neljäkymmenen sentin mittainen, yleensä jonglöörauksessa käytettävä laite, jossa kahta muovikapulaa yhdistää naru. Laitteessa ei ole esimerkiksi teriä.

II OSA: KUOKKAVIERASTAPAHTUMISTA KÄYTY KESKUSTELU

4. Kuokkavierastapahtumista käyty keskustelu

4.1.1. Tutkimusaineisto

Tässä luvussa analysoidaan Helsingin Sanomien, Suomen Attacin, Vaikuttavan tietotoimiston ja eduskunnan Kuokkavierastapahtumia 2001-2002 käsittelevät aineistot. Aineistot kattavat merkittävän osan Kuokkavierastapahtumista 2001-2002 käydyistä julkisesta keskustelusta. Mm. TV:n ja radion aihetta käsittelevä materiaali on kuitenkin rajattu tutkimuksen ulkopuolelle. Näin ollen tässä luvussa ei pyritä esittämään arviota ns. valtamedian suurelle yleisölle Kuokkavierastapahtumista antamasta kuvasta.

Tutkimusmenetelmä on aineistojen poliittisen käsitteen analyysi. Poliittisen käsitteen analyysin teoriana on käytetty Kari Palosen johdannossa teokseen *Reading the political. Exploring the margins of politics*, opetusmonisteessaan *Politikointi-politisointi-politiikka. Tulkinta politiikan ajatusmuodon pelikielikaikaloista* ja artikkelissaan *Four times of politics: Policy, polity, politicking and politicization* esittämää poliittisen toiminnan teoriaa. Teoria on valittu siksi, että siinä tehty erottelu staattisuuden ideologian ja poliittisen toiminnaksi ymmärtävän ajattelun välillä on näille aineistoille keskeinen.

Kuokkavierastapahtumista käytyä keskustelua luonnehtivat eri toimijoiden toisistaan poikkeavat tavat merkityksellistää poliittisen käsite. Usein yksi toimija mieltää poliittisen joksikin, joka on jo pysyvästi määritelty. Tämä poliittinen toimii jo olemassaolevien instituutioiden puitteissa. Toinen taas katsoo poliittisen luovan itseään koko ajan uudestaan. Näin se ei sitoudu vain tiettyihin instituutioihin. Poliittisen käsitteen analyysin puuttuessa dialogin syntyminen toimijoiden välille on vaikeaa.

"Se pointti mitä on yritetty sanoa, minkä ympäriltä on yritetty liikettä nostattaa, niin siitä on aina ollu jotenkin hirveen vaikeeta nostattaa liikettä. [--] Periaatteessa jos kattoo galluppeja ja muuta niin kyllä ihmiset kannattaa parempaa sosiaaliturvaa ja ne on vastustanu leikkauksia ja kaikki nää. Mutta ehkä siitä syystä se on tavallaan jotenkin semmonen tabu suomalaisessa politiikassa." (Ravela 2003).

"No en minä sano etteikö siinä saattaisi olla sitä [Kuokkavierastapahtumassa poliittisuutta] mutta minä en ainakaan pysty tunnistamaan mitä politiikkaa se on. Se on anarkismia." (Oinonen 2003).

Tutkimusaineistona ovat Helsingin Sanomien joulukuiden 2001-2002 numerot, Attacin verkkosivuilla Kuokkavierastapahtumista 2002 käyty keskustelu, eduskunnassa esitetyt kaksi kirjallista kysymystä ja lakialoite vastauksineen ja lähetekeskusteluineen, ja se Vaikuttavan tietotoimiston vuosien

2000-2002 Kuokkavierastapahtumia käsittelevä aineisto, joka oli saatavilla tietotoimiston verkkosivuilla touko-heinäkuussa 2003. Olen myös haastatellut loka- ja marraskuussa 2003 kansalaisaktivistia ja kaikkien Kuokkavierastapahtumien järjestelyissä mukana ollutta Reko Ravelaa, Vasemmistonuorten puheenjohtajaa ja joidenkin Kuokkavierastapahtumien järjestelyissä mukana ollutta Paavo Arhinmäkeä, SKP:n puheenjohtajaa ja joidenkin Kuokkavierastapahtumien järjestelyissä mukana ollutta Yrjö Hakasta, kirjallisen kysymyksen ja Kuokkavierastapahtumaan 2002 liittyneen rikosilmoituksen tekijää ja Suomen Keskustan kansanedustajaa Lauri Oinosta ja Vihreän liiton kansanedustajaa, ministeri Satu Hassia. Näiden aineistojen lisäksi käsittelen myös joitakin muita tekstejä sekä tässä että tutkimuksen muissa luvuissa.

Olisi mahdollista ja kiinnostavaa tutkia näitä aineistoja myös muutoin kuin keskittyen poliittisen käsitteeseen. Esimerkiksi tekstien tuottajien rooli sanelee usein tekstin luonteen. Ammattikirjoittajien tekstejä ei kuitenkaan ole tässä eroteltu muista teksteistä. Myös kysymys verkkokeskustelun luonteesta on tutkimukselle avoin (1). Olen kenties vanhanaikaisesti rinnastanut anonymien verkkokommenttien kirjoittamisen lähinnä sanomalehtien yleisönosastojen kirjoittamiseen. Olen näin olettanut verkkokirjoittajan tarkoittavan sanomaansa, mikäli ei ole ilmennyt riittävää syytä uskoa muuta.

4. 1. 2. Kari Palosen poliittisen toiminnan teoria

Opintomonisteessaan *Politikointi-politisointi-politiikka. Tulkinta politiikan ajatusmuodon pelikieliakatiloista ja johdannossaan teokseen *Reading the political. Exploring the margins of politics** Kari Palonen tutkii tapoja puhua ja ajatella politiikasta ja poliittisesti. Metodinaan hän käyttää neologismien, uudissanojen tutkimusta. Näin hän pyrkii suhteuttamaan englanninkielen polit-sanaston saksan ja ranskan kielissä tapahtuneeseen merkityssisällön muutokseen. Hänen keskeinen lähtökohtansa on katsojan tai tarkastelijan aktiivinen osuus poliittisen tunnistamisessa. Poliitikka ei ole objektiivisesti olemassa, vaan ainoastaan luettavissa, tulkittavissa. (Palonen 1993b, 13). Tämä ei kuitenkaan tarkoita politiikan abstrahointia. Palonen seuraa Weberin jakoa politiikkaan (politics), valtaan (power) ja taisteluun (struggle). Poliitikka on näin nimenomaan poliittisen toiminnan välttämätön edellytys. Sen ajallisuus on negatiivista ajallisuutta, pyrkimys muuttaa jo olevaa. (Palonen 2003, 172.)

Tarkastelemiensa politikoinnin (politicking), politisoinnin (politicization) ja kontingenssin käsitteiden avulla Palonen tutkii instituutioihin sitoutuneen ja politiikan toiminnaksi mieltävän poliittisen käsitteiden välistä suhdetta. (Palonen 1993a, Palonen 1993b, 7.) Poliitiikan käytännöissä suhteen ongelmat konkretisoituvat etenkin modernin poliittisten instituutioiden haluttomuudeksi mieltää uusien kansalaisliikkeiden poliittiseksi kokema toiminta sellaiseksi. Kuokkavierastapahtumista käydyssä julkisessa keskustelussa on paljon kyse juuri tästä. Toisaalta myös uudet kansalaisliikkeet

kritisoivat sitä, että poliittinen valta on entistäkin voimakkaammin siirtymässä edustuksellisen demokratian poliittisilta instituutioilta talouteen. Tämä voidaan tulkita niin, etteivät liikkeekään aina pidä poliittisten instituutioiden toimintaa poliittisena sanan kattavimmassa merkityksessä. Käsitteeseen kohdistuu näin yleinen uudelleen arvioinnin vaatimus.

Politiikan instituutioihin sitoutunut poliittinen on paljolti jo olemassa olevien muotojen noudattamista. Kansallisvaltiomuotoinen kansalaisten yhteisö ollaan taipuvaisia olettamaan pysyväksi, jopa "luonnolliseksi" kokonaisuudeksi. Näin siinä muotoutuneet poliittiset instituutiot tavataan kokea niinkään "luonnolliseksi" tavaksi organisoida yhteisö. Tätä tulkintaa voidaan mainituissa politiikan aktiivisuuden puitteissa luonnehtia staattisuuden ideologiaksi. Se olettaa poliittisen määritelmän pysyvyyden. Tiedonhankinnan tapana sitä voidaan hiukan yksinkertaistaen kuvata auktoriteetin menetelmäksi. Instituution väitteisiin esimerkiksi itsestään luotetaan siksi, että niihin on luotettu ennenkin. Instituution käytännöt perustellaan sen omalla auktoriteetilla. Näin luodaan vaikutelma pysähtyneestä, pysyvästä tilanteesta.

Yksinkertaisimmillaan tällainen ajattelu ilmenee mm. päivälehtien yleisönosastojen "yhteisesti sovittujen pelisääntöjen" myytissä (2). Se voidaan nähdä myös siinä hämmennyksessä ja pelossa, jota institutionalisoituneiden politiikan muotojen auktoriteetin sisäistänyt presidentinnan kutsuvieras kokee kuokkavieraiden pysäyttäessä häntä kuljettaneen taksin.

"Pitäisin tätä jonkunlaisena järjestettynä mellakointina enemmän kuin mielenosoituksena, koska tästä puuttuu mielenosoitukselle tyypilliset elementit, elikkä nämä selkeät, järjestäytyneet kulkueet, selkeä, eteenpäin annettava sanoma, puheet." (Oinonen 2003).

Ymmärrettäessä politiikka toimintana taas liitetään poliittiseen ajan käsite. Tämä muuttaa käsitteen merkityssisällön liikkuvaksi, toiminnalliseksi.

Staattinenkin poliittisen tulkinta on toki jaettavissa tieteen ja taidoksi (science and art), politiikan harjoittamiseksi. Tuolloin politiikan taito on kuitenkin sidoksissa politiikan oletettuun pysyvyyteen. Poliitiikan toimijat improvisoivat sen mukaan, kuinka hyvin he tuntevat politiikan instituutioiden pysyvät mekanismit. Ajan käsite puolestaan muuttaa poliittisen liikkeeksi. Poliittinen on teleologinen konnotaatio, tulevaisuuteen orientoitunut. (Palonen 2003, 175). Täsmälleen samojen kysymysten tai tilanteiden toistuminen on epätodennäköistä. Täsmälleen samojen toimintojen johtaminen aina täsmälleen samoihin tuloksiin ei ole luultavaa. Poliittinen on näin alati perusteellisen uudelleentulkinnan alainen. (Palonen 1993a, 6-8.)

Mainittakoon, että Palonen pysyttelee ajattelussaan käsitehistorian kontekstissa. Hän ei juuri kerro, kuinka toiminnan politiikan käsite syrjäyttää staattista konkretian tasolla. Tärkeät kysymykset siitä, kuka ajattelee uudella tavalla ja kuinka uusi ajattelu ohjaa käytännön toimintaa jäävät häneltä vastaamatta. Poliittisen toiminnan teoriaa voidaan näin luonnehtia nominalismiksi essentialismin sijaan.

(Palonen 1993b, 15). Tästä syystä katson sen sopivan hyvin vain tutkimusongelmani tässä esitetyn tason analysointiin. Toisaalla käytän mm. refleksiivisen modernisaation ja anarkismin teorioita.

4. 1. 3. Tieteenalan jähmeästä tittelistä tapahtumisen ilmaisuun

Kari Palosen teorian lähtökohta on Reinhart Koselleckin teesi poliittisten ja sosiaalisten konseptien kvalitatiivisesta muutoksesta. Muutos tapahtui saksalaisella kielialueella ns. *Sattelzeit*in aikana 1750-1850. Tuolloin siirryttiin staattisista käsitteistä liikekäsitteisiin koko yhteiskunnallispoliittisessa sanastossa. (Palonen 1993a, 6-7.) Muutoksen olennainen aspekti on ajan käsitteen liittäminen poliittisen käsitteeseen.

Ennen *Sattelzeit*ia politiikka-termi oli staattinen. Sitä käytettiin Aristoteleelta lainatussa merkityksessä siitä, mikä koski *polista*. Poliitiikka oli näin yhteisöllis-hallinnollisten, myytin kielellä "yhteisten asioiden" käsittelyä ennalta sovittuja muotoja noudattaen. Sana oli tuolloinkin myös oman tieteenalansa nimi. Myös tieteen kontekstissa sen staattinen tulkinta oli omiaan vahvistamaan ajatusta politiikan palauttamisesta poliittisiin instituutioihin. (Palonen 1993a, 7.)

1700-luvulla tapahtui käsitteellisen horisontin muutos. Staattisen tulkinnan oheen syntyi käsite *Bewegungsbegriff*. Liikkeen huomioiva konsepti liitti poliittiseen ajan, menneen, nykyisen ja tulevan. Poliittisen käsitteen merkityssisältö laajeni näin toiminnalliseksi. (Palonen 1993a, 7.)

Sanastollisesti muutosta luonnehtivat saksan kielessä uusi *das Politische* -substantiivi ja käsitteet *politischer Kopf* ja *politische Urteilskraft*. Ne ilmaantuivat kieleen 1800-1900-lukujen vaihteessa. Toisin kuin politiikan tieteen ja taidon jakoa merkinneet *Politik als Kunstlehre* ja *Politik als Kunst*, *politischer Kopf* ja *politische Urteilskraft* viittaavat asioiden poliittiseen arviointiin. Niihin sisältyy kyky nähdä poliittisesti. Tärkein uudissana tässä yhteydessä on kuitenkin *Politisierung* joka otettiin käyttöön tarkoittamaan kasvavaa kiinnostusta yleisiin asioihin. Sana levisi Saksassa vuosisadan alussa ja Ranskassa *politisation*ina muutaman vuosikymmenen viiveellä. 1800-luvun jälkimmäisellä puoliskolla poliittisen staattinen tulkinta yleisenä trendinä katosi näiltä kielialueilta. (Palonen 1993a, 6-8.)

Englanninkielessä kehitys kohti poliittisen ymmärtämistä toiminnaksi on Palosen mukaan tapahtunut vasta viime vuosikymmeninä. Poikkeuksia tästä ovat emigranttien Hans Morgenthau ja Hannah Arendtin työt. Englannin sanakirjat eivät vieläkaan välttämättä tunne kaikkia polit-sanaston uudissanoja. Silti käsittehorisontin muutos on osoitettavissa myös englanninkielessä. (Palonen 1993a, 8-10.)

Englannin kolme perinteistä poliittisen substantiivia ovat *politics*, *policy* ja *polity*. *Politics* voidaan kääntää politiikaksi, kunhan osoitetaan sanan lähtömuoto. Koska *policy* ja *polity* eivät luontevasti käänny suomeksi, käytetään tässä sanojen englantilaisia asuja.

Politics on korvannut Aristoteleen *polis*in polit-sanaston viittaushorisonttina. Lingvistiset

todisteet tästä ovat sanan alkuperäisen monikon muuttuminen yksiköksi ja siitä seuranneet käsitteet *politicking* ja *politicization* (jatkossa politikointi ja politisointi).

Alkuperäisessä käytössä *politics are* viittaa siihen mikä kuuluu *polikseen*. Myöhemmin ilmaus vakiintuu tarkoittamaan yksinkertaisesti omaan tieteenalaansa kuuluvaa. Sanan käyttötapa on verrannollinen latinan monikkoon *politices*, jota käytettiin esimerkiksi yliopiston oppitulojen nimissä varhaismodernina aikana. Uusi yksikkömuoto *politics is* — Palonen ei tarkkaan ajoita muutosta — taas ilmaisee sanan vapautuneen omaksi kokonaisuudekseen. Viittaavuus *polikseen* tuli näin tarpeettomaksi. Tämä kehitys vastaa saksassa ja ranskassa tapahtunutta. (Palonen 1993a, 9.)

Policy ja *polity* palautuvat kreikan *politeiaan*. *Politeia* voidaan kääntää tarkoittamaan kaupunkivaltion valtiomuotoa erityisesti kansalaisyhteisöiden kannalta ja sen kansalaisia yhteisönä. (Castrén & Pietilä-Castrén 2002, 437). *Polity* tarkoittaa politiikan instituutioiden tasoa. *Policy* taas sisältää ajatuksen järjestyksestä. Kuten *politeia*, *policy* voidaan lukea sekä viitteenä poliittiseen järjestelmään että politiikan alueeseen yleensä. Nykyisin sitä käytetään yleensä toimintasuunnitelman merkityksessä. *Policy* sekä suuntautuu jotakin kohti että ilmaisee välimatkan asioiden konkreettisen tilan ja itsensä välillä. Sanassa on luova elementti. Näin se eroaa staattisesti tulkitun politiikan tieteen ja taidon jaon taidosta. (Palonen 1993a, 9.)

Kuokkavierastapahtumiin liittyvien kommunikointiongelmien suhteen on huomattava, että Palosen esittämä *policy* on aiotun, pohjimmiltaan arvailtuihin olosuhteisiin suunnitellun toiminnan abstraktia hahmottamista: Näin ollen *politics* seuraa *policy*ä ja/ tai *policy*stä joustavasti. Koska se kohtaa ennalta-arvaamattomia tilanteita ja omalleen vastakkaisia *policy*jä, sen on myös itse oltava ennalta-arvaamaton. Tietty vapaus suhteessa *policy*yn on *politics*ille välttämätön. Pelkkä suunnitelman ennustettava toteuttaminen jättäisi sen vastustajiensa armoille. (Palonen 1993a, 9.)

Kuokkavierastapahtumissa asian voi ilmaista Yrjö Hakasen ja Reko Ravelan relevantin poliittisen teon tulkintojen ristiriitana. Hakanen painottaa toteutetun suunnitelman menestyksen jälkikäteisen arvioinnin helppoutta ja dialogin helpottumista teon kohteen kanssa. (Hakanen 2003). Ravela taas mielenosoittajan kokemusta aidosti heijastavaksi koetun spontaanin teon poliittismoraalista itseisarvoa. (Ravela 2003). Jälkimmäistä kuvaa myös Valkohaalarien ajatus "näkyvämmien tekemisestä näkyviksi". Itsetunnon ja identiteetin palauttaminen niille, joilta se koetaan ryöstetyn, tulkitaan poliittiseksi arvoksi sinänsä. (Anonyymi: Jos tuulta kylvää niin myrskyä näyttää... [WWW-dokumentti]).

"[Muut liikkeet] ovat arvostelleet työväenliikkeen byrokraattisia tai muita kankeita puolia, mutta siinä on sitten tiettyjä hyviäkin puolia. On jouduttu hakemaan ratkaisuja siihen, kuinka toimitaan niin että se mielenosoituksen kärki kohdistuisi sinne mihin halutaan, esimerkiksi suuriin työnantajiin, pankkeihin tai hallituksiin, eikä jonkin pikkuyrittäjän taksiautobisneksen kaltaseen kysymykseen." (Hakanen 2003).

"Me tehtiin se valinta silloin että me ei ruveta järjestysmiehinä siihen puuttumaan kuiteskaan. Meidän tehtävä ei oo rauhotella niit ihmisiä." (Ravela 2003).

Fyysisten olosuhteiden merkitys prosessille on keskeinen. Poliittisen sanaston uusintamisen oli Saksassa välttämätöntä ensimmäisen maailmansodan aiheuttaman valtiollisen politiikan romahduksen takia. Ulkoisten olosuhteiden muuttuessa radikaalisti ei kielenkään tasolla ollut paluuta vanhaan. Ranskassa vastaava kehitys koettiin toisen maailmansodan jälkeen, samansuuntaisissa olosuhteissa. (Palonen 1993a, 8.) Tässä voidaan nähdä yhteys Kuokkavierastapahtumien ja etenkin Kuokkavierasjulistusten käyttämän suomalaisessa poliittisessa kontekstissa uuden kielen (Liite 1) ja 1980-1990-lukujen vaihteen radikaalin yhteiskunnallisen murroksen välillä. Ay- ja työväenliikkeiden saavuttamat työaika-, lakko-oikeus-, minimipalkka- ja muut edut eivät ennätysmäisen pitkäaikaistyöttömyyden ja ns. ptkätyösuhteiden oloissa enää aina päde. (Kts. esim. Siltala 2001, Klein 2001, 218-220).

Palosen osoittama muutos oli olennainen, mutta ei ehdottoman korvaava. Myös Kuokkavierastapahtumissa jotkin toimijat käyttävät vain vanhaa, toiset vain uutta poliittista kieltä.

4. 1. 4. Politikointi ja politisointi

Useimmissa kielissä ei ole yhtä poliittista käyttäytymistä ilmaisevaa verbiä. (Palonen 1993a, 10). Esimerkiksi saksan verbillä *politisieren* on kaksi merkitystä, intransitiivinen eli politiikan puhumiseen liittyvä ja transitiivinen poliittisuuden lisäämisen tai poliittiseksi muuttamisen merkitys. (Palonen 1993b, 123). Suomen "politikointi" ja "politisointi" taas painottavat politiikan kielteiseksi koettuja puolia. Niiden tämä sävy säilyy, vaikka politiikan joitakin aspekteja, kuten äänestämistä tai elintaso nostavaa vallankäyttöä sinänsä arvostettaisiinkin. Asioiden politisointi on niiden abstrahoinnista suomalaiselle identiteetti-projektille keskeisen kuvitteellisen "tavallisen ihmisen" ulottumattomiin, politikointi uran ja rahan tekemistä tällä. Mikäli termit puhdistetaan näistä merkityksistä, ne ovat kuitenkin käyttökelpoisia analysoitaessa politiikkaa toimintana. (Palonen 1993b, 103).

Palonen pitää politikoinnin ja politisoinnin (politicking ja politicization) käsitteiden ottamista käyttöön osoituksena *politicsin* irtautumisesta *politiksesta* polit-sanaston viittaushorisontiksi. Ne käsittävät politiikan toiminnaksi, liikkeeksi staattisen tieteenalan sijaan. *Polity* on näin politikoinnista johdettu detalji, toiminnan eräs seuraus. Oletusta *polityn* välttämättömyydestä voidaan pitää staattisuuden ideologian ilmaisuna. Politikointi taas ilmentää aina osin arvaamatonta toimintaa. (Palonen 1993a, 10-12.)

Politikoinnin kanssa korreloi politisointi. Palonen erottaa siitä kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen politisoinnin tasot. Kvantitatiivinen politisointi tarkoittaa poliittisen rajojen siirtämistä kauemmas "keskuksesta", uusien asioiden luetteloivaa sisällyttämistä poliittiseen. Esimerkkejä tästä ovat

äänioikeuden laajentaminen tai uuden puolueen perustaminen. Kvalitatiivinen politisointi taas on ilmiön tulkitsemista uudelleen poliittisesta näkökulmasta. Se havaitsee jonkin ei-poliittisena pidetyn poliittisena tai löytää poliittiseksi jo nimetystä uusia ulottuvuuksia. (Palonen 1993a, 11, Palonen 1993b, 130-133.)

Vaikka mielenosoittajien asettuminen presidentinlinnan juhlavieraita kuljettavien taksien tielle ei ole poliittinen teko sille, joka päättää pysytellä staattisuuden ideologian piirissä, se voi silti olla sitä jollekin muulle politisoinnille. Politisointi ei sulje pois toista politisointia muussa kuin tämän tutkimuksen kannalta täysin imaginaarisessa ehdottoman auktoriteettiuskon tilanteessa. Kaikki Kuokkavierastapahtumien toimijat eivät tulkitse taloudellista ja poliittista valtaa käyttävien toimijoiden kerääntyneen itsenäisyyspäivän vastaanoton rituaalissa yhteen tavalla, joka mahdollistaa heidän puhuttelemisensa poliittisen vallankäytön roolin kautta. Myös näin voidaan kuitenkin ajatella.

Politikoinnin ja politisoinnin ero on niiden toiminnallisessa luonteessa. Politikointi on esittävää toimintaa. Se ei luo poliittista vaan toimii siinä. Politisointi taas on tulkitsevaa toimintaa. Se avaa politikoinnille uusia alueita ja näyttää mahdollisuuksia. Ilman politisointia ei politikointia ole. (Palonen 1993a, 11.) Politisointi osoittaa muutoshorisontin, politikointi esiintyy (performance) siinä. (Palonen 2003, 175).

Mikään ei siis ole "luonnostaan poliittista". (Palonen 1993a, 11). Ei ole universaalia koodia, jota poliittinen seuraisi. Poliittinen ymmärretään aina historiallisesti, politikoitaessa politisoidussa. On kuitenkin muistettava, ettei politikointi hyödynnä kaikkea politisoitua. Politisointi on politikoinnin edellytys, mutta kyse ei ole täsmällisestä kausaalisuhteesta.

4.1.5. Aika ja kontingenssi

Politikoinnin ja politisoinnin käsitteiden ymmärtämistä helpottaa niiden toisistaan poikkeava suhde aikaan. Ajan käsite näyttäytyy ihmisille kielen, puhumisen kautta. (Palonen 1993b, 154).

Politikoinnin aika on nykyhetki. Sen voidaan ajatella kytkeytyvän menneisyyteen ja tulevaisuuteen kokemuksen ja strategian kautta. Muistot ja odotukset, jotka koskevat toimijan ja hänen vastustajiensa kykyä politikoida, ovat siinä läsnä. Politikoinnilla on kuitenkin historia ja tulevaisuus vain siinä määrin kuin *policy* ja politisointi ne sille antavat. (Palonen 1993a, 11-12.) Politisointi taas liittyy menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden toisiinsa. Se on käsitteellisessä yhteydessä menneisyyteen vastustaessaan sen ei-poliittisina pidettyjä aspekteja. Uudelleen tulkitseminen tapahtuu nykyisyydessä. Politisointi viittaa tulevaisuuteen avaamalla politikoinnille toimintamahdollisuuksia.

Politisointi näyttäytyy Palosen mukaan historiallisena ja lopullisena. Sitä, minkä se on avannut politikoinnille, voidaan tuskin unohtaa tai tulkita jälleen ei-poliittiseksi. Depolitisointi on mitä intensiivisintä politikointia, pyrkimystä sulkea avattu käsitehorisontti. Passiivinen depolitisointi, asian

unohtaminen tai kiinnostuksen hiipuminen sitä kohtaan, on toki mahdollista. Se ei kuitenkaan sulje käsitehorisonttia vaan jättää sen merkityksettömäksi ja ei-relevantiksi. Näin käsitehorisontti on yhä altis mahdolliselle tulevalle politikoinnille. (Palonen 1993a, 12, Palonen 1993b, 133). Palonen kiistää näin poliittisen lopullisen muodon, staattisuuden ideologian mahdollisuuden.

Oletus, että kyllin viisas tai hyvä politiikka kokonaan korvautuu politikoinnin *policy*llä, on myös virheellinen. *Policy* on niin jäykkää politikointia, ettei sen voida odottaa kattavan politikointia kokonaisuudessaan. Myöskään kaikki politisointi ei noudata *polityn* staattista järjestystä. *Policy* ja *polity* viittaavat yrityksiin järjestää ja säännellä poliittiselle toiminnalle tyypillistä kontingenssia, monien seuraamusten tai vaihtoehtojen mahdollisuutta. Politisointi avaa uusia kontingenssin aspekteja tilanteessa laajentaessaan poliittista läsnäoloa siinä. Politikointi puolestaan pelaa (play) kontingenssilla. Se näkee kontingenssin sekä tilanteen ominaisuudeksi että keinoksi voittaa niitä vastustajia, jotka eivät osaa hyödyntää sitä yhtä hyvin. (Palonen 1993a, 12-14.)

Eurooppalaiselle valtavirran poliittiselle ajattelulle on ollut tyypillistä ideologinen ja retorinen tendenssi vähätellä kontingenssiä. Tämä näkyy myös tämän tutkimuksen aineistoissa. Edellä siteerattuun Lauri Oinosen ajatukseen mielenosoituksen yhdestä autoritaarisesta määritelmästä yhdytään Kuokkavierastapahtumien kriitikoiden piirissä laajalti. (Kts. esim. Palonen, E. 2002).

Mikäli *policy* ei kuitenkaan noudateta orjallisesti, se on käyttökelpoinen apuväline muistuttaessaan jo koetusta kontingenssista. Vastaavasti *polity* voi pyrkiä rajoittamaan politikointia vain nykyisiin poliittisiin instituutioihin, kuten vaaleihin. Näin se voi saada politiikan näyttämään yhdeltä tiettyjen sääntöjen mukaan pelattavalta peliltä. *Polityssäkin* on kuitenkin myös vastakkainen elementti. Se voi puolustaa politikointia niitä vaatimuksia vastaan, jotka haluaisivat korvata sen pelkällä byrokratialla. Tämä edellyttää kuitenkin politikointia, joka täyttää tietyt *polityn* muodot (3). (Palonen 1993a, 13.)

Pyrkimys säädellä kontingenssia ja jopa kieltää se on legitiimi vastareaktio ennustamattomuuteen. Siitä ei kuitenkaan pidä tehdä paradigmaa. Paradigmalla on taipumus estää sitäkin kontingenssin hyödyntämistä, jonka politisointi ja politikointi mahdollistaisivat. Paradigman vetovoima on sen selkeydessä, mutta koska se ei ole omiaan helpottamaan poliittisen ymmärtämistä, on paradigma suhteellistettava. Huomio on ohjattava poliittisen epäkonventionaalisiiin, ei-ilmeisiin muotoihin. Tässä painottuvat poliittisen marginaalit, ja kysymys siitä, milloin on syytä politikoida uusilla, vastapolitisoiduilla alueilla vanhojen sijasta. (Palonen 1993a, 12-15.) Kuokkavierastapahtumissa tämä kysymys on keskeinen.

4. 2. 1. Helsingin Sanomien tutkimusaineisto

Helsingin Sanomien numeroissa 1.-31.12.2001 (329-356/2001, 36976-37003) julkaistiin neljä Kuokkavierastapahtumaa käsittelevää tekstiä. Näistä yksi on uutinen, yksi juttu, yksi

yleisönosastokirjoitus ja yksi pilapiirros. Numeroissa 1.-31.12.2002 (329-356/2002, 37332-37359) julkaistiin 18 Kuokkavierastapahtumaa käsittelevää tekstiä. Näistä viisi on uutista, yksi kolumni, yksi "Muut lehdet" -katsaus ja 11 yleisönosastokirjoitusta. Yhteensä Helsingin Sanomien joulukuiden 2001-2002 Kuokkavierastapahtumia käsittelevä aineisto käsittää 22 tekstiä.

Koska kyse on uutistapahtumasta, mielenosoituksesta ja sen taustoista, aineiston keskeisimmät tekstit ovat uutiset. Olennaista on niissä sanotun lisäksi se, mitä ei ole sanottu. Paljonko tekstejä on suhteessa uutisoitavan tapahtuman kokoon ja sitä kohtaan muussa mediassa ja esimerkiksi verkkokeskusteluissa tunnettuun mielenkiintoon. Mitä aiheesta on uutisoitu, mitä jätetty uutisoimatta.

Vuoden 2001 teksteistä 1/3-sivun uutinen "Nujakoista linnan liepeillä tuli jokavuotinen riesa" on keskeinen. Uutisen alaotsikot ovat "Moni kulki itsenäisyyspäivän juhliin solvaavan joukon läpi" ja ""Alas, alas, eliitti", huusi joukko, "Menkää töihin", vastasi taksikuski". Uutisen aiheet ovat kutsuvieraiden vaikeutettu taksimatka ja poliisin ja mielenosoittajien välinen jännite. Toimittaja on haastatellut poliisin kenttäyksikön johtajaa ja presidentin ykkösadjutanttia, muttei yhtään mielenosoittajaa. Mielenosoituksen tapahtumista on kuvailtu mielenosoittajan mahdollinen yritys riistää poliisin pistooli vyöstä, taksiautoilija suihkuttamassa pippurikaasua mielenosoittajien päälle ja poliisin aiemmin päivällä tekemä operaatio. Operaatiossa poliisi esti kahden äänentoistolaittein varustetun auton käytön mielenosoituksessa. Uutiseen liittyvät kriittinen "Kommentti" "Muutamia kysymyksiä mielenosoittajille" ja kahden palstan pieni "Tausta"-osio, jossa mm. siteerataan kahden kappaleen verran Kuokkavierasjulistusta, "mielenosoittajien jakamaa lehtistä". "Kommentti" kysyy, mitä mielenosoittaja olisi tehnyt, jos hän olisi saanut käsiinsä poliisin aseensa, ja mitä se, joka "[-] yritti kaapata mustan mersun Kirkkokadulla":

"Edistikö yksityisyrittäjien omaisuuden vahingoittaminen ja heidän työnsä estäminen asiaanne jollakin tapaa? Tasasiko se esimerkiksi tuloeroja?" (Harju 2001).

"Kun porukkaan pääsee mukaan tällaisia idiootteja, pohja putoaa muiden mielenosoittajien perustelluilta vaatimuksilta." (Harju 2001).

Uutisen yhteydessä on kuvat poliiseista vangitsemassa mielenosoittajaa ja mielenosoittajista pysäyttämässä henkilöautoa. (Harju 2001).

Yleisönosastokirjoitus on Kuokkavierastapahtumaa järjestäneen Reko Ravelan laatima. Se vastaa uutiseen korostamalla mielenosoittajien pyrkimystä väkivallattomuuteen. (Ravela 2001).

Human interest -juttu "Kommuuni kävi linnassa" kuvaa muutaman presidentinlinnaa kutsutun kansalaisaktivistin tunteja. Juttu päättyy aktivistien hämmentyneeseen kommenttiin heidän ja mielenosoittajien suhteesta. (Pekonen 2001).

"Sitä voi vain istua mykkänä taksin takapenkillä ja antaa muiden päättää, mitä me oikein edustamme." (Pekonen 2001).

Pilapiirroksen pääaihe on Esko Ahon poliittisen uran päättyminen. Piirtäjä havainnollistaa tätä sijoittamalla Ahon kuokkavieraiden joukkoon protestoimaan omaa "syrjintäänsä" vastaan. (Karlsson 2001).

Vuoden 2002 uutiset kertovat poliisin varautumisesta Kuokkavierastapahtumaan, kirjailija Leena Krohnin Attacin verkkosivuilla julkaisemasta kriittisestä kannanotosta tapahtumaan, tapahtumien kulusta, poliisin toiveista saada käyttöönsä yksityisiä videotallenteita omaisuusvahinkoihin syyllistyneiden saamiseksi kiinni, ja kahden poliitikon kannanotosta naamioitumisen kieltämistä mielenosoituksissa ajavaan lakialoitteeseen.

Tapahtumaa 2. 12. 2002 ennakoiva uutinen on otsikoitu "Mielenosoitus tulossa jälleen Linnan kulgille". Uutisen alaotsikko on "Poliisi varautuu itsenäisyyspäivään kilvin, pampuin ja kypärin." Kolmen palstan uutiseen on siteerattu yksi yleisluontoinen lause Kuokkavierasjulistuksesta. Sen lisäksi kerrotaan tapahtuman julistautuneen verkkosivuillaan "väkivallattomaksi, mutta radikaaleja toimintamuotoja käyttäväksi mielenosoitukseksi". Edellisvuoden Kuokkavierastapahtumassa mielenosoituksen yleiseksi toimintamalliksi omaksutun tottelemattomuuden käsitettä ei mainita tai analysoida. Toimittaja on haastatellut keskustan poliisipiirin ylikomisariota. Lisäksi teksti kuvaa edellisvuoden mielenosoitusta, kertoo mielenosoittajien ja poliisin suunnitelmista tätä vuotta varten ja päättyy mainintaan oikeuskanslerinviraston ratkaisusta erään mielenosoittajan edellisvuoden mielenosoituksen johdosta tekemään kanteluun. Ratkaisun mukaan poliisi ei ole käyttänyt liikaa voimakeinoja eikä apulaisoikeuskansleri nähnyt ylilyöntejä poliisin varautumisessa ja toiminnassa. (Harju 2002a.)

Tapahtumien kulusta kertova, 8. 12. 2002 julkaistu 1/3-sivun uutinen on vuoden 2002 aineistossa keskeinen. Uutisen otsikko on "Poliisilla täysi työ varjella Linnaa mielenosoittajilta". Uutisen alaotsikot ovat "Poliisirivistöt olivat pari kertaa todella lähellä murtua" ja "Taksien ajo estettiin taas". Teksti kuvailee yksityiskohtaisesti kahta "täpärää" ja "pahannäköistä" "tilannetta" mielenosoittajien ja poliisin välillä. Niitä arvioidaan kutsuvieraiden "koettelemuksen" kannalta. (Harju 2002b, liite 3).

"Yhdessä taksissa naisvieras itki." (Harju 2002b).

Poliisien toisinaan esiin ottamien patukoiden kerrotaan "peräännyttäneen riehujia". Ketään ei ole haastateltu. Tekstin lopussa on toteamus

"Kuokkavierasjuhlat 2002 oli mielenosoitus solidaarisuuden ja oikeudenmukaisuuden puolesta." (Harju 2002b).

joka saa näin esitettynä sarkastisen sävyn.

Uutiseen liittyy kainalojuttu "Kansanedustaja Lauri Oinoselta rikosilmoitus itsenäisyyspäivän hulinoinnista". Kainalojutussa kerrotaan Oinosen kyseenalaistaneen kirjallisessa kysymyksessään mielenosoitusluvan antamisen kaikille mielenosoituksille. Tekstissä ei mainita, ettei mielenosoitusten järjestäminen Suomessa edellytä lupaa. Uutisen kuvituksena on kuva poliiseista ja mielenosoittajista työntämässä mellakka-aitoja. (Harju 2002b.)

Antti Bläfieldin kolumni "Kasvottomat kuokkavieraat" ottaa kantaa naamioitumiskieltoa ajavaan lakialoitteeseen. (Salo ym. 2002). Kirjoittaja argumentoi kieltoa vastaan sillä, että rikollisten lisäksi esimerkiksi pakolaisilla ja työpaikan menettämistä pelkäävillä on syytä kätkeä kasvonsa mielenosoituksissa. Naamiot voivat myös olla "karnevalistinen keino tehostaa sanomaa". Kirjoittaja muistuttaa, ettei kasvojen peittäminen ole sinänsä rikos ja kysyy

"Onko niin, että väkivaltaan turvautuvia henkilöitä ei saada muuten kuriin ja vastuuseen kuin kaikkien oikeuksia rajoittamalla?" (Bläfield 2002).

Tekstin keskeinen osuus on kirjoittajan ajatus "Mielenosoitusten ongelma on, että ne saatetaan kaapata."

"Joukko hulinoitsijoita käytti tilaisuutta hyväkseen ja muutti mielenosoituksen väkivallaksi Linnan vieraita kohtaan." (Bläfield 2002).

Kirjoittaja esittää kaavan, jolla on hänen mukaansa "aina sama seuraus". Provokaatiota hakevat pikkuryhmät soluttautuvat mielenosoituksiin ja "yrittävät muuttaa ne "luokkasodaksi"". Tämän jälkeen "yhteiskunta suojautuu väkivaltaa vastaan väkivallalla." (Bläfield 2002). Yhteiskunta näyttäytyy näin potentiaalisen vaarallisena, hallitsemattomana luonnonvoimana. Tämä kuva ei juuri poikkea joidenkin mielenosoittajien esittämästä (4). Mielenosoittajien vastuulla on sekä ilmaista protesti yhteiskuntaa kohtaan että estää sitä lankeamasta väkivallan kiusaukseen.

Kolumnikaan ei mainitse tai analysoi tottelemattomuuden käsitettä.

"Muut lehdet" -katsaus esittelee Uutispäivä Demarin ja Kainuun Sanomien tekstit Kuokkavierastapahtumista. Uutispäivä Demarin siteerattu ja referoitu teksti paheksuu "taksiautojen katoilla hyppiviä riehujia". Kainuun Sanomat kirjoittaa provokaattoreista ja ääriaineksista. Näiden päämääränä on saada aikaan väkivaltaisia yhteenottoja. Anonyymiksi jäävä Kainuun Sanomien kirjoittaja epäilee monien olevan nyt sitä mieltä, että "itsenäisyyspäivän juhlia vastustavat mielenosoitukset" tulisi kokonaan kieltää. (Anonyymi: Muut lehdet 2002.)

Yleisönosastokirjoituksista yksi ilmaisee kirjoittajan epätietoisuutta Kuokkavierastapahtumien

motiiveista. Naamioitumiskieltoa ajavaa lakialoitetta kannattaa viisi tekstiä — joista yksi on aloitteentekijän oma — ja yksi vastustaa sitä. Järjestyshäiriöitä, mielenosoitus oikeuden merkitystä ja suomalaisen itsenäisyyspäivän juhlinnan jäykkyyttä Etelä-Euroopan karnevaaliperinteeseen nähden käsittelee kutakin yksi teksti. Yksi on kirjallisen kysymyksen ja rikosilmoituksen tehneen kansanedustajan taustoitusta kysymykselleen.

4. 2. 2. Poliittisen käsite Helsingin Sanomien tutkimusaineistossa

Staattisuuden ideologian politiikkakäsitys katsoo politiikan tapahtuvan jo olemassaolevissa poliittisissa instituutioissa. Toiminnaksi politiikka taas ymmärretään silloin, kun politiikan käsitteeseen sisällytetään ajan käsite. Tämä saa huomioimaan kontingenssin tilanteissa, joissa politiikka tapahtuu. Näin myös politikointi ja politisointi liitetään politiikkaan. Huomion kiinnittäminen menneeseen, nykyiseen ja tulevaan tarkoittaa sitä, ettei mikään ole "luonnostaan poliittista". (Palonen 1993a, 11).

Kuokkavierastapahtumaan 2001 osallistui aktiivisesti eri arvioiden mukaan vähintään useita satoja ihmisiä. Sen lisäksi sitä kerääntyi katsomaan lukuisia sivullisia, joita ei aina liene ollut helppoa erottaa mielenosoittajista. Tapahtuma oli osa vuonna 1996 aloitettua, itsenäisyyspäivänä presidentinlinnan edustalla järjestettävien Kuokkavierastapahtumien sarjaa. Kuokkavierastapahtumiin osallistujien määrä oli kasvanut vuosina 1996-2001. Mainittakoon että Helsingin Sanomien uutisointi vuoden 2000 Kuokkavierastapahtumasta käsitti kaksi tekstiä. (Lahdenmäki 200a, Lahdenmäki 2000b). Rinnastettaessa Helsingin Sanomien vuoden 2001 aineisto Kuokkavierastapahtumien osallistujien ja katsojien määrään ja siihen reaktioon, jonka tapahtumat jo olivat — etenkin verkkokeskustelujen perusteella — suuressakin yleisössä herättäneet, voidaan aineiston pienuutta pitää kriittisenä kannanottona Kuokkavierastapahtumiin.

Neljästä tekstistä vain yksi on tapahtumaa koskeva uutinen. Tämä korostaa uutisen aiheen käsittelytapaa. Kuokkavierastapahtumien poliittisuus tulkitaan olemassaolevien poliittisten instituutioiden puitteissa. Tällöin siinä on keskeistä näissä instituutioissa säädettyjen lakien rikkominen. On olennaista, ettei mielenosoittajia haastatella. Myös heidän lehdistölle etukäteen toimittamaansa Kuokkavierasjulistusta esitellään 1/3-sivun uutisessa vain kahden kappaleen verran. Määrää voidaan pitää nimellisenä. Toteutettu journalistinen käytäntö antaakin kuvan Kuokkavierastapahtumista poliittisesti motivoimattomana tai vain hyvin summittaisesti motivoituna rettelöintinä.

Vuoden 2002 Kuokkavierastapahtumassa sekä mielenosoittajien että sivullisten katselijoiden määrä lienee hieman kasvanut. Helsingin Sanomien uutisointi vuoden 2002 Kuokkavierastapahtumasta on määrällisesti lisääntynyt edellisvuoteen nähden. Se on kuitenkin edelleen vähäistä. Lisäksi on huomattava, että suurin osa julkaistuista teksteistä on yleisönosastokirjoituksia. Näin Kuokkavierastapahtumat esitellään lukijalle pääasiallisesti esimerkiksi tv-ohjelmiin ja lemmikkieläimiin

rinnasteisena yleisönosastoaiheena. Tämä on omiaan vaikeuttamaan Kuokkavierastapahtumien tulkitsemista vakavasti otettavaksi poliittiseksi teoksi. Pääosa yleisönosastokeskustelusta käsittelee naamiointikieltoa ajavaa lakialoitetta. Aloitetta voidaan pitää poliittisen instituution kannanottona Kuokkavierastapahtumiin. Viisi kuudesta julkaistusta tekstistä kannattaa aloitetta.

Viidestä uutisesta kaksi keskeisintä on kirjoittanut edellisvuoden uutisen kirjoittanut toimittaja. Helsingin Sanomien voidaan näin arvioida hyväksyneen hänen tapansa käsitellä uutisaihetta. On huomattava, että tämä toimittaja ei kirjoittanut vuoden 2000 Kuokkavierastapahtumaa käsitelleitä uutisia. Niiden luonne poikkeakin myöhemmistä uutisista (5). (Lahdenmäki 2000a, Lahdenmäki 2000b).

Päivälehdien työyhteisön sisällä kolumnit arvioidaan yleisesti uutistekstejä arvovaltaisemmaksi materiaaliksi. Päiväkohtaisen uutisaiheen kohdalla voidaan kuitenkin olettaa uutisoinnin journalistisen käytännön ohjaavan lukijan tulkintaa aiheesta jälkikäteen julkaistua kolumnia enemmän. Uutisteksti mielletään yleisesti tavalla tai toisella "faktaksi" ja kolumni "mielipiteeksi". Näin kolumnin voidaan arvioida näyttävän lukijalle sen uutisaiheen kuvan täydennyksenä, jonka uutisteksti on hänelle tarjonnut.

Antti Bläfieldin kolumnin kohtaa

"Harvassa olivat ne jutut, joissa mielenosoittajilta kysyttiin, mitä mieltä oli palella Linnan edustalla. Jos olisi kysytty, kuunneltu ja raportoitu, tietäisimme enemmän siitä, mitä itsensä tässä tasavallassa kuokkavieraksi kokevat nuoret ajasta ja sen arvoista ajattelevat." (Bläfield 2002).

voidaan pitää kritiikkinä myös kirjoittajan omaa työyhteisöä kohtaan. Sen ei kuitenkaan voida arvioida olennaisesti muuttavan sitä pelottavaa ja vaarallista kuvaa, joka Kuokkavierastapahtumista on uutisteksteissä annettu. Näin on etenkin siksi, että kirjoittaja esittää toisaalla tekstissä Kuokkavierastapahtuman tulleen "kaapatuksi". On kuitenkin huomattava, ettei kolumnin pääaihe ole Kuokkavierastapahtuma. Näin se ei pyri nimenomaisesti korjaamaan siitä annettua kuvaa.

Silloin kun poliittisen käsite määritellään näin selkeästi poliittisiin instituutioihin sitoutuen, kontingenssi tulee tulkituksi vaaraksi. Brutaaleimmillaan se esitetään "tällaisina idiootteina", jotka kaipaavat poliisin pamppua ja taksiautoilijan pippurisuihketta asettuakseen "kuriin ja vastuuseen". *Policy* ja *polity* tulee kuitenkin Palosen mukaan ymmärtää politikoinnin prosessin rajatilanteiksi (limit situations). Tällöin *policy* viittaa politikoinnin hyvin jäykkään, etukäteen reflektoituun muotoon, ja *polity* siihen, mikä on kyetty "varmast" politisoimaan. Näin ne eivät kata politiikan muuttuvaa, prosessimaista käsitettä. *Policy* ja *polity* ovat yrityksiä säännellä ja kurinalaistaa politiikalle luonteenomaista kontingenssia. Politisointi ja politikointi voidaan mieltää niiden vastavoimaksi. Politisointi avaa uusia kontingenssin aspekteja ja politikointi käyttää niitä. (Palonen 1993a, 12-13). Jako on dynaaminen eikä

siitä oleteta seuraavan toisen osapuolen häviötä.

Näin ajateltaessa kontingenssi sijoittuu Helsingin Sanomien esittämästä poikkeavaan suhteeseen politiikan kanssa. Kontingenssissa nähdään vaihtuvien ja ennalta-arvaamattomien tilanteiden jatkumo. Poliitiikan käytäntö syntyy tätä jatkumoa hyödynnettäessä. Yritys vapautua kontingenssista on näin yritys luopua politiikasta. Ero kontingenssia hyödyntävän politikoinnin ja mekaanisesti *policyyn* ja *polityyn* luottavan politiikan taidon välillä näyttäytyy erona poliittisen käsitteen tulkinnassa. Poliitiikan toimijan roolin kannalta Palonen pitää sitä myös erona "poliitikon" ja "rivikansanedustaja/napinpainajan" välillä. (Palonen 1993b, 107).

Helsingin Sanomien aineiston ei toki voida esittää kieltävän kontingenssin ymmärrykseen perustuvan politiikan mahdollisuutta. Siinä voidaan kuitenkin nähdä taipumusta hyväksyä kontingenssia vain politiikan instituutioiden hierarkian yläpäässä. Hierarkian alatasoa, kuten mielenosoituksia, koskevien *policyjen* määrä on huomattavan suuri. Alatason toiminta on myös korostuneen säädelty sekä perinteen auktoriteetin että juristerian keinoin. Tämä selittäisi alttiutta tulkita mielenosoittajan totutusta poikkeava keinovalikoima ei-poliittiseksi.

Ajatus, että mielenosoittajan rooliin kuuluu perustuslain turvaaman mielenosoitusoikeuden käyttämisen lisäksi vastuu siitä, ettei poliittinen hallinto sorru käyttämään väkivaltaa, on ongelmallinen. Vaikka näin mekaaninen yhteiskuntakäsitys hyväksyttäisiinkin, jäisi kysymys lopullisesta vastuusta silti avoimeksi. Tässä yhteydessä on myös huomattava, etteivät Kuokkavierastapahtumat ole hierarkisesti hallinnoitu kokonaisuus. Ne ovat myös tulkittavissa protestiksi juuri kolumnin esittämän kaltaisen "luonnonvoimayhteiskunnan" toteuttamista vastaan (6). Vetoamus yhteiskunnallisten vallankäyttömekanismien säilymisen puolesta ei ole mielekäs vasta-argumentti näiden mekanismien eritellylle kritiikille. Poliitiikan hierarkian alatasoa koskevan sääntelyn määrän lisäämistä sen vastuualuetta laajentamalla ei näin voida pitää täysin perusteltuna ainakaan suomalaisen mielenosoitusperinteen pääosin rauhanomaisessa kontekstissa.

Helsingin Sanomien aineistossa korostetaan voimakkaasti Kuokkavierastapahtumien pelottaviksi ja uhkaaviksi koettuja piirteitä. Kuokkavierastapahtumien sekä verbaalisti että toimintamallillaan esittämän protestin sisällöstä aineisto ei juuri kerro. Tehtyjen rikosilmoitusten määrä ja sisältö, mielenosoituksiin osallistujien verkossa ja mielipidelehdissä julkaistut kertomukset ja tätä tutkimusta varten tehdyt haastattelut eivät tue aineiston Kuokkavierastapahtumista antamaa kuvaa.

Epäsuhta on olemassa myös muistettaessa lehtikielen diskurssin tilalliset ja ajalliset rajoitukset. Voidaan esittää, ettei lehtityö mahdollista esimerkiksi Hardtin ja Negrin *Empire*-teoksessaan esittämän teorian tai edes tottelemattomuuden käsitteen hyvää analyysyä. Se ei kuitenkaan oikeuta julkilausumattomille asenteille perustuvaa, uutisaiheen näin radikaalissa valossa esittävää journalismia.

Helsingin Sanomien Kuokkavierastapahtumia 2001-2002 käsittelevän aineiston voidaan näin arvioida propagoivan staattisuuden ideologiaa ja kontingenssin säätelyn paradigmaa. Aineisto korostaa

Kuokkavierastapahtumien rationaalisesta ja valtiosuuntautuneesta suomalaisesta mielenosoitusperinteestä pelottavaksi koetulla tavalla poikkeavia piirteitä. Aineisto ei juuri esittele mielenosoittajien protestin sisältöä. Jotkin yleisönosastokirjoitukset ja kolumni "Kasvottomat kuokkavieraat" poikkeavat osin tästä yleiskuvasta. Niissäkään ei kuitenkaan juuri nähdä Kuokkavierastapahtumia poliittisina tekoina. Aineistossa ei voida sanoa esitellyn Kuokkavierastapahtumien perinteestä poikkeavaa poliittisen käsitteen tulkintaa. Sitä ei myöskään ole sijoitettu suomalaisen poliittisen ajattelun tai mielenosoitusperinteen yhteyksiin. Tämä olisi kuitenkin olennaisesti auttanut lukijaa muodostamaan kuvaa Kuokkavierastapahtumista.

Helsingin Sanomien aineistolle onkin tyypillistä esittää Kuokkavierastapahtumien itse sanoutuneen irti poliittisesta.

4.3.1. Suomen Attacin tutkimusaineisto

Attac on Ranskassa 1998 perustettu uusliberalistiseen ja talousjohtoiseen globalismiin (7) kriittisesti suhtautuva talouspoliittinen painostusjärjestö. Nimi on lyhenne sanoista "Association pour une taxation des transactions financières pour l'aide aux citoyens" eli "Yhdistys valuutansiirtoveron puolesta kansalaisten avuksi". Järjestö toimii nykyisin noin kahdessakymmenessä maassa. Sillä on noin 50 000 jäsentä. Suomen Attac perustettiin vuonna 2001. (<<http://forum.attac.kaapeli.fi>>)

Attacin keskeiset teemat ovat ns. Tobinin valuutansiirtoveron ottaminen käyttöön, veroparatiisien lopettaminen ja kehitysmaiden velkojen anteeksianto. (Clinell 2001, 12-16). Järjestö pyrkii edistämään päämääriään etenkin lobbaamalla ja sivistystoiminnan avulla. Sillä on tätä tutkimusta tehtäessä jäseniä myös puoluepoliittisessa hallinnossa, esimerkiksi sekä Suomen eduskunnassa että hallituksessa. Attac ei ensisijaisesti kyseenalaista toimivia vallankäyttömekanismeja vaan pyrkii käyttämään niitä omien intressiensä hyväksi. Tästä syystä sen ja Kuokkavierastapahtumiinkin näkyvästi osallistuvien anarkistisesti ajattelevien kansalaisaktivistien välillä on teoreettista kitkaa, joka aika ajoin puhkeaa sanaharkaksi (8). Suomen Attac ei ole järjestönä osallistunut Kuokkavierastapahtumiin tai niiden järjestelyihin. Sen jäseniä on kuitenkin osallistunut niihin yksityishenkilöinä tai muissa rooleissaan. (Böök 2004).

Suomen Attacin verkkosivuilla käytiin joulukuussa 2002 keskustelu Kuokkavierastapahtumista. Keskustelun laukaisi kirjailija Leena Krohnin 5. 12. 2002 sivuilla julkaistu teksti "Kuokkavieraat! Tehkää parempi tilanneanalyysi!". Tekstiin liittyen sivuilla julkaistiin 41 kommenttia aikavälillä 5. 12. 2002 - 15. 12. 2002. Verkkofoorumeille tyypilliseen tapaan joiltakin kirjoittajilta on aineistossa useampi kuin yksi teksti. Yhteensä kirjoittajia on 26. Tekstin johdosta julkaistiin myös Helsingin Sanomissa pikku-uutinen "Leena Krohn arvosteli Linnan juhlien mielenosoitusta" 6. 12. 2002. (Anonyymi: Leena Krohn arvosteli Linnan juhlien mielenosoitusta, 2002).

Krohn arvioi Kuokkavierastapahtumien toimintamallin ja Kuokkavierasjulistusten edistäneen mielenosoituksen väkivaltaista ilmapiiriä. Teksti esittää Kuokkavierasjulistusten varauksellisen väkivallattomuuden idean houkuttelevan joukkoon niitä, jotka "kerjäävät" "oikeaa mellakointia". Toisin kuin Helsingin Sanomien kolumni "Kasvottomat kuokkavieraat", teksti ei kuitenkaan pidä tätä toisaalta suunnitellun rikosoperaation tavoin tiedostettuna ja toisaalta kokonaan tiedostamattomana tapahtumisena.

"Kuokkavierasjuhlien eräs lausumaton tarkoitus on myös provokaatio." (Krohn 2002 [WWW-dokumentti]).

Tekstin voidaan tulkita varoittavan Kuokkavierastapahtumien "järjestymiehettömyyden" vaaroista. (Ravela 2003). Kirjoittaja yhtyy "moniin" Kuokkavierasjulistuksen näkemyksiin. Mielenosoituksen aika ja paikka on kuitenkin valittu huonosti. Itsenäisyyspäivän vastaanotolla ei ole Kuokkavierasjulistuksen väittämiä "[-] likeisiä suhteita globaaliin markkinatalouteen". Erityisesti teksti paheksuu vastaanotolle kutsuttujen kansalaisjärjestöjen edustajien, urheilijoiden, tutkijoiden ja taiteilijoiden syyllistämistä "uusliberalismin voittajiksi". Kuokkavierasjulistuksen 2002 kohtaa

"Globaalin rahavallan strategian toteuttajien ja ihmisarvon puolustajien välillä ei voi olla mitään yhteistä kansallista etua." (Anonyymi: Kuokkavieraat 2002. [WWW-dokumentti]).

teksti kommentoi ehdottamalla kutsuvieraina olevan jälkimmäiseenkin ryhmään kuuluvia henkilöitä.

Kirjoittaja kiteyttää tekstinsä varauksettoman väkivallattomuuden puolesta vetoavaan ajatukseen "Kuokkavieraiden kuokkavieraista". Mainittakoon, että tätä ilmaisua on sittemmin käytetty myös valtamediassa. (Kts. esim. Silfverberg 2003).

"Kuokkavieraiden kuokkavieraiksi voi ilmaantua henkilöitä, jotka janoavat oikeaa mellakointia: lentäviä kiviä, purevia poliisikoiria, tuleen sytytettyjä autoja, lasinsirpaleita, laukauksia, kaasukranaatteja, räjähdyksiä, verta. Pelkään, että he tulevat saamaan sen mitä kerjäävät." (Krohn 2002 [WWW-dokumentti]).

Tekstin lopuksi kirjoittaja kertoo saaneensa itse kutsun itsenäisyyspäivän vastaanotolle, mutta kieltäytyvänsä siitä henkilökohtaisista syistä.

Huomattava osa Krohnin tekstin kommentteista ei jäännöksettä palaudu dikotomiaan "Krohnin kannattajat/kriitikot". Näin ne voidaan jakaa karkeasti siten, että noin kolmasosa kommentteista yhtyy Krohnin esittämään, noin kolmasosa pitää sitä perusteettomana tai virheellisesti painotettuna ja noin kolmasosa lähestyy aihetta muuten kuin ottaen suoranaisesti kantaa Krohnin tekstiin. Krohnin esittämän selkeästi tuomitsevat puheenvuorot muodostavat tässä jaossa muita hieman pienemmän ryhmän.

Virheellisellä painotuksella tarkoitetaan näkökulmaa, jonka mukaan Kuokkavierastapahtumissa sattuneita erehdyksiä ja ylilyöntejä ei ole arvioitava sellaisinaan. Ne on rinnastettava valtamedian tapahtumista antamaan, puutteelliseksi tai vääristellyksi koettuun kuvaan. Myös uusliberalistisen talouspolitiikan toimeenpanijoiksi koettujen linnan kutsuvieraiden teot on otettava niitä arvioitaessa huomioon. (Kts. esim. Loukola 2002 [WWW-dokumentti]). Muista kuin Krohnin esittämään suoraan liittyvistä puheenvuoroista mainittakoon Suomen talouspoliittista historiaa ja valtamedian raportointia analysoivat puheenvuorot. (Saxell 2002 [WWW-dokumentti], Nissinen 2002 [WWW-dokumentti]).

Attacin aineistossa toistuu muita selvemmin kaksi teemaa, suomalaisen kansalaisaktivismiin analyysi, ja itsenäisyyspäivän vastaanoton luonne ja älymystön mahdollinen kannanotto siihen. (Kts. esim. Toivio 2002b [WWW-dokumentti], Loukola 2002 [WWW-dokumentti]). Näitä teemoja käsitellään usein talouspoliittisessa kontekstissa.

Kansalaisaktivismiin analyysin teemassa kirjoittajat tuntevat huolta suomalaisen kansalaisaktivismiin hajaannuksesta. Teksteissä analysoidaan eripuraa syitä ja etsitään tilanteeseen käytännön ratkaisuja. (Stark 2002a [WWW-dokumentti], Saarinen 2002 [WWW-dokumentti], Saxell 2002 [WWW-dokumentti], Nissinen 2002 [WWW-dokumentti]). Molemmat näkökulmat löytyvät usein samasta puheenvuorosta. Tämä on omiaan vahvistamaan vaikutelmaa kansalaisaktivistien keskinäisestä keskustelusta.

"On kuitenkin tosi ikävää, jos Kuokkavieraat leimautuvat pelkiksi kännisiksi häiriköiksi. [--] En vaadi, että Kuokkavierasmielenosoitukset pitäisi lakkauttaa, mutta kannattaa kuitenkin pohdiskella eri vaihtoehtoja; todellisia tavoitteita ja kuinka niihin päästään; ja miten Kuokkavieraita voisi kehittää." (Nissinen 2002 [WWW-dokumentti]).

Kansalaisaktivismiin hajaannusta pohdittaessa eripuraa levittäjiksi esitetään sekä valtamediaa että aktivisteja itseään. Jälkimmäisissä nähtyä kahta pääryhmää kuvataan esimerkiksi Krohnin tavoin ajatteleviksi "salonkikelpoisuuden hakijoiksi" ja "anarkisteiksi". (Stark 2002 [WWW-dokumentti], Säteri 2002c [WWW-dokumentti]). Moni 1990-luvulla Kuokkavierastapahtumiin osallistunut kirjoittaja kertoo jättävänsä nykyisin osallistumatta Kuokkavierastapahtumiin. Syiksi mainitaan usein joko "anarkistien" de facto lisääntynyt määrä tai heidän lisääntynyt media- ja muu näkyvyytensä. "Anarkistien" ryhmään nimenomaisesti tunnustautuvia tekstejä ei aineistossa ole. Jotkin tekstit voidaan kuitenkin tulkita myös näin. (Stark 2002 [WWW-dokumentti]). Ratkaisumalleja etsitään keskustellen ja muutama kirjoittaja esittää myös konkreettisia ehdotuksia itsenäisyyspäivän mielenosoituksen järjestämiseksi. (Nevalainen 2002 [WWW-dokumentti], Säteri 2002d [WWW-dokumentti]).

Itsenäisyyspäivän vastaanoton luonteen teemaan kuuluu tekstejä, jotka korostavat itsenäisyyspäivän talvi- ja jatkosotiin ja kansallisvaltioon liittyvää merkitystä. Nämä tekstit kokevat Kuokkavierastapahtumat suomalaisen identiteettiprojektin kritiikkinä ja samaistavat ne siksi 1960- ja

1970-lukujen marxilaiseen liikehdintään. (Eskola 2002 [WWW-dokumentti], Kontinen 2002 [WWW-dokumentti]). Mainittakoon, että nämä tekstit ovat usein muuta aineistoa henkilökohtaisempia ja rinnastuvat siten Vaikuttavan tietotoimiston aineiston vastaaviin teksteihin. (Eskola 2002 [WWW-dokumentti]). Näiden tekstien osuus on Attacin aineistossa kuitenkin olennaisesti Vaikuttavan tietotoimiston aineistoa pienempi. Vaikuttavan tietotoimiston aineistoon usein liittyvää alatyylisiä Attacin aineistossa ei ole.

Myös tästä teemasta voidaan erottaa "salonkikelpoisuuden hakijoiden" ja "anarkistien" roolit. Kriitikki on usein taustoitettua.

"90-luvun laman alkaessa kansakunnan työtätekevät suostuivat inflaatiota pienempiin palkankorotuksiin, jotta talouselämä saataisiin jaloilleen. Elinkeinoelämä lähtikin nousuun, mutta voittoja ei juurikaan käytetty työttömiksi jääneiden työllistämiseen vaan tuotannon tehostamiseen automaation avulla ja näin saadut lisävoitot ohjattiin omistajille ja johtajille sen sijaan, että toimintaa olisi laajennettu kotimaassa. [--] Teidän ja muiden älymystöön kuuluvien tulisikin kysyä itseltänne, että onko Teidän paikkanne todella Linnan juhlissa näitten optiomiljonäärien rinnalla?" (Säteri 2002a [WWW-dokumentti]).

Useat tekstit pitävät Kuokkavierastapahtumien ajoitusta ja paikkaa ymmärrettävinä sekä useiden kutsuvieraiden poliittisen roolin että mielenosoituksen medianäkyvyyden kannalta. Esiin tuodaan kuitenkin ajoituksen ongelmia. Ilmeisimmäksi näistä nähdään se, että tämä sinänsä poliittisesti perustelluksi koettu mielenosoitus on saanut etupäässä huonoa julkisuutta. Protestin sisältö on jäänyt suurelle yleisölle vieraaksi. (Nissinen 2002 [WWW-dokumentti]). On olennaista, että vaikka kirjoittajien enemmistöä ei voida tulkita "anarkisteiksi", Attacin aineistoon ei kuulu puheenvuoroja, jotka ehdottaisivat Kuokkavierastapahtumien rakenteen muuttamista hierarkiseksi ja "anarkistien" ohjelmallista sulkemista siten mielenosoituksen ulkopuolelle (9). Selkeää paluuta suomalaisen mielenosoitusperinteen mukaiseen mielenosoitukseen ei toivota.

Vain kaksi aineiston tekstiä nimeää tottelemattomuuden käsitteen.

Aineiston kirjoittajien Attacin jäsenyydestä ei voida esittää arviota. On kuitenkin luultavaa, että enemmistö kirjoittajista joko kuuluu järjestöön tai on sitä mielipiteiltään muutoin lähellä. Näin ollen Attacin aineisto on Kuokkavierastapahtumia kritisoidessaan omiaan osoittamaan sekä Kuokkavierastapahtumien että suomalaisen kansalaisaktivismin heterogeenisyyttä.

Mainittakoon, että Suomen Attac jatkoi keskustelua Kuokkavierastapahtumasta vuotta myöhemmin. Tuolloin keskustelun aloitti sivujen ylläpitäjä. (Böök 2003 [WWW-dokumentti]). Tässä keskustelussa sekä "salonkikelpoisuuden hakijoiden" että joidenkin "anarkisteiksi" tulkittavissa olevien kirjoittajien puheenvuorot olivat jyrkentyneet. Kuokkavierastapahtumien asetelma ja sen ongelmat koettiin kuitenkin edelleen tässä käsiteltyyn aineistoon rinnasteisella tavalla.

4. 3. 2. Poliittisen käsite Attacin tutkimusaineistossa

Palosen mukaan kannanotto tarkastelun kohteen poliittisuuteen on aina politikointia. Suomen Attacin Kuokkavierastapahtumaa 2002 koskevan aineiston keskeinen piirre on se, ettei aineisto kyseenalaista Kuokkavierastapahtumien poliittisuutta. Tämä on tärkeää huomata etenkin siksi, että aineiston valtaosa suhtautuu Kuokkavierastapahtumiin kriittisesti. Suomalaisen kansalaisaktivismiin piirissä ei olla yksimielisiä Kuokkavierastapahtumien toimintamallista. Siitä huolimatta Kuokkavierastapahtumat mielletään poliittisiksi mielenosoituksiksi, ei satunnaisesti riehumiseksi.

Krohn sisällyttää tekstissään provokatiivisuuden osaksi mielenosoitustapahtuman keinovalikoimaa. Hänen tätä näkemystään ei kommenteissa kyseenalaisteta. Koska provokaatio on tyypillisesti politikointia, jonka seurauksia ei voida täysin ennustaa, teksti sisällyttää sillä poliittisen käsitteen tulkintaansa kontingenssin. Tämä poliittisen toiminnallinen tulkinta on tämän tutkimuksen aineistoista leimallisin Attacin aineistolle.

Tottelemattoman näkökulman voidaan ajatella poistavan Krohnin provokaatiota käsittelevästä lauseesta sanan "lausumaton". Näin se hyväksyy provokaation poliittista vaikutusvaltaa vaille olevien kansalaisten oikeutettuna itseilmaisuna. Toimijan poliittisten vaikutusmahdollisuuden konkretisoinnilla on sinänsä poliittinen arvo. Kyseenalaistetun auktoriteetin provokaatiolle antama merkityssisältö on toissijainen. Tätä näkökulmaa voidaan Kuokkavierastapahtumissa ajatella edustavan taksien pysäyttämisen ja mellakka-aitojen työntämisen.

Poliittisten instituutioiden auktoriteetin näkökulmasta taas tulee sallia vain *poliicyn* säänteleminen provokaatio. Tällainen on esimerkiksi sovittua reittiä pitkin provokatorisine banderolleineen marssiva mielenosoituskulkue. Helsingin Sanomien ja eduskunnan aineiston valtaosan voidaan sanoa edustavan institutionalisoituneen politiikan auktoriteetin näkökulmaa.

Näin ajateltaessa voidaan Krohnin tekstin ja sen kommenttien valtaosan katsoa hakevan kolmatta tapaa toimia tilanteessa poliittisesti. Teksti erottaa oman politikointinsa sekä tottelemattomuutta toteuttavien mielenosoittajien että staattisuuden ideologian politikoinneista. Se rohkaisee politikoidaan kontingenssillä siten, etteivät tilanteen toiset politikoidivat toimijat voi käyttää sitä Kuokkavierastapahtumaa ja sen pyrkimyksiä vastaan.

Krohnin esittämään yhtyvät puheenvuorot eivät väitä protestin välittymiselle haitalliseksikaan kokemaansa käytöstä ei-poliittiseksi "rähinöinniksi". Krohnia kritisoivat kommentit painottavat Kuokkavierastapahtumien poliittisuutta vielä selkeämmin. Niissä katsotaan palkansaajien ja työttömien tehneen Suomen taloudellisen laskukauden aikana niin suuria uhrauksia, että taloudellisen nousukauden voittojen pitäminen heidän ulottumattomissaan on ikään kuin ansainnut Kuokkavierastapahtumien protestin dramaattisimmatkin muodot. Muutamat väännetyt taustapeilit eivät ole huomionarvoinen yksityiskohta. Niiden korostamista pidetään protestin kohteen poliittisena tempuna.

"Onko suomalainen yhteiskunta jo siinä pisteessä, että päättäjät eivät ole valmiita tekemään mitään ennen kuin tuntevat henkensä uhatuksi?" (Loukola 2002).

Attacin aineistoon kuuluu myös tekstejä, joiden kirjoittajat esimerkiksi kritisoivat mielenosoittajien ajatusta taatusta toimeentulosta, korostavat äänestämisen merkitystä ja katsovat itsenäisyyspäivän vastaanoton luovan työpaikkoja. (Koskelo 2002 [WWW-dokumentti], Kontinen 2002 [WWW-dokumentti]). Myös niiden voidaan kuitenkin arvioida mieltävän Kuokkavierastapahtumat poliittisiksi teoiksi.

Attacin aineiston keskustelu kansalaisaktivismista ja itsenäisyyspäivän vastaanoton luonteesta onkin sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista politisointia. Poliittisen rajoja siirretään kauemmas keskuksesta siten, että poliittinen tulee sisältämään uusia kansalaisaktivismin muotoja. Ja toisaalta kvalitatiivinen politisointi löytää taloudellisen ja poliittisen vallan kytköksestä uusia, merkittävällä tavalla poliittisia tasoja. Esimerkiksi *deus ex machinan* tai luonnonlainomaisiksi "markkinoiden vaatimuksiksi" propagoidut sosiaaliturvan leikkaukset taloudellisen nousukauden aikana pyritään osoittamaan poliittisiksi valinnoiksi vaatimalla niitä edustuksellisen demokratian valvontakoneistojen piiriin.

"Suomi ja itsenäisyys olisi todellakin ansainnut paljonkin parempaa. Poliitikoilla on vain ollut kova kiire siirtää päätöksenteko Brysseliin ja pääomat vähintäinkin Tukholmaan. Tänne on jätetty vain kourallinen alipalkattuja työntekijöitä elättämään saneerattuja pitkäaikaistyöttömiä. Ja näiden päätösten tekijöille jaettiin tänäänkin 5000 kunniamerkkiä." (Säteri 2002b [WWW-dokumentti]).

Aineiston maininnat siitä kuinka Kuokkavierastapahtumien "hulabalooon ja sikailuun" ei enää "kehtaa osallistua" kertovat pettymyksestä nyt kokeillun poliittisen toimimisen tavan kyvystä politikoida kontingenssillä (Toivio 2002a [WWW-dokumentti]). Ratkaisuksi ei kuitenkaan yleensä esitetä suomalaisen mielenosoitusperinteen mukaista mielenosoitusta (10). Näin voidaan sanoa uusien alueiden tulleen Attacin aineiston valossa politisoiduiksi. Aineiston valtaosa myös politikoi niissä itse. Se tiedostaa kommunikaatio-ongelman staattisuuden ideologian kanssa ja analysoi sitä.

4. 4. 1. Vaikuttavan tietotoimiston tutkimusaineisto

Verkkotietotoimisto ja kansalaisaktivistien yhteysverkosto Independent Media Center (IMC) perustettiin Seattlen marraskuussa 1999. Sen tarkoitus oli uutisoida Maailman kauppajärjestön (WTO) vastaisia mielenosoituksia ja helpottaa mielenosoittajien keskinäistä yhteydenpitoa. Voidaan arvioida IMC:n vaikuttaneen olennaisesti siihen, että Seattlen mielenosoituksista välittyi tuolloin valtamediassakin totuttua enemmän myös mielenosoittajien näkökulmaa taustoittavaa uutismateriaalia. Nykyisin IMC-verkostoon kuuluu noin neljäkymmentä verkkosivustoa eri puolilla maailmaa. Näistä

mainittakoon Jerusalemin ja Meksikon Chiapasin alueen IMC:t (11).

IMC-verkoston toiminta-ajatus on tarjota median kuluttajille mahdollisuus tuottaa itse mediaa. Jokaisella on mahdollisuus julkaista verkossa omaa uutismateriaaliaan ilman ennakkosensuuria. IMC-aktivistit ovat kokeneet tärkeäksi tuoda julkisuuteen huolensa medioiden omistussuhteiden monopolisoitumisesta. He painottavat myös sitä, ettei "objektiivisina" esiintyviä tiedotusvälineitä välttämättä tule pitää sellaisina.

"Ei ole kaukaa haettu ajatus, että suurta mainostajaa ei arvostella ympäristötuhoista vaan kehuaan hyvästä tuloksesta." (Anonyymi: Vaikuttavan tietotoimiston toiminta-ajatus 2003 [WWW-dokumentti]).

Ajatus itseään myös Suomen Indymediaksi kutsuvan Vaikuttavan tietotoimiston perustamisesta syntyi vuonna 2000 Prahan mellakoiden yhteydessä. Varsinainen toiminta käynnistyi 6. 12. 2000 viidensien Kuokkavierastapahtumien yhteydessä. Tietotoimisto perustettiin niiden suoraa toimintaa painottavien kansalaisaktivistien ajatuksia esittäväksi ja taustoittavaksi mediaksi, jotka olivat aktiivisesti mukana myös Kuokkavierastapahtumien järjestelyissä. (Laakso 2004). Tietotoimisto ei kuitenkaan edustanut mitään järjestäytyneitä kansalaisaktivistien ryhmää. Vaikuttava tietotoimisto keskeytti toimintansa elokuussa 2003.

Vaikuttava tietotoimisto kuvasi toimintaansa ei-kaupalliseksi ja poliittisesti aktiiviseksi tiedonvälitykseksi. Se tarkoitti tällä vaihtoehdon tarjoamista monoliittiseksi kokemalleen valtamedian journalismille. Käytännössä tämä merkitsi usein sitä, että kansalaisaktivismiin piiriin luettavien tapahtumien kulusta ja taustoista kertoivat aktivistit itse. Toimisto ilmoittikin erääksi kohdeyleisökseen "muiden tiedotusvälineiden toimittajat". (Anonyymi: Vaikuttavan tietotoimiston toiminta-ajatus 2003 [WWW-dokumentti].) Vaikuttavan tietotoimiston toiminnan eräänä tarkoituksena oli näin tarjota valtamedian toimittajille tietoa, jota heidän jutuissaan ja uutisissaan ei koettu kerrottavan.

Valtaosan Vaikuttavan tietotoimiston sivuilla julkaistusta materiaalista muodostavat kuitenkin sen uutisaineiston kommentit. Huomattava osa näistä kommentteista on alatyylisiä sadattelua ja ivaa, jota tuskin julkaistaisiin esimerkiksi valtamedian yleisönosastoissa. Tähän vaikuttanee etenkin se, että ennakkosensuurista vapaa verkkokeskustelu välineenä rohkaisee spontaaniin ja anonyymiin ilmaisuun. Ennakkosensuurista pidättäytymisen periaatteen ja alatyylisen materiaalin määrän suhde onkin ollut ongelma sekä IMC-verkostolle yleensä että Vaikuttavalle tietotoimistolle. Sen voidaan arvioida vaikuttaneen merkittävästi Vaikuttavan tietotoimiston toiminnan keskeytymiseen.

Tämän tutkimuksen Vaikuttavan tietotoimiston tutkimusaineisto koostuu niistä vuosien 2001 ja 2002 Kuokkavierastapahtumia koskevista uutisista ja kommentteista, jotka olivat saatavilla Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla touko-heinäkuussa 2003. On todennäköistä, että sivuilla on julkaistu myös muuta kuin tähän aineistoon kuuluvaa Kuokkavierastapahtumia käsittelevää materiaalia.

Aineistoa ei näin voida tulkita kokonaiskuvaksi Vaikuttavan tietotoimiston sivujen tavasta käsitellä Kuokkavierastapahtumia.

Aineisto kuitenkin täydentää muita tässä luvussa tutkittuja aineistoja olennaisella tavalla. Siinä näkyy muita aineistoja selkeämmin sekä Kuokkavierastapahtumien mielenosoittajien näkökulma että toiminnallisen politiikan käsitteen ja staattisuuden ideologian välinen kitka. Kuokkavierastapahtumien kritisoijien tekstit ovat usein hyvin aggressiivisia. Tämä ei selity yksinomaan mainitulla verkkokeskusteluvälineen luonteella, sillä muut Vaikuttavan tietotoimiston uutisaiheet eivät synnytä vastaavaa reaktiota. Aggressiivisuuden voidaan näin olettaa seuraavan Kuokkavierastapahtumien ajan ja paikan valinnasta. Tämä on keskeinen huomio pohdittaessa Kuokkavierastapahtumien suhdetta Harlen ja Moision esittämään suomalaiseen identiteettiin. Useiden Kuokkavierastapahtumien kritisoijien voidaan tulkita edellyttävän mielenosoittajien "valitsevan suomalaisuuden" Harlen ja Moision tarkoittamalla tavalla.

Vuoden 2001 Kuokkavierastapahtumaa käsittelevään Vaikuttavan tietotoimiston aineistoon kuuluu 12 uutista ja 538 kommenttia. Yhteensä tekstejä on näin 550.

Kuokkavierasjulistus on julkaistu uutisena sellaisenaan, ilman sivuston ylläpitäjien kommentteja. Toimitetut uutiset käsittelevät eurooppalaisten ammattiliittojen reaktioita joukkoirtisanomisiin, Kuokkavierastapahtuman taustoja, tavoitteita, toimintatapoja ja vaatimuksia, tulevan mielenosoituksen toimintatapojen yksityiskohtia perusteluineen, Hufvudstadsbladetin 8.12. 2001 valtamediassa poikkeuksellisen taustoittavaa ja Kuokkavierastapahtumaa myönteiseen sävyyn analysoivaa pääkirjoitusta, ammattiliittojen mielenosoitusta EU:n huippukokouksessa Brysselissä, lahtelaisten kansalaisjärjestöjen yhteistyötä, apulaisoikeuskansleri Jouko Jonkan hyväksyntää poliisin toimintatavalle Kuokkavierastapahtuman yhteydessä ja väliaikatietoja itse Kuokkavierastapahtumasta. Jälkimmäisestä aiheesta kertoo neljä tapahtumaan osallistuneiden ja/tai osallistuvien mielenosoittajien tapahtuman aikana sivuille kirjoittamaa uutista. Eurooppalaisten ammattiliittojen mielenilmauksia koskevat uutiset liittyvät asiayhteyteen Kuokkavierastapahtumien syntyhistorian ja luonteen kautta. Uutisen lahtelaisten kansalaisjärjestöjen yhteistyöstä voidaan epäillä joutuneen tietotoimiston Kuokkavierasseikkailu 2001 -otsikon alle sattumalta.

Kumpanakaan vuonna sivuilla julkaistut uutiset eivät arvota Kuokkavierastapahtumia. Uutiset ovat tapa julkistaa Kuokkavierasjulistuksia ja myös muita tekstejä joissa kuokkavieraat selventävät ajatteluaan, toimintamalliaan ja protestiaan. Kuokkavierastapahtumien protestin teemat eivät ole juuri päässeet esille valtamediassa. Vaikuttavan tietotoimiston voidaan näin katsoa olevan olennaisen tärkeä niiden julkistamisen kanava.

Esimerkiksi teksti "Kansalaisyhteiskunta haastaa eliitin monokulttuurin itsenäisyyspäivänä" toteaa Lipposen hallituksen toteuttaneen "oikeistolaista, tavallisille ihmisille tuhoisaa uusliberalistista politiikkaa monikansallisten suuryritysten ehdoilla." Kirjoittaja kertoo työttömyysprosentin pysyneen

istuvan hallituksen aikana kymmenessä. "Eliitin" hän toteaa kokoontuvan itsenäisyyspäivän vastaanotolle juhlistamaan nimenomaan sitä, ettei Suomi "ole enää vuosiin ollut mikään hyvinvointiyhteiskunta." Kuokkavierastapahtuman ilmoitetaan näin olevan "yhteiskunnallinen konflikti, työn ja pääoman välinen ristiriita". Se on myös jatkumoa Seattlessa, Prahassa, Göteborgissa ja Genovassa julkisuuteen nousseelle konfliktille. Tapahtuman tavoitteeksi kirjoittaja kertoo "kansalaisyhteiskunnan juhlistamisen" valtaamalla Linnan ympäristön kadut "ihmisille" ja toteaa toimintatapojen tulevan olemaan väkivallattomia "ellei poliisi tuhoa mahdollisuutta siihen." (Anonyymi: Kansalaisyhteiskunta haastaa eliitin monokulttuurin itsenäisyyspäivänä. [WWW-dokumentti].)

Valtaosa niin tämän kuin muidenkin vuoden 2001 Kuokkavierastapahtumaa koskevien uutisten kommentteista on kriittisiä. Valtaosa kriittisistä kommentteista on perustelemattomia ja alatyylisiä tai solvaavia. Mielenosoittajat nimetään mm. "kusipäiksi" (Anonyymi: Re: Vastarintaa joulukuun kuudentena. [WWW-dokumentti 7. 12. 2001, klo 2. 15]), "kusiavoiksi" (Anonyymi: Re: Vastarintaa joulukuun kuudentena. [WWW-dokumentti 7. 12. 2001, klo 10.48]), "pelleiksi" (Anonyymi: Re: Vastarintaa joulukuun kuudentena. [WWW-dokumentti 7. 12. 2001, klo 8. 30]), "kakaroiiksi" (Anonyymi: TERRORISMIA. [WWW-dokumentti 7. 12. 2001, klo 5. 29]), "rastapäätenaviksi" (Anonyymi: Re: Vastarintaa joulukuun kuudentena. [WWW-dokumentti 7. 12. 2001, klo 9. 46]) ja "rengasnenäisiksi hippiluusereiksi", "turhiksi hippipaskoiksi" ja "vätyksiksi" (Anonyymi: Turpaan hippianarkisteille! [WWW-dokumentti]). Kehoitukset "mennä töihin" ovat yleisiä, samoin iva "sossun rahoilla" elämisestä, mitä voidaan pitää yllättävänä työttömyyttä kritisoivan mielenosoituksen yhteydessä. (Esim. Anonyymi: Re: Väliaikatietoja Kuokkavierasseikkailusta [WWW-dokumentti 24.12.2001, klo 20.39]).

Kuokkavierastapahtumaan kriittisesti suhtautuvassa aineistossa on myös Attacin aineistoon rinnastuvia analyttisiä puheenvuoroja. Niiden määrä on kuitenkin pieni.

"[Eläinoikeus]liike onnistui kyllä tuomaan eläinten oikeudet ihan uudella tavalla tapetille, mutta loputon tarttuminen turkistarhaiskuihin tuhosi koko liikkeen. Samalla tavalla uusliberalismia kritisoiva liike on Prahan seurauksena onnistunut tuomaan maailman ongelmia julkiseen tietoisuuteen, mutta nyt rajuihin temppuihin pyrkivä aktivismi syö koko homman samalla tavalla kuin turkistarhaiskut eläinoikeusliikkeen." (Anonyymi: Antagonismia todellakin 2001 [WWW-dokumentti]).

Mielenosoittajien itsensä kirjoittamiksi tulkittavat kommentit ovat yleissävyltään kriittisiä kommentteja asiallisempia. Ne pyrkivät usein täsmentämään ja taustoittamaan uutisissa sanottua.

"Mielenosoitus ei = mellakka. Paikalla oleminen on vain todistus siitä, että Suomessa kansalaisilla on pokkaa mennä tervehtimään eliittiä ilman mitään rituaaleja — että tavalliset ihmiset eivät "ole niin kaukana", kuin television linnanjuhlat antavat ymmärtää." (Anonyymi: Re: Kuokkavierasseikkailu 2001 [WWW-dokumentti 22. 11. 2001, klo 11.13]).

Aineistosta ei juuri löydy tilanteita, joissa kuokkavieraaksi ilmoittautuva kirjoittaja olisi provosoitunut alatyylisistä kommentteista ja ryhtynyt käyttämään niiden kaltaista kieltä. On kuitenkin huomattava, että mielenosoittajien kommentteja on aineistossa huomattavasti ns. suuren yleisön kommentteja vähemmän.

Sen sijaan vuoden 2001 aineistoon kuuluu 5-6 Kuokkavierastapahtumaan osallistuneeksi ilmoittautuvan kirjoittajan kommenttia, jossa kirjoittaja pahoittelee osallistumisestaan mielenosoitukseen ja joissakin tapauksissa myös pyytää sitä anteeksi (12). Syyksi ilmoitetaan Attacin aineiston tavoin tapahtumien muuttunut luonne. Nämä tekstit ilmaisevat pettymystä Kuokkavierastapahtumien julkisen kuvan ja niihin osallistujien asenteen ja käytöksen muutoksiin. Niissä ollaan huolestuneita esim. valtamediassa hyvin näkyvien mm. "sorbuspunkkareiksi" nimettyjen mielenosoittajien käytöksen vaikutuksesta protestin välittymismahdollisuuksiin. Myös tämän käytöksen suhdetta väkivallattomuuden periaatteeseen pohditaan. Selkein ero Attacin aineiston vastaaviin teksteihin on se, että Vaikuttavan tietotoimiston näiden tekstien ilmoitetaan poikkeuksetta syntyneen henkilökohtaisen kokemuksen pohjalta.

"Esim. viime vuonna linnan edessä ei ollut erityisen mieltä ylentävää seurata teinipunkkien kaatuilua ja heiluntaa olutkassien kanssa, [--] kunpa nämä soppapunkkarit keskittyisivät ilahduttamaan vain musiikkikeikkoja tai muita täysin punktapahtumia, eivätkä tulisi leimaamaan suureen yleisön kuvaa mielenosoittajista humalaisella olemuksellaan" (Anonyymi: Sorbuspunkit 2001 [WWW-dokumentti]).

Poliisin käyttäytymistä Kuokkavierastapahtumissa käsitellään muutamissa kommentteissa. Jotkin kirjoittajat muistuttavat poliisienkin kuuluvan siihen huonosti palkattuun yhteiskuntaluokkaan, jonka puolesta Kuokkavierastapahtumat protestoivat. (Kts. esim. Juselius 2000 [WWW-dokumentti]). Myös yksityiskohtia poliisin mielenosoittajiin kohdistamasta väkivallasta kerrotaan.

"kuokkavierasjuhliilta kotiinviemisinä mustelma jos toinenkin. kiva poliisistä huusi "saatanan huora nyt tulee kenkää..." (Anonyymi: Re: Väliaikatietoja Kuokkavierasseikkailusta. [WWW-dokumentti 7.12.2001, klo 10.43].)

Poliisien väkivallasta kertovien tekstien kommentit eivät kiistä näitä kertomuksia. Niissä poliisin mahdollinen väkivalta tulkitaan yleensä oikeutetuksi. Usein myös toivotaan sitä kovennettavan nykyisestä.

"Miksi Suomen poliisi ei käytä kyynelkaasua? Tässä maassa roskaväki on aina päässyt liian helpolla." (Demari 2001 [WWW-dokumentti].)

Vuoden 2002 Kuokkavierastapahtumaa käsittelevään Vaikuttavan tietotoimiston aineistoon kuuluu neljä uutista ja 175 kommenttia. Yhteensä tekstejä on näin 179.

Toimitetut uutiset käsittelevät poliisin tiedotetta mielenosoittajia Jyväskylästä Helsinkiin kuljettaneeseen bussiin tekemänsä ratsian tuloksista ja mielenosoituksissa naamioituneena esiintymisen kieltämistä ajavaa lakialoitetta. Niiden lisäksi aineistoon kuuluvat Kuokkavierasjulistus ja Tottelemattomien jälkikäteinen analyysi vuoden 2002 Kuokkavierastapahtumasta. On todennäköistä, että Vaikuttava tietotoimisto on julkaissut sivuillaan tätä aineistoa suuremman määrän vuoden 2002 Kuokkavierastapahtumaa käsitelleitä tekstejä. Koska tätä tutkimusta tehtäessä saatavilla olleet tekstit eivät kuitenkaan profiloitu edellisvuoden aineistosta olennaisesti poikkeavalla tavalla, voidaan niiden määrää pitää riittävänä tämän luvun tarkoituksiin.

Uutisessa "Poliisi levitti harhaanjohtavaa informaatiota" kiinnitetään huomiota tiedotteeseen, jonka mukaan poliisi löysi ratsaamastaan bussista "muun muassa rautaketjuja ja nunzakapuloita." Bussista oli löydetty ja takavarikoitu yhdet nunzakapulat ja yksi olkalaukun olkaremmi. Uutisen mukaan kenttäoperaation määrännyt ylikonstaapeli ei myönnä tiedotteessa tehdyn varsinaista virhettä, mutta katsoo tekstin olleen "tulkinnanvarainen". (Anonyymi: Poliisi levitti harhaanjohtavaa informaatiota [WWW-dokumentti]).

Naamioitumiskieltoa koskeva uutinen referoi eduskunnan lakialoitteeseen liittyvää lähetekeskustelua. Teksti nostaa esille laittomasti maassa olevien, poliittisten pakolaisten, prostituoitujen, seksuaalisten vähemmistöjen ja työpaikkansa puolesta pelkäävien tarpeen saada esittää poliittisia mielipiteitään myös naamioituneena. Tämän näkemyksensä vastapainoksi kirjoittaja siteeraa kansanedustajia, joiden mukaan ainoa naamioitumisen syy on halu tehdä ilki- tai väkivaltaa. Teksti liittyy asiaan tottelemattomuuden ja biopolitiikan teorian huomauttamalla, että kansalaisella tulee olla oikeus seistä sanojensa takana "kehollaan, ei välttämättä kasvoillaan." Mahdollisen naamioitumiskiellon halutaan koskevan myös viranomaisia. (Anonyymi: Naamiokieltolain perusteissa aukkoja 2002 [WWW-dokumentti]).

"Rutiininomaisissakin tilanteissa virkavallan edustajat kieltäytyvät säännöllisesti kertomasta nimeään tai millään tavoin nimeämästä toimenpiteistä vastaavaa tahoa, tai tahoa, jolle viranomaisen toiminnasta voi valittaa." (Anonyymi: Naamiokieltolain perusteissa aukkoja 2002 [WWW-dokumentti]).

Kirjoittaja huomauttaa viranomaisen vastuun teoistaan olevan poliisin toiminnan lakisääteisen oikeutuksen kulmakiviä. Mikäli tämän vastuun mahdollistavia toimenpiteitä ei lainsäädännössä taata, ei lainsäädäntöä voida pitää legitiiminä. Myös globaali taloudellinen valta on "kasvotonta". Mielenosoittajien naamioituminen tulee siksi nähdä myös esitysluonteisena performanssina, joka ilmentää taloudellisen vallan sulkeutuneisuutta. (Anonyymi: Naamiokieltolain perusteissa aukkoja 2002

[WWW-dokumentti].)

Tottelemattomien omillakin verkkosivuilla julkaistussa tekstissä "Kuokkavieraat, joita ei ollut" Tottelemattomat ovat huolissaan Kuokkavierastapahtumista käydyn keskustelun tasosta ja tarkoituksesta. Teksti korostaa Kuokkavierastapahtumien kritiikkiä ay-liikettä ja poliittista vasemmistoa kohtaan. Se nimeää vasemmiston historiansa takia keskeiseksi syylliseksi keskustelun huonoon tasoon: "heidän talviunensa alkoi jo kauan sitten." Tottelemattomat katsovat käydyn keskustelun ilmeiseksi tarkoitukseksi mielenosoituksissa julkituodun poliittisen konfliktin piilottamisen. Mielenosoittajilta pyritään viemään äänioikeus jo "ennen kuin he olivat puhuneet." Koska tapahtumat on valtamediassa tulkittu mielivaltaisiksi, ei keskustelua käydä mielenosoituksen protestista, vaan järjestyksen takaamisesta.

"Näin media, poliitikot ja "vasemmisto" tuottavat suvereniteettia, jolle ei loppujen lopuksi riitä mikään ja joka vain korjaa vahinkojaan jälkikäteen." (Anonyymi: Kuokkavieraat, joita ei ollut 2002 [WWW-dokumentti]).

Tekstissä korostetaan, ettei itsenäisyyspäivän mielenosoitusta tulisi käsitellä vain järjestyksenpidollisena kysymyksenä. Protesteissa on aina kyse poliittisista konflikteista. Itsenäisyyspäivän vastaanotto oli poliittinen spehtaakkeli ja Kuokkavierastapahtuma poliittinen protesti. Konflikti syntyi

"[--] uusliberalistisen politiikan tuhoa kansallismielisyyden kaapuun peittelevän vallan ja kansallisvaltion marginaaleista nousevien subjektien väliin." (Anonyymi: Kuokkavieraat, joita ei ollut 2002 [WWW-dokumentti]).

Tekstissä katsotaan taksin pellin olevan väärä kohde protestille. Peltien vahingoittamisen korostetaan kuitenkin olevan merkityksetön yksityiskohta suhteessa sosiaaliturvan leikkausten aiheuttamiin kärsimyksiin.

Tottelemattomat ilmoittavat itse "osallistuneensa sambaan, kulkeneensa poliisirivien läpi ja pitäneensä piknikkejä linnaan vievillä autoteillä" ja kantavansa täyden vastuun näistä toimistaan. Teksti erottaa mielenosoittajista Tottelemattomien lisäksi kaksi ryhmää, ne, jotka "marssivat marssinsa", ja ne jotka "kolhivat julkiksi ylennettyjä neljää taksia". Heitä kehoitetaan puhumaan omasta puolestaan. (Anonyymi: Kuokkavieraat, joita ei ollut 2002 [WWW-dokumentti]).

Valtaosa uutisten kommentteista on Kuokkavierastapahtuman usein alatyylisiä kritiikkiä. Sen lomassa on joitakin tapahtumaan myönteisesti suhtautuvien kirjoittajien täsmennyksiä ja tarkennuksia joko uutisteksteihin tai mielenosoitustilanteen oletettuun kulkuun. Kommentteina käydään jonkin verran myös argumentatiivista talouspoliittista keskustelua (13). Myös yhteiskunnan huono-osaisten mahdollisimman konkreettisen auttamisen keinoja pohditaan rinnastamalla Kuokkavierastapahtuma

Veikko Hurstin ja Ruokaa ei aseita -järjestön toimintaan. (It 2002 [WWW-dokumentti], Pekka1 2002 [WWW-dokumentti]). Perusteelliseen keskusteluun esimerkiksi näistä aiheista eivät tämänkään aineiston kirjoittajat kuitenkaan ryhdy.

4. 4. 2. Poliittisen käsite Vaikuttavan tietotoimiston tutkimusaineistossa

Vaikuttavan tietotoimiston tutkimusaineistosta voidaan erottaa kolme eri aineistoa:

Kuokkavierastapahtumien protestia täsmentävä ja selvittävä aineisto, Kuokkavierastapahtumia kritisoiva aineisto ja muut kommentit. Kunkin niistä voidaan arvioida ilmentävän tulkintaa poliittisesta toimintana.

Kuokkavierastapahtumien protestia täsmentävä ja selvittävä aineisto tulkitsee poliittisten instituutioiden ulkopuolella organisoidut Kuokkavierastapahtumat poliittiseksi toiminnaksi. Näin aineisto mieltää poliittisen toiminnalliseksi käsitteeksi ja katsoo Kuokkavierastapahtumien ilmentävän tätä käsitettä. *Policy* ja *polity* viittaavat yrityksiin järjestää ja säännellä poliittiselle toiminnalle tyypillistä kontingenssia. Kuokkavierastapahtumien politikoinnin mahdollistaneen politisoinnin voidaan arvioida pitävän suomalaisen mielenosoitusperinteen *policy* ja *polity* riittämättöminä ja ei-valideina. Perinteen mukaista mielenosoitusta ei tässä aineistossa koeta riittävän relevantiksi akuuttiin poliittiseen tilanteeseen nähden. Se on siksi osin hylätty. Tämän näkökulman yhteydessä on huomattava, ettei voida esittää aineiston Kuokkavierastapahtumiin myönteisesti suhtautuvankaan osan hyväksyvän väkivaltaa poliittisena välineenä.

Tämä aineisto havainnollistaa Kuokkavierastapahtumien rakennetta muita tämän tutkimuksen aineistoja selkeämmin. Sen avulla on siksi mahdollista konkretisoida poliittisen toiminnallista tulkintaa. Kuokkavierastapahtumissa mielenosoittajien katsotaan olevan itse henkilökohtaisessa vastuussa käytöksestään. Kuokkavierastapahtumiin osallistuminen ilmoittaa osallistujan pyrkimyksen tuoda julki Kuokkavierasjulistuksessa verbalisoitu protesti. Tässä käytetyt keinot ovat itse kunkin osallistujan vapaasti valittavissa, kuitenkin siten, että kukin on henkilökohtaisesti vastuussa keinovalikoimastaan muille mielenosoittajille. Mikäli keinoista syntyy syvällistä erimielisyyttä, mielenosoittajat eivät enää koe itseään yhtenäiseksi tapahtumaksi. Tästä voidaan ennen pitkää ajatella seuraavan tapahtuman hajoamisen. (Kts. esim. Anonyymi: Kuokkavieraat, joita ei ollut [WWW-dokumentti], Anonyymi: Re: Kuokkavierasseikkailu 2001 [WWW-dokumentti 22. 11. 2001, klo 11.13], Silfverberg 2003.)

"Tällainen tilanne testaa erittäin hyvin poliittisen vastuun kantamista. Jos ihmiset eivät koe, että kaikki toimivat vastuullisesti, silloin he irtisanoutuvat eivätkä tulekaan enää paikalle. Se on selkeä rangaistus." (Silfverberg 2003).

Kuokkavierastapahtumien reaktio epärelevantiksi koettuun käytökseen on aktivistien

keskinäinen tapahtuman analyysi ja kritiikki. Tältä osin tapahtumat joko jatkuvat tai loppuvat sen mukaan, kuinka mielenosoittajat arvioivat toistensa käytöstä. Kuokkavierastapahtumien keskeinen ajatus on kunkin mielenosoittajan henkilökohtaisesti kantama vastuu. Tästä syystä tapahtumia suunnittelevissa kokouksissa ei siksi esimerkiksi kielletä edellisvuosina epärelevantisti käyttäytyneeksi koettujen mielenosoittajien osallistumista.

Attacin ja Vaikuttavan tietotoimiston aineistoissa tunnettu huoli Kuokkavierastapahtumien luonteen painottumisesta ei-toivottuun suuntaan näyttää korreloivan sen kanssa, että vuonna 2003 mielenosoitukseen lienee osallistunut odotettua vähemmän mielenosoittajia. (Harju 2003, Mähkä 2003). Kyse voi näin olla osaltaan siitä, että liian monen tai liian medianäkyvän mielenosoittajan keinovalikoimat eivät ole mielenosoittajien enemmistön mielestä kyllin relevantteja protestiin nähden. Tapahtuma reagoi tähän luonteensa mukaisesti.

Poliittisen käsitteen määrittely Kuokkavierastapahtumiin kriittisesti suhtautuvassa aineistossa on osin hedelmätöntä tämän aineiston valtaosan alatyylisen luonteen vuoksi. Voidaan kuitenkin sanoa aineiston valtaosan reagoivan itsenäisyyspäivään relevanttina poliittisena symbolina. Kuokkavierastapahtumat eivät osoita kunnioitusta tälle symboliikalle. Näin aineistossa koetaan Kuokkavierastapahtumat suomalaisen identiteettiprojektin tietoiseksi häpäisemiseksi.

Kriittinen aineisto mieltää sekä itsenäisyyspäivän symboliikan että Kuokkavierastapahtumat suomalaisen identiteettiprojektin puitteissa operoivaksi poliittiseksi toiminnaksi. Itsenäisyyspäivä on suomalaisen identiteettiprojektin symbolinen huipentuma. Itsenäisyyspäivän rituaalin keskeinen osa on tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotto. Teko, joka on Suomen valtiossa voimassa olevan lain mukaan rikos, on itsenäisyyspäivän vastaanoton yhteydessä myös julistautumista suomalaisen identiteettiprojektin vastustajaksi. Mielenosoittajien rauhanomainen enemmistö ei sulje joukostaan pois sitä mielenosoittajien vähemmistöä, joka syyllistyy tällaiseen tekoon. Näin mielenosoitus kokonaisuudessaan tulkitaan identiteettiprojektin puitteissa sen vastustamiseksi. Kuokkavierastapahtumien katsotaan toimivan saman poliittisen käsitteen pohjalta kuin valtion. Siksi se luetaan hyökkäykseksi, jota vastaan järjestelmän on legitiimiä puolustautua.

Vaikuttavan tietotoimiston aineiston muut kommentit ovat irrallisia analyttisiä puheenvuoroja, argumentoitua kritiikkiä ja etenkin kevytmielisiä, humoristisia tai ironisia tekstejä. Keskeistä niissä on se, etteivät nekään yleensä näe Kuokkavierastapahtumia sattumanvaraisena rettelöintinä, vaan myöntävät niiden rakentuvan poliittiselle analyysille. Etenkin viimeksimainitut tekstit suhtautuvat ajoittain ylimielisesti tapaan, jolla jotkin mielenosoittajat ilmaisevat tämän analyysin tuloksia. Näidenkin tekstien voidaan kuitenkin arvioida sijoittavan tapahtumat poliittisen käsitteen sisään.

Vaikuttavan tietotoimiston tutkimusaineiston voidaan näin sanoa ilmentävän pääasiallisesti joko staattisuuden ideologiaa tai poliittisen toiminnallista tulkintaa. Käsitteiden suhde toisiinsa on tässä

aineistossa hyvin kompleksinen. Toiminnallinen poliittisen käsite katsoo poliittisen olevan kunkin kansalaisen henkilökohtaisesti määriteltävissä. Määrittelyssä tarvitaan tekoja. Yksi näistä on Kuokkavierastapahtumiin osallistuminen. Hierarkian, organisaation ja järjestysmiesten puuttuminen ei näin ilmaise epäpoliittisuutta vaan on poliittinen teko. Usein poliittisten instituutioiden odotetaan myöntävän tämän. Näin ei juuri voida arvioida tapahtuneen. Staattisuuden ideologia taas ilmenee sitoutumisena suomalaiseen identiteettiin. Myös Kuokkavierastapahtumat sijoitetaan identiteettiin. Näin Kuokkavierastapahtumissa nähdään samojen pelisääntöjen mukaan tapahtuvat identiteettiin vihollisten "hyökkäys" ja identiteettiin huipentuman, valtion "puolustautuminen". Tämän voidaan esittää olevan käsitteellisessä ristiriidassa edellisen aineiston kanssa. Dialogia aineistojen välillä ei Vaikuttavan tietotoimiston kokonaisaineistossa juuri synny.

Vaikuttavan tietotoimiston aineisto rinnastuu näin Attacin aineistoon siinä, että myös sen valtaosa käsittelee Kuokkavierastapahtumia poliittisina tapahtumina. Nämä formaatiltaan toisiinsa rinnasteiset verkkoaineistot kuitenkin poikkeavat toisistaan olennaisesti. Attacin aineiston valtaosa on luonteeltaan kirjoittajan henkilöstä irrallista yhteiskunta-analyysiä. Monet Attacin aineistonkin kirjoittajat ottavat kantaa Helsingin Sanomissa uutisoidun kaltaiseen joidenkin mielenosoittajien käytökseen. Henkilökohtaisista kokemuksista siitä ei aineistossa kuitenkaan kerrota, vaan toiminta pyritään asettamaan yhteiskunnalliseen kontekstiin. Vaikuttavan tietotoimiston aineiston valtaosan taas voidaan sanoa kuvaavan etenkin kirjoittajien henkilökohtaista kokemusmaailmaa. Attacin aineiston painottumisen analysoiviin puheenvuoroihin voidaan arvioida johtuvan osaltaan myös siitä, ettei Attacin sivuille hyväksytä nimimerkillä tai anonymisti lähetettyjä tekstejä. Attacin aineisto on näin luonteeltaan Vaikuttavan aineistoa lähempänä sanomalehtien yleisönosastojen materiaalia.

4. 5. 1. Eduskunnan tutkimusaineisto

Tämän tutkimuksen eduskunnan tuottama tutkimusaineisto koostuu Kansallisen Kokoomuksen kansanedustajan Pertti Mäki-Hakolan kirjallisesta kysymyksestä 1343/2001 "Kansan kuokkavierasjuhlat itsenäisyyspäivänä" ja kehitysyhteistyöministeri Satu Hassin vastauksesta siihen, Suomen Keskustan kansanedustajan Lauri Oinosen ym. kirjallisesta kysymyksestä 1054/2002 "Taksiliikenteen harjoittajien ja kansalaisten liikkumisturvallisuuden takaaminen yleisillä paikoilla" ja sisäasiainministeri Ville Itälän vastauksesta siihen, ja Kansallisen Kokoomuksen kansanedustajan Petri Salon ym. lakialoitteesta 164/2002 ja siihen liittyvästä lähetekeskustelusta. Näiden tekstien lisäksi tässä luvussa on käytetty tätä tutkimusta varten tehtyjä Reko Ravelan, Lauri Oinosen, Satu Hassin ja Yrjö Hakasen haastatteluja.

Aineisto on pieni. Sen pohjalta ei näin voida esittää täsmällistä käsitystä siitä, kuinka eduskunnassa on Kuokkavierastapahtumista ja niiden tematiikasta keskusteltu. On todennäköistä, että

eduskunnassa on käyty myös tähän aineistoon kuulumattomia Kuokkavierastapahtumia koskevia keskusteluja (14). Muita kirjallisia kysymyksiä tai lakialoitteita ei Kuokkavierastapahtumien johdosta kuitenkaan ole tehty. Valtamedia ei myöskään ole raportoinut muuta Kuokkavierastapahtumista parlamenttitasolla käytyä merkittävää keskustelua.

Mäki-Hakolan kirjallinen kysymys koskee Kehitysyhteistyön palvelurahaston KEPA:n valtion avun alentamista. Mäki-Hakola toteaa Kuokkavierastapahtuman 2001 mielenosoittajien jättäneen noudattamatta mielenosoitusta varten jättämänsä ilmoituksen tilaisuudesta kauppatorilla. Sen sijaan mielenosoittajat hajaantuivat presidentinlinnan ympärillä oleville kaduille pyrkien sulkemaan ne. (Mäki-Hakola 2001.)

"Mielenosoitus sai rikollisia piirteitä. [--] Tilanteen rauhoittamiseksi virkavalta joutui turvautumaan mellakapoliisiin, ratsupoliiseihin ja koirapartioihin. Kyseessä oli mellakka." (Mäki-Hakola 2001).

Mäki-Hakola toteaa Kuokkavierastapahtuman verkkosivuilla mainitun, että kaksi tapahtuman suunnittelukokousta pidettiin KEPA:n tiloissa osoitteessa Sörnäisten Rantatie 25 B. KEPA on saanut vuonna 2001 valtion tukea toiminnalleen 26 000 000 markkaa. Varojen käyttökohteiden yleiskuvauksessa mainitaan niiden tarkoituksena olevan mm. lisätä suomalaisten tietoisuutta ja vastuuta maailmanlaajuisista kehitys-, tasa-arvo, ihmisoikeus- ja demokratiakysymyksistä. Kysymyksessä esitetään, etteivät Kuokkavierastapahtumat tai niiden suunnittelukokoukset kuulu näiden toimintojen alle.

"Minkälaisia selvityksiä kehitysyhteistyöministeri Satu Hassi aikoo vaatia Kehitysyhteistyön palvelukeskukselta (KEPA) sen osuudesta Kansan kuokkavierasjuhlien valmisteluun ja sen valtionavun (26 000 000 mk) käytöstä ja aikooko ministeri ryhtyä toimenpiteisiin KEPAN valtionavun alentamiseksi?" (Mäki-Hakola 2001).

Vastauksessaan kysymykseen Hassi toteaa, että ulkoasiainministeriön ja KEPA:n sopimuksen mukaan järjestön menettelytapojen ja kehitysyhteistyöohjelmien tulee olla sopuosinnussa Suomen kehitysyhteistyötä koskevien virallisten linjausten ja tavoitteiden sekä kehitysyhteistyötä säätelevien periaatteiden kanssa. Kaikissa ulkoasiainministeriön ja KEPA:n käymissä neuvotteluissa on todettu valtionavustusta voitavan käyttää ainoastaan lainmukaiseen ja yleisesti hyväksytyyn toimintaan. (Hassi 2001.)

Vastauksessaan kehitysyhteistyöministeriön selvityspyyntöön KEPA:n tilojen käytöstä KEPA toteaa, että yksi osa sen tavoitteista on uusien järjestöjen saaminen mukaan kehitysyhteistyötoimintaan. KEPA on lähes 200:n suomalaisen rekisteröityneen, kehitysyhteistyön piirissä toimivan kansalaisjärjestön katto-organisaatio. Se tarjoaa toimitilojaan jäsentensä käytettäväksi. Se on erillisestä

anomuksesta voinut antaa tilojen käyttöoikeuden myös mm. globaalikysymysten parissa toimiville rekisteröimättömille kampanja- ja toimintaryhmille. Näiden ryhmien ei ole tarvinnut edustaa KEPA:n virallista kantaa. Niiden on kuitenkin edellytetty toimivan laillisesti, avoimesti ja väkivallattomasti. (Hassi 2001.)

Osa vuoden 2001 Kuokkavierastapahtuman suunnittelukokouksista pidettiin KEPA:n tiloissa (28. 11. ja 4. 12. 2001). Tilat oli varattu Suomen Ya Basta -verkoston nimissä. Valkohaalareita lähellä ollut Ya Basta -verkosto (Kts. esim. Tietäväinen 2003 [WWW-dokumentti]) oli saanut tilojen käyttöoikeuden jo vuonna 2000. Perusteena oli se, että verkosto keskustelee ja levittää tietoa globalisaatiokysymyksistä. Se keskittyy erityisesti ns. Bretton Woods -instituutioiden, kuten Maailmanpankin, vaikutukseen kansalaisten elämään sekä kehitys- että teollistuneissa maissa. (Hassi 2001.)

Itsenäisyyspäivän mielenosoituksesta KEPA:lla ei ollut etukäteen muuta tietoa kuin mitä oli saatavilla Ya Basta -verkoston julkisilta verkkosivuilta. Niiden tietojen valossa tapahtuma vaikutti normaalilta lainmukaiselta mielenosoitukselta ja siihen liittyvältä iltatilaisuudelta. Sivulla Kuokkavierastapahtuma sanoutui irti väkivallasta. KEPA:lla ei siksi voinut olla etukäteen tietoa siitä, millaisiksi mielenosoituksen tapahtumat tulisivat muodostumaan. (Hassi 2001.)

Hassi katsoo, ettei KEPA järjestönä tai sen työntekijät ole osallistuneet rikolliseen eivätkä sopimattomaan toimintaan. Hän korostaa ministeriön pitävän edelleenkin hyvänä sitä, että kansalaisjärjestöt käyvät monipuolista keskustelua kehityskysymyksistä. Eurooppalaisen oikeusvaltion perinteiden mukaisesti kansalaisjärjestötoiminta voi sisältää myös kritiikkiä Suomen hallituksen toimintaa kohtaan. Sanan- ja kokoontumisvapaus on olennainen osa oikeusvaltion kansalaisten perusoikeuksia. Ne on otettu huomioon myös Euroopan unionin laatimassa perusoikeuskirjassa. Ne sisältyvät keskeisenä osana myös komission hyvää hallintoa käsittelevään valkoiseen kirjaan. Näin ollen Hassi ei näe aihetta vähentää KEPA:lle annettavaa tukea. (Hassi 2001.)

Oinosen ym. kirjallinen kysymys koskee taksiautoilijoiden omaisuuden ja turvallisuuden ja kansalaisten turvallisuuden takaamista yleisillä paikoilla mm. mielenosoitustilanteissa. (Liite 2). Kysymyksessä todetaan mielenosoitusjoukon estäneen laillisen liikenteen Snellmaninkadulla kohti presidentinlinnaa 6. 12. 2002. Mielenosoittajien todetaan kiivenneen taksiajoneuvon konepellille ja katolle. Heidän todetaan myös potkineen autoon peltiosia vahingoittaneita naarmuja ja lommoja ja rikkoneen merkinanto- ja tunnusvaloja. (Oinonen ym. 2002.)

"Yksityisen jalankulkijan pääseminen tasavallan presidentin vastaanotolle olisi myös estynyt ja kiihtynyt joukko olisi saattanut tuottaa jopa ruumiinvamman tai hengenvaarallisen tilanteen tukkiessaan yleiselle liikenteelle tarkoitetut väylät." (Oinonen ym. 2002).

Kysymys perustuu kansanedustaja Oinosta kuljettaneen taksiauton tapaukseen. Siinä kuitenkin

korostetaan, ettei tapaus ole ainut poliisin tietoon tulleista. Tällaiset tapaukset rikkovat Oinosen mukaan "vakavasti" yleistä liikenne- ja katurauhaa ja "sitovat runsaasti poliisivoimia." Ne saattavat myös aiheuttaa poliisin normaaliin työhön miehistövajausta ja "lisätä sen myötä rikollisten toimintojen mahdollisuuksia." Näistä syistä Oinonen ym. kysyvät

"Kuinka turvataan taksiautoilijoiden omaisuus ja turvallisuus sekä kansalaisten turvallisuus yleisillä paikoilla mm. mielenosoitustilanteissa ja jos tätä ei voida taata, niin onko silloin aihetta olla antamatta mielenosoituslupaa?" (Oinonen ym. 2002).

Kysymyksen on Oinosen lisäksi allekirjoittanut 10 Suomen Keskustan, 6 Kristillisdemokraattien, 5 Kansallisen Kokoomuksen, 1 SDP:n, 1 Vasemmistoliiton ja 1 Alkiolaisten kansanedustajaa.

Vastauksessaan sisäasiainministeri Ville Itälä toteaa, että Suomen perustuslain mukaan jokaisella on oikeus lupaa hankkimatta järjestää kokouksia ja mielenosoituksia sekä osallistua niihin. Poliisin saapuminen kysymyksen esittämän esimerkkitapahtuman tapahtumapaikalle kesti Oinosen mukaan 17 minuuttia. Tätä on Itälän mukaan pidettävä "kohtuuttoman pitkänä" aikana ja matkustajien kannalta "varmasti kiusallisena." Itälä esittää kuitenkin poliisin toimineen kokonaisuutena arvioiden tavoitteidensa mukaisesti. Hän ilmoittaa poliisin pyrkineen ennen muuta estämään "väkivaltaisesti käyttäytyneen mielenosoittajajoukon" pääsyn presidentinlinnan alueelle. (Itälä 2002.)

Mielenosoituksissa poliisin tulee Itälän mukaan sekä suojata mielenosoittajia ulkopuolisilta ja taata mielenosoituksen häiriötön kulku että estää mielenosoittajia syyllistymästä rikoksiin tai laillisuuden rajat ylittäviin häiriöihin. Hän korostaa, että poliisi tulee analysoimaan 6. 12. 2002 mielenosoituksen tapahtumat ja "hyödyntämään kokemukset seuraavan itsenäisyyspäivän toimintasuunnitelmia laatiessaan." (Itälä 2002.)

"Harkittavaksi tulee tässä yhteydessä myös se, onko tarpeen varautua ottamaan käyttöön kokoontumislain mielenosoitusoikeutta rajoittavia toimintavaltuuksia." (Itälä 2002.)

Vastauksensa lopuksi Itälä mainitsee eduskunnassa tehdyn lakialoitteen, jonka mukaan mielenosoituksissa naamioituneena esiintyminen pitäisi kieltää. Tätä aloitetta on Itälän mukaan "pidettävä kannatettavana." (Itälä 2002.)

Salon ym. lakialoite on rinnakkaislakialoite hallituksen esitykselle HE 20/2002 vp. järjestyslaiksi. (Salo ym. 2002).

"Hallituksen esitys ei yksiselitteisesti määrittele rangaistavaksi naamioituneena esiintymistä edes mielenosoituksessa." (Salo ym. 2002).

Tästä syystä esitys on aloitteen mukaan puutteellinen. Turvallisuuteen kuuluu, että ihmiset voivat "pelkäämättä liikkua myös mielenosoituksen läheisyydessä." Tämä ei toteudu, jos he joutuvat pelkäämään uhkaavasti käyttäytyviä ihmisryhmiä tai yksittäisiä ihmisiä. Yksittäisen naamioituneen ihmisen uhkaava käyttäytyminen voi olla "pelkoa herättävää menettelyä." Kokemuksen mukaan naamioituneena esiintymisen kiellon puuttuminen lainsäädännöstä edistää myös sitä, että mielipiteen ilmaisun vapautta voidaan käyttää väärin. Tämä tarkoittaa etenkin syyllistymistä rikolliseen toimintaan, kuten vahingontekoon, ilkivaltaan tai haitantekoon virkamiehelle. Naamioituneena esiintyminen on lisäksi omiaan vaikeuttamaan poliisin työtä syyllisen löytämiseksi ja rikoksen selvittämiseksi. (Salo ym. 2002.)

Pohjoismaista Tanskassa on ollut voimassa kielto esiintyä naamioituneena mielenosoituksessa. Kielto on täyskielto. Sitä ei ole sidottu häiriön tai haitan aiheuttamiseen. Myös Suomessa tarvittaisiin uutta säännöstä, jota sovellettaisiin silloin, kun naamioinnin tarkoituksena on aikomus salata henkilöllisyys ja naamion pitäminen "herättää pelkoa, on uhkaavaa tai se johtaa väkivaltaisuuksiin ja muuhun käyttäytymiseen, joka vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta." Siksi ehdotetaan, että hallituksen esitykseen järjestyslaiksi lisätään pykälään 3 "Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantaminen yleisellä paikalla on kielletty" kohta 4

"esiintymällä naamioituneena mielenosoituksessa." (Salo ym. 2002.)

Aloitteen on Salon lisäksi allekirjoittanut 7 Kansallisen Kokoomuksen, 3 Kristillisdemokraattien, 2 Suomen Keskustan, 1 SDP:n, 1 RKP:n ja 1 Vihreän liiton kansanedustajaa.

Tätä tutkimusta tehtäessä lakialoitteen käsittely on kesken. 11. 2. 2003 annettu hallintovaliokunnan mietinto 28/2002 ehdottaa lakialoitteen hylkäämistä, koska se vaatii vielä jatkovalmistelua. Mietintö katsoo, että aloitteen ehdottaman sääntelyn sijoittaminen järjestyslain sijasta kokoontumislakiin saattaisi olla luontevampaa. (Hallintovaliokunnan mietintö 2002). Helsingin Sanomien tietojen mukaan naamioitumisen mielenosoituksissa kieltävä lakiesitys on tarkoitus antaa eduskunnalle vuonna 2004. (Vuoristo 2003).

Lakialoitteesta eduskunnassa 12.12. 2002 käytyyn lähete keskusteluun osallistui 16 kansanedustajaa. Heistä Kansallisen Kokoomuksen edustajia oli 4, Suomen Keskustan ja SDP:n 3, Kristillisdemokraattien ja Vihreän Liiton 2 ja Vasemmistoliiton ja Perussuomalaisten 1. Keskustelijat tiedostivat lakialoitteen syntyneen Kuokkavierastapahtumien johdosta. Vaikka keskustelu koskikin lakialoitetta eikä Kuokkavierastapahtumia, on sen sisällyttäminen tutkimusaineistoon näin perusteltua.

Suurin osa käytetyistä puheenvuoroista kannattaa lakialoitetta. Perusteluina esitetään ennen kaikkea yleisen turvallisuuden ja järjestyksen säilymistä. Naamioitumisen mielenosoituksissa katsotaan mm. rohkaisevan naamioitujaa ilkivaltaan (kts. esim. Wallin 2002) ja vaikeuttavan poliisin työtä

rikollisten tunnistamisessa (kts. esim. Tiura 2002).

Lakialoitetta vastustavat selkeästi vain Anni Sinnemäen (Vihr) ja Erkki Kanervan (SDP) puheenvuorot. Sinnemäki korostaa sitä, että mielenosoittajalla voi olla "perusteltu" ja "järkevä" syy naamioitumiseen. Naamioitunut mielenosoittaja ei ole välttämättä aina väkivaltainen. Sinnemäki ei kuitenkaan erittele tarkoittamiaan syitä. (Sinnemäki 2002.) Kanerva vastustaa lakialoitetta sen ajoituksen takia. Hän tulkitsee Kuokkavierastapahtumien tarkoitukseksi provokaation. Näin hän pitää lakialoitteen ajoitusta eduskunnan provosoitumisena ja siksi mielenosoittajien "voittona". Tämän voiton takia seuraavan vuoden mielenosoituksesta tulisi vielä suurempi. (Kanerva 2002.)

Kuokkavierastapahtumia pidetään tässä aineistossa yleisesti ennen kaikkea julkisuuden hakemisena. (Kts. esim. Kanerva 2002, Kekkonen 2002a). Esitetään, että mielenosoittajien on "[--] vähän vaikeata selvittää motiiveitansa [--]" siksi, ettei heillä julkisuushakuisuuden lisäksi sellaisia ole. (Kekkonen 2002b). Poliittisesti päämäärättömäksi implikoidun julkisuuden hakemisen mahdollisista taustoista mainitaan mm. "ammattimielenosoittaminen". Ammattimielenosoittamisen "palkan maksajiksi" epäillään kansainvälisiä rikollisjärjestöjä. (Oinonen 2002a). "Ammattimielenosoittamiseen" liittyen esiin tuodaan myös naamioitumisen mielikuvatason pelottava yhteys "terrorismiin". (Rauhala 2002).

Esitetään myös, ettei naamioituva mielenosoittaja "[--] taatusti ole liikkeellä kovin korkein moraalisin motiivein." (Holmlund 2002). Nämä alhaiset motiivit nimetään tarkemmin "anarkismiksi". Erkki Pulliainen katsoo mielenosoittajien jakautuvan kahteen ryhmään. Toinen on "aivan vilpittömästi" yhteiskunnasta syrjäytynyttä, "toivotonta" väkeä, "joille ei suin surminkaan tulisi mieleen minkäänlainen väkivaltainen toimeliaisuus". Toinen on "anarkistit". Vaaratilanteen Pulliainen katsoo syntyvän siitä, että "anarkistit" ohjaavat syrjäytyneitä väkivallan käyttöön. (Pulliainen 2002b.)

Vaikutuvan tietotoimiston aineistossa korostuu käsitys, että Kuokkavierastapahtumiin osallistujat tarkoituksellisesti välttävät työnsaantia. Tämä käsitys esiintyy myös tässä aineistossa.

"Ei ole haluja tehdä yhteiskunnan eteen rakentavaa työtä, vaan kaikki tarmo pannaan tämmöiseen mellakointiin [--]." (Lahtela 2002).

Mielenosoitusten keinovalikoimasta käydään ajoittain runsasta keskustelua. Siinä mainitaan mm. vappumarssit (Wallin 2002) ja vuoden 1956 yleislakon yhteydessä järjestetyt ja Kemissä vuonna 1949 kahden mielenosoittajan kuolemaan johtaneet mielenosoitukset. (Kekkonen 2002b). Suomalaisen mielenosoitusperinteen vaihtelu tuodaan näin esille. Aineistossa ei kuitenkaan voida arvioida juuri pyrittävän Kuokkavierastapahtumien toimintamallin analyysiin.

Kukaan keskustelijoista ei ilmoita haluavansa kaventaa mielenosoitusoikeutta sinänsä.

4. 5. 2. Poliittisen käsite eduskunnan tutkimusaineistossa

Eduskunnan tutkimusaineiston voidaan arvioida operoivan staattisuuden ideologian poliittisen käsitteen pohjalta. Uusien alueiden politisoinnin mahdollisuus tai tarve ei tule esiin. Muun kuin edustuksellisen demokratian järjestelmän pohjana olevan politisoinnin mahdollistamaa politikointia ei lueta politikoinniksi. Näin aineistossa painotetaan eduskunnan asemaa poliittisen ilmenemisen keskeisenä foorumina ja keinona. Kuokkavierastapahtumia ei tulkita poliittisiksi viesteiksi joitakin poikkeuksia lukuunottamatta. (Pulliainen 2002b). Staattisuuden ideologia ilmenee Helsingin Sanomien aineistoon rinnasteisella tavalla myös siinä, mitä aineistossa ei ole käsitelty.

Aineistossa ei tule esiin Kuokkavierastapahtumien protestin sisältö. Vaikutelma on, etteivät tämän aineiston tuottaneet kansanedustajat ja ministerit tunne esimerkiksi Kuokkavierasjulistuksia, tottelemattomuuden teoriaa tai biopolitiikan teoriaa. Myöskään Kuokkavierastapahtumien keskeistä ajatusta uusliberalistisen talouspolitiikan ja työttömyyden kasvun, asunnottomuuden ja sosiaaliturvan leikkausten kausaalisuhteesta ei aineistossa käsitellä. Tutkijan tiedossa ei myöskään ole sellaista eduskunnan tuottamaa aineistoa, jossa protestia olisi erityisesti käsitelty. Näin eduskunnan voidaan tämän tutkimuksen käsittelemänä ajanjaksona arvioida reagoineen niihin Kuokkavierastapahtumien toimintamallin piirteisiin, jotka poikkeavat suomalaisesta mielenosoitusperinteestä. Kuokkavierastapahtumien protestin sisällön ei voida arvioida edenneen parlamenttitason keskusteluun Kuokkavierastapahtumien johdosta.

Kansanedustajien ministereille esittämät kysymykset ovat keskeinen osa edustuksellisen demokratian toimintaa ja kansanedustajien vaikutusmahdollisuuksia. Pertti Mäki-Hakolan kirjallisen kysymyksen ja Satu Hassin siihen antaman vastauksen perusteella voidaan hahmotella modernin poliittisen instituution rooleja. Roolit voivat määrittellä myös toimijoiden mahdollisuuksia tulkita uusia politisoiteja ja politikointeja. Näin ne konkretisoivat poliittisen eri tulkintojen toimintamahdollisuuksia modernin poliittisen instituution sisällä.

Mäki-Hakola katsoo kysymyksessään valtion avustusta saavan organisaation tukeneen rikollista mellakkaa. Näin se on syylistynyt laittomuuteen. Mäki-Hakola voidaan nimetä Kuokkavierastapahtumien "vastustajaksi". Vastustajan roolissa voidaan nähdä yhtäläisyyksiä Vaikuttavan tietotoimiston kokonaisaineiston Kuokkavierastapahtumia suomalaiseen identiteettiprojektiin sitoutuen kritisoivaan aineistoon. Vastustaja esittää itsenäisyyspäivän kaltaisen symbolisen tapahtuman sisältävän konkreettisia merkityksiä. Valtio on suomalaisen identiteettiprojektin osoitus ja huipentuma. Se on yhteinen niille, jotka ovat hylänneet ruotsalaisuuden, varoneet venäläisyyttä ja ryhtyneet näin suomalaisiksi. Valtion päämiehen esittämä kutsu saa merkityksensä viime kädessä talvi- ja jatkosodista. Kutsun hyväksyminen on osoitus siitä, että kutsun saaja tuntee tarvetta julkisesti kunnioittaa näiden sotien avulla saavutettua valtiota. Vastustaja samaistuu näin voimakkaasti

valtioon. Hän kokee "kansakunnan", "suomalaisuuden" ja "isänmaan" käsitteiden tulevan valtiossa tosiolevaisiksi.

Vastustajalle yritys estää itsenäisyyspäivän vastaanotolle kutsuttujen vieraiden pääsy linnaan on suomalaisen identiteettiprojektin vastustamista. Hän lukee mielenosoittajien toimintamallissa identiteettiprojektin onnistumisen, valtion, sääntöjen rikkomuksen, rikoksen. Rikos ja politiikka ovat valtion määriteltävissä. Kansalaisilla ei juuri ole tarvetta pohtia käsitteiden keskinäisiä suhteita. Vastustaja katsoo poliittisen tapahtuvaksi jo olemassaolevien instituutioiden puitteissa. Hän kieltää uusien alueiden politisoinnin mahdollisuuden. Dialogin mahdollisuus uuden politikoinnin ja poliittisen instituution välillä on näin vastustajan kohdalla erittäin pieni.

Tätä tutkimusta varten tehdyssä haastattelussa Satu Hassi kertoo kokeneensa Mäki-Hakolan kirjallisen kysymyksen osana Kokoomuksen oikeistolaisimman siiven taholta Lipposen hallituksen aikana tullutta kehitys yhteistyörahoihin kohdistunutta "hyökkäystä." (15) (Hassi 2003). Vastauksessaan hän pyrkii liittämään kysymyksen esittämän tilanteen laajempiin yhteyksiin. Näitä ovat mielenosoitusoikeus ja KEPA:n tavoitteet ja sen menetelmät niiden saavuttamiseksi. Ne voidaan arvioida myös Kuokkavierastapahtumien arvostamiksi tekijöiksi. Hassi voidaan nimetä Kuokkavierastapahtumien potentiaalisesti "ymmärtäjäksi".

Ymmärtäjä ei sijoita mielenosoitusten ajankohtaa suomalaiseen identiteettiprojektiin. Hän näkee siinä yhteiskunnallisen tilanteen. Ymmärtäjän vastauspuheenvuoro on kuitenkin sidottu kysymykseen. Näin hän ei voi keskittyä siinä tämän tilanteen analyysiin. Ymmärtäjä pyrkii puhdistamaan kysymyksen käsittelemän legitimiin toimijan motiivit riittävin dokumentein. Niiden perusteella hän kieltäytyy muuttamasta valtion ja toimijan suhdetta. Kysymyksen esittämä tapahtuma on ymmärtäjälle mahdollisuus suojata kansalaista valtion mielivallalta modernin poliittisen instituution politikoinnin mukaisesti. Kansalaiset ilmaisevat myös niitä mielipiteitään, jotka eivät ole samoja kuin valtion vallankäyttäjänä toimivien kansalaisten mielipiteet. Modernin valtion arvo on siinä, missä määrin se sallii myös näiden mielipiteiden ilmaisun.

Ymmärtäjä ei kiistä vastustajan argumentin perusteita. Hän ei myöskään juuri tutki mielenosoittajien argumentteja. Ymmärtäjä pyrkii oman poliittisen ajattelunsa mukaisesti osoittamaan vastustajan argumentin järjestelmän puitteissa riittämättömäksi siihen, mihin vastustaja pyrkii.

Ymmärtäjällä ei Kuokkavierastapahtumien johdosta esitetyn kirjallisen kysymyksen tilanteessa näytä olevan halutessaankaan mahdollisuutta haastaa vastustajan argumentin perusteita mielenosoittajien argumentilla. Tilanteessa ei ole roolia, joka mahdollistaisi tämän. Näin on ajateltavissa tilanne, jossa ymmärtäjällä ei olisi keinoja kieltäytyä vastustajan ehdottamista toimenpiteistä, vaikka hän mieltäisikin mielenosoittajien argumentin perustelluksi. Näitä toimenpiteitä toteuttaessaan ymmärtäjä ei ottaisi kantaa mielenosoitustapahtuman esittämään protestiin. Hänen toimintansa sanelisivat protestin esittämisen tilanteen olosuhteet. Modernin poliittinen instituutio reagoisi Kuokkavierastapahtumiin

oman politikointinsa puitteissa.

Kuokkavierastapahtumien politikointia ei kuitenkaan voida samaistaa modernin poliittisen instituution politikointiin. Näin on todennäköistä, että mielenosoittajat tulkitisivat tehdyt toimenpiteet reaktioksi esittämäänsä protestiin. KEPA:n valtionavun alentaminen siksi, että sen tiloissa on järjestetty Kuokkavierastapahtumia, tulkittaisiin hyökkäykseksi Kuokkavierastapahtumien protestia vastaan (16).

Näin dialogia toistensa suhteen kompleksisten politikointien välillä voidaan pitää erityisen vaikeana silloin, kun toinen toimija on toisen vallankäytön kohde. Myös ymmärtäjän roolia rajoittavat modernin politikoinnin premissit.

Lauri Oinosen ym. kirjallisen kysymyksen aihe, mielenosoituslupa, on virheellinen. Tähän kysymykseen ja siihen annettuun vastaukseen edellä esitettyä ei siksi ole mielekäästä soveltaa. Voidaan kuitenkin arvioida vastauksen myöntävän kysymyksen poliittisen käsitteen sellaisenaan.

Petri Salon ym. lakialoitteen lähetekeskustelun yhteydessä on muistettava, ettei sen aihe ole Kuokkavierastapahtumat. Kuokkavierastapahtumien yhteys naamioitumiskieltoa ajavaan lakialoitteeseen on kuitenkin kiinteä. Lähetekeskustelu voidaan näin olettaa kansanedustajien tiedossa olleeksi mahdollisuudeksi tuoda julki analyysi Kuokkavierastapahtumista. Koska useat kansanedustajat ovat myös suhtautuneet keskusteluun tällä tavoin, voidaan käsityksiä poliittisesta Kuokkavierastapahtumien yhteydessä arvioida etenkin heidän puheenvuorojensa perusteella. (Kts. esim. Pulliainen 2002a, Pulliainen 2002b, Wallin 2002, Oinonen 2002a, Oinonen 2002b).

Lähetekeskustelun voidaan tulkita väistävän uusien alueiden politisoinnin mahdollisuutta. Aineiston ei voida esittää tuntevan Kuokkavierastapahtumia tai osoittavan kiinnostusta niihin tutustumiseen. Myöskään niiden uutta politisointia ei tunnisteta. Ei ole myöskään syytä olettaa keskustelijoiden Kuokkavierastapahtumien perusteella tiedostavan poliittisen mahdollisuutta modernin poliittisten instituutioiden ulkopuolella. Sinnemäen tarkentamatonta puheenvuoroa lukuunottamatta aineisto mieltää Kuokkavierastapahtumat etupäässä nuorten sattumanvaraiseksi julkisuuden hakemiseksi. Sen mahdolliseksi motiiviksi esitetään varsin epämääräisesti mm. rikollisuutta. Kuokkavierastapahtumien kohteeksi ei näin mielletä poliittisen ja taloudellisen vallan käyttäjiä, vaan tiedotusvälineet ja niiden kautta suuri yleisö.

Aineistosta voidaan erottaa edellä kuvatut vastustajan ja ymmärtäjän roolit. Sekä vastustajat että ymmärtäjät pitävät Kuokkavierastapahtumia julkisuushakuisena tempuna. Ryhmien ero on siinä, mihin yhteyteen he tämän tempun liittävät. Vastustajat pitävät Kuokkavierastapahtumien lähetekeskustelussa käsiteltyjä piirteitä rikoksena Mäki-Hakolan kysymyksen tapaan. Ymmärtäjät tuovat esiin myös kevyen, karnevalistisen mielenosoituksen mahdollisuuden. (Kekkonen 2002b). Heidän voidaan näin tulkita tuntevan jonkin verran myös uutta mielenosoituskulttuuria. Keskeistä kummassakin ryhmässä on se, etteivät ne tuo esiin kysymystä Kuokkavierastapahtumien poliittisuudesta tai protestin sisällöstä muussa kuin tuomittavaksi implikoidun "anarkismin"

merkityksessä.

Eduskunnan tutkimusaineiston voidaan sanoa edustavan staattisuuden ideologiaa. Osassa aineistoa tiedostetaan vallitsevan poliittisen järjestelmän kyvyttömyys jäännöksettä kattaa kaikki yhteiskunnalliset tilanteet. Aineistoon ei kuitenkaan kuulu hypoteeseja järjestelmän perusteista. Sitä, kuinka paljon niitä kansanedustajien parissa yleensä pohditaan, ei näin pienen aineiston perusteella voida arvioida. Voidaan kuitenkin esittää, ettei näin konservatiivisen politiikkakäsityksen puitteissa ole mahdollista lukea poliittisesti Kuokkavierastapahtumien kaltaista mielenosoitusta. Kansanedustajien staattista roolia voidaan pitää osin modernin poliittisten instituutioiden perinteen ja muodon sanelemana. On kuitenkin huomattava, että etenkin lähetekeskustelu olisi ollut otollinen tilaisuus ilmaista halua ymmärtää tätä suomalaisessa mielenosoitusperinteessä poikkeuksellista tapahtumaa.

4. 6. Yhteenveto luvusta 4: Tutkimusongelma Palosen poliittisen toiminnan teorian mukaan

Tässä luvussa tutkitun aineiston pohjalta ei vielä voida esittää teoriaa siitä, miksi Kuokkavierastapahtumat poikkeavat suomalaisesta mielenosoitusperinteestä. Tätä poikkeamista on kuitenkin mielekästä lähestyä poliittisen käsitteen eri tulkintojen avulla. Tutkimusongelma voidaan näin palauttaa Kari Palosen poliittisen toiminnan teoriaan. Palonen esittää teoriassaan eron poliittisen staattiseksi ja toiminnalliseksi mieltävien tulkintojen välillä. Näiden tulkintojen voidaan osoittaa löytyvän tästä aineistosta.

Aineiston voidaan arvioida kuvaavan hyvin sitä yhteiskunnallista ilmapiiriä, jossa Kuokkavierastapahtumat ovat tapahtuneet. Se sisältää myös olennaisen osan siitä keskustelusta, joka niihin liittyen on käyty.

Staattisuuden ideologian voidaan sanoa aineistossa pääsääntöisesti yhdistyvän Harlen ja Moision osoittamaan suomalaiseen identiteettiprojektiin. Suomen valtion suvereenius ymmärretään identiteettiprojektin huipentumaksi. Myös poliittisen toiminnallinen tulkinta nähdään usein identiteettiprojektin roolien puitteissa. Näin se näyttäytyy identiteettiprojektin vihollisena. Rooli on kuitenkin väärä. Identiteettiprojekti ei sisällä poliittisen toiminnallisen tulkinnan roolia. Kuokkavierastapahtumien voidaan esittää mieltävän itselleen juuri tämän roolin.

Helsingin Sanomien aineistolle on tyypillistä se, että se väittää Kuokkavierastapahtumien sanoutuneen itse irti poliittisesta. Syyksi implikoidaan etenkin se, ettei mielenosoittajien rauhanomainen enemmistö sulje omaisuusvahinkoja aiheuttanutta mielenosoittajien vähemmistöä mielenosoitusten ulkopuolelle. Aineisto ei tuo esiin sitä, ettei Kuokkavierastapahtumilla ole hierarkista organisaatiota, joka voisi näin toimia.

Lehden tapahtumille antamaa palstatilaa voidaan kuvata vähäiseksi sekä tapahtumien osanottajamäärän, sen kasvun, että tapahtumia kohtaan muissa yhteyksissä osoitetun mielenkiinnon

suhteen. Tapahtumien uutisointi on myös painottanut voimakkaasti mielenosoittajien vähemmistön aiheuttamia omaisuusvahinkoja. Aineisto korostaa sitä, etteivät mielenosoittajat ole aina osoittaneet poliisia kohtaan sitä kunnioitusta, johon suomalaisessa mielenosoitusperinteessä on totuttu.

Lehdistölle toimitettuja ja useissa muissakin yhteyksissä julkistettuja Kuokkavierasjulistuksia Helsingin Sanomat on referoinut vain nimellisesti. Se ei ole juuri esitellyt Kuokkavieraiden tuottamia tekstejä. Tottelemattomuuden ja biopolitiikan teorioita ei mainita. Nämä olisivat kuitenkin tärkeitä Kuokkavierastapahtumien ymmärtämiseksi.

Helsingin Sanomat ei ole uutisoinnissaan haastatellut mielenosoittajia. Se ei ole taustoittanut uutisiaan esimerkiksi tuloerojen ja työttömyyden kasvuun liittyvällä tilastotiedolla. Nämä teemat kuuluvat kuitenkin olennaisesti Kuokkavierastapahtumien protestin sisältöön.

Helsingin Sanomien aineiston voidaan esittää vaikenevan Kuokkavierastapahtumien poliittisista päämääristä ja korostavan kohtuuttomasti niiden väkivaltaisuutta. Aineiston voidaan näin arvioida pyrkivän eväämään Kuokkavierastapahtumilta poliittisen teon statusta. Näin se propagoi staattisuuden ideologiaa ja kontingenssin säätelyn paradigmaa.

Suomen Attacin aineisto voidaan tulkita kansalaisaktivistien keskinäiseksi keskusteluksi. Aineisto soveltaa poliittisen toiminnallista tulkintaa. Siinä ei kyseenalaisteta poliittisen tapahtumista myös muualla kuin poliittisissa instituutioissa.

Aineiston valtaosa suhtautuu Kuokkavierastapahtumiin kriittisesti. Siinä esitetään usein mielenosoittajien itse vaikeuttavan protestinsa välittymistä. Joidenkin mielenosoittajien käytöksen ei katsota ilmentävän Kuokkavierasjulistusten tematiikkaa asianmukaisella tavalla. Useat kirjoittajat kertovat osallistuneensa tapahtumiin aiemmin mutta jääneen niistä pois juuri tästä syystä. Vaikka erilaisia ratkaisumalleja pohditaan, ratkaisuksi ei esitetä paluuta suomalaiseen mielenosoitusperinteeseen. Näin aineisto voidaan mieltää osaksi uutta mielenosoituskulttuuria.

Attacin aineisto on omiaan kuvaamaan sitä hajaannusta, joka suomalaisten kansalaisaktivistien joukossa vallitsee heidän suhtautumisessaan Kuokkavierastapahtumiin. Sekä tapahtumiin osallistuvat että niiden ulkopuolelle jättäytyvät kansalaisaktivistit tarkastelevat Kuokkavierastapahtumia useista näkökulmista. Näille näkökulmille on yhteistä se, ettei Kuokkavierastapahtumien poliittista luonnetta kiisteta.

Vaikuttavan tietotoimiston verkkoaineiston yhteydessä on muistettava sen erityisluonne. Vaikuttava tietotoimisto oli osa Independent Media Center -verkostoa. Verkoston kohderyhmä on sekä suuri yleisö että muiden tiedotusvälineiden toimittajat. Heille pyritään tarjoamaan yleensä aktivistien itsensä toimittamaa tietoa erilaisista kansalaisaktioista ja niiden taustoista. Toimintaperiaate on, että kaikilla on mahdollisuus julkaista sivuilla tekstejään ilman ennakkosensuuria. Verkoston materiaali koostuu näin uutisista ja suuren yleisön kommentteista niihin. Myös anonyymi kommentointi on mahdollista.

Vaikuttavan tietotoimiston kokonaisuaineisto on jaettavissa kolmeksi eri aineistoksi, Kuokkavierastapahtumia täsmentäviin ja selittäviin teksteihin, Kuokkavierastapahtumia kritisoiviin kommentteihin ja muihin kommentteihin.

Valtaosa Vaikuttavan tietotoimiston aineistosta kritisoii Kuokkavierastapahtumia. Nämä tekstit ovat usein alatyylisiä ja solvaavia. Tämän voidaan arvioida johtuvan sekä anonyymin kommentoinnin mahdollisuudesta että suomalaisen identiteettiprojektin Kuokkavierastapahtumille antamasta vihollisen roolista.

Kuokkavierastapahtumia selittävään aineistoon kuuluvat mm. uutisina julkaistut Kuokkavierasjulistukset. Tämä aineisto esittää tietoa tapahtumien protestin perusteista ja tapahtumien kulusta. Aineiston ei voida arvioida hyväksyvän kaikkia mielenosoittajien toimia. Sekä valtamedian journalististen käytäntöjen että "sorbuspunkkarien" käytöksen vaikutusta protestin välittymiseen pohditaan.

Muut kommentit ovat luonteeltaan kevyitä ja usein humoristisia tai kokonaisuuteen vain hyvin löyhästi liittyviä. Niiden määrä on pienehkö.

Suurin osa Kuokkavierastapahtumia kritisoivista kommentteista ja muista kommenteista ei pyri asialliseen argumentointiin.

Vaikuttavan tietotoimiston aineistossa Kuokkavierastapahtumat koetaan poliittisiksi teoiksi. Niiden poliittisuus kuitenkin ymmärretään staattisuuden ideologian ja politiikan toiminnallisena tulkinnan kahtiajaon mukaisesti. Kumpikin ajattelu on taipuvainen arvioimaan tapahtumia vain omista lähtökohdistaan käsin. Perustelevaa keskustelua staattisuuden ideologian ja poliittisen toiminnallisen tulkinnan välille ei näin synny.

Eduskunnan pienen tutkimusaineiston molemmat kirjalliset kysymykset esittävät Kuokkavierastapahtumat pääasiallisesti epäpoliittisina rikoksina. Lakialoitteen välitön peruste on Kuokkavierastapahtumissa rikoksiin syyllistyneiden kiinnisaamisen helpottaminen.

Kirjallisten kysymysten tekijöiden voidaan esittää propagoivan staattisuuden ideologiaa. Heidän rooliaan voidaan havainnollistaa Kuokkavierastapahtumien vastustajiksi. Vastustaja tulkitsee tapahtumia suomalaisen identiteettiprojektin puitteissa Vaikuttavan tietotoimiston aineiston valtaosan tapaan. Toisen kirjallisen kysymyksen vastauksessa on piirteitä, jotka voidaan tulkita pyrkimyksiksi ymmärtää Kuokkavierastapahtumia. Kysymyksen tilanteessa ei kuitenkaan ole mahdollisuutta Kuokkavierastapahtumien argumentoivaan analyysiin.

Aineistoon kuuluvassa lähete keskustelussa Kuokkavierastapahtumia tulkitaan pääasiassa poliittisesti vain heikosti jos lainkaan motivoituksi nuorten julkisuushakuisuudeksi. Mahdolliseksi poliittiseksi motiiviksi esitetään "anarkismi". Käsitettä ei kuitenkaan juuri täsmennetä. Myös mielenosoituksessa naamioitumisen puolesta käytetään yksi puheenvuoro. Sekin kuitenkin perustelee kantansa vain summittaisesti. Kuokkavierastapahtumien protestin sisältö ei ole aineistossa esillä. Tämän

voidaan kuitenkin katsoa johtuvan myös siitä, ettei keskustelun aihe ole Kuokkavierastapahtumat vaan naamioitumiskieltoa mielenosoituksiin esittävä lakialoite.

Merkittävää julkista keskustelua Kuokkavierastapahtuman protestin sisällöstä ei tämän tutkimuksen käsittelemänä ajanjaksona ole eduskunnassa käyty. Kuokkavierastapahtumat eivät näin ole onnistuneet saamaan protestiaan poliittisen vallan käyttäjien kuuluviin. Tapahtumia eduskunnassa käsiteltäessä on keskitytty niiden suomalaisesta mielenosoitusperinteestä pelottavaksi koetulla tavalla poikkeaviin piirteisiin. Se, että näin on toiminut mielenosoittajien selvä vähemmistö, ei ole tullut esille. Modernin poliittinen instituutio ei näin näytä olleen avoin mielenosoitusten uusille keinovalikoimille.

Kuokkavierastapahtumista käydyssä keskustelussa on olennaista niihin kohdistetun kritiikin aggressiivisuus. Suomalaisella mielenosoitusperinteellä ei katsota olevan syytä varioida itseään. Radikaalistikaan muuttuneen yhteiskunnallisen tilanteen ei koeta oikeuttavan uusia mielenosoitusmuotoja. Myös poliittisen toiminnallinen tulkinta näyttää olevan sidottu instituutioihin silloin kun se toimii niiden sisällä.

Sekä Kuokkavierastapahtumien pitäytymisen tottelemattomuuden toimintamallissa että poliittisten instituutioiden sulkeutuneisuuden voidaan arvioida vaikeuttaneen Kuokkavierastapahtumien protestin välittymistä.

VIITTEET

- 1) Verkon poliittisen käytön ja merkityksen tutkimuksesta kts. esim. Walch 1999.
- 2) Tästä myytistä kts. esim. Jouko Heynon yleisönosastokirjoitusta. Heyno kritisoi sitä, että Amnesty International on adoptoinut suomalaiset totaaliikieltäytyjät mielipidevangeiksi: "Suomi on maa, jossa lait säättää yhteinen kansa vapaissa vaaleissa valitsemansa eduskunnan toimin. Lait ovat yhteisesti sovittuja pelisääntöjä. [--] [Suomalainen totaaliikieltäytyjä] on vankilassa, koska ei suostu noudattamaan yhteisesti sovittuja pelisääntöjä. Näiden sääntöjen muuttamiseen hänellä on samat mahdollisuudet kuin muillakin suomalaisilla, lisäksi Suomessa ei ole pakko asua, täältä voi muuttaa pois." (Heyno 2000).
- 3) Tätä tutkimusta varten tehdyssä haastattelussa Satu Hassi toi esiin tilanteen, jossa vapaan mielenosoitusoikeuden kansalaisilleen turvanneen maan kaltaista kansalaisoikeuspolitiikkaa edistämään pyrkivä ministeri tai kansanedustaja vierailee maissa, joissa ihmis- ja sananvapausoikeudet ovat alkeellisemmalla tasolla. "Tällaset [Kuokkavierastapahtumien] toimintatavat [taksien potkiminen, solvaavat huudot, käsiksi käyminen] jotka menee yli sen väkivallattoman mielenosoittamisen ja kansalaistottelemattomuuden rajan luo huonoa imagoa ylipäättänsä vapaalle kansalaistoiminnalle. [--] Jos ajattelee kansalaisjärjestötoiminnan a) maineen ja b) vaikutusmahdollisuuksien kannalta niin kaikki semmonen millä luodaan huonoa mainetta jutulle niin se loppujen lopuksi haittaa myöskin sitä toimintaa jossa käytetään perinteisempiä keinoja." (Hassi 2003).
- 4) Esimerkki tästä: Ennen mielenosoitusta pidätetty ja kuulusteltu kuokkavieras pidätettiin kertomansa mukaan syyttä uudelleen itse mielenosoituksessa. "Ilalla mielenosoitusmarssin saapuessa Kauppatorille, hyökkäsi poliisi minun kimppuun kuten päivällä kiinnioton yhteydessä oli uhanutkin. [--] Kaulassani olleen kameran nauha kierrettiin vielä pariin kertaan ympäri ja siitä kiskottiin sekä kuristettiin. Samalla minua raahattiin poliisin sulun läpi ja kaadettiin maahan. En pystynyt tekemään vastarintaa koska silmissäni alkoi mustenemaan. Kaulaan jäikin pahat jäljet, joita sitten ensiavussa myöhemmin hoitajat kauhistelivat ja totesivat hengen lähdön olleen lähellä." (Anonyymi: Lipposen diktatuuri vainoa toisinajattelijoita. [WWW-dokumentti]). Olennainen on osuus "en pystynyt tekemään vastarintaa":

- kirjoittaja ei katso provosoineensa pidätystä eikä näin myönnä poliisin toiminnan oikeutusta.
- 5) Vuoden 2000 ensimmäinen uutinen painottaa mielenosoittajien protestin sisältöä ja erittelee mielenosoittajien eri ryhmiä. Kirjoittaja mainitsee poliisin kiinniottamien mielenosoittajien joutuneen vastoin yleistä käytäntöä kertomaan poliisin videoinnissa henkilötietonsa julkisella paikalla sivullisten kuullen. Vastoin yleistä käytäntöä mellakkapoliiseilla ei myöskään ollut työasuissaan nimikylttejä. (Lahdenmäki 2000a). Toinen uutinen kertoo poliisin tehneen tapahtuman johdosta rikosilmoituksen, jossa se epäilee yhtä henkilöä julkisesta kehottamisesta rikokseen. Toimittaja on haastatellut sekä poliisin edustajaa että epäiltyä. (Lahdenmäki 2000b).
- 6) Esimerkki tästä: "Meille ovat tärkeämpiä mielipiteet niiden yhteiskunnallisesti heikossa asemassa olevien yhteisöjen piirissä, joille toimintamme tavoitteet ovat läheisiä — sekä yleisesti ottaen valtaan kriittisesti suhtautuvan toiminnan luominen." (Anonyymi: Kuokkavieraat 2002. Muutamia huomautuksia vuonna 2002. [WWW-dokumentti]).
- 7) Globalismi-termiä käytetään tässä Ulrich Beckin sille antamassa merkityksessä maailmanmarkkinoiden ensisijaisuudesta, "kaiken läpäisevästä, kaiken muuttavasta maailmanmarkkinoiden herruudesta". Sanan merkityssisältö on Beckille olennaisesti toinen kuin globaalisuuden ja globalisaation, jotka eivät kuvaa päämäärätietoista taloudellista ajattelua ja talouspolitiikkaa vaan globaalia muutosprosessia kohti moniulotteista ja polysentristä maailmanyhteiskuntaa. (Beck 1999, 197). Attac ei järjestönä nojaa juuri Beckin ajatteluun, mutta Attacin yhteydessä on huomattava, ettei valtamediassa usein nähty "globalisaation vastustaja" -epiteetti sille sovi silloin kun globalisaatio-termiä ei täsmennetä tarkoittamaan globalismia.
- 8) Esimerkki anarkistisesta Attac-kritiikistä: "Attac kannattaa myös WTO:n, IMF:n ja Maailmanpankin "demokratisaatiota", mikä tarkoittaa että Attac pitää näitä rakenteita periaatteessa tarpeellisena tukemansa globaalien kapitalismin hallinnointia varten." ja "Attacin muodollinen päämäärä voi olla mahdoton ihmiskasvoinen kapitalismi, mutta sen todellinen tehtävä on länsieurooppalaisen sosiaalidemokratian uudelleenperustaminen". (Rautiainen 2003). Attacin itsensä tuottamista teksteistä kts. esim. Clinell 2001, Meriläinen 2002.
- 9) Vrt. Reko Ravelan toisaalla tässä tutkimuksessa korostama pyrkimys Krohnin kritisoimaan "järjestysmiehettömyyteen". Ravela kuuluu niihin Kuokkavierastapahtumaan osallistujiin, jotka eivät pidä Krohnin kritiikkiä tai Attacin lobbaamista korostavaa toimintamallia täysin perusteltuna. "Attacissa on ulkoministeri ja muuta, niin tietystikin kannanotot on tota luokkaa. Mun mielestä se kuvastaa tiettyä sosiaalista kuilua joka Suomessa on, et tietyt keskustelut ei kohtaa lainkaan." (Ravela 2003). Erimielisyyks kuvastaa suomalaisen kansalaisaktiivisuuden moni-ilmeisyyttä.
- 10) Poikkeus tästä on yksi puheenvuoro. "Tai kannattaisiko tyytyä perinteisempään mielenosoittamiseen eikä häiritä juhlavieraita?" (Nissinen 2002 [WWW-dokumentti]).
- 11) Palestiinan ja Israelin tilannetta raportoivan IMC:n sivuston verkko-osoite on tätä tutkimusta tehtäessä <<http://jerusalem.indymedia.org>> ja EZLN-liikkeen kotiseudun Chiapasin IMC:n <<http://chiapas.indymedia.org>>
- 12) Eräs kirjoittaja kuvaa tätä tunnettaan ja kokemustaan sanoin "Tätä menoa emme ole sen parempia kuin skinheadit." (Anonyymi: Re: HYVÄ! [WWW-dokumentti 7.12.2001, klo 15.14]).
- 13) Esimerkkinä tästä Janne Harjun ja nimimerkki ANOn keskustelu sosiaaliturvan BKT-osuuden muutoksista: "Välillä 1992-2000 sosiaalimenoihin käytetty rahamäärä on LASKENUT 33,6%ista 25,2%iin. http://www.stat.fi/tk/tp/tasku/taskus_sosiaaliturva.html Ja jos kerran väittää, että määrä on kasvanut, olisi kohteliasta myös selittää, miksi samaan tahtiin kasvavat tuloerot. 1991-2000 on tuloerojen jyrkkyyttä mittaava Gini indeksi kasvanut 20,4stä 26,6een. <http://www.stat.fi/tk/el/tulo/tulonj.html>" (Harju 2002). Näin perusteltu kommentointi on Vaikuttavan tietotoimiston aineistossa hyvin poikkeuksellista.
- 14) Esimerkkinä tästä on Satu Hassin esiintuoma Vihreässä liiton eduskuntaryhmässä käyty keskustelu. Tätä tutkimusta varten tehdyssä haastattelussa Hassi korostaa globalisaatiokriittisen liikkeen merkitystä talousasioiden nostossa julkiseen keskusteluun. Hän kertoo Vihreän liiton eduskuntaryhmässä käytävän tätä keskustelua "vakituksena puheenaiheena." Hassikin kuitenkin toteaa Kuokkavierastapahtuman lähettämästä viestistä: "Poliittisen päättäjän kannalta ongelma on että siinä viestissä on hirveen paljon jäsentymätöntä." Hassi pitää Kuokkavierastapahtumienkin kaltaista kansalaisaktiivismia

"oppimisprosessina". Hän sanoo itse oppineensa marxilaisessa ja vihreässä liikkeessä toimiessaan sen, että "[--]paljon hyödyllisempää on miettiä, mitä haluan kuin mitä vastustan." (Hassi 2003.)

15) Myös SKP:n puheenjohtaja Yrjö Hakanen tulkitsee tehdyt kirjalliset kysymykset ja lakialoitteen osoituksiksi oikeistolaisesta ajattelusta yleensä, ei niinkään reaaliseksi koetusta mielenosoitustilanteeseen liittyvästä uhasta. (Hakanen 2003).

16) On huomattava, että mielenosoittajilla on nykyisessäkin tilanteessa tendenssi mieltää modernin poliittiset instituutiot, taloudelliset vallankäyttömekanismit ja valtamedia yhdeksi, yhteisin intressein toimivaksi toimijaksi. Toimijan oletetaan sekä aiheuttaneen että hyväksyvän juuri ne asiat, joita vastaan Kuokkavierastapahtumat protestoivat.

**III OSA: KUOKKAVIERASTAPAHTUMAT
REFLEKSIIVISEN MODERNISAATION TEORIAN JA
ANARKISMIN TEORIAN VALOSSA**

5. Ulrich Beckin refleksiivisen modernisaation teoria

5. 1. Refleksiivisen modernisaation teoria suhteessa identiteettiin ja poliittisen toiminnan teoriaan

Edellisissä luvuissa Kuokkavierastapahtumat on liitetty Vilho Harlen ja Sami Moisio teoksessaan *Missä on Suomi? Kansallisen identiteetipolitiikan historia ja geopolitiikka* osoittamaan suomalaisen identiteettiin. Kuokkavierastapahtumista käytyä keskustelua on myös tulkittu Kari Palosen opintomonisteessaan *Politikointi-politisointi-politiikka. Tulkinta politiikan ajatusmuodon pelikielikaikaloista*, teokseen *Reading the political. Exploring the margins of politics* kirjoittamassaan johdannossa ja artikkelissaan *Four times of politics: Policy, polity, politicking and politicization* esittämän käsitehistoriallisen poliittisen toiminnan teorian pohjalta.

Harle ja Moisio esittävät suomalaisen identiteettiin perustuvan toisen käsitteeseen. He korostavat projektin ilmaisemaa käsitystä suomalaisuudesta kansalaisen tehtävissä olevana tekona, valintana. (Harle & Moisio 2000, 96). Palosen poliittisen toiminnan teoria erottaa kaksi tapaa tulkita poliittisen käsite.

Staattisuuden ideologia propagoi kontingenssin säätelyn paradigmat. Poliittisen toiminnallinen tulkinta taas katsoo uusien alueiden politisoinnin mahdollistavan uutta politikointia. Kontingenssin ymmärtäminen ja suhde siihen on politikoinnin keskeistä aluetta. Poliittinen on toiminnallisen tulkinnan mukaan näin alati liikkeessä. Se esittää uusia analyysejä ja näkökulmia ja myös käyttää uusia muotoja.

Tämän tutkimuksen aineistossa Kuokkavierastapahtumista käydyssä keskustelussa voidaan sanoa näiden kahden tulkinnan kohtaavan. Nämä eri tulkinnat eivät juuri ole kuunnelleet toisiaan. Poliittisen toiminnallinen tulkinta on lisäksi tilanteessa staattisuuden ideologian vallankäytön kohde. Tästä syystä Kuokkavierastapahtumien toimintamalli on syytä asettaa lajempaan kontekstiin. Olen valinnut tähän tehtävään Ulrich Beckin refleksiivisen modernisaation teorian ja anarkismin teorian.

Ulrich Beck esittää refleksiivisen modernisaation teorian tekstissään *Politiikan uudelleen keksiminen: kohti refleksiivisen modernisaation teoriaa* ja teoksessaan *The reinvention of politics. Rethinking modernity in the global social order.* (Alk. *Die Erfindung des Politischen*, 1993.) Beck katsoo politiikan käsitteen perin pohjaisen muutoksen olevan ajassamme keskeistä. Muutoksen hän näkee olevan modernin menestyksen seurausta. Se manifestoituu mm. ekologisen katastrofin mahdollisuutena ja kommunististen kansallisvaltioiden romahduksena. Avainkysymys on, voidaanko läntiselle historialle ominainen kapitalismin ja demokratian symbioosi nyt yleistää globaalille tasolle, vai onko tämän

sybioosin fyysiset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset perusteet ammennettu tyhjiin. Toisin sanoen, tuleeko yhteiskunnan perinpohjaisen muutoksen muoto olemaan marxilaisuuden ja funktionalismin oletama vallankumous vai voidaanko uuteen siirtyä hallitusti, modernin valtion metamorfoosin kautta. (Beck 1995, 11-16, Beck 1997, 139-142.)

Suomalainen identiteetti-projekti perustuu Harlen ja Moision mukaan ennen muuta Suomen venäjäsuhteeseen. Kommunististen kansallisvaltioiden romahduksen ja sitä seuranneen idän ja lännen suhteen uudelleenarvioinnin voidaan näin katsoa selittävän Kuokkavierastapahtumien suhdetta identiteetti-projektiin. Kuokkavierastapahtumat tulkitsevat itsenäisyyspäivän vastaanoton osoitukseksi julkilausumattomasta taloudellisen ja poliittisen vallan kytköksestä. Näin ne kysyvät, mikä on poliittisin keinoin saavutettava tulevaisuus silloin, kun se ei enää voi olla yhteisen kansallisen identiteetin myytti. Käsitteellisellä tasolla Palosen teoria pohtii samaa kysymystä.

Beckin refleksiivisen modernisaation teoria analysoi tilannetta, jossa vallitsee sekä ilmeinen käsitteellinen hämmennys että eri osapuolten haluttomuus kompromisseihin. Tästä syystä sen pohjalta voidaan esittää eräs vastaus kysymykseen, miksi Kuokkavierastapahtumat eroavat suomalaisesta mielenosoitusperinteestä.

5. 2. Modernin menestys ja riskiyhteiskunta

Beckin mukaan modernin teollisen yhteiskunnan olemus on se, että sen on mahdollista sekä muuttua että adaptoitua omiin muutoksiinsa. Moderni on menestynyt siksi, että se on kyennyt reagoimaan ja sopeutumaan, toimimaan luomissaan uusissa tilanteissa. Tässä hän yhtyy Marxin ja Engelsin *Kommunistisen manifestin* huomioon siitä kuinka modernin keskeisen yhteiskuntaluokan, porvariston, luonne eroaa feodaalisen järjestelmän johtavista luokista. Porvaristo on alati liikkeessä, kun taas vanhojen teollisuutta harjoittaneiden luokkien keskeinen päämäärä oli vanhan tuotantotavan säilyttäminen muuttumattomana. (Marx & Engels 1998, 37-38). Beck ei kuitenkaan katso kapitalismin tuottavan omia haudankaivajiaan. Modernin menestyksen on mahdollista jatkaa myös käynnissä olevien perinpohjaisten muutosten jälkeen. Uusi yhteiskunta syntyy näin ilman vallankumousta.

"[--] [H]uippunopea teollinen dynamismi vie meidät uuteen yhteiskuntaan ikään kuin varkain, ilman edeltävää vallankumouksellista räjähdystä ja sivuuttaen poliittiset väittelyt ja parlamenttien ja hallitusten päätökset." (Beck 1995, 13).

Tässä uuden yhteiskunnan synnyssä keskeistä on totuttua toistettaessa ennalta-arvaamattomalla tavalla syntyvä riskiyhteiskunta. Toteutetuilla toimilla on seurauksia, joihin toimijat eivät ole pyrkineet. Esimerkki tästä on naisten siirtyminen työelämään. Se on muuttanut yhteiskunnan kulttuurisia, poliittisia ja taloudellisia perusteita syvemmin kuin prosessiin rohkaisevat toimijat ovat tarkoittaneet tai

osanneet odottaa. Riskiyhteiskunnan käsitteellä Beck tarkoittaa näin modernin yhteiskunnan kehitysvaihetta, jossa sosiaaliset, poliittiset, taloudelliset ja yksilölliset riskit eivät pysy yhteiskunnan seuranta- ja turvainstituutioiden otteessa. Yksilön on tunnistettava ja kohdattava ne muin kuin yhteiskunnan osoittamin keinoin. (Beck 1995, 16).

Moderni tuottaa vaikutuksia ja uhkia itselleen ja legitimoit ja institutionalisoi ne. Se esittää kontingenssin säätelyn paradigmaan rinnasteisin tavoin hallitsevansa niitä turvainstituutioillaan. Uhan tai vaaran määritelmä on sinänsä kuitenkin aina yhteiskunnallinen konstruktio. Näin ollaan ennen pitkää tilanteessa, jossa yhteiskunta tuottaa myös ekologisen katastrofin mahdollisuuden tapaisia uhkia, joihin se ei ole erilaisin turvainstituutioin varautunut. Syntyy uhkia, joista yhteiskunta ei nykyisessä muodossaan saa otetta. (Beck 1992, 19-21.)

Tällöin tapahtuu kaksivaiheinen siirtyminen riskiyhteiskuntaan. Ensimmäisessä vaiheessa uhkia tuotetaan järjestelmällisesti, mutta niistä ei vielä tule poliittisia kiistakysymyksiä tai julkisia puheenaiheita. Toisessa uhat alkavat hallita julkisia, poliittisia ja yksityisiä keskusteluja ja konflikteja. Koska tämä kehitys on autonomisoituneiden modernisaatioprosessien tulosta, sitä ei voida hyväksyä tai hylätä. Se on pakko, joka modernin on edelleen menestyäkseen tunnistettava. (Beck 1995, 18-20.)

Riskiyhteiskuntaan siirryttäessä moderni kokee muutoksia kolmella alueella. Sen suhde sen olemassaolon perusteina olleisiin, mutta tässä tilanteessa hupeneviin kulttuurisiin ja luonnonresursseihin muuttuu. Esimerkiksi ydinperhettä, uskontoa, sukupuolirooleja ja luontosuhdetta aletaan arvottaa uudella tavalla. Toiseksi ihmisten tuleminen tietoisiksi siitä, etteivät yhteiskunnan turvainstituutiot kykene enää suojelemaan heitä uhilta, horjuttaa totutun yhteiskunnallisen järjestyksen perusolettamuksia, kuten kansallisvaltioiden käytäntöjä ja symboliikkaa. Kolmanneksi luokkatietoisuuden ja edistysuskon kaltaiset modernin yhteiskunnan kollektiiviset ja ryhmäspesifit merkityslähteet menettävät merkitystään. Yksilön määrittely siirtyy yhä enenevässä määrin hänen itsensä tehtäväksi.

Jälkimmäinen kehityskulku eroaa teollistumisen individualisaatiosta. Nyt yksilö ei siirry feodaalisesta ja uskonnollisesta hierarkiasta porvarillisen menestymisen tavoittelijaksi. Hän joutuu modernin yhteiskunnan turvainstituutioihin turvautumisen sijasta kohtaamaan ja määrittelemään globaaleja ja henkilökohtaisia riskejä itse luomiensa ja määrittelemiensä verkostojen puitteissa. (Beck 1995, 18-19, Beck 1997, 94-97.)

Olennaista on, ettei riskikysymyksiä voida Beckin mukaan muuntaa järjestyskysymyksiksi, vaikka ne osin ovat myös sitä. Kyse on muutoksista modernin ytimessä, ei sen yksityisten elämismaailmojen kanssa limittyvillä reunavyöhykkeillä. Siksi järjestyskysymykset näyttäytyvät riskien yhteydessä moraal- ja valtakysymyksinä. Valvontapyrkimysten voimistuminen tuottaa lopulta oman vastakohtansa järjestelmän perustelujen käydessä yhä tyhjemmiksi. (Beck 1995, 22-23.)

Beckin tällä analyysillä on yhteytensä moniin postmoderneihin käsityksiin. Postmodernista

ajattelusta poiketen Beck kuitenkin korostaa sitä, ettei modernin poliittisen käsitteen riittämättömyyttä tässä tilanteessa selitä liika rationaalisuus vaan sen puute. Rationaliteetin ei siksi tule esittää tyhjentyneen merkityksistä, vaan se on radikalisoitava. Se on saatettava kattamaan epäily ja kokemus ja sitä on testattava alati uusilla hypoteeseilla sen sijaan että sen annettaisiin kuihtua institutionalisoitumisensa komeroon. Riskiyhteiskunnassa tämäkin jää ihmisen itsensä tehtäväksi.

5. 3. Yksilöllistyminen ja alapolitiikka

Yksilöllistyminen on Beckin teoriassa yksilön ja yhteiskunnan suhteen syvä kategorinen muutos. Sen toinen puoli on globalisoituminen. Yhteiskunnan varmuuksien hajoaminen merkitsee uusien verkostojen syntymistä. (Beck 1995, 28).

Beck korostaa sitä, mitä yksilöllistyminen ei ole. Se ei ole atomisoitumista, yksinäisyyttä, eristymistä, kaiken yhteisöllisen ja yhteiskunnallisen loppua. Se ei myöskään ole porvarillisen yksilön emansipoitumista alennusvaiheen jälkeen. Sen sijaan yksilöllistyminen, kuten riskiyhteiskunta, on pakko.

Modernin tässä kehitysvaiheessa yksilön on väistämättä suunniteltava, laadittava ja toteutettava itse oma elämäkertansa. Tästä ei kuitenkaan Beckin mukaan seuraa porvarillisen individualismin manifestoitumista. Päinvastoin seurauksena on uusi yhteisöllistyminen ja verkostoituminen. Aktiivisen subjektin itsestään muokannut yksilö toimii samassa tilassa muiden aktiivisten subjektien kanssa. Näin hän päätyy sosiaalisiin sitoumuksiin, jotka ovat ainakin yhtä velvoittavia kuin edesmenneen teollisen yhteiskunnan muodot. (Beck 1995, 26-29.)

Yksilöllistyminen ei siis ole yksityistä. Se ei tapahdu yksityisyydessä, vaan yhteiskunnan muutoksissa. Sitä ei toteuteta eristyksissä vaan osana uudelleen määriteltyä modernia yhteisöä. Se on näin ollen poliittista uudella, erityisellä tavalla. Koska instituutiot ovat muuttumassa perusteiltaan epätodellisiksi, niiden riippuvuus yksilöistä kasvaa. Esimerkiksi luokkatietoisuuden varaan toimintansa rakentaneiden ay-liikkeen ja poliittisten puolueiden on mietittävä uusia selviytymisstrategioita. (Beck 1995, 31.) Tapahtuu yksilön paluu yhteiskunnalliseksi toimijaksi. Beck nimeää tämän alapolitiikaksi (subpolitics / subpolitik).

Aktivoituvan alapolitiikan dilemma on siinä, että kun instituutioiden tyhjentyminen kohtaa ei-institutionaalisen poliittisen, dialogin syntyminen voi olla vaikeaa. Valtiokoneisto kuitenkin kykenee yhdistämään omaan liikkumattomuuteensa toimijoiden liikkuvuuden yhteiskunnan kaikilla tasoilla. Siksi institutionalisoituneen politiikan kriisi ei merkitse politiikan katoamista. Valtiota ja poliittista, poliittista ja poliittista järjestelmää ei pidä samaistaa. On tärkeää huomata, että poliittinen järjestelmä ja historiallisesti poliittinen asetelma voivat asettua toisiinsa nähden samaan suhteeseen eri ajanjaksoina. Järjestelmän muodoilla voi myös olla ilmoitetun lisäksi muita merkityksiä. Esimerkiksi oikeusjärjestys ei

pelkästään edistä yhteiskuntarauhaa, koska se tulee uhkien mukana legitimoineeksi myös kansalaisten etujen heikennyksiä. Yksilöllistymiskehityksessä tapahtuva tämän tiedostaminen tarkoittaa politiikan työntymistä esiin alapoliittikkana, muodollisten hierarkioiden tuolla puolen, uusina muotoina ja kielenä. (Beck 1995, 32-33.)

Beck tiedostaa tämän ajatuksen ongelmaksi poliittisen käsitteen määrittelyn. Alapoliittikka voidaan esittää riippuvaiseksi poliittisen sille antamasta oikeudellisesta ja taloudellisesta tuesta. Tällöin keskeinen kysymys vallasta jää edelleen institutionalisoituneen politiikan alueelle. Voidaan myös arvioida politiikan katoavan silloin, kun sen käsitettä näin laajennetaan: kun kaikki on poliittista, mikään ei ole sitä. Poliitiikan ja alapoliitiikan erottelun oheen on siksi tehtävä jako sääntösidonnaiseen ja sääntöjä muuttavaan politiikkaan. Jälkimmäinen jako ei noudata edellistä. Myös sääntösidonnainen politiikka voi olla luovaa ja ei-konformistista. Se kuitenkin toimii teollisen, kansallisvaltion perustuvan modernin yhteiskunnan sääntöjärjestelmän puitteissa. Siitä on siksi erotettava "politiikan politiikkaan" tähtäävä, sääntöjä arvottava ja niitä muuttava politiikka.

Sääntösidonnainen politiikka näkee politisoitumisen ehdoiksi kollektiivis-yksilölliset ratkaisut kuten lakon, eduskuntaenemmistön ja valtiolliset aloitteet. Sääntöjä muuttava politiikka taas huomioi modernin uudistuessa syntyvät konfliktit sekä poliittisen järjestelmän puitteissa että sen ulkopuolella. (Beck 1995, 54-59.)

5. 4. Konsensus: asiantuntijuus ja välittäjäinstituutiot

Poliittinen on siis määritelmänä kiistanalainen. Se on myös keskeinen taso järjestelmässä, joka tuottaa uhkia, joita se ei hallitse. Mikäli uhkien tuottamista ei mielletä "kohtaloksi", joudutaan pohtimaan kysymystä ambivalenssin poliittisen saattamisesta yhteisesti hyväksyttäväksi, konsensuskelpoiseksi.

Beck esittää tämän olevan mahdollista eri systeemejä välittävien, sallivien ja moniarvoisten instituutioiden avulla. Tämän mallin alkeismuoto ovat tutkivat neuvottelukunnat. Yhteiskunnan tuottamien uhkien hyötyjä ja haittoja ei kuitenkaan voida jakaa "oikeudenmukaisesti". Näin ollen poliittisen konsultaation perinteinen väline, asiantuntijamielipide, pettää. Sen fragmentoitunut näkemys on riskiyhteiskunnassa omiaan syventämään kriisejä. Mielipiteen ja vastamielipiteen vuorovaikutus vain lujittaa rintamia. Etsittäessä muotoja ja foorumeita, jotka mahdollistavat konsensuksen teollisuuden, politiikan, tieteen ja väestön kesken, on yksiselitteisen instrumentaalisen rationaalisuuden malli siksi kumottava. (Beck 1995, 48, Beck 1997, 121-124.)

"Ensimmäiseksi on jätettävä hyvästit käsitykselle, jonka mukaan hallinto ja asiantuntijat aina tietävät täsmälleen (tai ainakin paremmin) mikä on oikein ja hyväksi itse kullekin." (Beck 1995, 48).

Välittäjäinstituutioihin osallistujat on valittava yhteiskunnallisen relevanssin mittapuulla. Tämä tarkoittaa hallinnon epävirallistamista ja kokemuksen oikeuttamista yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Pyrittäessä luomaan dialogia sääntösidonnaisen ja sääntöjä muuttavan politiikan välille on myös päätöksenteon käsite ymmärrettävä uudelleen. Päätös ja sen toimeenpano eivät yksin riitä. Välittäjäinstituutioissa on pyrittävä ymmärtämään modernin tapahtuvan muutoksen luonne. Keinoja yhdistää pätevyyttä ja ei-pätevyyttä ja erilaisia toimivalta-alueita ei voida hankkia murtamatta monopoleja ja delegoimatta valtaa. Murtuviin merkityslähteisiin tukeutuvat vaatimukset ja yksiselitteisyyden mallit eivät päde. Viranomaisten, ammattiliittojen ja ammattipoliitikkojen on oltava valmiita luopumaan totutuista menettelytavoistaan, ja radikaalien opposenttien on toisaalta myös hyväksyttävä kompromissien mahdollisuus. Beckin mukaan tämä kehityskulku vahvistuu ja toteutuu sitä todennäköisemmin, mitä päättäväisemmin vanha instrumentaalisen-rationaalinen ajatus maallikoita valistavasta asiantuntijuudesta hylätään. (Beck 1995, 48-49.)

Nämä uudella tavalla muodostetut neuvottelufoorumit ovat osa yksilöllistymisessä tapahtuvaa verkostoitumista. Ne voivat edistää väistämättömien uhrausten jakautumista tasapainoisesti, analyysiin perustuen. Käsitellessään ja julkistaessaan ambivalensseja ne kohottavat poliittisen toiminnan edellytyksiä. Koska uhkat syntyvät tuotettaessa tuttua ja turvallista, aistit kertovat normaaliudesta, ja uhkiin reagoidaan todennäköisesti regressiivisesti, syventämällä riippuvuutta asiantuntijoista. Siksi Beck korostaa kokemuksen oikeutusta yhteiskunnassa. Tämä saadaan aikaan kyseenalaistamalla tieteen vakiintunut tapa korvata kokemus "datalla, menetelmillä ja valmistumisprosesseilla." (Beck 1995, 50.)

5. 5. Refleksiivinen modernisaatio

Refleksiivinen modernisaatio ei käsitteenä palaudu tiedon ja tieteellisyyden lisääntymistä kuvaavaan reflektioon, vaan refleksiivisyyteen, itsensä kohtaamiseen. Refleksiivinen modernisaatio tarkoittaa sellaisten riskiyhteiskunnan tuotosten tunnistamista ja tunnustamista, joita teollinen yhteiskunta ei kykene omien institutionalisoitujen normiensa puitteissa käsittelemään ja sopeuttamaan itseensä. Tämä asetelma voi myöhemmin muuttua julkisen reflektion kohteeksi, mutta on tärkeää muistaa itse siirtymisen reflektioimaton luonne. (Beck 1995, 17, Beck 1997, 15.)

Teollisen yhteiskunnan suunnittelematta, autonomisoidun modernisaation vanavedessä tapahtuva muutos jättää poliittis-taloudellisen järjestyksen koskemattomaksi, mutta sisältää ja edellyttää moderniuuden radikalisoitumisen. Tämä vuorostaan murskaa teollisen yhteiskunnan kulttuuriset, poliittiset ja taloudelliset lähtökohdat ja olettamukset. (Beck 1995, 13.)

Refleksiivinen modernisaatio on modernisaation modernisaatiota. Tilanteen epävarmuuksiin liittyy yhteiskunnan kaikille tasoille ulottuvia ja vaikeasti rajattavia ryhmäkiistoja. Sinänsä yksiselitteinen kehitysdynamiikka voi johtaa vastakkaisiin seuraamuksiin riippuen taustasta, jota vasten se asettuu. Eri

kulttuureissa ja mantereilla esiintyy mm. nationalismia, uskonnollista fundamentalismia, talous- ja ekologisia kriisejä, köyhyyttä, mahdollisesti myös vallankumouksia ja sotia. Katastrofit ja suuronnettomuudet voivat aiheuttaa hätätiloja. Beckin mukaan modernin muutos voi näin osua yksiin vallankumousten kaltaisten "perinteisten kriisien" kanssa. Tällöin se edistää ja voimistaa niitä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita modernissa tai poliittisessa tapahtuvan muutoksen alistumista marxilaiselle analyysille. Kriisit tulee nähdä modernin menestyksen tuottamaa perusteellista muutosta vasten. (Beck 1995, 15.)

Beck esittää esimerkkinä tästä teollisuustuotannon ennalta-arvaamattomien sivuvaikutusten muuntumisen globaaliksi ekologiseksi kriisiksi. Prosessi ei enää näyttäydy "ympäristökysymyksenä" eikä asetu osaksi sektoriajattelua. Se on itse teollisen yhteiskunnan syvä institutionaalinen kriisi. Kehityskulun järjestelmää tuhoavia vaikutuksia ei havaita niin kauan kuin niitä tulkitaan teollisen yhteiskunnan käsitteellisen horisontin puitteissa, sillä tällöin modernin muutos näyttäytyy sinänsä vastuullisen toiminnan kielteisenä sivutuotteena. Ekologisen kriisin kaltaisen hätätilan seuraamukset koko järjestelmälle käyvät ilmi vasta riskiyhteiskunnan käsitteiden ja perspektiivin puitteissa. Näin voidaan nähdä refleksiivisen itsemääräämisen välttämättömyys. Riskiyhteiskuntaan siirtymisen toisessa, julkisen keskustelun ja konfliktin vaiheessa teollisen yhteiskunnan synnyttämien uhkien ennakoimattomuuden tiedostaminen pakottaa arvioimaan uudelleen vallitsevien konventioiden lähtökohtia. Yhteiskunnan koossapysymisen perustat ja sen "rationaalisuudet" tulevat kyseenalaistetuiksi kriisin paljastaessa sen rakenteet uudella tavalla. (Beck 1995, 20-21.)

Riskit syntyvät instrumentaalisesti rationaalien järjestyksen voittokulun takia. Riskit eivät kuitenkaan ole enää instrumentaalisesti rationaalisia vaan todennäköisyyksiä. Ne jättävät mahdollisuudet avoimiksi. Ne voivat uusiutua loputtomiin, sillä ne uusintavat itse itsensä päätöksiä tehtäessä. Erilaisten yritys-, työpaikka-, -terveys- ja ympäristöriskien asettaminen hierarkkiseen järjestykseen modernin institutisoidun rationaalien pohjalta on mahdotonta. Asiantuntijuuden olettamaa kulttuurista hyväksyntää ei niiden suhteen saada, ja refleksiivisyys jää perustelluimmaksi toimintamalliksi. (Beck 1995, 21-22.)

Poliittisen subjektiivisuuden renessanssi sekä instituutioiden puitteissa että niiden ulkopuolella oli tässä mielessä Beckille 1980-luvun keskeisimpiä ilmiöitä. Kansalaisten oma-aloitteiset toimintaryhmät ottivat valtaa käsiinsä valtapuolueiden vastarinnasta huolimatta. Tämä ei merkinnyt vain reaaliosialismin tai systeemiteorian loppua, vaan järjestelmän historiallisen kertomuksen, perusteiden uudelleenarviointia.

Nämä ryhmät toivat keskusteluun kysymyksen ekologisesta katastrofista ja kansalaisten roolista subjektista riippumattomaksi oletetussa yhteiskunnassa. Itä-Euroopan kommunistisissa valtioissa ne aloittivat toimintansa käytännöllisesti katsoen tyhjästä, ilman organisaatiota ja viestintäverkostoja. Silti ne pakottivat konformistisen järjestelmän hallitsevan ryhmän romahtamaan, Beckin mukaan

käytännöllisesti katsoen vain "kokoontumalla torille". Sekä idän että lännen kansalaisaktivistit tukeutuvat ruohonjuuritasoon, ovat ulkoparlamentaarisia, organisatorisesti ja ohjelmallisesti heterogeenisiä ja riitaisiakin. Niillä ei ole luokka- tai puoluesidoksia. Alkuun naurunalaiseksi saatetut ja kriminalisoidutkin ryhmät etenivät huomattavan nopeasti puolue- ja hallitusohjelmien tekoon ja hallituksia kaatamaankin. (Beck 1995, 34-35.)

On huomattava, että tämä alapolitiikka on kaikkien tavoitteiden käytettävissä. Beck mainitsee varoittavana esimerkkinä tästä Saksan "politiikan huippupaikoilta asti tuetun" äärioikeiston. Modernin poliittisten instituutioiden epäpoliittiseksi leimaama taistelu uuden poliittisen ulottuvuuden puolesta ei näin automaattisesti merkitse refleksiivisyyttä. Se voi myös toimia reaktiivisten, menneisyyden arvoja tai etuoikeuksia puolustavien tarkoituksien hyväksi. (Beck 1995, 35-36.)

Refleksiivisen modernisaation teorian mukaan modernin valtion metamorfoosi on siinä, että se on samanaikaisesti kuihtumassa ja löytymässä uudelleen. Yhteiskunta alapolitisoituu refleksiivisesti itseorganisoitumisen kautta. Autoritaarinen päätös- ja toimintavaltio tekee tilaa neuvotteluvaltiolle. Kyky neuvotella on käymässä tärkeämmäksi kuin yksipuolinen ja ongelmallinen kyky toimia. Valtio kuihtuu hierarkkisena ja suvereeniusrakenteena. Toisin kuin poliittisten puolueiden kohdalla, kuihtumisen ei kuitenkaan tarvitse merkitä valtion epäonnistumista. Valtion klassiset ongelmat on ratkaistu. Nyt ollaan välivaiheessa, jossa politiikka on hetkellisesti muuttunut pelkäksi symbolismiksi, eikä refleksiivisen moderniuuden haasteita vielä nähdä. Refleksiivinen politiikka ei silti merkitse vain uuden poliittisen keksimistä, vaan myös nykyisen selkiyttämistä. Kyseessä ei ole uusien valtiollisten tehtävien sulauttaminen vanhoihin muotoihin, vaan se, että uudet tehtävät ja haasteet pakottavat valtion perinpohjaisesti muuttamaan toimintamallejaan. (Beck 1995, 60-64.)

5. 6. Tutkimusongelma ja refleksiivisen modernisaation teoria

Beckin refleksiivisen modernisaation teorian avulla voidaan kysymys siitä, miksi Kuokkavierastapahtumat poikkeavat suomalaisesta mielenosoitusperinteestä, palauttaa modernin teollisen yhteiskunnan muutoksen ja siihen sopeutumisen tendenssiin. Tällöin on kiinnitettävä huomio siihen, että vaikka Kuokkavierastapahtumien tilanteen eri osapuolet eivät kykenekään sujuvaan dialogiin, on tilanteen kokonaisuudessa silti keskeistä toimijoiden valtaosan pyrkimys ei-tuhoavaan, rakentavaan päämäärään. Toiveen modernin jatkumisesta voidaan näin esittää olevan molempien osapuolten intressi.

Kommunikaatio-ongelmista ja käsitesekaannuksista huolimatta poliittinen valta pidättyy kieltämästä mielenosoituksia kokonaan (1). Mielenosoittajien enemmistö taas kantaa huolta viestinsä välittymisestä analysoimalla prosessissa ilmenneitä ongelmia. Tässä tutkimuksessa tutkittuna ajanjaksona ei ole käynyt niin, että merkittävä osa Kuokkavierastapahtumiin pettyneistä

mielenosoittajista olisi siirtynyt käyttämään väkivaltaisia tai terroristisia poliittisia menetelmiä. Sen sijaan he ovat toisaalta vetäytyneet osallistumasta mielenosoituksiin, toisaalta osallistuessaan varioineet mielenosoitusten itsensä luonnetta. Tämän mielenosoitusten keinovalikoiman varioinnin pääasiallisena perusteena voidaan arvioida olevan perinteisen halun protestin välittymisestä sen kohteille (2).

Kuokkavierastapahtumia voidaan luonnehtia reaktioksi suomalaisen yhteiskunnan 1980/1990-lukujen vaihteessa tapahtuneessa rakennemuutoksessa ilmenneisiin tuloerojen ja työttömyyden kasvuun. Erityisesti ne reagoivat institutionalisoituneiden ay-liikkeen ja vasemmiston riittämättömäksi koettuun toimintaan näiden ongelmien korjaamiseksi. Poliittinen ja taloudellinen tilanne on seurausta modernin teollisen yhteiskunnan toimenpiteistä itsensä suojelemiseksi. Harjoitetun talouspolitiikan voidaan arvioida varmistaneen vallitsevan yhteiskuntajärjestyksen jatkumisen.

Koska yhteiskunta on myöntänyt Kuokkavierastapahtumille mielenosoituksen poliittisen statuksen ja koska mielenosoittajien enemmistö itse kokee toimintansa nimenomaan rakentavalla tavalla poliittisena, voidaan Kuokkavierastapahtumia pitää Beckin tarkoittamassa mielessä modernin yhteiskunnan itsetutkiskeluna. Tämän itsetutkiskelun tarkoituksiksi voidaan tulkita modernin menestyksen jatkumisen. Kuokkavierastapahtumien tätä perustavaa tasoa ei niiden ympärillä käyty vimmainenkaan keskustelu ole muuttanut.

Esimerkiksi järjestäessään mielenosoituskulkueille perinteen mukaisen poliisisaattueen valtio osoittaa, ettei se pidä Kuokkavierastapahtumia ensisijaisesti rikollisena toimintana. Suurin osa mielenosoittajistakin poikkeaa suomalaisesta mielenosoitusperinteestä väkivallattomasti. Tämä voidaan tulkita enemmänkin uudeksi mielenosoituskulttuuriksi kuin modernin poliittisten instituutioiden vastaisuudeksi sinänsä. Anarkisteiksi ja Tottelemattomiksi julistautuvat mielenosoittajat ovat toki ilmoittaneet pyrkivänsä nykyisen kaltaisen yhteiskuntajärjestelmän kaatamiseen. Tämä ei kuitenkaan poikkea esimerkiksi mielenosoitusperinteen vasemmistolaisten edustajien retoriikasta. Olennaista Kuokkavierastapahtumissa on niiden huomattava heterogeenisyys. Anarkistit ovat vain yksi tapahtumiin osallistuvista ryhmistä, eikä voida esittää mielenosoittajien kokonaisuudessaan sitoutuneen heidän näkökantansa. Hierarkiaa, jonka tämä tai jokin muu ryhmä voisi "kaapata", ei myöskään ole. (Vrt. Bläfield 2002).

Kuokkavierastapahtumat ovat näin osa modernin yhteiskunnan muutoksen poliittista prosessia. Suomalaisesta mielenosoitusperinteestä niiden voidaan arvioida poikkeavan siksi, että tilanne, jossa ne tapahtuvat, on olennaisella tavalla uusi. Moderni yhteiskunta kokee kriisejä, joita se ei ole legitimoinut turvainstituutioihinsa. Tämä on keskeistä tarkasteltaessa Kuokkavierastapahtumien retoriikkaa.

Reaalisosialismin romahdus ja se, että ay-liike ja puoluepoliittinen vasemmisto ovat kiinteä osa Kuokkavierastapahtumien kritisoimaa talouspolitiikkaa harjoittanutta järjestelmää, ovat tehneet perinteisen marxilaisen diskurssin käytön mielenosoittajien kannalta vaikeaksi. Sosialistinen

suunnitelmatalous on toisaalta osoittautunut epäonnistuneeksi yhteiskuntajärjestelmäksi, toisaalta liittoutunut kapitalismin kanssa näkyvästi ja syvästi. Myöskään Marxin hypoteesi kapitalismin sisäänrakennetusta tuhoutumisesta ei näytä pitäneen paikkaansa. Pikemminkin voidaan esittää todisteita päinvastaisesta. Työttömien, sosiaaliturvan varaan joutuneiden ja muiden alempien sosiaaliluokkien puolestapuhujana perinteisesti esiintyneen vasemmiston omaksuman retoriikan käyttöä ei näin yleisesti koeta Kuokkavierastapahtumissa perustelluksi (3).

Marxilainen tai sosialidemokraattinen retoriikka todennäköisesti helpottaisi dialogia poliittisen vallan kanssa. Sen ei kuitenkaan koeta riittävän välineen käytön syyksi silloin kun itse välineen perustelujen katsotaan olevan virheellisiä ja osaltaan vastuussa epäkohdista.

Tämä retoriikka edustaa modernissa suomalaisessa yhteiskunnassa turvainstituutiota. Se on legitiimisti nimennyt ongelmat ja esittänyt niihin ratkaisun. Siksi on ymmärrettävää, että sen hylkääminen pakottaa poliittisen protestiliikkeen etsimään yksilöllistymisprosessissa kokonaan uutta diskurssia. Tämän uudelleenluomisen prosessin ei voida odottaa pitäytyvän pelkkään kieleen. On luonnollista, että se etsii myös perinteestä poikkeavia fyysisen toiminnan muotoja. Näistä muodoista voidaan Kuokkavierastapahtumien yhteydessä osoittaa etenkin niiden organisoituminen. Poliittisesti hyvin erilaisia ajattelutapoja edustavat ryhmät ja yksilöt mielletään Kuokkavierastapahtumissa yhdeksi poliittiseksi toimijaksi niiden menettämättä ominaisluonnettaan.

Siitä, ilmentävätkö Kuokkavierastapahtumat Beckin esittämän riskiyhteiskuntaan siirtymisen ensimmäistä vai toista vaihetta, voidaan olla erimielisiä. Koska niiden protestin sisältö ei ole edennyt valtamediaan tai eduskuntaan, on kuitenkin kyseenalaista, voidaanko puhua keskustelusta.

Moderni yhteiskunta on tuottanut kansalaisia uhkaavia riskejä, joita se ei kykene hallitsemaan. Kuokkavierastapahtumissa ekologisen katastrofin mahdollisuus on läsnä lähinnä välillisesti. Taloudellinen epävarmuus erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden ja sosiaaliturvan leikkausten muodossa on sen sijaan tapahtumien keskeinen teema. Myös minimipalkan, työaikasitoumusten ja irtisanomissuojan kaltaisia ay- ja työväenliikkeen saavutuksia mitätöineet ns. pätkätyösuhteet ovat aiheuttaneet sen, ettei modernin yhteiskunnan porvarillisen menestymisen ihannetta enää koeta realistiseksi. Opiskelu ei yleensä enää takaa työpaikkaa. Opintojen rahoittaminen opintolainalla ei ole monille relevantti vaihtoehto. Tämä on suomalaista mielenosoitusperinnettä ajatellen keskeinen muutos. Yhteiskunnan myytit eivät välttämättä enää kohtaa realiteetteja.

Koska Kuokkavierastapahtumien mielenosoittajat ovat valtaosaltaan nuoria, heiltä puuttuu edeltäneen sukupolven taloudellisesti staattisen yhteiskunnan kokemus. Taloudellinen epävarmuus ja huoli ilmentää samaa modernin muutosta, jossa kollektiiviset ja luokkaspesifit merkityslähteet menettävät sisältöään ja suhde kulttuurisiin ja luonnonresursseihin muuttuu. Ydinperhe, uskonto, sukupuoliroolit, luokkatietoisuus ja edistysusko eivät merkitse kuokkavieraille samaa kuin heitä edeltäneille suomalaisille mielenosoittajille.

Yhteiskunnan turvainstituutiot eivät kykene suojelemaan kuokkavieraita tältä henkilötasolla tapahtuvalta useiden keskeisten arvojen uudelleen määrittelyn pakolta. Tämän määrittelyn ja myös sen seurauksen, uuden verkostoitumisen, välineet ovat olemassa etenkin it-teknologiana. Voidaan ajatella, että näistä syistä ei yhteiskunnan propagoimaa mielenosoitusperinnettä koeta velvoittavaksi. Lähde, johon ei voida luottaa yhdessä asiassa, ei hevin ole uskottava toisessakaan.

Näistä lähtökohdista voidaankin kysyä, miksi Kuokkavierastapahtumat eivät poikkea mielenosoitusperinteestä enemmän kuin ne tekevät. Vastaus tähän saattaa olla Beckin esittämän mukainen toive modernin menestyksen jatkumisesta. Kuokkavierastapahtumien pääasiallisen rauhanomaisuuden ja niihin osallistujien käymän analyttisen keskustelun voidaan arvioida tukevan tätä käsitystä.

Tämän tutkimuksen Suomen Attacin ja Vaikuttavan tietotoimiston aineistoissa voidaan sanoa radikalisoitavan rationaalista siten, että se saatetaan sisältämään myös epäily ja kokemus. Tämä sopii myös osaan eduskunnan aineistoa. Valtiokoneiston voidaan näin katsoa Beckin tavoin kykenevän yhdistämään omaan liikkumattomuuteensa toimijoiden liikkuvuuden yhteiskunnan kaikilla tasoilla.

Samaa ilmentää Kuokkavierastapahtumien organisatorinen heterogeenisyys. Modernin perinpohjaisesti muuttuessa poliittinen radikalismi ei etsi yhtä totuutta, vaan korostaa moninaisuutta, erilaisten kokemusten ja näkemysten kirjoa relevanttina yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden aatteellisena perustana. Yksilöllistymisessä aktivoitunut alapolitiikka ei ainakaan tässä institutionalisoitumattomassa vaiheessaan näytä pyrkivän uuden staattisuuden mielikuvaan, vaan päinvastoin kokee yhteiskunnan dynaamisesti.

Sääntösidonnaiseen politiikkaan ja asiantuntijuuteen vakiintuneet instituutiot tyhjenevät samaan aikaan alapolitiikan aktivoitumisen kanssa. Oman lisänsä tilanteeseen tuo tyhjentyvien instituutioiden auktoriteetin vaatimus. Siihen Kuokkavierastapahtumat ovatkin sanotuista syistä suhtautuneet suomalaisessa mielenosoitusperinteessä poikkeuksellisen julkeasti.

Käsitteellinen hämmennys ja yksipuolinen autoritäärisyys ilmentävät tendenssiä kohdella riskikysymyksiä järjestyskysymyksinä. Tämä tuottaa Beckin mukaan lopulta pyrkimystensä vastakohtan. Onkin luultavaa, että juuri tämän kysymyksen yhteydessä kuokkavieraat ovat kokeneet suomalaisen mielenosoitusperinteen keinovalikoiman jäävän puutteellisimmaksi. Ei ole ajateltavissa, että tultuaan torjutuksi sääntösidonnaisen politiikan auktoriteettiaseman voimin sääntöjen muuttamiseen tähtäävä politiikka muuttuu itekin sääntösidonnaiseksi. Sääntöjen muuttamiseen tähtäävä politiikka ei voi muuttua sääntösidonnaiseksi, koska se nimenomaisesti pyrkii osoittamaan sääntösidonnaisuuden ongelmia. Silloin kun näin kuitenkin tapahtuu ollaan regressiivisessä, reaktiivisessa tilanteessa. Tämä käy riskiyhteiskunnassa ajan mittaan sietämättömäksi. Sääntösidonnaisen politiikan ja tyhjentyvien instituutioiden kielellä operoivan auktoriteetin yritys sulauttaa sääntöjen muuttamiseen pyrkivä protesti itseensä on siksi toivoton.

Voidaan esittää, ettei suomalainen mielenosoitusperinne juuri tarjoa mahdollisuutta sääntöjä muuttavan politiikan ilmaista itseään. Poikkeuksellisen rationaalinen, organisoitunut ja valtiosuuntautunut perinne sisältää oletuksen sääntösidonnaisuudesta. Tätä esimerkiksi vasemmiston sinänsä radikaalit banderollitkaan eivät kokonaisvaltaisesti haastaneet (4). Merkityssisältöjen kokonaisvaltaista muutosta ilmentävän reaktion on siksi vaikeaa pysytellä perinteen puitteissa.

Beckin refleksiivisen modernisaation teorian pohjalta voidaan näin arvioida Kuokkavierastapahtumien poikkeavan suomalaisesta mielenosoitusperinteestä ennen muuta perinteen itsensä tyhjenemisen takia. Sektoriajatteluun pohjautuvana instituutioon ja protestin legitimointina perinne ei vastaa käynnissä olevia kansallisvaltion symboliikan tyhjenemisen, taloudellisen epävarmuuden ja kulttuuristen ja kollektiivisten merkityssisältöjen uudelleenarvioinnin olosuhteita. Kuokkavierastapahtumat puolestaan ilmentävät juuri niitä. Suomalainen mielenosoitusperinne voidaankin Kuokkavierastapahtumien näkökulmasta monilta osin samaistaa kapitalismin kanssa liittoutuneeseen marxilaisuuteen: täysin mielenosoitusperinteen mukaisella protestilla ei koeta olevan välitöntä yhteyttä protestin aiheeseen.

VIITTEET

- 1) Itsenäisyyspäivän mielenosoitusten kieltämisen vaihtoehtoa väläytetään valtamedian lisäksi myös tämän tutkimuksen aineistona olevassa kansanedustaja Salon lakialoitteen 164/2002 lähete keskustelussa: "Tämä tarkoittaa sitä, että nyt tämän julkisuuden jälkeen ensi itsenäisyyspäivänä mitä todennäköisimmin on kymmenkertainen määrä siellä sitten väkeä. (Ed. Oinonen: Ellei muuteta lakeja!)" (Pulliainen 2002a).
- 2) Mielenosoittajien pettymys siihen, ettei poliittinenkaan valta ole reagoinut Kuokkavierastapahtumien protestiin toivotulla tavalla, on tämän tutkimuksen aineistoissa ilmeinen. "Kyllä se tietysti vähän kyyniseksi tekee. [-] Jostain sosiaaliturvasta ei oo saanu suomalaisessa politiikassa olla eri mieltä aidosti, tai että niistä ei oo tehty poliittista konfliktia." (Ravela 2003).
- 3) On kuitenkin muistettava, että Kuokkavierastapahtumiin on osallistunut myös esimerkiksi Sosialistiliiton, Vasemmistonuorten ja SKP:n jäseniä. Pesäero marxilaiseen diskurssiin ei näin ole definiitivinen.
- 4) Satu Hassi toteaa tätä tutkimusta varten tehdyssä haastattelussa "Siinä meidän liikkeessähän [taistolaisuudessa] oli se juttu että meillä oli kovin suuret puheet, kovin vallankumoukselliset puheet, mutta tosiasiaa ne toimintamuodot oli niinku ihan tiukan parlamentaarisia." (Hassi 2003).

6. Anarkismin teorioita

6.1. Anarkismin käsite Kuokkavierastapahtumissa

Edellisissä luvuissa Kuokkavierastapahtumat on liitetty Vilho Harlen ja Sami Moision osoittamaan suomalaiseen identiteettiin. Niistä käytyä keskustelua on tulkittu Kari Palosen käsitehistoriallisen poliittisen toiminnan teorian pohjalta. Sen avulla on löydetty Kuokkavierastapahtumien tilanteesta kaksi toisistaan olennaisella tavalla poikkeavaa poliittisen käsitteen tulkintaa.

Tämä käsitteellinen hämmennys ja osapuolten haluttomuus kompromisseihin on sijoitettu Ulrich Beckin refleksiivisen modernisaation teoriaan. Näin Kuokkavierastapahtumat on nähty osana modernin teollisen yhteiskunnan perusteellista muutosta. Tässä kontekstissa Kuokkavierastapahtumia luonnehtivat etenkin yksilöllistymisen ja alapoliittikan aktivoitumisen kehitys ja sääntösidonnaisen ja sääntöjä muuttavan politiikan jako.

Näin on saatu alustava vastaus tutkimusongelmaan. Kuokkavierastapahtumat poikkeavat suomalaisesta mielenosoitusperinteestä siksi, etteivät niihin osallistujat koe mielenosoitusperinteen antavan riittäviä mahdollisuuksia sille sääntöjä muuttavan politiikan ilmaisulle, jota modernin muutos vaatii.

Tätä vastausta on kuitenkin syytä tarkentaa. Tähän sopii anarkismin näkökulma kahdesta syystä.

Anarkismi-sanaa on käytetty Kuokkavierastapahtumien yhteydessä huomattavasti useammin kuin suomalaisessa poliittisessa elämässä yleensä. Toisaalta eräs mielenosoituksiin osallistujien ryhmä tunnustautuu anarkisteiksi, yksilöimättä kuitenkaan käsitettä tarkemmin. Toisaalta sana on ollut Kuokkavierastapahtumien kriitikoiden pejoratiivisessa ja pelotteenomaisessa käytössä eduskuntatasolla saakka (1). Tällöin käsitettä on käytetty kaaoksen, rikollisuuden tai terrorismin synonyyminä. Vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän oikeellisuutta propagoivat tahot ovat koko käsitteen historian ajan käyttäneet sitä samansuuntaisesti. Koska tämä tulkinta ei kuitenkaan vastaa anarkistisen teorian valtaosan sisältöä, voidaan tämän "anarkismin pelon" arvioida ennen kaikkea ilmentävän konservatiivista politiikkakäsitystä, tarkoitusperäistä sitoutumista vallitsevaan. Jotta saataisiin vastaus kysymykseen, onko tämä pelko yhteiskuntajärjestelmän mullistumisesta Kuokkavierastapahtumien yhteydessä perusteltu, on syytä tutkia, onko tilanteessa läsnä niitä premissejä jotka mahdollistivat uuden ajan länsimaisen historian ainoan merkittävän anarkistisen yhteiskuntakokeilun, Espanjan 1900-luvun alkuvuosikymmenien tapahtumat.

Toisaalta tutkimusongelman kannalta on tärkeää tarkastella anarkismia George Woodcockin painottamana moraalisen-uskonnollisena kannanottona, pyrkimyksenä yhdistää politiikka ja etiikka toisiinsa modernin poliittisista instituutioista poikkeavalla tavalla. Tämä pyrkimys on keskeinen myös Kuokkavierastapahtumissa. Näin anarkismin poliittis-eettisen tason tutkiminen täsmentää tutkimusongelmaan saatua vastausta suomalaisesta mielenosoitusperinteestä Kuokkavierastapahtumien tarkoituksiin riittämättömänä muotona.

6. 2. Valtio ja yhteiskunta anarkismin mukaan

Sana "anarkia" johtuu klassisen kreikan sanoista *an* ja *arkhê* ja tarkoittaa hallituksen, esivallan puuttumista. (Guérin 1970, 15.) Uutena aikana sana tuli negatiiviseen, tuhoa ilmaisevaan käyttöön Ranskan vallankumouksessa 1789. Positiivisen sisällön sille antoi vasta Pierre-Joseph Proudhon vuonna 1840 ilmestyneessä teoksessaan *Qu'est-ce que la propriété?*. Anarkismia voidaankin pitää valistusajan rationalismin tuotteena. Keskeistä siinä on käsitys valtiollisesta auktoriteetista (rule) järjestyksen (order) antagonistina. Edellinen luonnehtii valtiota, jälkimmäinen yhteiskuntaa. (Woodcock 1975, 8.)

Anarkismi katsoo järjestyksen toteutuvan yhteiskunnassa silloin, kun valtion auktoriteetti ei sitä riko. Sekä yhteiskunta että yksilö ovat alati edistyvässä, luonnollisessa liikkeessä. Tämä edistys on eettistä, ei materiaalista edistystä. Valtio taas pyrkii vain jälkimmäiseen. Keinotekoisien dogmatiikan ja hierarkian puolustajat ja yhteiskuntasopimuksen teoreetikot nähdään näin yhteiskunnan antisosiaalisina vihollisina. Anarkisti taas on vastuullinen yksilö, joka pyrkii palauttamaan yhteiskuntaan valtion siltä kieltämän sosiaalisen tasapainon, sen luonnonmukaisen järjestyksen. (Närhi 1980, 1-2, Woodcock 1975, 8-10, 20-26.) Tämä vallankumouksellinen pyrkimys ei perustu utopiaan, sillä anarkistien mukaan liike pysähtyy täydellisessä. Täydellisyys on näin keinotekoinen tila. Anarkismi korostaa arvona yhteiskunnan vapaan liikkeen suuntaa ja eettisesti kasvavaa luonnetta. Se ei usko yhteiskunnan lopullisen, täydellisen muodon mahdollisuuteen. (Woodcock 1975, 20-21.)

Anarkististen periaatteiden klassisena julistuksena pidetään William Godwinin teosta *Enquiry concerning political justice* (1793). Godwin itse ei kuitenkaan tunnustaudu anarkistiksi. Hänen tulkintansa anarkismista mukailee valistuksen henkeä. Godwin ei pidä hallitusta tai valtiota välttämättömänä yhteiskunnan luonnolliselle kehitykselle, mutta ei myöskään usko kouluttamattoman ihmisen spontaanisti toteuttavan humaaneja yhteiskunnallisia periaatteita. Hänelle keskeistä on koulutus, sivistys. Kouluttamattomuus voi rohkaista vallanhimoa, koulutus taas saa näkemään ihmisten luontaisen tasa-arvoisuuden. (Heywood 1992, 193, Woodcock 1975, 56.)

Woodcock palauttaa Godwinia seuranneiden anarkististen koulukuntien erot kahteen olennaiseen tekijään, vallankumouksen metodiikkaan ja taloudelliseen organisoitumiseen.

Vallankumouksen metodien problematiikka voidaan palauttaa kysymykseen väkivallasta.

Anarkistien suhtautuminen väkivallan oikeutukseen vaihtelee suuresti. Tolstoilaiset anarkistit tuomitsevat väkivallan kaikissa olosuhteissa. Godwin etsii muutoksen metodia koulutuksesta ja keskustelusta, Proudhon uskoo sen löytyvän itsehallinnollisten kommuunien keskinäisen verkostoitumisen ja yhteistyön kautta. Pjotr Kropotkin hyväksyy vastahakoisesti anarkistisen väkivallan, koska katsoo sen olevan väistämätöntä vallankumouksen tilanteessa, ja vallankumous puolestaan on välttämätön valtion tuhoamiseksi. (Woodcock 1975, 13.)

Keskeinen väkivallan tematiikkaa pohtinut anarkisti on Mihail Bakunin. Hänen mukaansa anarkistiseen yhteiskuntaan siirtyminen saa alkunsa yksittäisistä aggression ilmauksista, assassinaatioista ja väkivallanteoista. Näitä tekoja joudutaan tekemään lukuisia, ennen kuin niiden teon propaganda lopulta saa valtion alistamat yksilöt oivaltamaan tilanteensa luokkana. Tämän tapahduttua syntyy anarkistisia armeijoita, joilla anarkismin visionäärit — "internationaalit veljet" — operoivat samaan tapaan kuin valtion kenraalit omillaan, autoritaarisesti ja johtaen. Mutta toisin kuin valtioiden armeijoissa, anarkistit alistuvat vallankumoussodan erikoistilanteessa johdettaviksi oman valintansa tuloksena ja tilanteen väliaikaisuuden ymmärtäen. Anarkistisen armeijan hierarkia ei johda eriarvoisuuteen rauhan oloissa, sillä menestyksekkään sodan jälkeen ei enää ole valtiota, joka määritteli sodan johtajien aseman muita korkeammaksi. Anarkistisen armeijan johtajan tehtävä on näin ennen kaikkea ideologinen, propagandistinen. Hän on se, jolla on kykyä pitää sodan anarkistinen syy armeijan mielessä. Johtajan vahvistama periaate elähdyttää sen kerran oivaltaneet anarkistit vääjäämättömään voittoon, vääjäämättömään siksi, ettei luonnottomuuden voida Bakuninin mukaan ajatella ikuisesti hallitsevan luonnollisuutta. (Airas 1986, 189-190.)

Bakuninin väkivallan teoretisointi perustuu hänen käsitykseensä yhteiskunnallisesta aggressiosta. Hänen tunnettu iskulauseensa "hävitys on luova voima" johtuu hänen tulkinnastaan hegeliläisestä järjestelmästä. Bakunin on tehnyt matkan dialektiikasta antinomiaan. Teesistä ja antiteesistä ei synny synteesiä, vaan antiteesi hävittää teesin. Hävitys on luova voima siksi, että kehitys on täydellistä muuttumista uudeksi. Luova voima on anarkistisen vapauden tarve, luonnollisen jano, ja koska se on paitsi periaate ja idea, myös liikettä ja prosessi, se toteutuu jo hävityksessä eikä vasta sen jälkeen. Näin aggressio, hävittäminen on jo anarkistista vapautta, ei vain ilmaus kaipuusta siihen. (Airas 1986, 45-46.)

Anarkismin piirissä suhtaudutaan näin ollen väkivaltaan usein eri tavoin. Myös sen vallankumouksen keinona hyväksyvä suuntaus korostaa väkivallan väliaikaisuutta.

Talouden organisointi taas arvioidaan Woodcockin mukaan anarkistisessa ajattelussa yleisesti keskeiseksi yhteiskunnassa, joka on vapautunut valtion vallankäytöstä ja hierarkiasta. Tästä huolimatta anarkistista talousteoriaa on laadittu vain vähän ja sen kokonaisuus on hyvin fragmentaarinen. Tunnetuinta anarkistista talousteoriaa on luonut Proudhon etsiessään yksityis- ja yhteisomistuksen välimuotoa. Käsitteet anarkistisen yhteiskunnan taloudellisesta järjestyksestä voidaan asettaa

kuvitteelliselle janelle, jonka toisessa päässä on individualistinen, askeettista elämää ja mahdollisimman vähäistä verkostoitumista korostava suuntaus, toisessa anarkokommunistinen käsitys, jonka mukaan verkostoituminen molemminpuolisen avun takaamiseksi on yksilöllisten intressien toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Talouden perustaksi esitetään sekä palkkajärjestelmää että vaihtotaloutta, ja käsitykset yksityisomistuksen oikeutuksesta vaihtelevat. (Woodcock 1975, 19, Närhi 1980, 88-89.) Heywoodin mukaan anarkismilla on tässä suhteessa kaksoisluonne. Se on toisaalta "ultra-liberalismia", toisaalta "ultra-socialismia" sen mukaan painotetaanko ihmisluonteen individualistisuutta vai sosiaalisuutta. (Heywood 1992, 196-197.) Anarkistiset talusteooriat pyrkivätkin ennen muuta hahmottamaan talouden suhdetta vapaasti eettisesti edistyvän yhteiskunnan ideaan. Tämän prosessin voidaan arvioida olevan edelleen keskeneräinen.

Vallankumouksen metodiikan ja taloudellisen organisoitumisen lisäksi on syytä mainita anarkismille keskeinen kysymys yksilön olemuksesta. Anarkistisessakin yhteiskunnassa yksilö on aina jollain tapaa yhteydessä toisiin yksilöihin. Myös tämä suhde määriytyy sen mukaan, katsotaanko vapaassa liikkeessä olevan yhteiskunnan rohkaisevan yksilön individualistisia vai sosiaalisia piirteitä. Anarkosyndikalismi, anarkokommunismi ja myös Bakuninin kaltainen materialistinen, inhimillisen toiminnan jäännöksettä luontoon palauttava anarkismi korostavat yksilön sosiaalisuutta. Individualismia korostavan näkemyksen tunnetuin teoreetikko on Max Stirner.

Pääteoksessaan *Der Einzige und sein Eigentum* (1844) Max Stirner lähestyy nihilismia ja eksistentialismia kieltäessään ajatuksen yleisinhimillisestä, solidaarisesta moraalin tunnosta. Stirnerin ihmiskuva on egoisti. Yksilön perustilanne on konflikti yhteisön ja muiden yksilöiden kanssa. Yksilö tulkitsee kaiken oman hyvinvointinsa pohjalta ja hänen liittoutumisensa muiden yksilöiden kanssa on mahdollinen vain silloin, kun kaikki liiton osapuolet ymmärtävät toimivansa egoisteina. Itseen vetäytyminen ei aiheuta konflikteja, vaan ehkäisee niitä, sillä muiden reaktiot yksilöön on ymmärrettävä yhdentekeviksi. Stirnerin vastaus yksilöiden välisten suhteiden ongelmaan on näin häntä arvostaneen Nietzschen tavoin se, ettei ole mitään yhteistä, jaettavaa, kaikkia yksilöitä koskevaa moraalialia. (Woodcock 1975, 87-88.) Stirner tavoittelee ei-moraalisuutta, ei moraalin vastaisuutta, jota voidaan pitää eräänä moraalin muotona. (Olavinen 1975). Koska moraalin myytti eksistoi rationaalisessa, on yksilön rationaalisuuden tehtävä oman henkisen kehityksensä kautta tunnistaa ja hylätä se. Kun tähän on päästy, voidaan elää rationaalisuuden tuolla puolen, egoistin yksilön elämää. Sosiaalisella tasolla tämä tarkoittaa "egoistien unionia", sillä täydellinen eristäytyminen ei palvele egoistin intressejä. Toisin kuin valtio, egoistien unioni ei kuitenkaan käytä yksilöä vaan asettuu hänen käytettäväkseen, omaisuudekseen. Kukin edistää siinä omia intressejään tavoilla, jotka sopivat toisten egoistien vastaaviin pyrkimyksiin. Yksilöiden väliset suhteet ovat rauhanomaisia siksi, että väkivalta tai alistaminen rajoittavat egoistin vapautta. Hallitsijan rooli on riippuvainen alamaisten roolista ja siksi ristiriidassa egoistisen olemuksen kanssa.

Woodcockin mukaan Stirnerin egoismikin voidaan tulkita paitsi moraalien korvaamiseksi intressillä, myös vimmaiseksi valtion vastaisuudeksi. Stirnerin itsessään toteutunut yksilö ei vaadi oikeuksiaan muilta eikä siksi myöskään tunnusta oikeuksien käsitettä. Vapaus hänen sensijaan on tunnustettava siksi, että valtio on sen häneltä vienyt. Valtio on yksilön tahdon negaatio. Ja koska vapaus, intressien toteuttaminen, on omistamista, yksilön on vapautuakseen "omistettava valtio" niin perinpohjaisesti kuin mahdollista. Yhteiskunnassa vapaus on näin aina vapautta jostakin, ja täydellinen vapaus siksi mahdottomuus. Ei voida kuvitella yhteiskunnallisia olosuhteita, joissa yksilö hallitsisi todellisuutta niin täydellisesti, että hän olisi vapaa kaikesta. Pyrkimys tähän on kuitenkin luontaisen itsen toteutumista, joten rauhaa egoistin ja rajoituksina ja normeina toteutuvan valtion välillä ei voi olla. (Woodcock 1975 92-93.)

Anarkistisen ajattelun kirjo on näin ollen laaja. Sen voidaan kuitenkin arvioida keskittyvän valtion, yhteiskunnan, yksilön ja etiikan teemoihin. Sen painottumista epäkohtien osoittamiseen ratkaisumallien esittämisen sijasta selittää sen ei-utopistinen luonne. Yhteisen talousteorian puuttuessa voidaan hahmotelmina anarkistisesta yhteiskunnasta pitää lähinnä tiettyjä pienyhteisöjen kommuunimuotoisia asumisen ja toimeentulon käytäntöjä. Niiden lisäksi anarkistisia yhteiskuntakokeiluja ei ole esiintynyt juuri lainkaan. Poikkeus tästä säännöstä ovat Espanjan tapahtumat 1900-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä.

6. 3. Espanjalaisen anarkismin aika

Eräs anarkismin historian olennainen piirre on se, että toisin kuin niinkään kapitalismia kritisovalla marxilaisuudella, anarkismilla ei ole ollut historiallista tilaisuutta koetella hypoteesejaan käytännössä. Lähimmäs tätä se on päässyt Espanjassa.

George Woodcockin mukaan anarkistisen ajattelun erottaa muista poliittisista liikkeistä sen moraalinen-uskonnollinen elementti. Espanjalaisessa anarkismissa tämä elementti on anarkismin muita variaatioita voimakkaampi. Se ilmenee mm. fanaattisena valtionkin legitimoiman moraalisen auktoriteetin, katolisen kirkon, vastustuksena. Woodcock korostaa vihaa, jonka kirkon liittoutuminen valtion luoman ja ylläpitämän etuoikeutettujen luokan kanssa synnyttää uskonnollisissa, itsensä sorretuksi kokevissa yhteiskuntaluokissa. (Woodcock 1975, 359-360). Tämä piirre on vaikuttanut olennaisesti espanjalaisen anarkismin kannatukseen. Perustoimeentulon ongelmat tai poikkeuksellisen innovoiva yhteiskunta-analyysi ja agitointi eivät yksin selitä tuolloin toimeenpantujen anarkististen yhteiskuntakokeilujen kansansuosiota. Sen voidaan näin arvioida perustuneen myös uskonnollisen vakaumuksen tai kokemuksen kaltaiseen syvään emotionaaliseen reaktioon.

Woodcock esittää espanjalaisen anarkismin menestyksen muiksi premisseiksi maan kulttuurin ja taloudellisen rakenteen. Kulttuurisesti Espanja oli 1900-luvun alussa muusta Euroopasta eristynyt,

temperamentiltaan samanaikaisesti sekä konservatiivinen että vallankumouksellinen yhteiskunta, jossa "[...] köyhänkään ei tullut menettää arvokkuuttaan." (Woodcock 1975, 335.) Espanjan yhteiskuntarakenteen muodostui hallitsevan ja porvarillisen luokan lisäksi takapajuisesta agraarikulttuurista, ja teollistumisen eräille seuduille synnyttämästä nykyaikaisesta proletariaatista. Agraarikulttuurissa eli yhä vanha kyläkuntien yhteisomistuksen perinne.

Vanhakantaisen agraarisuuden ja teollisuusproletariaatin sekoituksen sopusointu ei ollut täysin harmoninen. Silti teollisuustyöläiset ja köyhät talonpojat muodostivat kansallisesti suvereenin Espanjan ammattiyhdistysliiton (Confederación Nacional del Trabajo, CNT), johon kuului vuonna 1918 yli miljoona työläistä. Liitto ilmoitti edustavansa "anarkistista kommunismia", jonka Guérin tulkitsee anarkosyndikalismiksi. Espanjalainen anarkismi rakentui näin sekä teolliselle että talonpoikaiselle perustalle. Sen kommunalistinen siipi kannatti Kropotkinin tieteellistä lähestymistapaa, syndikalistinen Bakuninia ja hänen espanjalaista oppilastaan Ricordo Mellaa. Käytännössä erot kiteytyivät edellisten pyrkimyksiin luoda keskiaikaishenkisiä "vapaita kommuuneja" ja jälkimmäisten kiinnostukseen anarkistiseen yhteiskuntaan siirtymistä edeltävän siirtymäkauden aikana työläisille maksettavien palkkojen perusteisiin. Käsitteet ja näkemykset kuitenkin myös sekaantuivat keskenään. (Guérin 1970, 159-161.)

CNT:n sisäisistä kriiseistä ja jakautumisista (2) huolimatta keskeistä on näin, että Espanjassa oli yksi järjestö, joka agitoi ja organisoi vallankumouksellisia luokkia — ja että tuo järjestö ei ollut marxilainen. CNT:n kokouksessa joulukuussa 1919 tosin hyväksyttiin julkilausuma Venäjän vallankumouksen "sankaritarusta", mutta jo seuraavana vuonna anarkosyndikalistinen liitto pettyi siihen, että työläisten ammattiliitot alistettaisiin Venäjällä kommunistipuolueelle. Vuoden 1921 Kommunistisen internationaalin III kokoukseen CNT:n valtuutettuna osallistunut Gaston Leval kirjoitti, ettei Venäjällä oltu päädytty vallankumoukseen vaan valtioon. Leval suositti että CNT peruuttaisi liittymisensä Kolmanteen internationaaliin. CNT irrottautuikin 1922 internationaalin vastineesta ammattiyhdistysliikkeessä, Punaisesta ammattiyhdistysinternationaalista. Se lähetti valtuuskunnan Berliinissä samana vuonna pidettyyn anarkosyndikalistien kansainväliseen kokoukseen. Siellä muodostettiin tuolloin Kansainvälinen työläisliitto, internationaalin anarkosyndikalistinen vastine. Tämän seurauksena CNT:n ja Moskovan suhteet katkesivat. (Guérin 1970, 155-158.)

Organisatorisen keskittyneisyyden lisäksi on huomattava Espanjassa julkaistujen anarkististen tekstien suuri määrä ja levinneisyys. José Peiratsin arvion mukaan vuonna 1931 julkaistiin yli viisikymmentä anarkistista teosta. Määrää on pidettävä suurena ottaen huomioon sen, ettei kansa ollut kokonaisuudessaan lukutaitoista. Julkaisuihin kuului anarkismin keskeisten tekstien lisäksi esimerkiksi teollistumista vastaan hangoittelevien nudistiryhmien toimeentulon pohdintaa. Tätä Guérin pitää ilmaisuna siitä, että CNT pyrki "[...] tyydyttämään ihmisen mitä moninaisimpia toiveita." (Guérin 1970, 163-165.)

Vasemmistopuolueiden yhteenliittymä Frente Popular voitti vaalit vuonna 1936. Koska Espanjan anarkistista vallankumousta oli tuolloin jo perusteellisesti valmisteltu sekä organisatorisella että agitaation ja paikallisten kollektivististen perinteiden tasolla, oikeisto tulkitsi vaalituloksen vallankumouksen alkamiseksi. Yhteiskunta muuttuikin radikaalisti ja parlamentaarista pelisäännöistä piittaamatta. Maanviljelijät lakkasivat maksamasta maanvuokria. Maatyöläiset ottivat maat haltuunsa. Vankeja vapautettiin vankiloista. Kunnanvaltuustot erotettiin paikalliseen itsehallintoon pyrittäessä. Rautatieläisten lakko alkoi. Vastaukseksi eversti Franco yritti vallankaappausta, mutta epäonnistui mm. siksi että sotilaita liittyi CNT:n joukkoihin. Taistelu kuitenkin jatkui. Paikoin anarkistit karkottivat tai tuhosivat kansalliskaartit, poliisi ja armeija menettivät auktoriteettiasemansa, työläiset huolehtivat järjestyksen ylläpitämisestä. Korttelikomiteat organisoivat elintarvikehuoltoa, sotakomiteat työläismiliisien lähettämistä rintamalle Francon sotilaita vastaan. (Guérin 1970, 169-171.)

CNT yritti keskittyä talouteen puoluepolitiikan sijasta. Sotatilan vallitessa se päätyi kuitenkin nopeasti yhteistyöhön muiden vasemmistoryhmittymien kanssa. Perustettiin puolustusneuvosto, joka vastasi valtion hallitusta. Anarkistit ottivat vastaan ministerinpaikkoja. Yhteisen vaaran uhatessa anarkistien oli liittouduttava. Ennen pitkää taistelu Francon fasismia vastaan "[--] rappeutui todelliseksi klassistityypiseksi, totaaliseksi sodankäynniksi." (Guérin 1970, 173).

Vallankumouksen työstäminen sodaksi merkitsi kansanjoukkojen aktiivisen osallistumisen vähenemistä. Anarkistiselta yhteiskunnalta putosi näin pohja. Sen lisäksi sotaa käyvä tasavaltalainen liittoutuma tarvitsi Neuvostoliiton apua. Avulla oli kaksi ehtoa. Sen tuli hyödyttää kommunisteja, ei anarkisteja, eikä vallankumouksen tullut ylittää voittaa, sillä se olisi merkinnyt Neuvostoliiton liittolaisenaan pitämän Englannin investoimien pääomien pakkolunastusta. Kun kommunistien hallitsemat, uudelleen aktivoidut poliisivoimat riisuvat Barcelonassa työläiset aseista, anarkistit kielsivät heitä tekemästä vastarintaa yhteisen fasisminvastaisen taistelun nimessä. Näin paikallis- ja itsehallintoon, valtion kumoamiseen, kirkon kumoamiseen ja vapaan ihmisen ideaan pyrkinyt anarkistinen vallankumous oli käytännössä epäonnistunut. (Guérin 1970, 171-174.)

Espanjalaisenkin anarkismin voidaan katsoa kohdistuneen valtion eettisesti perustelemattomiksi koettuja toimia ja rakenteita vastaan. Tätä Woodcockin moraaliskonnolliseksi nimeämää anarkismin tasoa voidaan pitää sille keskeisenä. Se onkin anarkismissa edelleen läsnä Espanjan tappiosta huolimatta.

6. 4. Anarkismin politiikka ja etiikka

Käytettäessä anarkismin käsitettä pejoratiivisessa ja pelotteenomaisessa merkityksessä sille pyritään antamaan yksinomaan väkivaltainen sisältö. Sekä tunnetuimpien anarkismin teoreetikoiden teokset että espanjalaisen anarkistisen yhteiskuntakokeilun kehityskulku osoittavat kuitenkin, ettei anarkismi

käsitteenä palaudu terrorismiin. Väkivallan problematiikka korostuu niiden ajattelijoiden teoksissa, jotka katsovat anarkistiseen yhteiskuntaan siirtymisen edellyttävän aseellista vallankumousta, ja individualistisen anarkismin pohjalta syntyneessä illegalismissa. (Kts. esim. Sakki 2003). Nämä eivät kuitenkaan muodosta anarkistisen ajattelun kokonaisuutta tai edes sen valtaosaa.

Keskeisiä yhteiskunnallisen ajattelun periaatteita ovat Proudhonille oikeudenmukaisuus ja Kropotkinille keskinäinen apu. Molemmissa käsitteissä ihmisen vaistonvarainen sosiaalisuus jalostuu tietoisuuden kautta sosiaalisuudeksi, jonka perusta on reflektiossa ja valinnassa. (Närhi 1980, 63-67.) Yhteiskunnan tehtävä on ottaa tämä huomioon. Mikäli näin tapahtuu, taloudellisen epätasa-arvon ja sorron kaltaisista seikoista tulee poikkeustapauksia, joita yhteiskunta pystyy käsittelemään humanisti, ilman erilaisia väkivaltakoneistoja. Proudhonin voidaan kuvata pyrkivän hahmottelemaan tätä analysoimalla etupäässä omistussuhteita, Kropotkinin puolestaan yhteisömuotoja.

Bakuninille keskeistä on vapaus, ihmisen luonnonmukainen olemus. Inhimillinen eettinen järjestys muodostuu vapaudesta ja yhteiskunnallisesta solidaarisuudesta. (Närhi 1980, 63). Valtio ei toimi tämän järjestyksen puitteissa, vaan on olemassa vahvistaakseen etuoikeutettujen aseman ja yhteiskunnallisen epätasa-arvon. (Airas 1986, 74-77).

Espanjan tapahtumissa voidaan arvioida olennaiseksi tekijöiksi yhteisomistuksen perinteen, kulttuurin alimmillekin sosiaaliluokille suoman omanarvontunnon ja pettymyksen katoliseen kirkkoon. Vallitsevaa yhteiskunnallista järjestelmää ja omistussuhteita ei teollisuustyöläisten ja maatalousväestönkään parissa yleisesti mielletty ainoaksi vaihtoehdoksi. Moraalisen auktoriteetin liittouduttua rakenteelliseksi epäoikeudenmukaisuudeksi koetun kanssa kansalaiset tunsivat tarvetta muodostaa itse omia moraalikäsitteitä. Koska ajattelun ei perinteisesti katsottu kuuluvan vain ylimmille sosiaaliluokille, ryhtyivät alimmat luokat tähän käsitysten muodostamisen prosessiin sekä omassa elämämpiirissään että perehtyen teoreettiseen kirjallisuuteen. Ja koska Espanjan inkvisitio tukahdutti maassa 1500-luvulla uskonnollisen etsinnän ja vapaa-ajattelun idut poikkeuksellisen julmasti, näyttäytyy espanjalainen anarkismi kirkkoja polttavassa perusteellisuudessaan myös eräänlaisena jälkijättöisenä uskonpuhdistuksena. (Woodcock 1975, 359).

Anarkistinen kritiikki kohdistuu ideatasolle, yhteiskunnallisten toimintojen ja rakenteiden perusteluihin. Siksi se tekee selvän eron toiminnan muodon ja sen sisällön välillä. Auktoriteetti — mikäli se käsitteenä myönnetään — on perusteltavissa vain sisällöllä, ei muodolla. Eettisesti kestävä sisällön perusteista esitetään erilaisia tulkintoja luonnosta ihmiseen yksilönä ja/tai yhteisönä tuotoksena, mutta eettisten arvojen olemassaoloa sinänsä ei juuri kyseenalaisteta. Sitä ei myöskään yleensä palauteta tiettyyn yhteiskuntaluokkaan. Airas esittää ristiriitaisen ja ajatteluun aktiivisesti muokanneen Bakuninin nähneen slaavilaisen maalaisköyhälistön moraalisesti puhtaimpana ja luonnollisimpana ryhmänä (Airas 1986, 144). Toisaalta Woodcock katsoo Espanjan tapahtumien perustuneen Bakuninin ajatuksiin juuri siinä, että tuolloin anarkistista yhteiskuntaa pyrkivät CNT:n ja

etenkin FAI:n piirissä luomaan sekä teollisuustyöläiset, maatalousväestö että "marginaaliset sosiaaliset elementit". Hänen mukaansa Bakunin nimenomaisesti painottaa rosvojen ja rikollisten yhteiskunnallista valppautta ja roolia. Bakunin lisäksi Woodcock löytää tälle ilmiölle edeltäjiä Espanjan historiasta ja etenkin uskonnollisista sääntökunnista. Jesuiitat oikeuttivat eräässä historiansa vaiheessa idealismilla sekä laittomuuksia että sosiaalisia kokeiluja. (Woodcock 1975, 358-359.)

Kaikille yhteiskunnallisille aineksille avoin moraalinenkin liikehdintä voi hyväksyä myös toimintoja, jotka vallitseva yhteiskuntajärjestelmä kykenee näkemään ainoastaan moraalittomuutena. Espanjassa Buenaventura Duruttin tapaisilla militantisti toimivilla idealisteilla oli joukoissaan myös ammattimaisia pistoleroja, palkkasotureita. He taistelivat hinnasta riippuen niin anarkistien kuin suurmaanomistajien ja jopa poliisinkin joukoissa. (Woodcock 1975, 354). Bakuninilainen alttius romantisoida muulle yhteisölle vaarallista väkivaltarikollista yhteiskunnallisena kapinallisena lienee läsnä myös muussa anarkistisessa ajattelussa. Sen perusteella ei kuitenkaan voida tyhjentää anarkismin luonnetta.

6. 5. Kuokkavierastapahtumat anarkismin teorioiden valossa

Beckin sääntöjä muuttavaa politiikkaa ei voida pitää anarkismin synonyyminä. Anarkistinen ajattelu ei välttämättä sisällä käytännön yhteiskuntamallia. Beck myös esittää sääntöjä muuttavan politiikan tapahtuvan juuri nykyisessä modernin muutoksen historiallisessa tilanteessa. Näin kylmän sodan päättymisen ja ekologisen katastrofin uhka ovat sen keskeisiä premissejä.

Edellä anarkismia on lähestytty tietyinä historiallisena prosessina, jotta se olisi rinnastettavissa Kuokkavierastapahtumien historialliseen prosessiin. Esimerkkinä on käytetty espanjalaista anarkosyndikalismia. Tätä on osin palautettu Mihail Bakunin ajatteluun ja rinnastettu myös muihin anarkismin teoreetikoihin. Tällä anarkismin muodolla on erityiset kulttuuriset, historialliset ja uskonnolliset taustansa. Keskeistä sille on hallitsevan luokan moraalinen kritiikki ja sen pohjalta esitetty ja myös osin toteutettu itsehallintomalli.

Kuokkavierastapahtumat poikkeavat olennaisesti espanjalaisesta anarkismista neljällä tavalla.

Espanjalaista ay- ja agraariväestöpohjaista anarkismia organisoivat ja hallitsivat suvereenisti CNT-ammattiliitto. Kuokkavierastapahtumat eivät ole ay-liikkeelle rakentuvaa toimintaa, vaan sen kritiikkiä. Kuokkavierastapahtumien synnyssä keskeinen oli Solidarisuus-ryhmä, joka edusti anarkosyndikalismia. (Ravela 2003). Ryhmä oli kuitenkin pieni, eikä sen koko olennaisesti kasvanut Kuokkavierastapahtumien osanottajamäärän kasvaessa. Paljon julkisuutta saaneet Valkohaalarit osallistuivat tapahtumaan vain vuonna 2000. Vaikka heidän piiristään lähtenyt tottelemattomuuden toimintamalli hallitsikin myös myöhempiä Kuokkavierastapahtumia, ei tapahtumia voida kokonaisuudessaan pitää myöskään Valkohaalarien/Tottelemattomien mielenosoituksina. Myöskään

minkään muun ryhmän ei voida katsoa hallinneen Kuokkavierastapahtumien muotoutumista ja toimintamallia.

Toiseksi, Espanjan anarkismin kansansuosioon vaikutti olennaisesti kansan tutustuminen anarkismin teorioihin. Kuokkavierastapahtumilla ei ole esittää yhtä poliittista teoriaa tai analyysiä, johon tapahtumaan osallistujien odotetaan yhtyvän. Lyhyiden Kuokkavierasjulistusten toistuvat teemat ovat uusliberalistisen talouspolitiikan tuloksena syntynyt pitkäaikaistyöttömyys, sosiaaliturvan leikkaukset, kaikille taattu toimeentulo työmarkkinoille sijoittumisesta riippumatta ja kansallisvaltion idean kyseenalaistaminen. Näitä julistuksia lukuunottamatta ei ole tekstejä, joiden esitettäisiin edustavan Kuokkavierastapahtumiin osallistujien kokonaisuuden näkemystä. Näin ollen ei myöskään voida esittää Kuokkavierastapahtumien tämän tutkimuksen tarkastelemana aikakautena kasvaneen osallistujamäärän merkitsevän jonkin tietyn yhteiskunnallisen analyysin kasvanutta kannatusta.

Kolmanneksi, Espanjan anarkismi ei tuominut väkivallan käyttöä sortavaksi kokemaansa luokkaa vastaan eikä kehottanut anarkisteja pidättymään siitä. Päinvastoin, väkivaltaa käytettiin runsaasti. Kaikki Kuokkavierasjulistukset taas ovat painottaneet mielenosoittajien pyrkimystä väkivallattomuuteen. Keskeinen tapahtuma tässä yhteydessä on kutsuvieraita kuljettavien taksien pysäyttäminen ja vähäisemmässä määrin mielenosoituksissa suhteellisen yleinen mellakka-aitojen työntäminen. Mikäli nämä koetaan väkivallaksi, voidaan osan Kuokkavierastapahtumien mielenosoittajista esittää tässä myötäilevän Espanjan tapahtumia. On kuitenkin mielekästä tehdä ero sen suhteen, pysäytetäänkö ja/tai naarmutetaan autoa vai pahoinpidelläänkö tai tapetaan ihminen. Tämän eron valossa ei Kuokkavierastapahtumia voida pitää väkivaltaisina, eikä niitä voida rinnastaa Espanjan anarkismin tapahtumiin. On myös huomattava, ettei Kuokkavierastapahtumissa ilmenneen väkivallan voida osoittaa olleen mielenosoittajajoukon yhteisiä ratkaisuja, vaan yksittäisten mielenosoittajien tai mielenosoittajaryhmien tekoja. Osaa väkivallasta voidaan myös pitää seurauksena poliisin toiminnasta.

"Osa näistä tapahtumista on kyllä ollut osittain poliisinkin virheiden, sanotaan nyt näin, tulosta." (Hakanen 2003).

Neljänneksi, Kuokkavierastapahtumat eivät kokonaisuutena esitä esimerkiksi kollektivismiin, yhteisomistukseen tai itsehallinnon tapaisia yhteiskuntamalleja ratkaisuksi protestoimiinsa ongelmiin. Taatun toimeentulon vaatimusta ei voida samaistaa malliin sen toteuttamiseksi.

Kuokkavierastapahtumien yhteyksistä Espanjan anarkismiin voidaan mainita käytännön pyrkimys liittää etiikka ja politiikka toisiinsa uudella tavalla.

Espanjan anarkismille oli luonteenomaista se bakuninilainen tendenssi, ettei se sulkenut ulkopuolelleen vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän rikollisiksi määrittelemiä toimijoita. Siitä, kuinka keskeinen ryhmä ammatti- tai tuomitut rikolliset espanjalaiselle anarkismille olivat, ei tämän

tutkimuksen lähteiden perusteella voida esittää arvioita. On syytä olettaa, että heidän kuulumisellaan anarkistien joukkoihin oli lähinnä käytännön syitä, koska väkivallan käyttämisestä ei pidättäydytty.

Vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän rikolliseksi määrittelemän toiminnan pitäminen poliittisena on kuitenkin keskeinen kysymys. Sen kohdalla voidaan nähdä tiettyä sukulaisuutta espanjalaisen anarkismin ja Kuokkavierastapahtumien välillä.

Espanjalaisen anarkismin ja Kuokkavierastapahtumien poliittisia tilanteita ei voida suoraan samaistaa. Molempien voidaan kuitenkin tulkita ilmentävän tiettyä piittaamattomuutta vallitsevan järjestelmän auktoriteetista ja sen tekemistä määritelmistä. Rikollisuuden palauttaminen yhteiskunnallisiin rakenteisiin ei sinänsä ole uusi ilmiö. Se luonnehti esimerkiksi 1970-luvun suomalaisen vasemmistolaisuuden aaltoa ja siihen ainakin osittain samaistuvaa yhteiskuntatieteellistä tutkimusta. Näin ollen se ei ole uutta myöskään suomalaisessa mielenosoitusperinteessä. Praktista kieltäytymistä poliittisten instituutioiden normeista mielenosoituksissa voidaan kuitenkin pitää suomalaisessa kontekstissa radikaalina. Sen voidaan myös arvioida provosoineen tässä tutkimusaineistossa olennaista Helsingin Sanomien "tällaisia idiootteja"-tyyppistä kirjoittelua. (Harju 2001).

Tämä rikollisuuden ja poliittisuuden kysymys on osa suurempaa politiikan etiikan kokonaisuutta. Woodcockin osoittaman Espanjan historiallisen tilanteen uskonnollisen problematiikan voidaan esittää korreloivan Beckin riskiyhteiskuntaan siirtymisessä tapahtuvan uskonnon uudelleenarvioinnin kanssa. Molemmissa tapauksissa on olemassa arvojen kokonaisuus, joka etsii uutta muotoa vanhan sijaan. Arvojen ladatusta tilanteesta ei olla siirtymässä arvotyhjiöön, vaan arvomaailma mielletään edelleen tosiolewiseksi. Arvojen vanhan, rituaalistuneen muodon ei kuitenkaan koeta enää vastaavan todellisuutta. Tässä mielessä Kuokkavierastapahtumien voidaan arvioida samaistuvan espanjalaiseen anarkismiin.

Kuokkavierastapahtumissa uusliberalistinen talouspolitiikka tulkitaan seurauksineen tietoiseksi toiminnaksi. Näin kyseenalaistetaan nimenomaan tämän politiikan eettisyys. Valtion velkojenmaksukyvyn tai bruttokansantuotteen mahdollista kohenemistä ei arvoteta, vaan tuodaan esiin niistä työttömyytenä, asunnottomuutena, köyhyytenä, sairaanhoitojonoina ja sosiaaliturvan leikkauksina yksilöiden elämäntarinoissa maksettu hinta. Kuokkavierastapahtumien voidaan arvioida pitävän ihmisen toiselle tekemää käytännön tekoa abstraktia tai valtiontaloudellista tasoa olennaisempana etenkin siksi, etteivät tapahtumat täysin myönnä valtion auktoriteettia. Kiistäessään hallinnollisen auktoriteetin ne kiistävät myös arvomoraalisen. Yhteydet Proudhonin oikeudenmukaisuuteen, Kropotkinin keskinäiseen apuun ja Bakuninin vapauteen ovat ilmeiset, olkoonkin ettei Kuokkavieraiden valtaosa tuntene näiden ajattelijoiden töitä.

Anarkistisesti, valtion auktoriteetin kyseenalaistaen ilmenevä eettinen kritiikki on sijoitettavissa myös Beckin modernin muutoksen teoriaan. Beckin mukaan ihmisten tuleminen tietoisiksi siitä,

etteivät yhteiskunnan turvainstituutiot kykene enää suojelemaan heitä taloudellisen hädän tapaisilta uhilta horjuttaa totutun yhteiskunnallisen järjestyksen perusolettamuksia. Näistä hän mainitsee kansallisvaltion käytännöt ja symboliikan. Kollektiivisten ja ryhmaspesifien merkityslähteiden menettäessä merkitystään yksilön määrittely siirtyy yhä enenevässä määrin hänen itsensä tehtäväksi. Tätä voidaan pitää myös anarkistisen ajattelun esittämänä kehityskulkuna. Keskeiseksi eroksi näiden välille jää se, että Beck ajoittaa tapahtumat osaksi modernin kehitystä, kun taas useat anarkismin teoriat analysoivat ja arvottavat valtion olemusta sinänsä.

Tämän Kuokkavierastapahtumien ja espanjalaisen anarkismin yhteyden pohjalta ei kuitenkaan voida väittää Kuokkavierastapahtumia anarkistisiksi tapahtumiksi siten kuin termiä on tässä tutkittu. Siihen ei myöskään oikeuta anarkismin myytti ja sen usein raflaava retoriikka, vaikka sekä poliittisten instituutioiden toimijat että jotkin kuokkavieraat ovat niitä käyttäneet. (Kts. esim. Oinonen 2003, Anonyymi: Väkivallattomuuden dogmi ei kannata pitkälle [WWW-dokumentti]). Pikemminkin ne ovat suomalaisen mielenosoitusperinteen uusi luku, jonka yhteydet modernin yhteiskunnan ja sen mielenosoituskulttuurin yleiseen muutokseen ovat niiden anarkistisia sävyjä keskeisempiä. On muistettava, että Kuokkavierastapahtumiin kuuluu useita suomalaisen mielenosoitusperinteen piirteitä, ja että valtio on näiltä osin myös myöntänyt tapahtumille mielenosoitusten statuksen. Anarkismin tarkoitushakuisuus ja yksimielisyys valtion olemuksen suhteen niistä sen sijaan kokonaisuutena puuttuu.

Beckin refleksiivisen modernisaation teorian perusteella voidaan sanoa Kuokkavierastapahtumien poikkeavan suomalaisesta mielenosoitusperinteestä siksi, että tuo perinne on modernin muutoksessa tyhjentyneet merkityssisällöistään. Anarkismin teorian avulla tätä voidaan täydentää siten, että nimenomaan perinteen poliittisen etiikan tyhjeneminen on ollut omiaan rohkaisemaan luopumaan siitä. Mielenosoitusperinne on Kuokkavierastapahtumissa koettu valtion instituutioiden sisäiseksi rituaaliksi. Koska Kuokkavierastapahtumat pyrkivät antamaan äänen niille, jotka nämä instituutiot ovat sulkeneet ulkopuolelleen, ei perinteen noudattaminen ole mielekäästä.

VIITTEET

1) Esimerkki tästä: "Jos ajatellaan että yhteiskuntaa rakennettaisiin anarkistien puitteissa, niin sehän on mahdottomuus. Jos niinku anarkismi ymmärretään semmosena mitä se on. [-] Eli ei normaaliin yhteiskuntaan voi ajatella että siinä on anarkistista toimintaa. Silloin ollaan jo rikollisuuden äärellä." (Oinonen 2003). Vastaava anarkismin tulkinta on löydettävissä tämän tutkimuksen aineistoista etenkin kansanedustaja Salon ym. lakialoitteen lähetekeskustelun Erkki Pulliainen puheenvuoroista. (Pulliainen 2002b).

2) CNT:stä erosi vuonna 1927 Federación Anarquista Iberica (FAI), joka otti tehtäväkseen puolustaa anarkististen oppien puhtautta. Repeämä saatiin kuitenkin paikatuksi, ja reformistinen virtaus jatkui CNT:n sisällä. (Guérin 1970, 162.)

7. Globaalit kuokkavieraat

7.1. Kansallisvaltion viitekehys murtuu

Ulkopoliittisen instituutin tutkimuksessa *Kansainvälinen terrorismi ja Suomi* Toby Archer tulkitsee Kuokkavierastapahtumat "merkiksi "uudesta" poliittisesta väkivallasta kylmän sodan jälkeisessä Suomessa". Hän sijoittaa tapahtumat "Ääriivasemmistolainen tai globalisaation vastainen väkivalta" - otsikon alle. Yhteiskunnan Kuokkavierastapahtumia kohtaan tuntemaan antipatian Archer esittää johtuvan lähinnä siitä, että "kansainvälisesti katsottuna erittäin tasa-arvoisessa" Suomessa mielenosoittajien tekemä "jako ihmisiin, joilla "on" ja joilla "ei ole", on pitkälti teennäinen". Hän epäilee mielenosoittajien haluavan "ilmeisesti kiistää kansallisen yhtenäisyyden valitsemalla kohteekseen tapahtuman, jonka tarkoituksena on symbolisoida tuota yhtenäisyyttä." (Archer 2004, 18-20.)

"Olisi ehkä houkuttelevaa sivuuttaa ilmiö nuorten näyttämisenhaluna ja arviointikyvyn puutteena, mutta koska mielenosoitukset ovat muuttuneet villoista väkivaltaisiksi ja vaativat poliisilta yhä mittavampia toimenpiteitä joka vuosi, herää kysymys, mikä on aiheuttanut tämän aikaisemmin puuttuneen ilmiön esiintymisen nyt." (Archer 2004).

Archer huomauttaa, ettei tätä mielenosoituksissa esiintynyttä väkivaltaa "pidä liioitella". Se saa hänen mukaansa huomiota oikeastaan vain siksi, ettei Suomessa "muuten esiinny poliittista väkivaltaa käytännössä lainkaan." (Archer 2004, 21.) Tästä huolimatta hänen tulkintansa Kuokkavierastapahtumista voidaan arvioida olevan ristiriidassa tämän tutkimuksen tulosten ja päätelmien kanssa.

Kysymys siitä, mikä on aiheuttanut Kuokkavierastapahtumien kaltaisen ilmiön esiintymisen juuri nyt, on aiheellinen. Siihen voidaan kuitenkin yrittää vastata vain asettamalla Kuokkavierastapahtumat validiin poliittiseen viitekehykseen. Archerinkin käyttämä kansallisvaltion staattisuuden ideologian viitekehys ei mahdollista Kuokkavierastapahtumien korrektia lukemista poliittisesti. "Villistä väkivaltaiseksi muuttunut" "globalisaation vastainen väkivalta", joka "vaatii" poliisilta alati mittavampia toimenpiteitä pyrkiessään "kiistämään kansallisen yhtenäisyyden" on raflaava ja jopa vääristävä kuva näistä mielenosoituksista.

Kuokkavierastapahtumissa on esiintynyt vain vähän mielenosoittajien harjoittamaa väkivaltaa siinä ihmisen ja toisen ihmisen välisen fyysisen konfrontaation merkityksessä, jossa sana yleisesti ymmärretään. Esiintynyt väkivalta on kohdistunut ennen muuta taksiautoihin. Sitä ei voitane tulkita nimenomaan "globalisaation vastaiseksi", eikä sen määrä tai uhka "vaadi" poliisilta esimerkiksi vuoden 2003 Kuokkavierastapahtumissa nähdyn veroista varustautumista.

Kuokkavierastapahtumat eivät myöskään lue itsenäisyyspäivän vastaanottoa tapahtumana,

jonka tarkoitus on "symbolisoida kansallista yhtenäisyyttä", vaan taloudellisen ja poliittisen vallankäytön usein julkilausumattomien kytkösten symbolina. Näin ollen niiden protestin ei voida esittää nimenomaisesti kohdistuvan identiteettiprojektin myyttiin suomalaisista yhtenä kansakuntana.

Suomalaista yhteiskuntaa voidaan luonnehtia kansainvälisesti katsottuna taloudellisesti ja kulttuurisesti varsin tasa-arvoiseksi. Kuokkavierastapahtumien teemat ovat kuitenkin työttömyyden ja asunnottomuuden kasvun ja sosiaaliturvan leikkausten ja näistä vastuulliseksi nimetyn uusliberalistisen talouspolitiikan vastustaminen, taatun toimeentulon vaatimus ja kansallisvaltion kyseenalaistaminen defintiivisenä poliittisena toimijana. Ne perustuvat ajatukseen ihmisistä, joilla "on" valtaa ja joilla "ei ole" valtaa. Vaikka vallan käsitteen määrittely vaatiikin omaa tutkimustaan, ei tämä asetelma sinänsä liene Suomessa sen teennäisempi kuin globalistikaan.

Validi poliittinen viitekehys Kuokkavierastapahtumien tarkastelemiseksi onkin kansallisvaltion murtumisen oloissa tapahtuva uusi globaali kansalaisaktivismi. Sekä se talouspoliittinen kehitys, jonka mm. Kuokkavierastapahtumat nimeävät uusliberalistiseksi, että uusi kansalaisaktivismi ovat luonteeltaan globaalia, kansallisvaltioiden valvonta- ja toimeenpanokoneistoista paljolti riippumatonta toimintaa. Talouspolitiikan kontekstissa tämä on merkinnyt uusien omistus- ja hallintojärjestelyjen ja -mahdollisuuksien ohella esimerkiksi tuotantojen siirtämistä työvoimakustannuksiltaan yhä halvempiin maihin. Koulutuksen ja terveydenhoidon kaltaisia, yhteiskunnassa aiemmin oikeuksiksi miellettyjä toimintoja on myös pyritty käsittelemään tuotteina. Tämä on tarkoittanut niidenkin kilpailuttamista ja yksityistämistä. Kansallisvaltioiden valvontamahdollisuudet tämän kehityksen suhteen ovat heikentyneet olennaisesti. Niiden poliittiset instituutiot ovat näin tyhjentyneet merkityksistään, eikä ole syytä olettaa tämän kehityskulun kääntyvän lähitulevaisuudessa päinvastaiseksi.

Ei-valtiollinen politiikka ja kansalaisaktivismi ovat vastanneet tähän uuteen maailmanjärjestykseen verkostoitumalla nekin globaalisti. Maailman Sosiaalifoorumi ja erilaiset massamielenosoitukset esimerkiksi EU:n huipputasen kokousten yhteydessä ovat näkyvimpiä näiden eri toimijoiden fyysisiä yhteenkokoontumisia. Verkko on kuitenkin niitä tärkeämpi uusien ajatusten ja kampanjoiden kehittelyn tila. Verkossa eri ideologioita, analyyseja ja toimintamalleja edustavat ryhmät määrittelevät ja vertailevat päämääriään, etsivät ja löytävät yhteisiä nimittäjiä ja luovat toisinaan myös yhteisiä aktioita ja myös pitkäkestoisempia kampanjoita. Olennaista on, että eri toimijat pyrkivät lähestymään toisiaan uudistamatta radikaalisti omaa identiteettiään. Valtiolliselle politiikalle tyypillinen assimiloitumistendenssi ei näytä olevan uudessa kansalaisaktivismissa vastaavassa asemassa.

Kuokkavierastapahtumissa on näin ollen keskeistä se, että niissä esitetty protesti toistuu tätä tutkimusta tehtäessä kansallisvaltioiden rajoista piittaamatta siellä, missä esiintyy kuvatun kaltaista talouspoliittista liikettä. Kuokkavierastapahtumien ilmeisimpien kansallisten erikoispuirteiden — ajankohta, ay-liikkeen kritiikki, huomattava kitka rationaalisen ja valtiosuuntautuneen paikallisen mielenosoitusperinteen kanssa — ei pidä antaa peittää näkyvistä tätä niiden perimmäistä luonnetta.

Kansallisvaltioiden edustuksellisen demokratian muodot eivät aina päde uuden kansalaisaktiivisuuden yhteydessä sen enempää kuin ne hallitsevat uutta talousjärjestystä.

7. 2. Tottelemattomuus uuden kansalaisaktiivisuuden identiteettinä

Uuden kansalaisaktiivisuuden keskeinen keskustelu- ja organisoitumisfoorumi on verkko. Tämänkin tutkimuksen aineistoista voidaan verkkoaineistojen arvioida analysoivan tutkimuskohdetta olennaisesti sanomalehti- ja eduskunnan aineistoja täsmällisemmin. Verkko on uusi, modernin kansallisvaltion poliittisille instituutioille ja myös perinteiselle journalismille edelleen ilmeisen vieras väline (1). Verkossa organisoituneiden liikkeiden ja ryhmien nimeäminen Archerin huolestuneeseen tapaan "epämääräisiksi" osoittaa kansallisvaltion poliittisten instituutioiden kyvyttömyyttä hahmottaa niiden muotojen ulkopuolella rakentuvia poliittisia identiteettejä. (Archer 2004, 20). Tulkintaa, jonka mukaan kansallisvaltion juridis-sosiaalisista identiteeteistä kieltäytyvä toimija valitsee rikollisen identiteetin, voidaan pitää hätköitynä ja naiivina. Kuokkavierastapahtumissa tämä ongelma näkyy etenkin vaikeutena hahmottaa hyvin heterogeenistä erilaisten toimijoiden kokonaisuutta poliittiseksi toimijaksi lainkaan. Tapahtumien ei-hierarkisen järjestäytymismallin avulla mielenosoittajat pyrkivät kuitenkin tarkoitushakuisesti sisällyttämään erilaisia poliittisia toimijoita yhteen temaattiseen ja toiminnalliseen kokonaisuuteen siten, että toimijoiden oma ominaislaatu säilyy. Tämä on poliittinen valinta. Kuokkavieraat sanoutuvat irti useista heille tarjotuista identiteeteistä, mutta pyrkivät myös luomaan niiden sijaan omansa. Koska prosessi on verbalisoitu ja julkinen, voidaan sen jättämistä huomiotta pitää politikointina staattisuuden ideologian konservatiivisessa kontekstissa.

Tässä tutkimuksessa Kuokkavierastapahtumien prosessia on taustoitettu Ulrich Beckin refleksiivisen modernisaation ja riskiyhteiskunnan käsitteiden avulla. Kari Palosen käsiteanalyttinen ja -historiallinen poliittisen toiminnan teoria ja Giorgio Agambenin ja Michael Hardtin ja Antonio Negrin tottelemattomuuden teoria ovat omiaan selittämään uuden poliittisen identiteetin luomisen tarvetta.

Palosen mukaan kyse on uuden politisoinnin mahdollistamasta politikoinnista, joka huomioi kontingenssin uudella tavalla. Tätä politikointia ei voida depolitisoida sellaisen politisoinnin nojalla, johon se ei itse perustu. Hyväksyttäessä politikointi kontingenssilla hyväksytään se, ettei aika pelkästään rajoita poliittista aktiiviteettia, vaan on myös sen väline. Muutos oletetaan osaksi poliittista. (Palonen 1993a, 11-12, Palonen 2003, 184-185.) Uuden politikoinnin yleistyessä modernin perusteellisesti muuttuessa voidaankin arvioida takertumisen staattisuuden ideologiaan tehostavan käynnissä olevaa kansallisvaltion viitekehyksen murtumista, ei hillitsevän sitä.

Agambenin mukaan elämän kokonaisuus ja se elämän määritelmä, johon suvereenin vallankäyttö kohdistuu ja johon se siksi rohkaisee, eivät ole sama asia. Konflikti suvereenin valtiollisen politiikan ja ei-valtiollisen politiikan välillä palautuu elämän kokonaisuuden luonteeseen.

Tottelemattomuus, pyrkimys luoda suvereenin juridis-sosiaalisista identiteeteistä erillinen poliittinen identiteetti korreloi elämä-muodon ja paljaan elämän tunnistamisen kanssa. Yhtäältä "stalinismin", toisaalta "oikeusvaltion ja edistysuskon" ideologisten esteiden romahdettua poliittisen filosofian on mahdollista havaita ajan realiteetit. (Agamben 2001, 11-18, 75).

"Ja kuten ensimmäisen teollisen vallankumouksen suuri muutos tuhosi *Ancien Régimen* sosiaaliset ja poliittiset rakenteet ja julkisoikeuden kategoriat, samalla tavoin suvereniteetin, oikeuden, kansakunnan, kansan, demokratian ja yhteistahdon termit peittävät nykyään todellisuutta, jolla ei ole enää mitään tekemistä sen kanssa, mitä nämä käsitteet tarkoittivat, ja se, joka jatkaa niiden kritiikitöntä käyttöä, kirjaimellisesti ei tiedä, mistä puhuu." (Agamben 2001, 75).

Tämän haasteen huomioiva ajattelu jakautuu niihin, jotka ajattelevat historian loppua ilman valtion loppua, ja niihin, jotka olettavat valtion lopun ilman historian loppua. Edellistä ajattelutapaa Agamben kuvaa postmoderniksi teoriaksi ihmiskunnan historian päättymisestä universaaliin, homogeeniseen valtioon. Jälkimmäiseksi voidaan tulkita esimerkiksi tässäkin tutkimuksessa esillä oleva anarkistinen ajattelu. Kumpikaan näkemys ei kuitenkaan ole Agambenin mukaan tehtävän tasalla. Sekä historian että valtion loppu on ajateltava yhdessä ja asetettava ne toisiaan vastaan. Ihmisen on tunnistettava elämä-muoto ja sitä häneltä kieltävät suvereenin intressit. Koska valtio on vain historiallisen *arkhên* kätöksässä säilymistä, ei tilanteessa, jossa ihmisen on näin otettava omakseen oma historiallisuutensa, voida enää ajatella hänen antavan sille valtiollista muotoa. (Agamben 11-12, 75-76.) Myös Beckin voidaan tulkita käsittelevän tähän rinnasteista problematiikkaa huomioissaan yksilöllistymisestä ja alapolitiikan aktivoitumisesta riskiyhteiskuntaan siirtymisen eri vaiheissa. (Beck 1995, 26-29, 32-33).

Hardt ja Negri pyrkivät konkretisoimaan Agambenin ajattelua vallitseviksi taloudellisiksi ja poliittisiksi toiminnoiksi ja mahdollisuuksiksi. He korostavat elämä-muotoon pyrkivän tottelemattoman ihmisen käyvän biopoliittista taistelua, jossa elämän moninaisuuden on mahdollista ajaa uusi järjestys, imperiumi, kriisiin. Tämä taistelu on pohjimmiltaan käytännön elämän halun diskurssia. Moninaisuuden voiton mahdollisuudet ovat siinä reaaliset siksi, että moninaisuus tuottaa sosiaalisen, jossa imperiuminkin on toimittava. Imperiumia vastaan käydään ennen kaikkea oivaltamalla tämä. Tottelemattomuuden käytännön strategia on näin sekä julkista että symbolista kieltäytymistä imperiumin palkitsemista käytännöistä; esimerkiksi pyrkimistä paikkoihin, jonne imperiumi ei halua päästää tai ajan käyttöä tavalla jonka imperiumi sanktioi. (Hardt & Negri 2000, 59-63.)

7. 3. Paikallinen Kuokkavierastapahtumissa

Kuokkavierastapahtumat ovat siis osa uutta globaalia kansalaisaktivismia. Tämä aktivismi voidaan sijoittaa modernin murrokseen ja sitä voidaan pyrkiä selittämään tottelemattomuuden teorian avulla, unohtamatta sen yhteyksiä poliittisen ajattelun historiaan kuten anarkismiin. Kuokkavierastapahtumien kohdalla paikallinen taso puolestaan näyttäytyy etenkin Suomen kansallisvaltion poliittisten instituutioiden pyrkimyksenä kiistää Kuokkavierastapahtumat poliittisina tekoina.

Ns. suuren yleisön taholta on erityisesti Kuokkavierastapahtumien ajankohtaan kohdistettu sotien jälkeisessä suomalaisessa poliittisessa kielenkäytössä poikkeuksellisen aggressiivista kritiikkiä. Tämä kritiikki lienee sekä vaikuttanut tapahtumien kasvuun että helpottanut konservatiivisten poliittisten instituutioiden tendenssiä depolitisoida tapahtumat (2).

Kritiikin hyökkäävyyden voidaan ajatella korreloineen mielenosoittajien erityisesti vasemmistoa ja ay-liikettä kohtaan tunteman syvän pettymyksen kanssa. Näin se olisi vastannut mielenosoitukselle keskeiseen dialogin tarpeeseen erityisesti siksi, etteivät valtamedia ja parlamentaarinen keskustelu ole halunneet siihen vastata. Keskustelijoiden voidaan ajatella tunnistavan toisensa siellä, missä se on mahdollista. Koska käydystä kansalaiskeskustelusta on voitu osoittaa varsin yksiselitteinen "yleinen mielipide", myös suvereenin tarvetta kriminalisoida poliittinen vastustaja on voitu toteuttaa. Suomalaisen kuokkavieraan vastapeluri ei ole ollut taloudellinen tai poliittinen vallankäyttäjä vaan poliisi. Se, että Kuokkavierastapahtumille on näin aktiivisesti tarjottu etupäässä ei-poliittista, jopa rikollista roolia, on saattanut osaltaan voimistaa niiden muotoutuvan identiteetin mielenosoitusperinteen ulkopuolelle, kohti tottelemattomuutta suuntautuvia erityispiirteitä.

Agamben kiinnittää huomiota tähän suvereniteetin tendenssiin ottaa poliisin hahmo. Yleinen mielipide liittyy poliisin oikeuden toimeenpanon hallinnolliseen tehtävään. Agambenin mukaan poliisissa näkyy kuitenkin paljaana suvereenia luonnehtiva oikeuden ja väkivallan likeisyys ja niiden lähes rakenteellinen vaihtuminen toinen toisikseen. Poliisia luonnehtii aina aseiden esillepano. Ratkaisevaa ei silti ole lainrikkojaa kohtaan suunnattu uhka, vaan suvereenin väkivallan esittely. Suvereeni osoittaa oikeuden ja väkivallan erottamattomuuden julistamalla poikkeustilan. Poliisi ikään kuin liikkuu aina pelkästään poikkeustilassa, oikeusajattelun hämärällä vyöhykkeellä. Poliittisen prosessin taantumisessa poliisin toimenpiteiksi on peruuttamattomuutta ja alastomuutta, jonka eräs seuraus on myös se, että se voi milloin tahansa kääntyä suvereenin vallankäyttäjäksi itseään vastaan. (Agamben 2001, 42-44.) Valvontapyrkimykset tuottavat lopulta oman vastakohtansa järjestelmän perustelujen käydessä yhä tyhjemmiksi. (Beck 1995, 22-23).

Kaiken kaikkiaan Kuokkavierastapahtumat näyttävät sekä ennakoineen tätä kehitystä globaalien esimerkkien pohjalta että reagoineen siihen. Niiden karnevalismi ei ole yleensä ollut Reclaim The Streetsin iloista, tanssivaa piittaamattomuutta, vaan vakavaa tietoisuutta tapahtuvasta suvereenin

uhmaamisesta. Takseissa istuville kutsuvieraille ei ole laulettu tai tanssittu, vaan pikemminkin heitä on solvattu ja ilmeisesti peloteltukin. Protesti, joka välittäjäinstituutioiden ollessa läsnä olisi kenties saanut poliittisuuden statuksen, on niiden puuttuessa jäänyt sitä vaille. Asenteita kärjistää se, että antagonistina on poliittinen instituutio, jonka sekä globaali että kansallinen merkitys näyttää alati hapertuvan.

Kuokkavierastapahtumia voidaanakin tämän tutkimuksen otsikon hengessä konkretisoida palauttamalla ne kysymykseen siitä, ymmärretäänkö erään mielenosoittajan Kuokkavierastapahtumia spontaanisti selittävä lausahdus poliittiseksi vai ei:

"Meidän lähtökohta alusta asti ei oo ollu mitenkään kompromissihakuinen, et ois haettu jotain parlamentaarista neuvottelua tai muuta. [--] Haluttiin vaan tehdä jotain koska vitutti." (Ravela 2003).

VIITTEET

- 1) Verkon vaikutuksista perinteisiin tiedotusvälineisiin kts. esim. Ridell 1999, 128-141.
- 2) Tätä tutkimusta varten tehdyssä haastattelussa Reko Ravela vastaa kysymykseen siitä, onko Kuokkavierastapahtumien kasvu ollut yllätys: "Kyllä. En mä suoraan sanottuna ymmärrä että miks. [--] Mun mielestä siinä [ajankohdan valinnassa] on joku symboliarvo, joku vahva. En mä tiedä, jotenkin tulee että kun ihmisille sanoo et itsenäisyyspäivän mielenosoitus, niin ihmiset on kokenu sen että "niin, tietysti". Oon ruvennu miettimään että onko ihmisillä semmonen käsitys et itsenäisyyspäivänä aina osotetaan mieltä... Ei mun mielestä Suomessa oo mitään muuta." (Ravela 2003).

Lähteet

Kirjallisuus ja artikkelit

- Archer, Toby: Kansainvälinen terrorismi ja Suomi. UPI-raportti 7/2004. Ulkopoliittinen instituutti, Helsinki 2004. Myös verkossa: <http://www.upi-fiia.fi/julkaisut/upi_raportti/raportit/UPI-raportti7.pdf.>
- Agamben, Giorgio: Keinot vailla päämäärää. Reunamerkintöjä politiikasta. Tutkijaliitto, Helsinki 2001.
- Airas, Pentti: Anarkismin ideologia ja terrori. Pohjois-Suomen historiallinen yhdistys ja turvallisuustieteellinen tutkimuskeskus (Turku), Jyväskylä 1986.
- Anonyymi: Kokemuksia Kuokkavierasseikkailusta. Megafoni 5.
- Beck, Ulrich: Mitä globalisaatio on? Virhekäsityksiä ja poliittisia vastauksia. Vastapaino, Tampere 1999.
- Beck, Ulrich: Poliitiikan uudelleen keksiminen: kohti refleksiivisen modernisaation teoriaa. Teoksessa Beck, Ulrich & Giddens, Anthony & Lash, Scott: Nykyajan jäljillä. Refleksiivinen modernisaatio. Vastapaino, Tampere 1995.
- Beck, Ulrich: Risk society. Towards a new modernity. Sage, London 1992.
- Beck, Ulrich: The reinvention of politics. Rethinking modernity in the global social order. Polity, Great Britain 1997.
- Castrén, Paavo & Pietilä-Castrén, Leena: Antiikin käsikirja. Otava, Keuruu 2002.
- Clinell, Bim: Attac. Ruohonjuuritason kapina markkinavoimia vastaan. Like, Keuruu 2001.
- Gandhi, Mohandas (Salomaa, Eila & Viitanen, Jukka, toim.): Tottelemattomuudesta. Taifuuni, Kirjakas ky 2003
- Guérin, Daniel: Anarkismi. Weilin & Göös, Tapiola 1970.
- Hardt, Michael & Negri, Antonio: Empire. Harvard University Press, USA 2000.
- Harle, Vilho & Moisio, Sami: Missä on Suomi? Kansallisen identiteettipoliitiikan historia ja geopolitiikka. Vastapaino, Tampere 2000.
- Heywood, Andrew: Political ideologies. An introduction. MacMillan, Hong Kong 1992.
- Ilmonen, Kaj: Uudet ja vanhat yhteiskunnalliset liikkeet. Teoksessa Ilmonen, Kaj & Siisiäinen, Martti (toim.): Uudet ja vanhat liikkeet. Vastapaino, Tampere 1998.
- Keck, Margaret E. & Sikkink, Kathryn: Activists beyond borders. Advocacy networks in international politics. Cornell University Press, USA 1998.
- Klein, Naomi: No Logo. Tähtäimessä brändivaltiaat. WSOY, Juva 2001.
- Laine, Jarkko (toim.): Underground. Otava, Helsinki 1970.

- Marcos, Subcomandante: Viva Zapata! Chiapasin intiaanikapinallisten unelma paremmasta maailmasta. Like, Helsinki 1998.
- Marx, Karl & Engels, Friedrich (1890): Kommunistinen manifesti. Vastapaino, Jyväskylä 1998.
- Meriläinen, Rosa (toim.): Mikä on Attac? WSOY, Vantaa 2002.
- Närhi, Veli-Jukka: Anarkismin kehitys Proudhonista Bakuninin kautta Kropotkiniin. Tampereen yliopiston yleisen historian sivulaudaturtutkielma. Tampere 1980.
- Palonen, Kari: Introduction: From policy and polity to politicking and politicization. Teoksessa Palonen, Kari & Parvikko, Tuija, toim.: Reading the political. Exploring the margins of politics. The Finnish political science association, Tampere 1993.
- Palonen, Kari: Politikointi-politisointi-politiikka. Tulkinta politiikan ajatusmuodon pelikielikaatiloista. Jyväskylän yliopisto, valtio-opin laitos, opintomoniste n:o 1, Jyväskylä 1993.
- Palonen, Kari: Four times of politics: Policy, polity, politicking and politicization. Alternatives 28:2, 2003.
- Ridell, Seija: Verkkoviestinnän haasteet journalismin yleisösuhteelle — tapaus Locality-hanke. Teoksessa Maasilta, Mari (toim.): Journalismin muutoskaruselli. Tampereen yliopisto, Journalismin tutkimusyksikkö, Tampere 1999. Myös verkossa: <<http://mansetori.uta.fi/artikkelit/art-ridell1.htm>>
- Sakki, Mika: Illegalistit. Ravacholin ja Robin Hoodin välissä. Kapinatyöläinen 34 (2/2003).
- Siisiäinen, Martti: Uusien ja vanhojen liikkeiden keinovalikoimat. Teoksessa Ilmonen, Kaj & Siisiäinen, Martti (toim.): Uudet ja vanhat liikkeet. Vastapaino, Tampere 1998.
- Siltala, Juha: Lapuan liike ja kyyditykset 1930. Otava, Keuruu 1985, 68-78. Poliisin ilmoitus: Etsivä Kosti Eerolaisen ilmoitus 28. 4. 1930 n:o 44. Koskee: Aktivistien toimintaa (KD 408/30). XXV E-F, EK-Valpo I VA.
- Siltala, Juha: Tavallinen kansa ei ole hyötynyt globalisaatiosta. Alakerta. Helsingin Sanomat 28.4.2001, 115/2001 (36762).
- Tammilehto, Olli: Kansalaistoiminnan opas. WSOY, Helsinki 1989.
- Tarvainen, Veikko: 60-luvun kapina. Like, Helsinki 1993.
- von Beyme, Klaus: Biopolitical ideologies and their impact on the new social movements. Teoksessa Heller, a. & Puntcher Riekmann, S. (toim.): Biopolitics. The politics of the body, race and nature. European Centre Vienna, Avebury, Germany 1996.
- Walch, Jim: In the net. An internet guide for activists. Zed Books, London 1999.
- Woodcock, George: Anarchism. Penguin Books, Great Britain 1975.

Sanoma- ja aikakauslehdet

Anonyymi: Leena Krohn arvosteli Linnan juhlien mielenosoitusta. Uutinen. Helsingin Sanomat 6.12.2002, 330/2002 (37333).

Anonyymi: Muut lehdet. Katsaus. Helsingin Sanomat 10.12.2002, 334/2002 (37337).

Anonyymi: Poliisi kajosi mielenosoittajan oikeuksiin. Uutinen. Helsingin Sanomat 27.2.2004, 57/2004 (37772)

Bläfield, Antti: Kasvottomat kuokkavieraat. Kolumni. Helsingin Sanomat 17. 12. 2002, 345/2002 (37348).

Claramont, Alberto: Linnan kuokkavieraat saivat sisukkaita sparraajia. Uutinen. Aamulehti 7.12.2003, 334/2003 (39340).

Harju, Jukka: Nujakoista Linnan liepeillä tuli jokavuotinen riesa. Uutinen. Helsingin Sanomat 8.12.2001, 335/01 (36982).

Harju, Jukka: Mielenosoitus tulossa jälleen Linnan kulmille. Uutinen. Helsingin Sanomat 2.12.2002, 330/2002 (37333).

Harju, Jukka: Poliisilla täysi työ varjella Linnaa mielenosoittajilta. Uutinen. Helsingin Sanomat 8.12.2002, 336/2002 (37339)

Harju, Jukka: Poliisi etsii videonauhoilta tietoja Linnan ympäristössä takseja runnoneista. Uutinen. Helsingin Sanomat 10.12.2002, 338/2002 (37341)

Harju, Jukka: Nujakointi Linnan liepeillä oli hieman edellisvuotta vaisumpaa. Uutinen. Helsingin Sanomat 7.12.2003, 334/03 (37693).

Heyno, Jouko: Meillä ei ole mielipidevankeja. Yleisönosastokirjoitus. Helsingin Sanomat 23.6.2000, 172/2000 (36462).

Himma, Katri: Tie Tampereelta. Suomen Kuvalehti 6/98, 6.2.1998.

Jääskeläinen, Atte: Koko Suomi juhli itsenäisyyttä. Uutinen. Helsingin Sanomat 7.12.2003, 334/2003 (37693).

Karlsson, Henrik: Pilapiirros. Helsingin Sanomat 5.12.2001, 333/2001 (36980).

Lahdenmäki, Ari: Mielenosoittajat ottivat yhteen poliisin kanssa Linnan edessä. Uutinen. Helsingin Sanomat 8.12.2000, 336/2000 (36626).

Lahdenmäki, Ari: Rikospoliisi tutkii Kauppatorin tapahtumat. Uutinen. Helsingin Sanomat 9.12.2000, 337/2000 (36627).

Lahdenmäki, Ari: Toisen polven aktivismia. Kulttuurivihkot 6/2003.

Mähkä, Merja: Putkaan päätyi kourallinen kuokkavieraita. Poliisin ylivoima pysäytti mielenosoittajat. Uutinen. Iltalehti 7.12.2003 (025171-03-49/A).

Olavinen, Juha: Max Stirner on kuollut. Hauskoja sekä hyödyllisiä huomioita J. C. Schmidtin elämästä.

Anarkia 1 (1975). Myös verkossa <<http://cc.joensuu.fi/%7Ejnsoa/stirner.htm>>

Palonen, Emilia: Hallittu mielenosoitus voi olla hyödyksi. Yleisönosastokirjoitus. Helsingin Sanomat 28.12.2002, 353/2002 (37356).

Pekonen, Laura: Kommuuni kävi Linnassa. Juttu. Helsingin Sanomat 9.12.2001, 336/2001 (36983)

Rautiainen, Antti: Toisenlainen maailma on mahdollinen — ilman ylikansallisia kansalaisjärjestöjä! Kapinatyöläinen 34 (2/2003).

Ravela, Reko: Pyrkimyksenä oli välttää väkivaltaa. Yleisönosastokirjoitus. Helsingin Sanomat 14.12.2001, 341/2001 (36988).

Silfverberg, Anu: Kutsumattomat. Helsingin Sanomat 5. 12. 2003, 332/2003 (37691), Nyt-viikkoliite.

Vuoristo, Pekka: Mielenosoituksiin naamioitumiskielto. Uutinen. Helsingin Sanomat 2.10.2003, 269/2003 (37628).

Haastattelut

Arhinmäki, Paavo, Vasemmistonuorten puheenjohtaja. Haastattelu Vasemmistonuorten keskustuimistossa 15.10.2003.

Hakanen, Yrjö, SKP:n puheenjohtaja. Haastattelu SKP:n puoluetuimistossa 21.10.2003.

Hassi, Satu, kansanedustaja (Vihr). Haastattelu Tampereella 3.11.2003.

Oinonen, Lauri, kansanedustaja (Kesk). Haastattelu eduskunnassa 4.11.2003.

Ravela, Reko, kansalaisaktivisti. Haastattelu Helsingissä 11.11.2003.

WWW-dokumentit

anal_500: Re: Kuokkavieraat 2002. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 28.11.2002, klo 11:35. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Antagonismia todellakin. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2001, klo 1.31. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Eurokansan kuokkavierasjuhla solidaarisen Euroopan puolesta. Uutinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 8.12.1999. <<http://www.ainfos.ca/99/dec/ainfos00162.html>>

Anonyymi: Hesarin tiedoissa virheitä. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 6.12.2001, klo 19.36. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Jos tuulta kylvää niin myrskyä näyttää... Uutinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla, flajeri ja lehdistötiedote 6.12.2000. <<http://www.vaikuttava.net/article.php?sid=9>>

Anonyymi: Järjestöt tekivät kansalaistorin. Uutinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2000, klo 15. 24. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Kansalaisyhteiskunta haastaa eliitin monokulttuurin itsenäisyyspäivänä. Utinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 3.12.2001, klo 13.23. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Kuokkavieraat 2002. Muutamia huomautuksia vuonna 2002. Utinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla. Päiväämätön, luettu 29.5.2003. <<http://netti.nic.fi/~kuokkis/julistus.html>>, myös flajeri ja lehdistötiedote.

Anonyymi: Kuokkavieraat, joita ei ollut. Utinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla. 17.12.2002, klo 22.52.

Anonyymi: Linssiluteet, maailmanparantajat ja huligaanit? Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 12.12.2001, klo 21:22. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Lipposen diktatuuri vainoaa toisinajatteliijoita. Utinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.1.2001, klo 00.18. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Naamiokieltolain perusteissa aukkoja. Utinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 31.12.2002, klo 5.30. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Poliisi levitti harhaanjohtavaa informaatiota. Utinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2002, klo 18.19. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: HYVA!!!! Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2001, klo 15. 14. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Jumalauta! Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 29.11.2001, klo 12. 47. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Kuokkavieraat ympäri keskustaa. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 6.12.2001, klo 20.53. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Kuokkavieraat ympäri keskustaa. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 6.12.2001, klo 22.26. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Kuokkavierasseikkailu 2001. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 21.11.2001, klo 8:55. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Kuokkavierasseikkailu 2001. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 21.11.2001, klo 11:27 <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Kuokkavierasseikkailu 2001. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 22. 11. 2001, klo 11.13. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Kuokkavierasseikkailu 2001. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 25.11.2001, klo 02:33 <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Rintamalinjat joulukuun kuudentena. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 30.11.2001, klo 03. 09. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Vaaleanpunainen seikkailu itsepäisyyspäivänä. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 8.122001, klo 17:11. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Vastarintaa joulukuun kuudentena. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 28.11.2001, klo 15:57. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Vastarintaa joulukuun kuudentena. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2001, klo 2.15. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Vastarintaa joulukuun kuudentena. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2001, klo 8.30. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Vastarintaa joulukuun kuudentena. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2001, klo 9.46. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Vastarintaa joulukuun kuudentena. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2001, klo 10.48. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Vastarintaa joulukuun kuudentena. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2001, klo 17:25. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Väliaikatietoja Kuokkavierasseikkailusta. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 6.12.2001, klo 19.19. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Väliaikatietoja Kuokkavierasseikkailusta. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2001, klo 10.43. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Väliaikatietoja Kuokkavierasseikkailusta. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 24.12.2001, klo 20.39. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Re: Ääni kentältä. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 6.12.2001, klo 20.29. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Sorbuspunkit. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2001, klo 12.56. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: TERRORISMIA. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2001, klo 5.29. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Turpaan hippianarkisteille! Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2001, klo 7.50. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Vaikuttavan tietotoimiston toiminta-ajatus. Uutinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla. Päiväämätön, luettu 15.1.2004. <<http://www.vaikuttava.net>>

Anonyymi: Vastarintaa joulukuun kuudentena. Kuokkavierasseikkailun taustat, tavoitteet, toimintatavat ja vaatimukset. 28.11.2001. <<http://www.vaikuttava.net/article.php?sid=1449>>, myös flajjeri ja lehdistötiedote.

Anonyymi: Väkivallattomuuden dogmi ei kannu pitkälle. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 8.12.2000, klo 2.11. <<http://www.vaikuttava.net>>

Bakunin, Mihail: The immorality of the state.
<http://dwardmac.pitzer.edu/anarchist_archives/bakunin/bakuninimmorality.html>

Böök, Mikael: Malja demokratialle! Uutinen Attacin verkkosivuilla. 25.11.2003, klo 10.
18. <http://forum.attac.kaapeli.fi/1069748314/index_html>

Demari: Re: Ääni kentältä. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 6.12.2001, klo 20.29.
<<http://www.vaikuttava.net>>

Eskola, Erkki: Re: Kuokkavieraat! Kommentti Attacin verkkosivuilla 6.12.2002, klo 21.59.
<<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Harju, Janne: ANO väitti... Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 28.11.2002, klo 9.44.
<<http://www.vaikuttava.net>>

It: Re: Kuokkavieraat 2002. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 27.11.2002, klo 21.22. <<http://www.vaikuttava.net>>

Juselius, Mia: Linnasta linnaan. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 15.12.2000, klo 00:14. <<http://www.vaikuttava.net>>

Kontinen, Santeri: Re: Kuokkavieraat! Kommentti Attacin verkkosivuilla 7.12.2002, klo 18.48.
<<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Koskelo, Matti: Re: Kuokkavieraat! Tehkää parempi tilanneanalyysi! Kommentti Attacin verkkosivuilla 6.12.2002, klo 18.39. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Krohn, Leena: Kuokkavieraat! Tehkää parempi tilanneanalyysi! Uutinen Attacin verkkosivuilla 5.12.2002, klo 14.34. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Kuokkavieras: Väliaikatietoja Kuokkavierasseikkailusta. Uutinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 6.12.2001, klo 19.13. <<http://www.vaikuttava.net>>

Laakso, Tapio: Kansan kuokkavierasjuhlat julistus. Uutinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 5.12.2000, klo 01. 53. <<http://www.vaikuttava.net>>

Laakso, Tapio: Poliisi pidätti ilman perusteita jo päivällä. Uutinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 6.12.2000, klo 19. 03. <<http://www.vaikuttava.net>>

Laakso, Tapio: Attac-forumin uutisoinnista. Kommentti Attacin verkkosivuilla 15.12.2002, klo 1.39.
<<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Laakso, Tapio: Re: Poliitiikkaa vai alakulttuuria? Kommentti Attacin verkkosivuilla 16.12.2003, klo 15.56. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Laboratorio Kortepohja: Katsaus yhteiskunnallisen tottelemattomuuden sisältöihin ja alueisiin. 6.12.2001. <<http://www.ecn.org/finlandia/tottelemattomat/teoria/kortepohja.htm>>

Lammasvaara, Jonna: Kuokkavieraat ympäri keskustaa. Uutinen Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 6.12.2001, klo 19. 51. <<http://www.vaikuttava.net>>

Lohikoski, Juhani: Vihreä/keltainen blokki. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 7.12.2001, klo 00.08. <<http://www.vaikuttava.net>>

Loukola, Kerttu: Re: Kuokkavieraat! Kommentti Attacin verkkosivuilla 6.12.2002, klo 11.37.

<<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Nevalainen, Juha: Re: Kuokkavieraat! Tehkää parempi tilanneanalyysi! Kommentti Attacin verkkosivuilla 7.12.2002, klo 11.50. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Nissinen, Katja: Re: Kuokkavieraat! Tehkää parempi tilanneanalyysi! Kommentti Attacin verkkosivuilla 9.12.2002, klo 20.33. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Pekka1: Re: Kuokkavieraat 2002. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 28.11.2002, klo 12.45. <<http://www.vaikuttava.net>>

Saarinen, Eki: Re: Helppo valittaa, helppo syyllistää. Kommentti Attacin verkkosivuilla 6.12.2002, klo 13.57. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Saxell, Jani: Toinen totuus Kuokkavierasjuhlista. Kommentti Attacin verkkosivuilla 6.12.2002, klo 13.43. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Stark, Joachim: Hyvää itsenäisyyspäivää. Kommentti Attacin verkkosivuilla 5.12.2002, klo 22.33. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Säteri, Gaius: Re: Kuokkavieraat! Tehkää parempi tilanneanalyysi! Kommentti Attacin verkkosivuilla 6.12.2002, klo 14.25. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Säteri, Gaius: Re: Kuokkavieraat! Tehkää parempi tilanneanalyysi! Kommentti Attacin verkkosivuilla 6.12.2002, klo 23.09. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Säteri, Gaius: Juhlaeliitti! Tehkää parempi tilanneanalyysi! Kommentti Attacin verkkosivuilla 7.12.2002, klo 13.07. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Säteri, Gaius: Poliisit! Tehkää parempi tilanneanalyysi! Kommentti Attacin verkkosivuilla 9.12.2002, klo 17.12. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Termonen, Markus: Bussikyty Jyväskylästä Kuokkavierasjuhille. 7.12.2003.

<<http://lists.jyu.fi/pipermail/jkl-tapahtumat/2003-November/000149.html>>

Tietäväinen, Antti: Valkohaalaritutkimus, osa I. "Näkymättömät" valtamedian kuvaamina.

<<http://megafoni.kulma.net/index.php?art=100&am=1&vm=2>>

Toivio, Tomi: Re: Kuokkavieraat! Tehkää parempi tilanneanalyysi! Kommentti Attacin verkkosivuilla 7.12.2002, klo 5.37. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Toivio, Tomi: Liike ja eripuraisuus. Kommentti Attacin verkkosivuilla 7.12.2002, klo 17.19.

<<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Toivio, Tomi: Poliitiikkaa vai alakulttuuria? Kommentti Attacin verkkosivuilla 14.12.2003, klo 15.06.

<<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Vapaa porvari: Jumalauta! Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 29.11.2001, klo 10. 39.

<<http://www.vaikuttava.net>>

Vapaa porvari: Rintamalinjat joulukuun kuudentena. Kommentti Vaikuttavan tietotoimiston verkkosivuilla 29.11.2001, klo 13. 45. <<http://www.vaikuttava.net>>

Vela, Arturo Ortega: Non-violence in Mexico. Raportti World peace in the 21st century and nonviolence -konferenssille, helmikuu 2002. <<http://www.commlinks.org/GlobalC/art03.htm>>
Virtanen, Matti: Re: Kuokkavieraat! Tehkää parempi tilanneanalyysi! Kommentti Attacin verkkosivuilla 6.12.2002, klo 18.17. <<http://forum.attac.kaapeli.fi>>

Muut

Böök, Mikael: Selvitys siitä onko Suomen Attac osallistunut järjestönä Kuokkavierastapahtumien järjestelyihin. Lähetetty tutkijalle 13.1.2004.

Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 28/2002 vp. - HE 20/2002 vp. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>

Hassi, Satu: Vastaus kirjalliseen kysymykseen 1343/2001. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>

Holmlund, Anne: Puheenvuoro 14 lakialoitteesta 164/2002 vp Järjestyslaki käydyssä lähetekeskustelussa 12.12.2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>

Höök, Pekka: Poliisin arvio Kuokkavierastapahtuman osallistujista vuonna 2000. Myös selvitys siitä, onko tottelemattomuuden omaksuminen Kuokkavierastapahtumien toimintamalliksi vähentänyt mielenosoittajien poliisiin kohdistamaa väkivaltaa. Myös selvitys ratsupoliisioperaatiosta Kuokkavierastapahtumassa 2001. Lähetetty tutkijalle 27.2.2004.

Itälä, Ville: Vastaus kirjalliseen kysymykseen 1054/2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>

Kanerva, Erkki: Puheenvuoro 4 lakialoitteesta 164/2002 vp Järjestyslaki käydyssä lähetekeskustelussa 12.12.2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>

Kekkonen, Antero: Puheenvuoro 13 lakialoitteesta 164/2002 vp Järjestyslaki käydyssä lähetekeskustelussa 12.12.2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>

Kekkonen, Antero: Puheenvuoro 21 lakialoitteesta 164/2002 vp Järjestyslaki käydyssä lähetekeskustelussa 12.12.2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>

Kokoontumislaki 1999/530. Suomen laki II. Talentum Media, Helsinki 2003.

Laakso, Tapio: Selvitys Vaikuttavan tietotoimiston perustamisesta ja sen yhteydestä Kuokkavierastapahtumiin. Lähetetty tutkijalle 19.1.2004.

Lahtela, Seppo: Puheenvuoro 6 lakialoitteesta 164/2002 vp Järjestyslaki käydyssä lähetekeskustelussa 12.12.2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>

Mäki-Hakola, Pertti: Kansan kuokkavierasjuhlat itsenäisyyspäivänä 6. 12. 2001. Kirjallinen kysymys 1343/2001. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>

Oinonen, Lauri ym.: Taksiliikenteen harjoittajien ja kansalaisten liikkumisturvallisuuden takaaminen yleisillä paikoilla. Kirjallinen kysymys 1054/2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>

Oinonen, Lauri: Puheenvuoro 11 lakialoitteesta 164/2002 vp Järjestyslaki käydyssä lähetekeskustelussa

12.12.2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>
Oinonen, Lauri: Puheenvuoro 22 lakialoitteesta 164/2002 vp Järjestyslaki käydyssä lähetekeskustelussa
12.12.2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>
Peltokoski, Jukka: Poliisi levitti harhaanjohtavaa informaatiota. Lehistötiedote 7. 12. 2002. Myös
verkossa <<http://www.vaikuttava.net>>
Peltokoski, Jukka: Selvitys tottelemattomuuden teorian suhteesta Kuokkavierastapahtumiin. Lähetetty
tutkijalle 16.4.2004.
Pulliainen, Erkki: Puheenvuoro 10 lakialoitteesta 164/2002 vp Järjestyslaki käydyssä
lähetekeskustelussa 12.12.2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>
Pulliainen, Erkki: Puheenvuoro 20 lakialoitteesta 164/2002 vp Järjestyslaki käydyssä
lähetekeskustelussa 12.12.2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>
Pöyry, Mika: Selvitys Kuokkavierastapahtumien 2001 ja 2002 yhteydessä tehdyistä rikosilmoituksista.
Lähetetty tutkijalle 29. 11. 2003.
Pöyry, Mika: Poliisin arvio Kuokkavierastapahtumien osallistujista vuosina 2001 ja 2002. Lähetetty
tutkijalle 5. 12. 2003.
Rauhala, Leena: Puheenvuoro 12 lakialoitteesta 164/2002 vp Järjestyslaki käydyssä lähetekeskustelussa
12.12.2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>
Salo, Petri ym: Lakialoite 164/2002 vp Järjestyslaki. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>
Sinnemäki, Anni: Puheenvuoro 2 lakialoitteesta 164/2002 vp Järjestyslaki käydyssä lähetekeskustelussa
12.12.2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>
Tiura, Marja: Puheenvuoro 5 lakialoitteesta 164/2002 vp Järjestyslaki käydyssä lähetekeskustelussa
12.12.2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>
Wallin, Harry: Puheenvuoro 3 lakialoitteesta 164/2002 vp Järjestyslaki käydyssä lähetekeskustelussa
12.12.2002. Myös verkossa <<http://www.eduskunta.fi>>

LIITE 1: KUOKKAVIERASJULISTUS 2001

Kuokkavierasseikkailun taustat, tavoitteet, toimintatavat ja vaatimukset

KUOKKAVIERASSEIKKAILU 2001

Taustaa

Kuokkavieraat 2001 on mielenosoitus sosiaalisen oikeudenmukaisuuden puolesta. Sellaisena se on jatkoa lukuisille aikaisemmille mielenilmauksille, niin suomalaisella kuin eurooppalaisella tasolla. Työttömien mielenosoitukset, asunnottomien yöt, Amsterdamin, Kölnin, Prahan, Göteborgin ja Genovan tapaiset uusliberalismin vastaiset suur tapahtumat, Kuokkavierasjuhlat vuodesta -96 ja lukemattomat pienemmät tapahtumat ovat pyrkineet nostamaan esiin yhteiskunnallisen todellisuuden vaiettuja puolia ja vetoamaan oikeudenmukaisen yhteiskunnan puolesta.

Tänä päivänä ainakin tilastolliset tosiseikat yhteiskuntamme tilasta ovat yleisessä tiedossa. Suomi on viimeisen kymmenen vuoden aikana ollut uusliberalistisen politiikan edelläkävijä Euroopassa. Sosiaaliturvamme taso on pudonnut EU:n alimpien sarjaan, työajat ovat EU:n toiseksi pisimmät. Työuupumus ja stressi, jatkuva epävarmuus ja pakko joustaa työnantajan vaatimusten alla on lyönyt leimansa yhä useampien elämään. Tuloerot ovat kasvaneet hurjaa vauhtia ja julkisia palveluja ajettu alas. Sosiaaliturvan saamista on jatkuvasti vaikeutettu ja yhä enemmän ihmisiä on syrjäytetty sen piiristä Alueiden välinen eriarvoisuus lisääntyy ja syrjäseudut köyhtyvät.

Yllä oleva on toteutettu samaan aikaan kun poliitikot ovat puhuneet hyvinvointivaltion puolustamisesta ja säilyttämisestä, ja luvanneet vaalipuheissaan ajaa köyhien, työttömien, eläkeläisten ja työntekijöiden asiaa. Kaikkien tutkimusten mukaan kansalaismielipide on lähes järjestään vastustanut tuloerojen kasvattamista, sekä palvelujen ja sosiaaliturvan leikkaamista, mutta tällä ei päättäjien silmissä ole ollut minkäänlaista käytännön merkitystä. Kun poliittinen järjestelmä on näin perusteellisesti epäonnistunut kansalaisten mielipiteen edustamisessa ei ole ihme että erityisesti pienituloisten keskuudessa usko poliittisen järjestelmään on romahtanut ja sen myötä äänestysaktiivisuus on laskenut monilla alueilla jo alle 50%.

Tavoitteemme

Haluamme yksinkertaisesti yleistä turvallisuutta ja yhtäläisiä perusoikeuksia. Haluamme lopun jatkuvalla epävarmuuden lisäämiselle elämässämme. Haluamme kaikille ehdoitta taatun toimeentulon ja asunnon

sekä toimivat julkiset palvelut. Haluamme kansalaisoikeudet kaikille jotka haluavat osallistua yhteiskuntaamme.

Toimintamme

Kaikilla ihmisillä tulee olla oikeus saada äänensä kuuluviin. Kuokkavierasseikkailun kansalaistorilla puheenvuoro annetaan niille, jotka eivät sitä muuten saa: työttömille, köyhille, asunnottomille, sairaille ja syrjäytetyille. Kansalaistorilla näkyy yhteiskunnan moninaisuus. Kerrottavaa on myös muualla kuin keskustelun valtavrassa, jokaisen ihmisen tarina on kiinnostava.

6.12. Suomen poliittiset päättäjät ja muut yhteiskuntamme menestyjät kokoontuvat vuosittaiseen juhlaansa Presidentinlinnaan. Nämä juhlat ja niihin liittyvä speaktaakkeli edustavat mitä suurimmassa määrin eriarvoisuutta ja moninaisuuden vaijantamista. Nämä juhlat ovat menestystään juhlijan eliitin voitonjuhlat, joissa häviäjien roolissa ovat ulkopuolelle jäävät miljoonat ihmiset. Itsenäisyyspuheista huolimatta Linnassa juhliivat ovat pikemminkin globaalin uusliberalismin strategian täytäntöönpanijoita - samoin kuin me olemme osa uusliberalismin herättämää globaalia vastarintaa - kuin kansalaisten edustajia.

Tänä vuonna aikeemme on vallata Presidentinlinnaa ympäröivät kadut. Asetamme äänemme, musiikkimme, luovuutemme, vaatimuksemme ja kehomme pysäyttämään juhliin menijät. Haluamme tehdä näkyviksi ja kuuluviksi kaikki ne jotka uusliberalismi haluaa tehdä äänettömiksi ja näkymättömiksi. Haluamme pysäyttää kasvavan eriarvoisuuden ja epäoikeudenmukaisuuden pysäyttämällä ne jotka jatkuvasti edistävät uusliberalismia päätöksillään.

Sulkemalla tien eriarvoisuuden juhlinnalta haluamme avata tien keskustelulle ja toiminnalle oikeudenmukaisemman yhteiskunnan puolesta.

Haasteemme ammattiyhdistysliikkeelle

Globaalilla tasolla olemme nähneet miten esim. Yhdysvaltojen keskusammattiliitto AFL-CIO ja Italian metallityöläisten liitto FIOM ovat liittoutuneet moninaisuuden liikkeiden kanssa Seattle ja Genovan kaduilla, miten esim. Etelä-Korean, Meksikon ja Bangladeshin työläisten järjestöt ovat kanssamme samoissa tapahtumissa ja taisteluissa puhumassa samoista asioista.

Samalla olemme voineet seurata suomalaisen ay-liikkeen eristäytymistä työpaikkojen sisälle ja sen loputtoman tuntumista peräntymismarssia uusliberalismin edessä.

Kutsumme suomalaista ammattiyhdistysliikettä kanssamme samalle tielle jolle miljoonat ammattiliittojen jäsenet maailmalla ovat jo lähteneet. Tuomaan edunvalvonnan kaduille, liittämään työpaikoilla käytävät taistelut yhteisiin vaatimuksiin perusoikeuksien takaamisesta.

Viestimme Presidentinlinnaan kutsutuille

Presidentinlinnaan on kutsuttu yli tuhat juhluvierasta joiden joukossa on ihmisiä monilta sektoreilta. Me emme väitä että kaikki nämä olisivat uusliberalismin kannattajia tai vastuussa nykyisestä yhteiskunnallisesta kehityssuunnasta. Kuitenkin osallistumalla juhliin he kaikki ovat osana suurta eriarvoisuuden näytelmää. Onko Suomen nykyinen tila ja kehitys mielestänne juhlimisen arvoinen? Onko se sen arvoinen että olette valmiita kulkemaan kehojemme yli päästäksenne juhlimaan? Haluatteko ehkä poliisin raivaavan mielenosoittajia pampulla teidän puolestanne?

Toivomme kaikkien niiden kutsuttujen jotka haluavat tukea tasa-arvoa ja demokratiaa jättäytyvän pois juhlista ja ilmaisevan tämän julkisesti.

Viestimme poliiseille

Tiedämme että meitä vastaan tullaan lähettämään poliisijoukkoja jotka tullaan varustamaan erilaisella aseistuksella ja suojauksella. Meidän toimintatapamme ei tule olemaan väkivaltainen. Eurooppalaisella tasolla olemme valitettavasti vuoden aikana nähneet ja kokeneet poliisien taholta raakaa väkivaltaa joka on vienyt luottamuksemme siihen että voisimme luottaa poliisin toimivan asiallisesti, laillisesti tai väkivaltaa minimoiden. Toivomme kuitenkin että ne poliisit jotka ovat vastassamme itsenäisyyspäivänä, ymmärtäisivät ettei mielenosoittajien ja poliisien välisen konfliktin kärjistäminen ole lopulta heidänkään etunsa mukaista.

Göteborgin ja Genovan kokemusten jälkeen pyydämme poliisilta seuraavia asioita:

- 1) Väkivallattomaan toimintaan ei reagoida väkivaltaisoin tai muutoin laittomin keinoin
- 2) Mielenosoittajien kimppuun ei hyökätä aiheetta, eikä majoitus- tai kokoontumistiloja terrorisoida
- 3) Mielenosoittajien kanssa tekemisissä olevat poliisit eivät pidä tuliaseita

Me haluamme toimia väkivallattomasti, mutta mikäli poliisi tuhoaa mahdollisuudet järjestäytyneeseen toimintaan ja käyttää yhtä väkivaltaisista otteista kuin Göteborgissa tai Genovassa, ei kukaan varmasti voi enää taata kaikkien mielenosoittajien väkivallattomuutta.

Kuokkavieraat 2001 --- Kokoontuminen 6.12 alkaa Rautatientorilla kello 17.30 Vankisolidaarisuus demoon kokoonnutaan tarvittaessa Kiasmalla kello 21.30

LIITE 2: KIRJALLINEN KYSYMYS 1054/2002 vp

Taksiliikenteen harjoittajien ja kansalaisten liikkumisturvallisuuden takaaminen yleisillä paikoilla

Eduskunnan puhemiehelle

Itsenäisyyspäivänä 6.12.2002 tasavallan presidentin vastaanotolle tultaessa Senaatintorin mielenosoitusväkijoukko esti laillisen liikenteen Snellmaninkadulla kohti presidentin linnaa. Häiritsevästi käyttäytyneen väkijoukon osin kasvonaamioita käyttäneet edustajat kävivät taksiliikenteen harjoittajan ajoneuvon kimppuun kiiveten konepellille ja katolle sekä potkien autoon peltiosia vahingoittaneita naarmuja ja lommoja. Edelleen rikottiin taksiauton merkinanto- ja tunnusvaloja. Yksityisen jalankulkijan pääseminen tasavallan presidentin vastaanotolle olisi myös estynyt ja kiihtynyt joukko olisi saattanut tuottaa jopa ruumiinvamman tai hengenvaarallisen tilanteen tukkiessaan yleiselle liikenteelle tarkoitetut väylät.

Koska kyse on taksin osalta vakavasta yrittäjän työhön kohdistuneesta vahingonteosta, josta syyllisten vastuuseen saaminen on ilmeisen hankalaa, ja koska samalla on kyse yleisen liikenne- ja katurauhan vakavasta rikkomisesta yleisellä paikalla, on tämänkaltaiset tilanteet vastaisuudessa estettävä, mikäli Suomi haluaa olla turvallinen oikeusvaltio. Ammattiaan harjoittavan yrittäjän, kuten taksiautoilijan, on voitava suorittaa tehtävänsä ilman edellä kuvattuja uhkia ja vahinkoja. Koska tämä kerrottu tapaus ei ole ainut edes poliisin tietoon tulleista vastaavista ja vielä pahemmista takseihin ja kansalaisiin kohdistuneista uhkateoista, on estettävä mielenosoitusten käyttö rikollisiin tekoihin. Ellei tätä voida turvata, on ennalta estettävä lupa sellaisilta mielenosoituksilta, joilla voidaan rikkoa ammattiaan harjoittavien yrittäjien, kuten taksiautoilijoiden, omaisuutta ja jotka voivat uhata kansalaisten turvallisuutta. Samalla on kiinnitettävä huomiota siihen, että tällaiset tapahtumat sitovat runsaasti poliisivoimia ja saattavat aiheuttaa poliisin normaaliin työhön miehistövajautta ja lisätä sen myötä rikollisten toimintojen mahdollisuuksia.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kuinka turvataan taksiautoilijoiden omaisuus ja turvallisuus sekä kansalaisten turvallisuus yleisillä paikoilla mm. mielenosoitustilanteissa ja jos tätä ei voida taata, niin onko silloin aihetta olla antamatta mielenosoituslupaa?

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 2002

Lauri Oinonen /kesk
Seppo Lahtela /kesk
Seppo Kanerva /kok
Pekka Ravi /kok
Jukka Vihriälä /kesk
Liisa Hyyssälä /kesk
Anne Holmlund /kok
Marja Tiura /kok
Kari Myllyniemi /kesk
Sulo Aittoniemi /alk
Ismo Seivästö /kd
Timo E. Korva /kesk
Mauri Salo /kesk
Marja-Leena Kemppainen /kd
Hannu Aho /kesk
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Kari Kärkkäinen /kd
Hannu Takkula /kesk
Leea Hiltunen /k
Leena Rauhala /kd
Harry Wallin /sd
Toimi Kankaanniemi /kd
Eero Akaan-Penttilä /kok
Matti Kangas /vas
Kyösti Karjula /kesk

LIITE 3: Harju, Jukka: Poliisilla täysi työ varjella Linnaa mielenosoittajilta. Uutinen
Helsingin Sanomissa 8.12.2002, 336/2002 (37339)